

ร่าง

พระราชบัญญัติ

การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๔ (สมัยสามัญทั่วไป)

วันจันทร์ที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

อ.พ. ๒๔/๒๕๕๔

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีผู้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวมทั้งสิ้น จำนวน ๕ ฉบับ ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๒. ร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นายจุมพฏ บุษะใหญ่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

๓. ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นายสถาพร มณีรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๔. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๕. ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน พ.ศ. เสนอโดย นายพีรพันธุ์ พาลุสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติอนุมัติให้ถอนร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่ ๒) ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่ ๓) และร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน พ.ศ. (ฉบับที่ ๕) ดังกล่าว ออกจากการระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎรจึงพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติต่อไป จำนวน ๒ ฉบับ คือ
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
(ฉบับที่ ๑) (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิ
ชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่ ๔)
(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป)
วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรโดยลงมติรับหลักการแห่ง
ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง
๒๒๙ เสียง ไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง
๘๕ เสียง และงดออกเสียง (ไม่มี) และมีมติให้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อ
พิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการ
โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี
เป็นหลักในการพิจารณา กำหนดแปรญัตติ
ภายใน ๗ วัน ทั้งนี้ โดยพรรคเพื่อไทยได้แสดง
เจตนารมณ์ที่จะไม่เสนอรายชื่อกรรมการ
ในสัดส่วนของพรรค (จำนวน ๑๒ คน)

ต่อมาในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญทั่วไป)
เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ และ
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓
ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการ
วิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว โดยพิจารณา
ในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรา

เมื่อจบการพิจารณาในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓
ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ
วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม
โดยลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
ด้วยคะแนนเสียง ๒๑๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๘ เสียง
และงดออกเสียง ๔๑ เสียง ทั้งนี้ เพื่อเสนอให้
วุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

**ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ. มีหลักการและเหตุผล ดังนี้**

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพ
ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธและ
การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่
โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และ
เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของ
ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุม
สาธารณะ จึงเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

**ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ. มีทั้งหมด ๔๐ มาตรา สรุปสาระสำคัญ
ได้ดังนี้**

๑. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า“พระราชบัญญัติ
การประชุมสภาฯ พ.ศ.” (ร่างมาตรา ๑)

๒. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วย
การประชุมสภาฯ

๓. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการ
เกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔
และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย

๔. วันใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด
สามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๕. บทนิยามศัพท์

“การประชุมสภาฯ” หมายความว่า
การประชุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง
สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็น
ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชน
ทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการประชุม
นั้นได้ ไม่ว่าการประชุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือ
เคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือ
สิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้
เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์
ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของ
แต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดา
ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้
รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวง
ตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบก
หรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร
และให้หมายความรวมถึงทางรถระบบราง
ที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัด
ให้มีการประชุมสภาฯ และให้หมายความ
รวมถึงผู้ประสงค์จะจัดการประชุมสภาฯ
ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวน
หรือนัดหมายให้ผู้อื่นมา่วมการประชุมสภาฯ
โดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตน
เป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการ
ชุมนุม และผู้เข้าร่วมการประชุมสภาฯไม่ว่า
จะเข้าร่วมการประชุมสภาฯนั้นตามคำเชิญ
ชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า
ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐบาล
องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้า
สถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการประชุมสภาฯ
หรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
ให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการประชุมสภาฯ
ตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรี
ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๕)

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ
ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (ร่างมาตรา ๖)

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไป
โดยสงบและปราศจากอาวุธ (ร่างมาตรา ๗)

๗.๒ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีด
ขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และ
หน่วยงานของรัฐ

(๒) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ
หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๓) โรงพยาบาล สถานศึกษา และ
ศาสนสถาน

(๔) สถานที่ทูตหรือสถานกงสุลของรัฐ
ต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
(ร่างมาตรา ๘)

๗.๓ กำหนดให้สถานที่ประทับของ
พระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท
และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราช
อัครนาคเป็นสถานที่ห้ามชุมนุมโดยเด็ดขาด
(ร่างมาตรา ๙)

๗.๔ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบ
ต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ
ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่ม
การชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๑)

๗.๕ หากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุม
สาธารณะขัดต่อมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙
ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม
(ร่างมาตรา ๑๔)

๗.๖ กำหนดให้การชุมนุมสาธารณะที่
ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้น
หลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มี
เหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลาตาม
มาตรา ๑๕ หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาล
ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้ถือว่าเป็น
การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(ร่างมาตรา ๑๖)

๗.๗ กำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่
บางประการ เช่น ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะ
ตลอดระยะเวลาการชุมนุม เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๗)

๗.๘ กำหนดให้ผู้ชุมนุมมีหน้าที่บาง
ประการ เช่น ต้องไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดย
จงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง, ต้องไม่
พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับ
อนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ เป็นต้น
(ร่างมาตรา ๑๘)

๗.๙ กำหนดให้หัวหน้าสถานีตำรวจ
แห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ
เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
ที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๒๑)

๗.๑๐ กำหนดให้หัวหน้าสถานีตำรวจ
แห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ
เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุม
สาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๒๓)

๗.๑๑ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้เจ้าพนักงานร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้นให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งให้เลิกการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๕)

๗.๑๒ ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ ประกาศให้พื้นที่ชุมนุมเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่โดยเร็ว

ทั้งนี้ ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล (ร่างมาตรา ๒๗)

๗.๑๓ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้ชุมนุมกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้น จับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุมยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๘)

๘. บทกำหนดโทษ

๘.๑ กำหนดโทษสำหรับผู้จัดการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

๘.๒ กำหนดโทษสำหรับผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๘.๓ กำหนดโทษสำหรับผู้จัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๘.๔ กำหนดโทษสำหรับผู้โฆษณา หรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ

๘.๕ กำหนดโทษสำหรับผู้ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงาน ซึ่งพาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธติดตัวหรือไม่

๘.๖ ให้ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๑ – มาตรา ๓๙)

๙. บทเฉพาะกาล

การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๐)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ประมวลและรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ โดยมีเนื้อหา แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
พร้อมด้วยบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร
- : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว
- : พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ,
พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ และ
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เมษายน ๒๕๕๔

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุข ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นางสาวสุพัตรา วรรณศิริกุล ผู้อำนวยการกลุ่มงานกฎหมาย ๑
นายณัฐพล นันทมานพ ประชุมญาติ นิติกร ๕ นางพัชรา พุกเศรษฐี วิทยากร ๓
นางพวงผกา วรศิลป์ เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๖
นางสาวอลงกรณ์ ดันเบ็ด เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๓
นางกิตติมา อรุณพลทรัพย์ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๘๘

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกวุฒิสภา..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

- ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๑
- สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๕
- ประเด็นการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ)
 - ๑. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ๑๗
 - ๒. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๒๒
 - ๒.๑ ประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง ๒๒
 - ๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ๒๗
 - ๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม ๓๙
 - ๔. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ ๔๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. - ๑ -
- ความเห็นและข้อเสนอต่อร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. - ๑๕ -
- การชุมนุมสาธารณะ (Public Assembly) โดยฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา - ๑๘ -
- กฎหมายต่างประเทศ - ๒๒ -
- กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในต่างประเทศ - ๒๗ -
 - กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี - ๒๗ -
 - การชุมนุมและการเดินขบวนในระบบกฎหมายเยอรมัน - ๔๑ -
- กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของต่างประเทศ - ๕๕ -

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)
 - : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (๑๕)
 - : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร (๒๙)
 - : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว (๕๙)
 - : พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ (๘๙)
 - : พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๕๗ (๑๐๑)
 - : พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ (๑๑๑)
-

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมา สาระสำคัญ ประเด็นการอภิปราย
ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับ
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ความเป็นมา

ของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีผู้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา รวมทั้งสิ้น ๕ ฉบับ ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๒. ร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นายจุมพฏ บุญใหญ่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๑

๓. ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นายสถาพร มณีรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๒ ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

๔. ร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. เสนอโดย นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๓ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๖ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๕. ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน พ.ศ. เสนอโดย นายพีรพันธุ์ พาลุสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย กับคณะ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๔ และได้รับการบรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

อนึ่ง ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาแล้วมีมติอนุมัติให้ถอนร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบการชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่ ๒), ร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่ ๓) และร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน พ.ศ. (ฉบับที่ ๕) ดังกล่าว ออกจากการระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

ในการนี้ ที่ประชุมจึงได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจำนวน ๒ ฉบับ ต่อไป คือ ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พรรคประชาธิปัตย์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) โดยที่ประชุมเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ มีหลักการเป็นไปในทำนองเดียวกัน จึงเห็นควรให้นำมาพิจารณารวมกัน ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธและการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียง ๒๒๙ เสียง ไม่รับหลักการด้วยคะแนนเสียง ๘๕ เสียง และงดออกเสียง (ไม่มี) และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นคณะกรรมการ โดยถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรี เป็นหลักในการพิจารณา กำหนดแปรญัตติภายใน ๗ วัน อนึ่ง ในการนี้พรรคเพื่อไทยได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะไม่เสนอรายชื่อกรรมการในส่วนของพรรค จำนวน ๑๒ คน

คณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๓๖ คน ประกอบด้วย

๑. นายนิพนธ์ บุญญามณี	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสาธิต ปิตุเตชะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายชาดา ไทยเศรษฐ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
* ๔. พลตำรวจโท วรพงษ์ ชิวปรีชา	เลขานุการคณะกรรมการ
* ๕. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายอรรถวิรัช สุวรรณภักดี	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์	โฆษกคณะกรรมการ
๘. นางเจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายถวิล ไพรสมณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	* ๑๑. พลตำรวจโท เจตน์ มงคลหัตถ์
๑๒. นายเจือ ราชสีห์	๑๓. นายบรรบต ต้นธีรวงศ์

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

๑๔. นายปาน พึ่งสุจริต	๑๕. นายพนิช วิกิตเศรษฐ์
๑๖. นายภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ	๑๗. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท
* ๑๘. พลตำรวจตรี วิชัย รัตนยศ	๑๘. นายศุภรักษ์ ควรทา
๒๐. นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ	๒๑. นายอภิชาติ ศักดิเศรษฐ์
๒๒. นายอรรถพร พลบุตร	๒๓. นายอุทัย แสนแก้ว
*๒๔. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ พร้อมด้วยรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร^๑ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญทั่วไป) ในวันพุธที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว โดยพิจารณาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐^๒

หลังจากจบการพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม โดยลงมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง ๒๑๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๘ เสียง และงดออกเสียง ๔๑ เสียง แล้วส่งให้วุฒิสภาพิจารณาต่อไป^๓

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการได้มีข้อสังเกตและที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ด้วยคะแนนเสียง ๒๑๐ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง และงดออกเสียง ๔๐ เสียง

* หมายถึง กรรมการในสัดส่วนของรัฐบาล

^๑ โปรดดู รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ในภาคผนวกหน้า (๒๙)

^๒ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๐ กำหนดว่า “เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๙ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุป อีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติม เนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่”

^๓ โปรดดู ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ในภาคผนวกหน้า (๕๙)

อนึ่ง เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาได้พิจารณาและมีดำริให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณาว่าจะเห็นสมควรมอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภาคณะใด หรือจะเสนอให้วุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖^๔ ซึ่งในคราวประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา ครั้งที่ ๙/๒๕๕๔ วันพุธที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้พิจารณาและเห็นควรเสนอที่ประชุมวุฒิสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย

๑. นายกฤษ อาทิตย์แก้ว	๒. นายเจริญ ภัคดีวานิช
๓. นายประเสริฐ ชิตพงศ์	๔. พันตำรวจเอก พายัพ ทองชื่น
๕. พลตำรวจโท พิชัย สุนทรสังบุญย์	๖. นายไพบูลย์ ชำศิริพงษ์
๗. นางภาวดี จงสุขชนามณี	๘. นายภิญโญ สายบุญ
๙. นายมานพน้อย วานิช	๑๐. พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์
๑๑. นายสมชาติ พรรณพัฒน์	๑๒. นายวรวิทย์ บารู
๑๓. นายสิงห์ชัย หุ่นทอง	๑๔. นายสุรียา ปันจอร์
๑๕. พันตำรวจตรี อดิศักดิ์ สุวรรณสิงห์	

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

^๔ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓๖ กำหนดว่า “ในกรณีที่มีความจำเป็นเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรมิได้รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติใดในวาระที่หนึ่งแล้ว ประธานวุฒิสภาอาจพิจารณามอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญประจำวุฒิสภาคณะใดคณะหนึ่งที่เกี่ยวข้อง หรือวุฒิสภาอาจตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสิบห้าคน แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นเฉพาะกรณีไปก็ได้ และเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบในวาระที่สามแล้ว ให้คณะกรรมการการดังกล่าวรายงานต่อประธานวุฒิสภาเป็นการด่วน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสมาชิกในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป”

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

๔. บทจำกัดสิทธิ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๕. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๖. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชุมนุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถระบบรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึงผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมการชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ ไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมนั้นตามคำเชิญชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐบาล องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

๘. เนื้อหาร่างพระราชบัญญัติ

๘.๑ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะ ดังต่อไปนี้

(๑) การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี

(๒) การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น

(๓) การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น

(๔) การชุมนุมอันเป็นกิจกรรมภายในของสถานศึกษา

(๕) การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ

มาตรา ๔ การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๘.๒ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างหมวด ๑)

๘.๒.๑ ลักษณะของการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ การใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

๘.๒.๒ สถานที่ซึ่งห้ามชุมนุมสาธารณะโดยกีดขวางทางเข้าออก (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ
- (๒) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ
- (๓) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน
- (๔) สถานที่ทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

๘.๒.๓ สถานที่ซึ่งห้ามชุมนุมโดยเด็ดขาด (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ การจัดการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุมจะกระทำมิได้ ให้สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะเป็นพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุมตามวรรคหนึ่ง

๘.๒.๔ การจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เห็นสมควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะก็ได้

ในการจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย

การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะในบริเวณสถานที่ตามวรรคหนึ่ง

๘.๓ หมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ (ร่างหมวด ๑)

๘.๓.๑ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะ ต้องแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๑)

มาตรา ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะและเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุม
สาธารณะและการชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือ
แจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่
ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวก
ในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๘.๓.๒ ผู้รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย
อาญา (ร่างมาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ ให้ผู้รับแจ้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๘.๓.๓ ลักษณะของการชุมนุมที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓ ให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้ เป็นการชุมนุม
ที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๑

(๑) ขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้นตามปกติ

(๒) ขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ
ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น

(๓) กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙

๘.๓.๔ หากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ขัดต่อมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙
ให้ยื่นคำขอต่อศาลให้มีคำสั่งห้ามการชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้น
ขัดต่อมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม

ให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน คำสั่ง
ของศาลตามมาตรา ๑๔ ให้เป็นที่สุด

๘.๓.๕ การขอผ่อนผันกำหนดเวลาแจ้งการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕ ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๑ มีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณีก่อนเริ่มการชุมนุม

ให้ผู้รับคำขอมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผันกำหนดเวลา พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตามวรรคสอง คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด

๘.๓.๖ กรณีที่กฎหมายให้ถือว่าเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๖ การชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕ หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้ถือว่าเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๘.๔ หมวด ๓ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม (ร่างหมวด ๓)

๘.๔.๑ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗ ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม
- (๒) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๓) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๘
- (๔) ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา ๑๘ และเงื่อนไขหรือคำสั่ง ของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำตามระยะเวลาที่ผู้รับแจ้งกำหนด
- (๕) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตาม (๒) และ (๓)
- (๖) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘

๘.๔.๒ หน้าที่ของผู้ชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘ ผู้ชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๑๓
- (๒) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุดำเนินการได้ถูกต้อง
- (๓) ไม่พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่
- (๔) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น
- (๕) ไม่ทำให้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ
- (๖) ไม่ทำให้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและ

เหตุอันควร

- (๗) ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น
- (๘) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น
- (๙) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑

๘.๔.๓ การเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ (มาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมีได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้แจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น

๘.๔.๔ การเลิกการชุมนุมสาธารณะ (มาตรา ๒๐)

มาตรา ๒๐ ผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง

ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หากผู้จัดการชุมนุมประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุมต่อไป ให้แจ้งขอขยายระยะเวลาการชุมนุมต่อผู้รับแจ้ง

๘.๕ หมวด ๔ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะและการดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างหมวด ๔)

๘.๕.๑ ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ (ร่างส่วนที่ ๑)

(ก) เจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและ
อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกฯ (ร่างมาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่ง
ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะนั้น และอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่
ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้

ในกรณี que เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ
เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น แทนเจ้าพนักงานตามวรรค
หนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง
มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม

(๒) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการ
ชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

(๓) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมปฏิบัติตามเพื่อ
ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งอาจมีคำสั่งให้ปิดการจราจรได้
แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และ
ต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน

เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจและอดทน
ต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือ
ควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(ข) การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่และเวลาชุมนุม (ร่างมาตรา ๒๒)

มาตรา ๒๒ ก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
และหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเพื่อให้
ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับ
เส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการ
ชุมนุมน้อยที่สุด

๘.๕.๒ ส่วนที่ ๒ การดูแลการประชุมชุมนุมสาธารณะ

(ก) เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบดูแลการประชุมชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและ
ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมชุมนุมสาธารณะ
ให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ
เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและ
วรรคสอง โดยอนุโลม

(ข) อำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบดูแลการประชุมชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุม ให้เจ้าพนักงาน
ตามมาตรา ๒๓ เข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและ
ในช่วงเวลาการประชุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖
หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ หรือความในหมวด ๓ แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการประชุมชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ชุมนุม
ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๗
มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ร้องขอ
ต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงาน
ตามมาตรา ๒๓ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการประชุมชุมนุมสาธารณะ
ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครอง
ความสงบของประชาชนและคุ้มครองการประชุมชุมนุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการประชุมชุมนุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้
เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุม
ฝูงชนได้เพียงพอเท่าที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความ
เดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุม
เลิกการประชุม

(ค) การขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๖)
 มาตรา ๒๖ เมื่อได้รับคำขอให้มีการสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะ ให้ศาล
 พิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน

ในการพิจารณา หากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุม
 สาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติ
 ตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมี
 คำสั่งโดยออกคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

คำสั่งศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรา นี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย
 ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

(ง) การควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมตามคำสั่งศาล (ร่าง
 มาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล
 ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่
 ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ

เมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล
 ในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ
 เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

(จ) การดำเนินคดีอาญากับผู้ฝ่าฝืนคำสั่งศาล (ร่างมาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมี
 ผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการ
 ให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์
 มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุม
 สาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ
 ตามมาตรา ๒๕

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งโดย
 อนุโลม

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและ
 อาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง
 ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ มีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตาม

คำสั่งดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ และผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่ง คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด

(ฉ) กำหนดให้เจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๒๑ และเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๒๓ รวมทั้งผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๘ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๓๐)

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๓ และผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๘ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๘.๖ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ (ร่างหมวด ๕)

๘.๖.๑ บทกำหนดโทษสำหรับผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชน (ร่างมาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะซึ่งมีได้แจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๘.๖.๒ บทกำหนดโทษสำหรับผู้จัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒ ผู้ใดจัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๖.๓ บทกำหนดโทษสำหรับผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๑ (ร่างมาตรา ๓๓ และร่างมาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๓ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๔ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๖) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๖.๔ บทกำหนดโทษสำหรับผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลัง
ประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นใน
ระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ

๘.๖.๕ บทกำหนดโทษสำหรับผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วย
กฎหมายตามมาตรา ๑๖ (ร่างมาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖ ผู้ใดเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา
๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ชุมนุมซึ่งออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓
ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๗ ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น

๘.๖.๖ บทกำหนดโทษสำหรับผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบ
ด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ และไม่ออกจากพื้นที่ควบคุม (ร่างมาตรา ๓๗)

มาตรา ๓๗ ผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม
มาตรา ๑๖ และไม่ออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ประกาศ
กำหนดตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือจะไม่ลงโทษก็ได้

๘.๖.๗ บทกำหนดโทษสำหรับผู้พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมโดยไม่ได้รับ
มอบหมายจากเจ้าพนักงานให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘ ผู้ใดไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๓
หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พาอาวุธเข้าไป
ในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี
หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน
ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘.๖.๘ การริบทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙ บรรดาทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิได้ผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

๙. บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๔๐)

มาตรา ๔๐ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สำคัญ ๆ
และผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ)

ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ได้แถลงหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๑. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี ได้แถลงหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภายหลังจากที่นายสุเทพฯ ได้แถลงหลักการและเหตุผลเสร็จแล้ว จึงได้ชี้แจงต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่า ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีสาระสำคัญเพื่อกำหนดความรับผิดชอบ หน้าที่ และข้อปฏิบัติของผู้จัดการชุมนุมสาธารณะและผู้เข้าร่วมการชุมนุม ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดูแลการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไว้ด้วย

สำหรับการชุมนุมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ผู้จัดการชุมนุมต้องแจ้งการชุมนุมต่อหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่จะจัดให้มีการชุมนุมสาธารณะก่อนที่จะมีการชุมนุม เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗๒ ชั่วโมง และเมื่อแจ้งการชุมนุมแล้ว สามารถร้องขอให้เจ้าพนักงานไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวก ณ สถานที่จัดการชุมนุม ตามวันเวลาที่ได้แจ้งไว้ได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม สำหรับการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่ปรากฏอยู่ในร่างพระราชบัญญัตินี้ เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เลิกการชุมนุมได้ภายในเวลาที่กำหนด หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตาม เจ้าพนักงานมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมได้ ซึ่งหากศาลมีคำสั่งให้

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

เลิกการชุมนุมแล้ว ผู้ชุมนุมยังไม่เลิกการชุมนุม เจ้าพนักงานมีอำนาจประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุม และให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ดังกล่าวได้ และหากผู้ชุมนุมไม่ออกจากพื้นที่ดังกล่าว จึงสามารถจับกุม หรือดำเนินการตามแผนหรือแนวทางการควบคุมที่รัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบต่อไปได้

๒. นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์ ได้แถลง หลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพ ในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดย อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฉะนั้น หน่วยงานของรัฐจึงต้องมีบทบาทในการบริหาร การใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมโดย คล่องตัว รอบคอบ และทันต่อเหตุการณ์ การรักษาความปลอดภัยสาธารณะ การคุ้มครอง สาธารณสุข รวมทั้ง การคุ้มครองไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบเสียหายแก่สาธารณชนทั่วไป ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การบริหารการใช้สิทธิและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจำเป็นต้องกำหนด หลักเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะให้ เป็นไปโดยเรียบร้อย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภายหลังจากนางสาวผ่องศรีฯ ได้แถลงหลักการและเหตุผลเสร็จแล้ว จึงได้ชี้แจง ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุม ในที่สาธารณะ พ.ศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ และหลักกติกาสากล ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ และกติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองฯ ซึ่งได้ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว

โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุน การชุมนุมโดยปราศจากอาวุธในทุกกระบวนการ การรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวก แก่ผู้ชุมนุม คุ้มครองมิให้เกิดการละเมิดสิทธิของผู้อื่นและสาธารณชนโดยทั่วไป การดูแลด้าน การสาธารณสุขให้กับผู้ชุมนุม ป้องกันไม่ให้เกิดการชุมนุมที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือขัดแย้งต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ กติกา และวิธีการของ เจ้าพนักงาน ในควบคุมดูแลการชุมนุมให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

เมื่อผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. ได้แถลงหลักการและเหตุผล และได้สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วเสร็จแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวอย่างกว้างขวาง รวมทั้งได้มีข้อเสนอแนะและข้อสังเกต ดังนี้

๑. ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีเหตุผลสนับสนุน ดังต่อไปนี้

๑.๑ ในการชุมนุมของประชาชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มักมีสาเหตุมาจากปัญหาความยากจน เช่น การชุมนุมของเกษตรกรที่เกิดขึ้นเพราะระดับนโยบายไม่ทราบปัญหาที่แท้จริง เช่น ปัญหาข้าวราคาตก ชาวนาได้แจ้งปัญหาให้รัฐบาลทราบแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการเยียวยา หรือการชุมนุมของท้องถิ่น เช่น การชุมนุมเพื่อคัดค้านการสร้างโรงไฟฟ้า ฯลฯ

การดำเนินการควบคุมดูแลการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ มักปรากฏอยู่เสมอว่าเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจกับผู้ชุมนุม โดยอ้างเหตุว่าผู้ชุมนุมกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ฐานมั่วสุมกันตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาที่แท้จริงจึงมิได้อยู่ที่ว่ามีความหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะหรือไม่ หากแต่ปัญหาอยู่ที่จิตสำนึกของทุกระดับ โดยเฉพาะผู้มีอำนาจ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจกลายเป็นเครื่องมือของผู้มีอำนาจที่จะใช้เพื่อกระทำการที่ไม่ถูกต้อง

ด้วยสาเหตุดังกล่าว ในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ รัฐบาลจึงต้องดำเนินการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญเสียก่อน และทำการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้ แล้วจึงนำกลับมาเสนอใหม่

๑.๒ การชุมนุมเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญและเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย แต่เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีลักษณะเป็นการควบคุมการชุมนุมในลักษณะจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม มากกว่าส่งเสริมการใช้สิทธิในชุมนุม

ดังนั้น จึงไม่ควรกำหนดให้ต้องมีการแจ้งการชุมนุมอีก เพราะเป็นข้อกำหนดที่ขัดต่อหลักสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุม

๑.๓ ในการแจ้งการชุมนุมนั้น ควรจะต่อแจ้งเจ้าหน้าที่ระดับใด หากกำหนดให้แจ้งการชุมนุมต่อเจ้าหน้าที่ระดับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นการเพียงพอหรือไม่ และการกำหนดให้ต้องแจ้งการชุมนุมล่วงหน้านานถึง ๗๒ ชั่วโมง นั้นนานเกินไป ควรกำหนดให้ต้องแจ้งล่วงหน้าเพียง ๒๔ ชั่วโมง ก็เพียงพอแล้ว

๑.๔ การที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้ศาลมีอำนาจหน้าที่ในบางกรณีโดยไม่เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจได้ เป็นเรื่องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น กรณีในร่างมาตรา ๕ หรือมาตรา ๑๓

๑.๕ การห้ามชุมนุมกีดขวางบริเวณหน้ารัฐสภาและทำเนียบรัฐบาล โดยไม่มีบทนิยามว่า “กีดขวาง” หรือ “ขัดขวาง” คืออะไร นั้น น่าจะไม่ถูกต้อง เพราะในความเป็นจริงนั้น การชุมนุมจะต้องมีการกีดขวางหรือขัดขวางทั้งสิ้น

นอกจากนี้ เมื่อรัฐสภาเป็นสถานที่สำหรับรับข้อร้องเรียนของประชาชน ส่วนทำเนียบรัฐบาลเป็นสถานที่แก้ไขปัญหาของประชาชน การห้ามการชุมนุมกีดขวางบริเวณหน้ารัฐสภาและทำเนียบรัฐบาล จึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะมิฉะนั้นแล้ว ประชาชนควรจะไปชุมนุม ณ สถานที่ใด หากให้ไปชุมนุมยังสถานที่ที่อยู่ไกล ไม่กีดขวางผู้ใด การชุมนุมก็จะขาดอำนาจในการต่อรอง เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา

๑.๖ ไม่ควรกำหนดให้ผู้ชุมนุมต้องรับโทษทางอาญาใดๆ รวมทั้งไม่ควรกำหนดให้มีการริบทรัพย์กับผู้ชุมนุมด้วย แต่อย่างไรก็ดี ควรกำหนดให้มีบทลงโทษสำหรับผู้ก่อความเสียหายต่อผู้ชุมนุม ประชาชน และสาธารณะ

๑.๗ การที่ร่างมาตรา ๑๖ ได้กำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมต้องอยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะ ตลอดระยะเวลาการชุมนุม และร่างมาตรา ๑๗ ได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ชุมนุมปิดบังใบหน้านั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้จริงในทางปฏิบัติ และเป็นข้อห้ามที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ชุมนุม

๒. ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายที่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว มีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีหลักการพื้นฐานมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ซึ่งกำหนดหลักการเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และไม่เป็นการลิดรอนสิทธิผู้อื่น ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ โดยได้วางข้อกำหนดในการชุมนุมให้สอดคล้องตามหลักการของรัฐธรรมนูญฯ มาตราดังกล่าว ด้วยการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ชุมนุม ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้ควบคุมการชุมนุม โดยองค์กรศาล ตัวอย่างเช่น หากมีกรณีที่เห็นว่าการชุมนุมมีการกระทำที่ผิดกฎหมาย ก็สามารถไปร้องขอศาลให้วินิจฉัยได้ และหากผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยก็สามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ได้

๒.๒ การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ ก็ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการชุมนุมที่มีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในร่างมาตรา ๕ ซึ่งได้กำหนดในบทนิยามให้ผู้ชุมนุมต้องมีเจตนาชุมนุมอย่างเดียวกัน มิใช่มาชุมนุมอย่างไร้จิตสำนึกหรือโดยเห็นแก่อำมีสินจ้าง

๒.๓ ร่างพระราชบัญญัตินี้ มีข้อดีหลายประการ สำหรับข้อดีประการหนึ่ง คือ ไม่มีบทบัญญัติให้การสลายการชุมนุมที่เป็นการชุมนุมโดยสงบ

๒.๔ ควรกำหนดให้อาคารและสถานที่ประกอบการค้า ซึ่งมีคนเข้าไปอยู่ตั้งแต่จำนวน ๓๐๐ - ๕๐๐ คนหรือมากกว่านั้น เป็นพื้นที่ห้ามชุมนุม ตามร่างมาตรา ๘ และควรกำหนดนายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศเขตห้ามชุมนุมเพิ่มเติม นอกเหนือไปสถานที่ห้ามชุมนุมตามร่างมาตรา ๘ ด้วย

๒.๕ ควรแก้ไขร่างมาตรา ๙ โดยการกำหนดให้ชัดเจนว่า ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจจัดบริเวณพื้นที่ชุมนุมด้วย

๒.๖ ควรต้องให้ชุมชนและประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการจัดการชุมนุม ได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารจัดการจัดการชุมนุมด้วย ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและไม่กระทบสิทธิของชุมชน และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว

๒.๗ สำหรับโทษทางอาญานั้น ควรกำหนดระยะเวลาโทษสำหรับผู้จ้างคนมาชุมนุมให้หนักกว่าโทษปรับ นอกจากนี้ ควรแก้ไขอัตราโทษในร่างมาตรา ๓๐ เป็นจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

อนึ่ง สำหรับอัตราโทษในการกล่าวให้เกิดความตระหนกตกใจในที่ชุมนุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน นั้น เป็นอัตราโทษที่เบาเกินไป หากพิจารณาเทียบเคียงจากกฎหมายของต่างประเทศ จะพบว่าได้กำหนดอัตราโทษสำหรับความผิดดังกล่าวไว้เป็นอัตราโทษจำคุก ๓ ปี หรือบางประเทศ ก็สูงถึง ๖ ปี

๒.๘ เมื่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม รัฐบาลควรเป็นผู้รับภาระในการเยียวยาความเสียหายให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการชุมนุม

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รองนายกรัฐมนตรี ได้ตอบชี้แจงและอภิปรายสรุปร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ดังนี้

๑. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้จำกัดสิทธิแต่เป็นการให้สิทธิการชุมนุมในที่สาธารณะ โดยให้แจ้งเจ้าหน้าที่ก่อน ๗๒ ชั่วโมง ถ้าแจ้งไม่ทันภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็สามารถทำเรื่องขอผ่อนผันได้

๒. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีพื้นฐานจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวแต่อย่างใด

๓. ร่างพระราชบัญญัติ มีเนื้อหาเป็นการคุ้มครองประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการชุมนุม กรณีไม่มีลักษณะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ วรรคสอง จึงไม่ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นแต่อย่างใด

๔. การชุมนุม ต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่สำคัญๆ เช่น อาคารรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล

ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่หนึ่ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับพร้อมกันไปด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ๒๒๙ เสียง ไม่รับหลักการ ๘๕ เสียง โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเป็นหลักในการพิจารณา และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญจำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณา มีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

๒. สรุปประเด็นและผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา

๒.๑ ประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

ร่างมาตรา ๘

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

สถานที่ห้ามชุมนุมกีดขวางตามมาตรานี้ เป็นสถานที่ที่สำคัญ จึงควรกำหนดเป็นสถานที่ห้ามชุมนุมอย่างเด็ดขาด โดยจะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่สามารถใช้ดุลพินิจอนุญาตให้มีการชุมนุมไม่ได้

ส่วนที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมทั้งสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะ นั้นเป็นสถานที่ห้ามชุมนุม เพราะไม่ควรนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวข้องกับการเมือง จึงต้องกำหนดระยะห่างสำหรับสถานที่จัดการชุมนุม กับสถานที่ห้ามชุมนุมดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ ควรกำหนดให้สถานที่ที่เป็นประชุมของผู้แทนของรัฐต่างประเทศ เป็นสถานที่ห้ามชุมนุมกีดขวางด้วย

คณะกรรมการชี้แจง ดังนี้

๑. การกำหนดข้อห้ามสำหรับการจำกัดสิทธิในการชุมนุมซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ กำหนดให้สามารถออกกฎหมายกำหนดข้อห้ามในการชุมนุมได้ แต่การกำหนดข้อห้ามนั้นจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวไม่ได้

การกำหนดสถานที่ที่ห้ามมิให้มีการชุมนุมกีดขวางทางเข้าออกจึงไม่กำหนดเป็นข้อห้ามเด็ดขาด กล่าวคือ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่สามารถใช้ดุลพินิจอนุญาตให้มีการชุมนุมได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อที่ประชุมเห็นว่าควรเป็นข้อห้ามเด็ดขาด คณะกรรมการไม่ขัดข้องที่จะตัดความดังกล่าวออก

๒. การกำหนดสถานที่ห้ามเข้าไปชุมนุม ก็โดยสาเหตุที่ผู้ชุมนุมไม่ได้ชุมนุมกีดขวางทางเข้าออกสถานที่แต่ได้บุกเข้าไปชุมนุมในสถานที่ เช่น กรณีบุกเข้าไปทำเนียบรัฐบาล และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ อย่างไรก็ตาม หากที่ประชุมเห็นว่า ในร่างมาตรา ๘ ไม่ควรระบุถึงสถานที่ที่ห้ามเข้าไปชุมนุม คณะกรรมการไม่ขัดข้องที่จะตัดความดังกล่าวออก

๓. ส่วนระยะห่างในการชุมนุม นั้น จากการที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศดังกล่าว กำหนดว่า สิทธิในการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธิดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่ เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ดังนั้น โดยหลักการแล้ว การชุมนุมจึงเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุน

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเทียบเคียงกับกรอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ แล้ว จะเห็นได้ว่า บทยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ได้กำหนดหลักการไว้สอดคล้องกับข้อยกเว้นประการสุดท้ายของมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ในส่วนที่ว่า “เพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น” เท่านั้น แต่ทั้งนี้ ในส่วนของบทยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ได้กำหนดหลักการไว้แคบกว่ามาก กล่าวคือ “การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมในที่สาธารณะนั้น ให้สามารถกระทำได้เพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยทั่วไปที่ใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะดังกล่าว” เท่านั้น

และหากพิจารณาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ จะพบว่า รัฐธรรมนูญของหลายประเทศได้กำหนดหลักการรองรับมาตรา ๒๑ ของกติกาฯ ไว้ทุกประการ จึงเป็นเหตุให้สามารถกำหนดระยะห่างในการชุมนุมได้ ประกอบกับในหลายประเทศ ได้จัดให้มีสถานที่เฉพาะสำหรับใช้ในการชุมนุมสาธารณะไว้ด้วยแล้ว ดังนั้น จากหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ดังกล่าว การกำหนดระยะห่างระหว่างสถานที่จัดการชุมนุมกับสถานที่ห้ามการชุมนุม จึงเป็นการกระทำอันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิผู้ชุมนุม ซึ่งไม่อาจกระทำได้

ร่างมาตรา ๑๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

การที่คณะกรรมการฯ แก้ไขระยะเวลาในการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าการชุมนุม จากไม่น้อยกว่า ๗๒ ชั่วโมง เป็นไม่น้อยกว่า ๔๘ ชั่วโมง นั้นมีเหตุผลอย่างไร และหากกำหนดระยะเวลาในการแจ้งการชุมนุมล่วงหน้า ให้น้อยลงเป็นไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง จะกระทำได้หรือไม่ เพราะจะทำให้ผู้ชุมนุมได้รับการกระทบสิทธิอันน้อยลง

คณะกรรมการฯชี้แจง ดังนี้

ระยะเวลาในการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าการชุมนุม จากไม่น้อยกว่า ๗๒ ชั่วโมง เป็นกรณีที่ทำให้ผู้ชุมนุมเสียสิทธิในการชุมนุม จึงแก้ไขให้เหลือเพียง ๔๘ ชั่วโมง เพราะต้องใช้เวลาแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการเตรียมการเพื่ออำนวยความสะดวก การจัดเตรียมกำลังพลเพื่อดูแลความปลอดภัยของผู้ชุมนุม ตลอดจนการประกาศให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการใช้เส้นทางในบริเวณที่จะมีการชุมนุม แต่หากที่ประชุมฯ เห็นว่า การลดระยะเวลาลงเหลือเพียง ๒๔ ชั่วโมง จะเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ชุมนุมมากขึ้น คณะกรรมการฯก็ไม่ขัดข้อง

ร่างมาตรา ๑๖

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. ผู้จัดการชุมนุมควรมีหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ชุมนุมด้วยหรือไม่ ตัวอย่างเช่น กรณีที่กำหนดให้ผู้ชุมนุมห้ามปิดบังอำพรางตนโดยมีเจตนามิให้ระบุตัวบุคคลถูกต้อง หากผู้จัดการชุมนุมกระทำเช่นเดียวกันนั้น ก็จะไม่เป็นความผิด เพราะไม่มีบทกำหนดโทษไว้

๒. การพิจารณาว่าการชุมนุมในกรณีใดจะเป็นการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะหรือไม่นั้น จะพิจารณาอย่างไร

๓. กรณีที่การชุมนุมในที่เอกชนส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะ ผู้จัดการชุมนุมย่อมต้องแจ้งการชุมนุมด้วย ในกรณีเช่นนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมที่จะต้องประเมินก่อนว่ากรณีใดจะต้องแจ้งการชุมนุม ใช้หรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการชี้แจง ดังนี้

๑. กรณีดังกล่าว ตามบทนิยามให้ความหมายของผู้ชุมนุม หมายความว่าผู้จัดการชุมนุมด้วย

๒. การพิจารณาว่าการชุมนุมในกรณีใดจะเป็นการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้นำกรณีศาลแพ่งได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ในคดีบุกทำเนียบรัฐบาล และคดีชุมนุมบริเวณโรงเรียนราชวินิตฯ มาเทียบเคียงเป็นบรรทัดฐาน

๓. สิทธิในการชุมนุมสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ แต่มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ๒ กรณี กล่าวคือ เมื่อมีฝูงชนจำนวนมากเข้ามารวมตัวกันอาจเกิดความไม่สะดวกต่อผู้อื่น และมีความเสี่ยงที่จะเกิดความไม่สงบเรียบร้อยจากการชุมนุม ดังนั้น ผู้จัดการชุมนุม ผู้ชุมนุม ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงร่วมกัน ดังนั้น ผู้จัดการชุมนุมจึงต้องประเมินในเบื้องต้นว่าการชุมนุมจะมีผู้เข้าชุมนุมมากน้อยเพียงใดและจะส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างไร และจะต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ก่อนการชุมนุมหรือไม่

ร่างมาตรา ๑๙

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

การแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ว่าจะขยายเวลาในการชุมนุมนั้น ไม่ต้องกำหนดเวลาในการแจ้งล่วงหน้าได้หรือไม่

คณะกรรมการชี้แจง ดังนี้

เหตุผลในการแจ้งล่วงหน้าเพื่อร่วมกันบริหารความเสี่ยงและอำนวยความสะดวกกับผู้ที่ใช้ที่สาธารณะ คณะกรรมการฯ จึงได้แก้ไขความเป็นว่า ภายใน ๒๔ ชั่วโมง ก่อนสิ้นสุดการชุมนุมให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ดังนั้น หากแจ้งภายใน ๕ นาที ก็ถือว่าชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ร่างมาตรา ๒๐

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. การที่คณะกรรมการฯ ได้เพิ่มความในวรรคสอง โดยกำหนดให้ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ แทนหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ มีความหมายอย่างไร

๒. การกำหนดให้เจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกฯ ต้องผ่านการฝึกอบรม และจะต้องมีทักษะนั้น หมายความว่าอย่างไร เจ้าพนักงานจากหน่วยงานอื่น เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องผ่านการอบรมและจะต้องมีทักษะเช่นว่านี้ด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ การอบรมต้องใช้ระยะเวลาที่วัน และทักษะที่วันนั้น หมายความว่าครอบคลุมทักษะเรื่องอะไรบ้าง

คณะกรรมการการชี้แจง ดังนี้

๑. การชุมนุมบางกรณี เช่น กรณีแยกราชประสงค์นั้น มีผู้ชุมนุมจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อไปยังหลายพื้นที่ตลอดจนถนนหลายเส้นทาง ดังนั้น ผู้กำกับกับการสถานีตำรวจนครบาลลุมพินี ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ ย่อมไม่มีอำนาจหน้าที่ไปบังคับบัญชาตำรวจท้องที่อื่นและตำรวจจราจรได้ จึงต้องบัญญัติความในวรรคสองไว้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตำรวจชั้นเหนือกว่าที่มีอำนาจสั่งการได้ครอบคลุม มาเป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกฯ แทน โดยผู้กำกับกับการในเขตดังกล่าวทุกนายยังคงเป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกต่อไป ทั้งนี้ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามาแทน

๒. เจตนารมณ์ของร่างมาตรา ๒๐ นี้ กำหนดให้เจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามวรรคหนึ่งนั้น เป็นเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น ส่วนเจ้าพนักงานฝ่ายอื่น หากได้รับแจ้งจากหัวหน้าสถานีตำรวจก็จะมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการชุมนุม เช่น จัดบริการห้องน้ำห้องส้วม หรือแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบล่วงหน้าว่าจะมีการชุมนุม เป็นต้น

๓. หัวหน้าสถานีตำรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคน ที่จะถูกส่งเข้ามาเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ จะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้เกิด “ทักษะ” คือความชำนาญ ในด้านการบริหารเหตุวิกฤต การควบคุมอารมณ์ ในดูแลการชุมนุม ซึ่งปัจจุบัน มีผู้ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วเป็นจำนวน ถึงร้อยละ ๘๐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง แต่ละจังหวัดมีตำรวจที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวแล้ว อย่างน้อยจังหวัดละ ๒ กองร้อย อย่างไรก็ตาม หากหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุม ยังไม่ผ่านการอบรมดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติก็สามารถตั้งเจ้าพนักงานตำรวจอื่นมาทำหน้าที่แทนได้

ร่างมาตรา ๒๒

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

อำนาจในการกำกับการชุมนุมให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นอยู่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนั้น การกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ น่าจะเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

คณะกรรมการการชี้แจง ดังนี้

คณะกรรมการการแก้ไขให้รัฐมนตรีไม่มีอำนาจในการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมฯ ตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

ร่างมาตรา ๒๔

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. กรณีตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง กรณีที่ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน ให้เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ ตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมชุมนุมสาธารณะ เป็นบทบัญญัติส่งเสริมความสมานฉันท์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ชุมนุมและเจ้าพนักงานได้ประนีประนอมและแก้ไขปัญหาร่วมกัน อันเป็นหนทางนำไปสู่การมีคำพิพากษาตามยอม และส่งเสริมการมีธรรมาภิบาลของฝ่ายบริหาร

๒. แผนการควบคุมการชุมนุมสาธารณะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกับแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ หรือไม่ และหากแผนฯ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี แล้ว “แผนฯ” กับ “แนวทางฯ” มีความหมายอย่างไร จะต้องระบุเรื่องวิธีการใช้กำลังไว้ด้วยหรือไม่

๓. การจัดทำแผนหรือแนวทางควบคุมการชุมนุมสาธารณะนั้น จะจัดทำหลังจากมีการชุมนุมแล้วใช่หรือไม่ และจะต้องเสนอให้ศาลพิจารณาด้วยหรือไม่ การบังคับตามคำสั่งศาลจะดำเนินการอย่างไร

๔. เครื่องมือในการควบคุมฝูงชน ได้แก่ อะไรบ้าง

คณะกรรมการวิชาการชี้แจง ดังนี้

๑. ปัญหาการชุมนุมในปัจจุบัน มีสาเหตุ ดังนี้

๑.๑ ผู้จัดการชุมนุม และผู้ชุมนุม มุ่งเน้นแต่สิทธิและเสรีภาพของตนเอง โดยไม่เคารพสิทธิของบุคคลอื่น และ

๑.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้รับการฝึกให้มีความพร้อม และความอดทนต่อสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม เจ้าพนักงานตำรวจมีแผนการควบคุมการชุมนุมสำหรับใช้ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่แผนดังกล่าวไม่เป็นที่รับทราบของระดับนโยบาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดให้แผนการควบคุมการชุมนุมสาธารณะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน เพราะคณะรัฐมนตรีมีความเกี่ยวข้องกับประชาชน ส่วนการกำหนดว่าควรจะเป็นแผนหรือแนวทางก็สุดแล้วแต่สถานการณ์ และเพื่อป้องกันการจัดทำแผนหรือแนวทางที่อาจเป็นปัญหา จึงต้องกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๔ วรรคสามว่า ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง และหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ก็ให้ใช้เครื่องมือในการควบคุมฝูงชนได้เท่าที่จำเป็น ซึ่งเป็นไปตามหลักสากล

๒. แผนหรือแนวทางควบคุมการชุมนุมสาธารณะนั้น เป็นแผนที่ใช้ได้เป็นการทั่วไป ซึ่งจะจัดทำขึ้นหลังจากกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ โดยไม่ต้องรอให้มีการชุมนุมขึ้นก่อน อย่างไรก็ตาม แผนหรือแนวทางควบคุมการชุมนุมสาธารณะนั้น ไม่ต้องเสนอต่อศาลแต่ให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. เครื่องมือในการควบคุมฝูงชน เรียงจากเบาไปหาหนัก ได้แก่ โล่ กระจบอง น้ำ แก๊สน้ำตา กระสุนยาง

๒.๒ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับ
มาตรา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ	ไม่มีการแก้ไข
คำปรารภ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓	มีการแก้ไข
คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้	
มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะ ดังต่อไปนี้	
(๑) การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี	
(๒) การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรม	
แห่งท้องถิ่น	
(๓) การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา <u>ส่งเสริมการท่องเที่ยว</u> หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น	
(๔) การชุมนุมอันเป็นกิจกรรมภายในของสถานศึกษา	
(๕) การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ	
มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ	
มาตรา ๔	ไม่มีการแก้ไข

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

มาตรา ๕

มีการแก้ไข

คณะกรรมการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การประชุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่น สามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อ สาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้ หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางระบายน้ำที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึง ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วม การชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะไม่ว่าจะเข้า ร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตามคำเชิญชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐบาล องค์การ มหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคล อื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

“ศส” ทบขตทวทว ศสท่งหรือศสขทตที่มีเขตฮวบสหเทหรือศสททที่มีทวขททข
ศสททท

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น

(๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชาคณะชั้นตถก

(๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ

(๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน

(๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับ ประเด็นข้อสังเกตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย คณะกรรมการจึงขอแก้ไขในที่ประชุม สภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น

(๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่ พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชาคณะชั้นตถก

(๑)(๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ

(๒)(๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๓)(๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน

(๔)(๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของ คณะกรรมการ

มาตรา ๘/๑

คณะกรรมการการ

เพิ่มขึ้นใหม่ในที่ประชุม

สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

มาตรา ๘/๑ การจัดการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุมจะกระทำมิได้

ให้สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนัก ของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชาคณะชั้นตถกเป็นพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุม ตามวรรคหนึ่ง

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของ
คณะกรรมการธิการ

(มาตรา ๘/๑ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๙)

มาตรา ๙

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๙ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๐)

หมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและ
เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมนั้น
กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการ
ชุมนุมไม่น้อยกว่าสี่สิบสองสี่สิบแปดชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้ง
ผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็น
ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับ
ประเด็นข้อสังเกตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย คณะกรรมการธิการจึงขอแก้ไขในที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ
และเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการ
ชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้ง
ก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าสี่สิบสองสี่สิบแปดชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด
รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม
เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของ
คณะกรรมการธิการ

(มาตรา ๑๐ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๑)

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

มาตรา ๑๑

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๑๑ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๒ ให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้ เป็นการชุมนุมที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๐

(๑) ขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้นตามปกติ

(๒) ขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น

(๓) เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับประเด็นข้อสังเกตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย และการเพิ่มมาตรา ๘/๑ ของคณะกรรมการการฯ จึงขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๑๒ ให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้ เป็นการชุมนุมที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๑

(๑) ขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้นตามปกติ

(๒) ขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น

(๓) เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๘/๑

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของคณะกรรมการการ

(มาตรา ๑๒ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๓)

มาตรา ๑๓

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๑๓ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๔)

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๑๔ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๕)

มาตรา ๑๕

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๑๕ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๖)

หมวด ๓ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๖ ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม
- (๒) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๓) ดูแลและรับผิดชอบต่อชุมนุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๗
- (๔) ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา ๑๗ และเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวิธีของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำตามระยะเวลาที่ผู้รับแจ้งกำหนด
- (๕) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตาม (๒) และ (๓)
- (๖) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการการ

(มาตรา ๑๖ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๗)

มาตรา ๑๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๗ ผู้ชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๑๖
- (๒) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง
- (๓) ไม่ฝ่าฝืนอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่
- (๔) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น
- (๕) ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ หรือได้รัย
ทรัพย์สินหรือสิทธิที่พึงศตทหขยได้รัยเป็นไปตทขยคดีและเหตุอันควร
- (๕/๑) ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร
- (๖) ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น
- (๗) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น
- (๘) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวิธีของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ
(มาตรา ๑๗ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๘)

มาตรา ๑๘

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะ
เดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้ รับทราบเห็นชอบจากแจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมี
หน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบชั่วโมง

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับ
ประเด็นข้อสังเกตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย คณะกรรมการธิการจึงขอแก้ไขในที่ประชุม
สภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย
ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้ รับทราบเห็นชอบจากแจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้า
สถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบชั่วโมง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของ
คณะกรรมการธิการ

(มาตรา ๑๘ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๑๙)

มาตรา ๑๙

มีการแก้ไข

คณะกรรมการธิการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๑๙ ผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้
ต่อผู้รับแจ้ง

ภายในสี่สิบชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หากผู้จัดการชุมนุมประสงค์จะจัดให้มี
การชุมนุมต่อไป ให้แจ้งขอขยายระยะเวลาการชุมนุมต่อผู้รับแจ้ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการธิการ
(มาตรา ๑๙ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๐)

หมวด ๔ การคุ้มครองความสะดวก
ของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ
และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสะดวก
ของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๒๐ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น และอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น แทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม
- (๒) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด
- (๓) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่ง **ขขขข** ให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งอาจมีคำสั่งให้ปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน

เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มี **ทักษะ** ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการ
(มาตรา ๒๐ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๑)

มาตรา ๒๑

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๑ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๒)

ส่วนที่ ๒ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๒๒ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับประเด็นข้อสังเกตที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย คณะกรรมการการจึงขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๒๒ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งมีตำรวจเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของคณะกรรมการการ

(มาตรา ๒๒ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๓)

มาตรา ๒๓

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๓ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๔)

มาตรา ๒๔

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะกรรมการเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้เพียงเท่าที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยการเพิ่มมาตรา ๘/๑ ของคณะกรรมการการแก้ไข ฯ จึงขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๘/๑ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๘/๑ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะกรรมการเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการประชุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ เพียงเท่าที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของคณะกรรมการธิการ

(มาตรา ๒๔ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๕)

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

เพื่อให้สอดคล้องตามมติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบด้วยกับการเพิ่มมาตรา ๘/๑ ของคณะกรรมการธิการ ฯ จึงขอแก้ไขในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

มาตรา ๒๕ เมื่อได้รับคำขอให้มีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมสาธารณะ ให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน

ในการพิจารณา หากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๘/๑ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรานี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขในที่ประชุมของคณะกรรมการธิการ

(มาตรา ๒๕ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๖)

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๒๖ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๗)

มาตรา ๒๗

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๒๗ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๒๔

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่หน้า มาใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๒๗ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๘)

มาตรา ๒๘

ไม่มีมีการแก้ไข

(มาตรา ๒๘ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๒๙)

มาตรา ๒๙

ไม่มีมีการแก้ไข

(มาตรา ๒๙ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๐)

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

ไม่มีมีการแก้ไข

มาตรา ๓๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๓๐ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะผู้ใดซึ่งมิได้แจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๓๐ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๑)

มาตรา ๓๑

ไม่มีมีการแก้ไข

(มาตรา ๓๑ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๒)

มาตรา ๓๒

ไม่มีมีการแก้ไข

(มาตรา ๓๒ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๓)

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

มาตรา ๓๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการแก้ไข ดังนี้

มาตรา ๓๓ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ (๖) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม
มาตรา ๑๗ (๔) (๕) (๕/๑) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้ง
จำทั้งปรับ

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการ
(มาตรา ๓๓ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๔)

มาตรา ๓๔

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๔ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๕)

มาตรา ๓๕

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๕ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๖)

มาตรา ๓๖

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๖ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๗)

มาตรา ๓๗

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๗ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๘)

มาตรา ๓๘

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๘ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๓๙)

มาตรา ๓๙

ไม่มีการแก้ไข

(มาตรา ๓๙ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่งมาให้วุฒิสภาพิจารณาเป็น มาตรา ๔๐)

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติ
การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. โดยลงมติด้วยคะแนนเสียง ๒๑๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ๘ เสียง และ
งดออกเสียง ๔๑ เสียง

ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

.....

๔. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แล้วเห็นว่าควรมีข้อสังเกตไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ดังนี้

๔.๑ ในมาตรา ๔ การบัญญัติให้การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทำให้การชุมนุมใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือมิได้ทำให้สถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงมากขึ้นหรือมิได้ขัดขวางการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ไม่สามารถนำร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มาใช้บริหารจัดการการชุมนุมได้ ส่งผลให้ไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่จะนำมาใช้บริหารจัดการการชุมนุมสาธารณะที่ไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อให้การชุมนุมไม่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนในระหว่างมีการประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉินได้ ซึ่งการชุมนุมในหลายกรณีในระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นการชุมนุมเรียกร้องที่มีสาเหตุมาจากความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริงและมีความจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยการบริหารราชการแผ่นดินจากรัฐบาลอย่างเร่งด่วน เช่น การชุมนุมของเกษตรกรต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการการชุมนุมสาธารณะ และกำหนดเพียงการห้ามการชุมนุมในระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น ทำให้การชุมนุมเรียกร้องที่เกิดจากความเดือดร้อนของประชาชนดังกล่าวในช่วงเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่มีกฎหมายที่จะมาบริหารจัดการเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ

๔.๒ ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะทุกกรณีโดยกำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ ผู้ชุมนุมสาธารณะ และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของบุคคลอื่นที่จะใช้ที่สาธารณะในระหว่างที่มีการชุมนุมสาธารณะ ในขณะที่ประชาชนทั่วไปยังคงมีทัศนคติเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะว่าเป็นการใช้เสรีภาพแบบไม่มีข้อจำกัด การบังคับใช้กฎหมายนี้จึงควรกระทำควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับขอบเขตและข้อควรปฏิบัติในการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการชุมนุมสาธารณะในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเกินสมควร

๔.๓ สำหรับศาลที่จะเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำสั่งห้ามหรือคำฟ้องขอให้เลิกการชุมนุมหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของคำฟ้องหรือคำร้องในแต่ละกรณี และในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลก็จะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดอันเป็นระบบที่มีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เมื่อมีการวางแนวบรรทัดฐานดังกล่าวแล้ว สมควรที่สำนักงานตำรวจ

แห่งชาติในฐานะผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างแพร่หลายด้วย

๙.๔ โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดช่องทางเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ ผู้ชุมนุมสาธารณะ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการร่วมกันบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของบุคคลอื่นที่จะใช้ที่สาธารณะโดยใช้ระบบให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบถึงการชุมนุมก่อนการชุมนุมสาธารณะ ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะอันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมควรจะได้กำหนดวิธีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะที่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น โดยทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

๙.๕ ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุมนั้น เจ้าพนักงานต้องคำนึงถึง “ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน” รวมถึงตลอดทั้ง “เสรีภาพในการประกอบอาชีพ” และ “เสรีภาพในการเดินทาง” ของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุมนั้นด้วย

๙.๖ ในการประกาศกำหนดเกี่ยวกับเครื่องมือที่จะใช้ในการควบคุมฝูงชน สมควรคำนึงถึงเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมฝูงชนที่เป็นสากล และไม่ควรกำหนดให้ใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตโดยสภาพ เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมฝูงชน

๙.๗ โดยที่เจ้าพนักงานมีหน้าที่สำคัญในการดูแลการชุมนุมสาธารณะและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการชุมนุมสาธารณะ และร่างมาตรา ๒๐ วรรคห้า กำหนดให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ ประกอบกับการชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สมควรที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะผู้ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะได้เร่งรัดให้มีการจัดการฝึกอบรมดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ซึ่งอาจได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เป็นเจ้าพนักงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๙.๘ โดยที่การชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แต่โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการกิจการของท้องถิ่น กรณีจึงสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมทุกแห่ง จัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะขึ้นเป็นการเฉพาะ และสถานที่นั้นควรตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกแก่ประชาชนที่จะเข้าไปร่วมการชุมนุมหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วย

๙.๙ เนื่องจากสาเหตุในการชุมนุมสาธารณะส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ และการพัฒนาสถานการณ์ชุมนุมไปสู่ความรุนแรงก็มักสืบเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐไม่ให้ความสำคัญกับข้อเรียกร้อง การบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างมีประสิทธิภาพจึงสมควรดำเนินการควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางการบริหารและให้หน่วยงาน

ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับและแก้ไขข้อร้องเรียนหรือข้อเรียกร้องในการชุมนุมที่มีการแจ้งความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาให้ผู้ชุมนุมผู้ร้องเรียนทราบอยู่เสมอจนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหาได้ และโดยที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมติเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๙ เรื่องการแก้ไขปัญหาการชุมนุมเรียกร้อง โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีการชุมนุมสาธารณะรีบเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีการชุมนุมเรียกร้องเพื่อแก้ไขปัญหาโดยด่วน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางดังกล่าวอยู่แล้ว สมควรที่คณะรัฐมนตรี จะมิตินำหน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญด้วยคะแนนเสียง ๒๑๐ เสียง ไม่เห็นชอบ ๑ เสียง และงดออกเสียง ๔๐ เสียง

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติรวม ๓๙ มาตรา แบ่งออกเป็น ๕ หมวด คือ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๗ ถึงร่างมาตรา ๙) หมวด ๒ ว่าด้วยการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๕) ในกรณีการชุมนุมสาธารณะนั้นอาจกระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หมวด ๓ ว่าด้วยหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๖ ถึงร่างมาตรา ๑๙) หมวด ๔ ว่าด้วยการคุ้มครองความสงบของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๙) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสงบของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๑) และส่วนที่ ๒ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๒ ถึงร่างมาตรา ๒๙) หมวด ๕ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๘) และบทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๒ กำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” เพื่อความชัดเจน

แม้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะจะได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๙ แต่ยังไม่เคยมีการกำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” มาก่อน อีกทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ที่รับรองเสรีภาพในการชุมนุม (Assembly) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีโดยการ

ภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙^๑ ก็มีได้มีบทนิยามคำว่า “การประชุม” ไว้เช่นกัน กรณีจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ขึ้นเพื่อความชัดเจนในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติตามกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย

จากการตรวจสอบกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะของประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีการกำหนดบทนิยามคำว่า “Public Assembly” ไว้ในทำนองเดียวกันว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลเฉพาะในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงการชุมนุมเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งบรรดาที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน (Private property) แม้การประชุมในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชนดังกล่าวจะเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมได้ก็ตาม ดังนั้น จึงได้กำหนดบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล และได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ที่สาธารณะ” ไว้ด้วยว่าหมายถึง ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อมิให้รวมถึงการประชุมที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายของบางประเทศได้มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำ (Threshold) ของผู้ร่วมชุมนุมไว้ในบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วยว่าต้องมีจำนวนเท่าใดจึงถือว่าเป็นการประชุมสาธารณะ เช่น อังกฤษถือว่าต้องมีผู้เข้าร่วมการชุมนุมตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป^๒ เป็นต้น แต่กฎหมายของอีกหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ เป็นต้น มิได้กำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ เนื่องจากเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า “การประชุม” (Assembly) หมายถึงการเข้ามารวมกัน ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นพ้องกับแนวทางนี้ จึงมิได้กำหนดจำนวนขั้นต่ำของผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ในบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วย

๒.๓ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไว้อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๖๓ วรรคสอง บัญญัติให้ตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมได้เฉพาะการประชุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

^๑ประเทศไทยผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐

^๒Section 16, Public Order Act 1986.

หรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาบทจำกัดเสรีภาพดังกล่าวเปรียบเทียบกับบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จะเห็นได้ว่าบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่าที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศฯ โดยกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเปิดให้รัฐภาคีออกกฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others)^๑

ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรจำกัดเฉพาะการชุมนุมสาธารณะที่มีลักษณะเป็นการเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้มีการดำเนินการตามที่มีการเรียกร้องฯ นั้นเท่านั้น ไม่ควรรวมถึงการชุมนุมสาธารณะที่ไม่มีลักษณะดังกล่าว อันได้แก่ การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น การชุมนุมภายในสถานศึกษา และการชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ จึงได้กำหนดบทยกเว้นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะทั้ง ๕ ประเภทดังกล่าวข้างต้น (ร่างมาตรา ๓)

นอกจากนี้ โดยที่ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีหลักการในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเท่านั้น เนื่องจากมีกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพการชุมนุมในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกโดยเฉพาะอยู่แล้ว อีกทั้งประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีการจัดการชุมนุมสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศและการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งนั้นก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งโดยเฉพาะอยู่แล้ว จึงกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๔ ว่าการชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

^๑Article 21

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

๒.๔ หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะ

หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๗ ว่าการชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมทั้งไม่กีดขวางทางเข้าออกรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้สถานที่ดังกล่าวตามปกติ (ร่างมาตรา ๘)

นอกจากนี้ เห็นควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะขึ้นได้ ซึ่งหลายประเทศก็มีการจัดสถานที่ดังกล่าวขึ้นเช่นกัน เช่น อังกฤษ (Speakers' corner ใน Hyde Park) ฟิลิปปีนส์ ลิงคโพร เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดให้มีสถานที่ดังกล่าวเป็นการชั่วคราวหรือเป็นการถาวรก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร แต่การจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ดังกล่าวนั้นไม่ต้องแจ้งการชุมนุมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

จากการตรวจสอบกฎหมายของอังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน ลิงคโพร และฟิลิปปินส์ พบว่ามีเพียงสาธารณรัฐประชาชนจีนเพียงประเทศเดียวที่ใช้ระบบอนุญาต (Permission) โดยกำหนดให้การชุมนุมสาธารณะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อน ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน ขณะที่อังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์ อันเป็นประเทศที่เป็นภาคีโดยสมบูรณ์ของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเช่นเดียวกับประเทศไทย รวมทั้งลิ่งคโพรที่มีได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ต่างใช้ระบบการแจ้ง (Noticing) โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะต้องแจ้งการจัดการชุมนุมสาธารณะให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อนเริ่มการชุมนุม เนื่องจากเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แต่การกำหนดให้มีการแจ้งก่อนการชุมนุมก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะในระหว่างที่มีการชุมนุม รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกและการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ผู้ชุมนุม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้ “ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ” ซึ่งหมายความรวมถึงผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการ

อำนวยความสะดวกในการชุมนุม มีหนังสือแจ้งการชุมนุมตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ต่อ “ผู้รับแจ้ง” ซึ่งได้แก่หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตาม พระราชบัญญัตินี้ ก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง หากการชุมนุมสาธารณะนั้นมีลักษณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐) อันได้แก่ การชุมนุมที่เป็นการขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้น ตามปกติ หรือขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น หรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับ ของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือ สถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๒)

เมื่อได้รับแจ้ง หากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้น กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่ พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม และให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมเป็นการด่วน คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๓)

ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวก ของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ไม่สามารถแจ้งการชุมนุมสาธารณะก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่า เจ็ดสิบสองชั่วโมง ให้ผู้นั้นมีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าว ต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการชุมนุม ในการนี้ ผู้รับคำขอต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อน ผัน พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ ในกรณีที่ ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่ วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณา คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๔)

สำหรับศาลที่จะพิจารณาคำขอและคำร้องดังกล่าวข้างต้นนั้น เห็นสมควร ให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรม เนื่องจากการชุมนุมสาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจำกัด สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับแนวปฏิบัติที่ผ่านมา ศาลแพ่งเคยใช้ อำนาจในทำนองเดียวกันมีคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราว คดีหมายเลขดำที่ ๓๖๐๔/๒๕๕๑ และคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราวคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๑๓/๒๕๕๑ อีกทั้งศาลยุติธรรมมีอยู่ ทั่วประเทศ จึงสามารถอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้โดยสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

๒.๖ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลา หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลดังกล่าวข้างต้น เป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๗ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

แม้การชุมนุมสาธารณะจะเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จึงเห็นสมควรกำหนดหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมขึ้นอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ “ผู้จัดการชุมนุม” มีหน้าที่ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม ต้องดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ต้องดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ต้องประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำเป็นระยะ ต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการชุมนุม และต้องไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๖)

ส่วนหน้าที่ของ “ผู้ชุมนุมที่ดี” นั้น ต้องไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ต้องเข้าร่วมการชุมนุมโดยเปิดเผยตัว ไม่ปิดบังหรืออำพรางตน โดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลใดถูกต้อง ต้องไม่นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ เพราะการชุมนุมที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ต้องไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร ต้องไม่ใช่กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงาน (ร่างมาตรา ๑๗)

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๑๘) และผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๘ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

ได้กำหนดให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชน

และการชุมนุมสาธารณะ และเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะเกิดขึ้น เจ้าพนักงานดังกล่าวอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อทราบแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนหรือผู้ชุมนุมตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ส่วนหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนก็อาจช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการชุมนุมสาธารณะนั้น

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชน หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจอาจมีคำสั่งปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน และในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานดังกล่าวต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะและต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐)

นอกจากนี้ เห็นสมควรกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะอย่างกว้างขวาง ทั้งก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๙ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในการดูแลการชุมนุมสาธารณะ แต่เพื่อความคล่องตัวและความสอดคล้องกับสถานการณ์แห่งการชุมนุมที่แตกต่างหลากหลาย หากรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เห็นสมควร ก็อาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งซึ่งอาจเป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมืองก็ได้ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ (ร่างมาตรา ๒๒)

ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น หากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุมไม่ว่าในรูปแบบใด ให้เจ้าพนักงานนั้นเข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการชุมนุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๐ การดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวทางดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดเป็นขั้นตอนไว้ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๒๔ ร่างมาตรา ๒๕ ร่างมาตรา ๒๖ และร่างมาตรา ๒๗)

(๑) ในกรณีที่ปรากฏต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะว่ามีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเป็นกรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่ได้แจ้งไว้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ถ้าผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้ การดำเนินการของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมนั่นเอง

(๒) หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศตาม (๑) ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น โดยให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน และหากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยให้คำสั่งศาลดังกล่าวเป็นที่สุด และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรานี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

(๓) ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

(๔) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมตาม (๒) แต่ผู้ชุมนุมไม่ยอมเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

(๕) เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตาม (๓) โดยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทน

ต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒.๑๑ การดำเนินการกรณีผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

โดยที่การชุมนุมสาธารณะที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง จึงเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ทั้งยังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จึงได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวและผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตาม ๒.๑๐ (๔) และ (๕) โดยอนุโลม กล่าวคือ ให้ประกาศกำหนดพื้นที่ที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาลและเมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงได้กำหนดให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานดังกล่าวอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาล โดยหากผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งคำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สิ้นสุด (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๑๒ บทกำหนดโทษ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษไว้ ๙ กรณี ดังนี้

(๑) ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะโดยมิได้แจ้งการชุมนุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๐)

(๒) ผู้จัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๑)

(๓) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งไม่อยู่ร่วมการประชุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการประชุม ไม่ดูแลและรับผิดชอบการประชุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ไม่ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบหรือไม่ประกาศซ้ำตามที่ผู้รับแจ้งกำหนด ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการประชุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๔) ผู้ชุมนุมซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะ หรือในการคุ้มครองการประชุมสาธารณะนั้น หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงาน หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๕) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ชุมนุมซึ่งบุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร หรือใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๓)

(๖) ผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๗) ผู้เข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ถ้ายอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะประกาศกำหนด ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๓๕)

(๘) ผู้เข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และไม่ยอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะประกาศกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีให้เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือไม่ลงโทษก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

(๙) ผู้ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ หรือเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๖ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๗)

สำหรับทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นควรกำหนดให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนใดของโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๑๓ บทเฉพาะกาล

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๑๔ ไม่กำหนดบทยกเว้นความรับผิดของเจ้าหน้าที่

เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมควรต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานต่าง ๆ ใช้อำนาจเกินกว่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณี อีกทั้งการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินความจำเป็นแห่งกรณีย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดบทยกเว้นความรับผิดของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

การชุมนุม (Public meeting or Public assembly) เป็นสิทธิ (Right) ที่ได้รับการรับรองโดยมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และในทางวิชาการถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Free speech) ทั้งนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีภาคี ๑๑๔ ประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว จำนวน ๑๖๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกา ทุกประเทศในทวีปยุโรปตะวันตก เกือบทุกประเทศในทวีปแอฟริกา เกือบทุกประเทศในกลุ่มโอเชียเนีย บางประเทศในเอเชีย (เช่น ไทย^๑ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดียนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) และกลุ่มที่สอง ได้แก่ ประเทศที่ลงนามแล้วแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ๔ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

^๑อ้างแล้ว, โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ หน้า ๓

^๒ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตีความกติการะหว่างประเทศนี้ไว้ ๔ ประการ แต่ไม่มีส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุม

ประชาชนลาว ปากีสถาน คิวบา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหลายประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน พม่า สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน การ์ตาร์ ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ดังนั้น ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. จึงได้นำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาประกอบการพิจารณา รวมทั้งนำกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมิได้เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย โดยแยกออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยประเทศที่ยกเป็นกรณีศึกษาจำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย (เฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐควีนส์แลนด์) ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะรัฐแคลิฟอร์เนีย)

กลุ่มที่สอง ประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมิได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ จะแยกศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับในแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้นจัดทำขึ้นตั้งแต่สมัยที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกงยังอยู่ในความดูแลของอังกฤษ

กลุ่มที่สาม ประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิงคโปร์

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมิได้เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าว พบว่าสิทธิในการชุมนุมตามมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มิได้เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute right) แต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (Relative right) ที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อบรรลุมัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) (๒) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือ (๓) เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others) ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะจำกัดได้เฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบสุขของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ดังนั้น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. จึงสามารถนำมาตรการ

ตามกฎหมายของต่างประเทศที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง มาประยุกต์ใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

สำหรับกระบวนการควบคุมดูแลการชุมนุมนั้น โดยที่ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จึงพิจารณากำหนดโดยใช้กฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้เป็นแนวทาง โดยหลักการควบคุมดูแลการชุมนุมตามกฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้ สรุปได้ดังนี้

➢ การจัดการชุมนุมทำได้ทั้งในส่วนบุคคลและสาธารณะ

➢ การจัดการชุมนุมในส่วนบุคคลนั้นสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบก่อน แต่การชุมนุมนั้นต้องไม่เป็นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมาย และต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เสียง และผู้จัดการชุมนุมต้องดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานที่ชุมนุมและผู้เข้าร่วมชุมนุมด้วย หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะเข้าไปในสถานที่ชุมนุมโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้จัดการชุมนุมหรือเจ้าของที่ส่วนบุคคลนั้นต้องมีหมาย เว้นแต่จะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า

➢ การจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะ ผู้จัดการต้องแจ้งความประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะนั้น รวมทั้งผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๕-๗ วัน หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไม่คัดค้านหรือปฏิเสธการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะนั้น ผู้จัดการก็สามารถจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะนั้นได้ แต่หากถูกคัดค้านหรือปฏิเสธ ผู้จัดการสามารถร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้จัดได้ โดยศาลใช้กระบวนการวิธีพิจารณารวบรัดเพื่อให้สามารถพิพากษาได้ก่อนวันกำหนดจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน ทั้งนี้ ในการคัดค้านหรือปฏิเสธนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องมีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นอาจการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (แต่รัฐธรรมนูญไทยจำกัดเฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น) นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

➢ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

➢ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธาณะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวนได้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกจรรยาให้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมหรือเดินขบวนน้อยที่สุด

➢ ผู้รับผิดชอบการประชุมต้องควบคุมดูแลการประชุมหรือการเดินขบวนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด (ถ้ามี) และต้องอยู่ร่วมการประชุมหรือเดินขบวนตลอดระยะเวลาการประชุมหรือเดินขบวน

➢ ผู้เข้าร่วมการประชุมต้องเข้าร่วมการประชุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยใด ๆ ขึ้น

➢ หากผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินขบวนผู้ใดก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการประชุมหรือเดินขบวน เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบประการอื่นอีกหากเข้าองค์ประกอบของความผิดฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมาย

➢ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจประกาศกำหนดให้พื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินขบวนก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยเป็นพื้นที่ควบคุม และมีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว และสั่งให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมยุติการก่อความไม่สงบและออกมาจากพื้นที่ควบคุม ในการนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจตรวจค้น ควบคุมตัวบุคคล หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีอำนาจใช้กำลังได้เท่าที่จำเป็นและสมเหตุสมผลเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ควบคุม ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

➢ สำหรับขั้นตอนการใช้กำลังเข้ายุติการประชุมที่ไม่เป็นไปโดยสงบนั้น ไม่พบว่ามีการกำหนดไว้ในกฎหมาย

ทั้งนี้ รายละเอียดการศึกษากฎหมายต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับบันทึกนี้

ความเห็นและข้อเสนอต่อร่างพระราชบัญญัติ

การประชุมสาธารณะ พ.ศ.

จากกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับร่าง พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๒ และสภาผู้แทนราษฎรได้รับหลักการ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับหลักการในกระบวนการนิติบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร นั้นโดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และในการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๔ ได้มีความเห็นและข้อเสนอต่อร่าง พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (ฉบับที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๖๓ ได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UDHR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ดังนั้น กฎหมายที่อนุวัติการจึงต้องส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพดังกล่าว เพื่อเป็นหลักประกันแก่ในการแสดงเสรีภาพ และหลีกเลี่ยงการบัญญัติเงื่อนไขหรือข้อจำกัดที่เกินความจำเป็น อีกทั้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการเกี่ยวกับการชุมนุมตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะก่อน จะใช้กฎหมายการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน กฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกมาใช้บังคับแก่การชุมนุม ต้องเป็นกรณีที่จำเป็นแก่สถานการณ์

๒. การตรากฎหมายนี้ ควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ที่มุ่งส่งเสริมและคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธของประชาชนด้านหลัก ส่วนการจำกัดเสรีภาพของประชาชนเป็นเพียงข้อยกเว้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ คำนิยาม

๑. “การประชุมสาธารณะ” ควรนิยามว่ามีความหมายถึง การที่บุคคลใดๆ มารวมตัวกัน เพื่อแสดงออกให้รัฐหรือรัฐบาลทราบความประสงค์ที่ต้องการสนับสนุน เรียกร้องหรือคัดค้าน กฎหมาย นโยบาย การกระทำ การดำเนินการในโครงการหรือกิจกรรม หรือทำที่อย่างหนึ่งอย่างใด โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิก เพียงแต่มีความเห็นพ้องและมาชุมนุมร่วมกัน

๒. กฎหมายที่ตราขึ้นควรหลีกเลี่ยงการบัญญัติคำนิยามซ้อนคำนิยาม เพื่อมิให้ทำความเข้าใจได้ยากเกินไป เช่น “การประชุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะ และ

* ที่มา : ประชาไท หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เข้าถึงได้จาก <http://www.prachatai.com/m/journal/๓๓๖๖๒>

วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๔ เวลา ๒๓:๕๕ น.

กำหนดนิยามของคำ “ที่สาธารณะ” ซ้อนไปอีกว่า หมายถึง ทางหลวงและทางสาธารณะ และกำหนดนิยามของคำ “ทางหลวง” และ “ทางสาธารณะ” ซ้อนอีกชั้นหนึ่ง

๓. “ผู้จัดการชุมนุม” ควรนิยามให้มีความหมายถึง ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะเท่านั้น ไม่ควรกำหนดให้ครอบคลุมบุคคลอื่น เช่น ผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือขออนุญาตใช้เครื่องขยายเสียง

ประเด็นที่ ๒ การกำหนดให้ “ศาล” เข้ามามีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ

๑. การบัญญัติให้ศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ ถือเป็นบทบัญญัติที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๓ ประกอบ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม การกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และกรอบการใช้เสรีภาพในการชุมนุมล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องในทางปกครอง เช่น การอนุญาตผ่อนผันการแจ้งการชุมนุม การประกาศพื้นที่ควบคุม เป็นต้น ดังนั้น เรื่องที่พิพาทกันในทางปกครองระหว่างประชาชนผู้ชุมนุมเช่นนี้ จึงควรได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลปกครอง

๒. การบัญญัติให้อำนาจศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดเป็นผู้ออกคำสั่งให้เลิกการชุมนุม ทั้งที่คำสั่งให้เลิกการชุมนุมเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร (ฝ่ายปกครอง) จึงไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรซึ่งขาดข้อพิพาทเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าวแทน อีกทั้งยังขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ

ประเด็นที่ ๓ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่สำคัญ ควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงองค์การระหว่างประเทศ เช่น ที่ทำการขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งควรได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับสถานทูต

ประเด็นที่ ๔ รัฐธรรมนูญได้กระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดการบริการสาธารณะโดยอิสระ ดังนั้น การกำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในการจัดการเกี่ยวกับสถานที่ การอำนวยความสะดวก และดูแลรักษาความปลอดภัย จึงเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ จัดการชุมนุมสาธารณะได้สะดวก จึงควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นที่ ๕ การกำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จัดการชุมนุมสาธารณะ แจ้งการชุมนุมเป็นหนังสือล่วงหน้าก่อนเริ่มการชุมนุม

หากไม่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลาดังกล่าว ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจนครบาลหรือผู้ว่าราชการจังหวัด นั้น เห็นว่า ควรกำหนดให้แจ้งโดยวิธีอื่นได้ เช่น โทรสาร หรือ E-mail ส่วนการกำหนดให้ชุมนุมที่ไม่ได้แจ้งล่วงหน้าต้องขออนุญาต ถือว่าไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๖ อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑. การกำหนดให้เจ้าพนักงานอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ไม่เหมาะสม เนื่องจากการกำหนดกรอบและขั้นตอนการใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชน ซึ่งรวมถึงการใช้กำลังเพื่อให้ผู้ชุมนุมยุติหรือเลิกการชุมนุมไว้ในพระราชบัญญัตินี้ มีควรให้อำนาจทั้งการกำหนดกรอบและรายละเอียดแก่รัฐมนตรี และในส่วนเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการชุมนุม ต้องได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะ เพื่อให้เป็นตามหลักสากล และห้ามใช้อาวุธปืนกับกลุ่มผู้ชุมนุมโดยเด็ดขาด

๒. การกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจค้น จับ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินผู้ชุมนุมในพื้นที่ควบคุมได้ เห็นว่า สิทธิดังกล่าวซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่มีความสำคัญ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และ ICCPR ข้อ ๙ ได้บัญญัติรับรองไว้ หากจะมีการกระทำใดๆ ที่กระทบสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวเป็นเพียงข้อยกเว้น ซึ่งโดยปกติแล้วต้องผ่านการวินิจฉัยขององค์กรตุลาการ

๓. ควรกำหนดเพิ่มอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริม คุ้มครองและอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มผู้ชุมนุม

ประเด็นที่ ๗ การชุมนุมที่ถูกห้ามหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขกฎหมาย

เป็นเรื่องการขัดคำสั่งทางปกครอง การลงโทษควรเป็นโทษทางปกครอง (ปรับทางปกครอง) ไม่ใช่โทษอาญา (จำคุก) จึงไม่ควรกำหนดความผิดที่จะต้องรับโทษทางอาญาไว้ในกฎหมายฉบับนี้

ประเด็นที่ ๘ ร่างกฎหมายนี้ควรกำหนดกลไกรองรับการชุมนุมสาธารณะ โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. ส่วนกลาง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรียมอบหมาย เป็นประธานหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ โดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นเลขานุการ

๒. ส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ หรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ โดยมีผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเป็นเลขานุการ

กล่าวโดยสรุป หากพิจารณาการชุมนุมเกือบทุกครั้งที่ผ่านมา พบว่า สาเหตุที่แท้จริงมาจากการที่ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนและไม่ได้รับการแก้ไขหรือเยียวยา ซึ่งหากหน่วยงานของรัฐได้จัดการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างรวดเร็วแล้ว การชุมนุมก็จะไม่เกิดขึ้นหรือหากเกิดขึ้นก็จะยุติโดยเร็ว

อย่างไรก็ตาม หากมีความจำเป็นต้องตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นใช้บังคับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอให้มีการพิจารณาถึงที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ อนึ่ง หากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่เป็นไปตามความเห็นและข้อเสนอในประเด็นข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ไม่อาจยอมรับกฎหมายที่จะตราขึ้นมาใช้บังคับได้

การประชุมสาธารณะ (Public Assembly) โดย ฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา*

การประชุมสาธารณะ (Public Assembly) โดย ฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา

ความนำ

ปรากฏการณ์สำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา ได้แก่ การจัดการชุมนุมสาธารณะเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่จัดขึ้นกันหลายต่อหลายเวที จนทำให้การประชุมสาธารณะหรือที่รู้จักกันในภาษาอังกฤษว่า Public Assembly หรือ Public Demonstrations นั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทยไปแล้ว ซึ่งนักวิชาการทั้งไทยและเทศหลายต่อหลายท่านให้ทรรศนะว่าเป็นนิมิตหมายอันดีเพราะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของระบอบประชาธิปไตยของไทย ขณะเดียวกันก็ต้องชมเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยว่าสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างยอดเยี่ยมแม้จะมีเสียงบ่นอยู่บ้างว่า “ตำรวจก็ไม่ไหวแล้วครับ”

อย่างไรก็ดี สภาพการประชุมสาธารณะในต้นปี ๒๕๔๙ มีลักษณะที่แตกต่างไปจากปลายปี ๒๕๔๘ มากพอสมควร โดยเปลี่ยนแปลงจากการชุมนุมในสวนสาธารณะ เป็นการเดินขบวน (Processions) ไปตามถนนหนทางและสถานที่ต่าง ๆ มากมายหลายแห่งทั้งในวันหยุดราชการและในวันธรรมดา ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจราจรที่ติดขัดอย่างแสนสาหัสและปริมาณขยะในบริเวณสถานที่ชุมนุม นอกจากนี้ การชุมนุม ณ สถานที่หลายแห่งมีการปิดล้อมอาคารสาธารณะ มีการกั้นไม่ให้คนในออกไม่ให้คนนอกเข้า บางแห่งผู้ชุมนุมถึงกับเข้าตรวจค้นรถยนต์ส่วนบุคคลของผู้สัญจรเข้า-ออกอาคารสาธารณะที่ถูกปิดล้อมทีเดียว ซึ่งสองประการหลังนี้ถือเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการเดินทางและสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวอย่างชัดเจน จนหลายท่านที่ไม่มีอารมณ์ร่วมกับการชุมนุมถึงกับตั้งคำถามว่าการชุมนุมสาธารณะนี้ควรมีขอบเขตกันบ้างหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน เพียงไร หรือจะปล่อยให้ทำอะไรรกันก็ได้โดยไม่มีการควบคุมตามสไตล์ “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้”

เพื่อมิให้คำถามดี ๆ เช่นนี้กลายเป็นคำถามที่ไม่มีคำตอบเหมือนกับคำถามอื่น ๆ ที่มีการพูดถึงในการชุมนุมแต่ละแห่ง ข้าราชการพัฒนากฎหมายฉบับนี้จึงจะพาท่านไปดูว่าการชุมนุมสาธารณะที่นิยมกันอยู่ในทุกประเทศขณะนี้มาที่ไปอย่างไร และการชุมนุมสาธารณะในต่างประเทศว่าเขามีขอบเขตกว้างแคบแค่ไหนเพียงไร

* ที่มา : บทความและสาระ การชุมนุมสาธารณะ (Public Assembly) โดย ฝ่ายพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id> (สืบค้น ณ วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๔)

ที่มา

หากถามว่าการชุมนุมสาธารณะมีจุดเริ่มต้นมาจากที่ไหน เชื่อว่าน้อยคนนักที่จะให้คำตอบได้ดีไปกว่าคำตอบที่ว่าสิ่งนี้เป็น “เสรีภาพ” ตามมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่หากย้อนอดีตกลับไปศึกษา “ที่มา” ของการชุมนุมสาธารณะ ณ ประเทศอังกฤษซึ่งต้นแบบของระบอบประชาธิปไตยแล้ว ท่านจะพบว่าสิ่งนี้ได้ลอยมาจากฟากฟ้า แต่เป็นผลของ “การเรียกร้องสิทธิ” ในสมัยกฎหมายบัตร (Magna Carta) ในปี ๑๒๑๕ (พ.ศ. ๑๗๖๒) โดยตามกฎหมายบัตรนั้น หากพระเจ้าแผ่นดินจะเรียกเก็บภาษีเพื่อไปใช้จ่ายในกิจการของประเทศ พระองค์ต้องเรียกประชุมสภา (House of Commons) เพื่อขอความยินยอมก่อน เพราะเวลานั้นสมาชิกสภาล้วนแล้วแต่เป็นผู้เสียภาษีรายใหญ่ทั้งสิ้น ซึ่งเวลานั้นเองสภาได้แปรวิกฤตที่ตัวเองต้องจ่ายเงินภาษีให้เป็นโอกาส โดยการเรียกร้องให้พระเจ้าแผ่นดินแก้ไขทุกข์ต่าง ๆ (redress for grievance) ให้แก่พวกตนเป็นการแลกเปลี่ยนด้วย จนต่อมาในปี ๑๔๑๔ (พ.ศ. ๑๙๕๗) สภาได้ถือเป็นผู้แทนที่มากกว่าตนเป็นทั้งผู้อนุมัติและผู้เรียกร้อง (as well assenters as petitioners) เมื่อต่อมาสภาได้ประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนที่มาจาก การเลือกตั้ง สิทธิเรียกร้องให้พระเจ้าแผ่นดินแก้ไขทุกข์นี้จึงได้คลี่คลายเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่อยู่นอกสภาด้วย โดยนอกจากผู้แทนของปวงชนจะมีสิทธิเรียกร้องต่อรัฐบาลในสภาแล้ว ประชาชนเองก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องต่อรัฐบาล (petition to government) โดยตรงเช่นกัน ซึ่งอาจทำโดยการที่บุคคลหรือคณะบุคคลยื่นข้อร้องเรียนต่อรัฐบาล หรือโดยการมาชุมนุมสาธารณะโดยสงบ (peaceful assembly) เพื่อเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ต่อรัฐบาล

มีข้อสังเกตว่าสิทธิของประชาชนที่จะเรียกร้องต่อรัฐบาลโดยตรงนี้ยังได้นำมาซึ่งสิทธิและเสรีภาพประการอื่นที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการ เช่น การแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี (free speech) หรือการพิมพ์โฆษณาอย่างเสรี (free press) เป็นต้น

ในสหรัฐอเมริกา นั้น สิทธิในการชุมนุมสาธารณะได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ First Amendment และในคดี United States v Cruikshank [๙๒ U.S. ๕๔๒ (๑๘๗๖)] ศาลมีคำพิพากษาเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า การชุมนุมสาธารณะโดยสงบเพื่อเรียกร้องให้สภากองเกรสหรือรัฐบาลดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขเยียวยาทุกข์ให้แก่ตนนั้น เป็นสิทธิของประชาชนที่สหรัฐอเมริกาต้องให้การคุ้มครองและรับประกัน

ขอบเขตการชุมนุมสาธารณะ

แม้การชุมนุมสาธารณะเพื่อเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ต่อรัฐบาลนั้น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน แต่เนื่องจากธรรมชาติ (nature) ของการชุมนุมสาธารณะเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เกี่ยวพันกับความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม และที่สำคัญการชุมนุมสาธารณะอาจมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะด้วย จึงเป็นที่ยอมรับกันเป็นสากลว่าสิทธิในการชุมนุมสาธารณะนั้นมิใช่สิทธิเด็ดขาด (absolute right) หากแต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (relative right) ที่สามารถถูกจำกัดได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในสหรัฐอเมริกา ศาลในคดี United States v Cruikshank ดังกล่าว

ข้างต้นยืนยันว่า การจำกัดสิทธิในการชุมนุมสาธารณะเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ แต่ต้องทำโดยบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น

สำหรับขอบเขตการชุมนุมสาธารณะนั้น ประเทศคอมมอนลอว์ซึ่งเป็นที่มาของสิทธิในการชุมนุมสาธารณะนั้นถือเป็นหลักว่า การชุมนุมสาธารณะที่มีเจตนาเพื่อก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย (breach of the peace) เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และมีข้อพิจารณาว่าการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ส่วนบุคคล (private place) ไม่ผิดกฎหมายเว้นแต่จะมีผลเป็นการรบกวนความเป็นอยู่โดยปกติสุขของผู้อื่น ส่วนการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะ (public place) นั้น หากเป็นถนนสาธารณะที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเดินทางไป-มาได้ อาจเป็นการละเมิดเนื่องจากการบุกรุกสถานที่ (tort of trespass) ของผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาถนนสาธารณะนั้น และอาจเป็นการรบกวนความเป็นอยู่โดยปกติสุขของผู้อื่นด้วย แต่ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะ

หลายประเทศได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) คุ้มครองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ (peaceful assembly) และ (๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการชุมนุมสาธารณะเพื่อให้การชุมนุมสาธารณะนั้นก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อประชาชนที่มีได้เข้าร่วมกับการชุมนุมหรือมิได้เห็นด้วยกับการชุมนุม

สำหรับพัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะนั้นมี ๓ ขั้นตอน โดยเดิมนั้นเป็นการสร้างบทบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมไว้ในกฎหมายเฉพาะที่อาจเกี่ยวข้องกับการชุมนุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายทางหลวง เพราะมักปรากฏว่ามีการใช้ถนนหนทางเป็นที่ชุมนุม (meetings) และเดินขบวน (processions) อยู่เสมอ โดยกฎหมายดังกล่าวมีหลักการว่าประชาชนมีสิทธิที่จะใช้ถนนนั้นในการเดินทางไป-กลับอย่างเสรี (right of passing and re-passing) แต่ไม่มีสิทธิวางการใช้ถนนนั้น (not of standing still) เช่น Highway Act, ๑๘๓๕ ของอังกฤษ เป็นต้น ต่อมาเห็นกันว่าการชุมนุมสาธารณะเกี่ยวพันกับความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมตลอดจนความมั่นคงของรัฐ จึงมีการผนวกบทบัญญัติเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น Public Order Act, ๑๙๓๖ ของอังกฤษ (ซึ่งถูกยกเลิกเมื่อ ๕๐ ปีให้หลังโดย Public Order Act, ๑๙๘๖ อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน) หรือ décret loi ๒๓-๑๐-๑๙๓๕ ของฝรั่งเศส เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหลายประเทศเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะเป็นเพียงการใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย จึงมีการแยกบทบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะออกจากกฎหมายความมั่นคงเพื่อบัญญัติเป็นกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะขึ้นเป็นการเฉพาะ เช่น Public Assembly Act, ๑๙๘๕ ของฟิลิปปินส์ Peaceful Assembly Act, ๑๙๙๒ ของรัฐ Queensland ของออสเตรเลีย Public Assembly Act, ๑๙๙๗ ของเอสโตเนีย เป็นต้น

กรอบในการชุมนุมสาธารณะ

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นพบว่ากรอบในการชุมนุมสาธารณะมีดังนี้

- ประชาชนมีสิทธิจัดให้มีและเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ

- ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
- ต้องไม่มีวัตถุประสงค์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย
- ผู้จัดให้มีการชุมนุมต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ (ตำรวจหรือท้องถิ่น) ทราบล่วงหน้าก่อน ๓-๗ วัน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนและดำเนินการอำนวยความสะดวกให้แก่ทั้งผู้ชุมนุมและประชาชนทั่วไป
- ผู้ชุมนุมต้องไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายหรือล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น
- เจ้าหน้าที่สามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมได้หากเชื่อได้ว่าการชุมนุมนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือความไม่สงบเรียบร้อย
- เจ้าหน้าที่มีอำนาจห้ามหรือจำกัดการชุมนุมที่เป็นการบุกรุกทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ โบราณคดี วิทยาศาสตร์และสถาปัตยกรรม

สรุป การชุมนุมสาธารณะเป็นการแสดงออกตามวิถีทางในระบอบประชาธิปไตย แต่การชุมนุมสาธารณะไม่ว่าจะเป็นที่ใดในโลกต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบเท่านั้นจึงจะได้รับการคุ้มครอง โดยในระหว่างการชุมนุมนั้นผู้ชุมนุมต้องพึงระวังว่าต้องไม่กระทำการตามอาرمณ์เพราะอาจล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรืออาจก่อให้เกิดอันตราย ความเดือดร้อนเสียหาย หรือความรำคาญแก่บุคคลอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นการปิดกั้นการจราจรอย่างสิ้นเชิงจนผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมในการชุมนุมไม่สามารถใช้ทางสัญจรไปมาได้ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น หรือการตรวจค้นร่างกายและทรัพย์สินของผู้อื่นที่ผ่านเข้าไปในบริเวณที่ชุมนุม เพราะการกระทำเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นทั้งสิ้น ท้ายนี้เพื่อไม่ให้ตกยุคแห่งการตั้งคำถาม เราขอร่วมตั้งคำถาม (ลอย ๆ) ด้วยคนว่าประเทศไทยควรมีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะกันหรือยัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นกรอบมิให้เกิดสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์อันเนื่องจากการชุมนุมสาธารณะขึ้นอีกในอนาคต

กฎหมายต่างประเทศ^๑

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ ในเรื่องแนวทางการตรากฎหมาย ว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ ขอกฎหมายต่างประเทศ ดังนี้

๑. ประเทศสหราชอาณาจักร : Public Order Act ๑๙๘๖^๒

ขอบเขตการบังคับใช้

ใช้บังคับการชุมนุมสาธารณะ (Public assembly) และการเดินขบวน สาธารณะ^๓

คำนิยาม

๑. “การชุมนุมในที่สาธารณะ” หมายถึง การชุมนุมที่มีผู้เข้าร่วมชุมนุม ตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป ในที่สาธารณะที่เปิดโล่ง ไม่ว่าจะเปิดโล่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยคำว่า “ที่สาธารณะ” หมายถึงทางหลวงหรือถนนสาธารณะ หรือสถานที่ใด ๆ ที่ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มใด ๆ สามารถใช้สถานที่นั้นได้โดยการชำระค่าธรรมเนียมหรือโดยวิธีการอื่นซึ่งเห็นได้ว่าการนั้น เป็นการแสดงออกอย่างชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมหรือกระทำการนั้นแล้ว ประชาชนได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่นั้นได้

๒. “การเดินขบวนในที่สาธารณะ” หมายถึง การเดินขบวนในที่สาธารณะ ที่มีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ยี่สิบคนขึ้นไป

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ตำรวจ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจห้ามมิให้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะ เว้นแต่ที่สาธารณะนั้น จะเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของรัฐ หรือกรณีที่ฝ่ายบริหารเห็นว่าการชุมนุม ในที่สาธารณะนั้น อาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยและไม่มีมาตรการอื่นที่จะป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบ เรียบร้อยนั้นขึ้น ทั้งนี้ การจัดการชุมนุมในที่สาธารณะที่อยู่ในความครอบครองดูแลของรัฐ จะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในความครอบครองดูแลของรัฐจะต้องได้รับอนุญาต จากหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองดูแลทรัพย์สินนั้นก่อน

เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมในที่สาธารณะได้ หากเห็นว่าการชุมนุมในที่สาธารณะอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง หรืออาจก่อให้เกิด ความเสียหายร้ายแรงหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อทรัพย์สินหรือวิถีชีวิตของชุมชน

^๑ เรียบเรียงโดย พัชรา พุกเศรษฐี วิทยากร กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

^๒ <http://www.legislationline.org/topics/country/53/topic/15>

^๓ - Public Order Act 1986 “public assembly” means an assembly of 20 or more persons in a public place which is wholly or partly open to the air ; “public place” means- (a) any highway, or in Scotland any road within the meaning of the Roads (Scotland) Act 1984, and (b) any place to which at the material time the public or any section of the public has access, on payment or otherwise, as of right or by virtue of express or implied permission ; “Public Procession” means a procession in a public place.

หรือผู้จัดการชุมนุมมีเจตนาที่จะทำให้อื่นกลัวที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใดที่ผู้อื่นนั้นมีสิทธิที่จะกระทำหรือไม่กระทำได้ และเงื่อนไขที่จะกำหนดขึ้นนั้นจำเป็นต่อการป้องกันมิให้เกิดกรณีดังกล่าวขึ้น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

เงื่อนไขที่จะกำหนดขึ้นนั้น ได้แก่ เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดการชุมนุมขึ้นหรือจะดำเนินการชุมนุมต่อไป ระยะเวลาที่นานที่สุดของการชุมนุมนั้น หรือจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่มากที่สุด และการกำหนดเงื่อนไขจะต้องทำเป็นหนังสือ

บทกำหนดโทษ

ถ้ามีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือมีการยุยงส่งเสริมผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ถือว่าเป็นการกระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับผู้ต้องสงสัยว่ากำลังกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าว ได้แก่

๑. ผู้จัดการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปอนด์) หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ

๒. ผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งทราบเงื่อนไขการชุมนุมแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับระดับสามของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ปอนด์) เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ

๓. ผู้ใดยุยงส่งเสริมผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วมิให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๒,๕๐๐ ปอนด์) หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. ประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี^๔

ขอบเขตการบังคับใช้

ไม่นำมาใช้บังคับแก่การประชุมเกี่ยวกับการฉลองทางศาสนา พิธีกรรมทางศาสนา งานแต่งงาน และงานฉลองประจำปี

คำนิยาม

การประชุม หมายถึง การรวมตัวของบุคคลจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน มีการแบ่งการประชุมออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัด และการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่ง

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการเดินขบวนต้องแจ้งการประชุมหรือการเดินขบวนต่อเจ้าหน้าที่ที่มีเขตอำนาจอย่างช้าภายใน ๔๘ ชั่วโมงก่อนเริ่มชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งอาจแจ้งด้วยวาจาทางโทรศัพท์ หรือเป็นลายลักษณ์อักษรทางโทรสารหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยผู้ประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุมหรือเดินขบวนจะต้องแจ้งเวลาและสถานที่ที่จะจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนรวมทั้งหัวข้อเรื่องและชื่อบุคคลที่รับผิดชอบนำการประชุม แต่โดยปกติการไม่แจ้งการประชุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งไม่ถือว่าเป็นการประชุมที่ต้องห้ามตามกฎหมายซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสลายการชุมนุมในทันที หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่อาจแจ้งการประชุมได้ภายใน ๔๘ ชั่วโมง และเมื่อเหตุจำเป็นดังกล่าวผ่านพ้นไปแล้ว ผู้ที่ประสงค์จะจัดการชุมนุมจะต้องดำเนินการแจ้งการประชุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งต่อเจ้าหน้าที่ที่มีเขตอำนาจโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เจ้าหน้าที่ที่มีเขตอำนาจในการตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนแก่ผู้จัดการชุมนุมเพื่อป้องกันอันตรายต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองที่อาจเกิดจากการชุมนุมหรือการเดินขบวน ซึ่งข้อจำกัดอาจมีเนื้อหาเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชุมนุมหรือการเดินขบวน

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐมิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนเป็นการเฉพาะ ในกรณีนี้จึงต้องนำหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายเกี่ยวกับการตำรวจและการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองมาใช้บังคับ

บทกำหนดโทษ

ผู้นำการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งหรือการเดินขบวนไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนต้องได้รับโทษทางอาญา

ผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งหรือการเดินขบวนที่ไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวน ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบต้องโทษปรับทางปกครอง

^๔ <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/5476>

๓. ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี : รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ. ๒๐๐๗^๕

ขอบเขตการบังคับใช้

การชุมนุมและเดินขบวนซึ่งมีวัตถุประสงค์ทางสังคมและวัฒนธรรมไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญฯ ได้แก่ กรณีการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนที่เกี่ยวกับกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ การศึกษา การแสดงศิลปะ การละเล่น การแสดงรื่นเริง กิจกรรมกีฬา การแต่งงาน พิธีกรรมศาสนา พิธีศพและการรำลึกตลอดจนกิจกรรมอื่นทำนองเดียวกัน และการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ปิด เว้นแต่ผู้จัดการชุมนุมจะกระทำการที่เป็นการเชิญชวนเรียกร้องให้บุคคลภายนอกสนใจและเข้าร่วมการชุมนุมนั้น รวมทั้งการใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อกระจายเสียงจากภายในสื่อสารออกไปภายนอก

คำนิยาม

การชุมนุมสาธารณะเป็นการชุมนุมของกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องในเรื่องเดียวกัน โดยไม่ได้กำหนดจำนวนคนไว้ชัดเจน และได้แบ่งประเภทของการชุมนุมสาธารณะออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิด และการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่ปิด

การชุมนุมและเดินขบวนที่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ

- ๑) การชุมนุมหรือการเดินขบวนซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุความมุ่งหมายของพรรคการเมืองซึ่งถูกยุบโดยคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคการเมืองนั้น
- ๒) การชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มุ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐโดยตรง โดยการปลุกระดมฝูงชนให้ใช้ความรุนแรงใช้กำลังคุกคามทำลายทรัพย์สิน ลอบวางเพลิง หรือกระทำการผิดกฎหมายประการอื่น

สถานที่ต้องห้ามการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน

ห้ามมิให้บุคคลใดจัดการชุมนุมในที่สาธารณะหรือเดินขบวนในรัศมี ๒๐๐ เมตรโดยรอบสถานที่ต่อไปนี้

- (ก) อาคารรัฐสภา ที่ทำการศาลทุกระดับ รวมทั้งที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ
- (ข) สถานที่พักอาศัยของประธานาธิบดี ของประธานสภานิติบัญญัติของประธานศาลฎีกา และของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (ค) สถานที่พักอาศัยของนายกรัฐมนตรี เว้นแต่เป็นการเดินขบวนพาเหรดหรือขบวนแห่
- (ง) สถานที่ทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูตประจำสาธารณรัฐเกาหลี เว้นแต่กรณีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนนั้นไม่เป็นการรบกวนการปฏิบัติหน้าที่หรือทำลายความปลอดภัยของสถานทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูต ดังกรณีใดกรณีหนึ่งต่อไปนี้

(a) เมื่อปรากฏว่าเส้นทางการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนนั้นมีได้มุ่งสู่สถานทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูตโดยตรง

^๕ <http://www.glin.gov/viex.action?glinID=98892#>

(b) เมื่อการประชุมสาธารณะหรือการเดินขบวนไม่ได้ขยายวงเป็นการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนขนาดใหญ่ และ

(c) เมื่อการประชุมสาธารณะหรือการเดินขบวนกระทำในวันหยุดหรือวันปิดทำการของสถานทูต

อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างการประชุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน

๑. การกำหนดเขตพื้นที่ชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะโดยการให้ “เขตตำรวจ” (Police Lines) หมายถึง อาณาบริเวณที่ถูกล้อมรอบโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจโดยการใช้เส้นเชือก เครื่องกีดขวางหรือวัสดุอุปกรณ์อื่นใด หรือแม้แต่เส้นแบ่งช่องจราจรบนถนน ให้แก่ผู้เดินขบวนใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและความปลอดภัยของ ผู้ชุมนุมและเดินขบวน และเพื่อรักษาสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่สามในอันที่จะได้ใช้พื้นที่หรือถนนสาธารณะในการสัญจรไปมาโดยสะดวกด้วย

๒. การเข้าไปในสถานที่ชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน เจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ชุมนุมหรือเดินขบวน เมื่อได้แจ้งให้ผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ ทราบแล้ว เพื่อตรวจตราความเรียบร้อยและความปลอดภัย

๓. การสั่งให้สลายการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวน ให้อำนาจแก่ผู้บัญชาการตำรวจผู้มีเขตอำนาจแจ้งให้ผู้จัดการผู้ชุมนุมหรือเดินขบวนสั่งยุติการชุมนุมหรือเดินขบวนภายในระยะเวลาที่กำหนดด้วยความสมัครใจ (ซึ่งต้องเป็นระยะเวลาตามสมควร) เมื่อการประชุมหรือเดินขบวนมีลักษณะที่ต้องห้ามตามกฎหมาย

บทกำหนดโทษ

บุคคลใดที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่ห้ามจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวนในเวลากลางคืน หรือที่ห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวนในบริเวณสถานที่หวงห้าม หรือกระทำการฝ่าฝืนคำสั่งห้ามจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน ต้องรับโทษหนักเบาตามฐานะหน้าที่ของผู้กระทำความผิด ดังต่อไปนี้

(ก) ผู้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ วอน

(ข) ผู้ประสานการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ วอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

(ค) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน โดยรู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นการต้องห้ามนั้น ต้องได้รับโทษปรับไม่เกินห้าแสนวอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

ฯลฯ

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในต่างประเทศ*

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนของประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

ในบรรดาประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออก นับได้ว่าประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) เป็นประเทศหนึ่งที่มีการพัฒนาประชาธิปไตยทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง มาตลอดช่วงทศวรรษที่ ๑๙๙๐ เป็นต้นมา พัฒนาการประชาธิปไตยในเกาหลีใต้มีได้เป็นไปอย่าง พลิกฟ้าพลิกแผ่นดินในคราวเดียว แต่มีลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป และอาจกล่าวได้ว่าไม่ได้พัฒนา ไปในทิศทางเดียวกันตลอดเวลา พัฒนาการทางการเมืองของประเทศเกาหลีใต้จึงเหมือนกับเดินไป ข้างหน้าสองก้าวแล้วต้องถอยหลังหนึ่งก้าว แม้ว่าเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จในการสถาปนา สถาบันทางประชาธิปไตยที่สำคัญ อันได้แก่ สถาบันประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ แต่วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมที่ยังรากลึกมานานหลายศตวรรษ จากประวัติศาสตร์ก็มิได้ล้มหายตายจากไปไหน ระบอบประชาธิปไตยของประเทศเกาหลีใต้ จึงมีพัฒนาการบนฐานคุณค่าทางวัฒนธรรมเก่าใหม่ผสมผสานกันระหว่างระบอบประชาธิปไตย กับระบอบเผด็จการ ระหว่างตะวันตกและตะวันออก

กระแสปฏิรูปการเมืองการปกครองครั้งสำคัญเกิดขึ้นในยุคของประธานาธิบดีโรห์ แท วู (๒๕๓๑-๒๕๓๕) รัฐบาลโร้ว แท วู ได้ทำการปฏิรูปกฎหมายรวมทั้งตรากฎหมายที่สนับสนุนคุ้มครอง การใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายจัดตั้งพรรคการเมือง กฎหมายที่รับรอง สิทธิของประชาชนในการรวมตัวเป็นสมาคม และกฎหมายว่าด้วยการชุมนุม และการเดินขบวน รวมทั้งมีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อทำหน้าที่ปกป้องรัฐธรรมนูญและสิทธิ เสรีภาพประชาชนโดยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

หลักการทั่วไปของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการรวมตัวชุมนุม หรือการสมาคมของประชาชนเกาหลีใต้

สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและเสรีภาพในการรวมตัวชุมนุมหรือสมาคมของประชาชน เกาหลีใต้ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ค.ศ.๑๙๘๗ (พ.ศ.๒๕๓๐) มาตรา ๒๑ ว่าด้วยเสรีภาพในการพูด การพิมพ์ การรวมตัวชุมนุม การสมาคม สิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน บัญญัติไว้ดังนี้

(๑) ประชาชนทุกคนย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดและการพิมพ์ รวมทั้งเสรีภาพในการรวมตัวชุมนุมและการสมาคม

(๒) การกำหนดให้ขออนุญาตหรือให้นำข้อความหรือข่าวไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไป เผยแพร่ การกำหนดให้ขออนุญาตรวมตัวชุมนุมและการสมาคม จะกระทำไม่ได้

* เรียบเรียงโดย พัทธา พุกเศรษฐี วิทยากร กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

* จันทจิรา เอี่ยมมยุรา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

งานการศึกษาวิจัยภายใต้โครงการศึกษาแนวทางการสร้างสุขภาวะในการชุมนุมสาธารณะ มูลนิธิสาธารณะสุข แห่งชาติ (มสช.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) การพูดหรือการพิมพ์อันเป็นการล่วงละเมิดต่อเกียรติยศชื่อเสียงหรือสิทธิประการอื่นของบุคคล หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จะกระทำได้ บุคคลที่เกียรติยศชื่อเสียงหรือสิทธิเสรีภาพของตนถูกล่วงละเมิดจากการพูดหรือการพิมพ์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากการกระทำดังกล่าว

สาระสำคัญของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐)

เจตนารมณ์ของการตรารัฐบัญญัติ

ในเบื้องต้นรัฐบัญญัติฉบับนี้ได้ประกาศเจตนารมณ์ไว้อย่างชัดเจนว่าเพื่อสร้างความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวนในที่สาธารณะกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยการให้หลักประกันแก่ผู้ชุมนุมในอันที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวนที่ชอบด้วยกฎหมายและกำหนดมาตรการปกป้องประชาชนทั่วไปจากการชุมนุมและเดินขบวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

จะเห็นว่า ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลี เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนมิใช่เสรีภาพเด็ดขาด เป็นเสรีภาพที่รัฐอาจจำกัดได้ แต่การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของบ้านเมือง และเพื่อคุ้มครองประชาชนบุคคลที่สามจากการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ใช้ความรุนแรง ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นหรือที่ผิดกฎหมายอาญา วัตถุประสงค์ประการหลังนี้เพิ่งมีการเพิ่มเติมขึ้นในรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนฉบับใหม่ โดยที่รัฐบัญญัติฉบับเดิมระบุเพียงวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมและการเดินขบวน และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความเป็นระเบียบของสังคมเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้เป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดได้ด้วยวัตถุประสงค์ที่รัฐบัญญัติกำหนด แต่รัฐธรรมนูญได้รับรองให้ประชาชนสามารถใช้สิทธินี้โดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน และรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน มาตรา ๓ ห้ามมิให้รัฐหรือบุคคลใดกระทำการใดอันเป็นการแทรกแซงทำลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่กระทำโดยสงบ หรือใช้กำลังขัดขวาง ช่มชู้ หรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อมิให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้นำการชุมนุมปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐบัญญัติดังกล่าว ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมหรือการเดินขบวนหรือผู้นำการชุมนุมหรือเดินขบวนมีเหตุอันควรหวั่นเกรงว่าจะมีการแทรกแซงรบกวนจนทำให้ไม่สามารถชุมนุมหรือเดินขบวนได้โดยสงบ ให้บุคคลดังกล่าวแจ้งเหตุนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีมาตรการคุ้มครองป้องกันภัยโดยไม่ชักช้า ในกรณีเช่นนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะปฏิเสธคำร้องขอดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควรไม่ได้

ความหมายของการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) ไม่ได้กำหนดจำนวนคนไว้ชัดเจนว่าจะต้องเป็นการชุมนุมของกลุ่มคนตั้งแต่จำนวนเท่าใด แต่มุ่งพิจารณาที่เป้าประสงค์ของกลุ่มคนที่มารวมกันเหล่านั้นว่าจะต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียกร้องในเรื่องเดียวกัน (a group of persons associated under common objectives)

ส่วนการเดินขบวนหมายถึงการที่กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวชุมนุมกันด้วยจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันเคลื่อนที่ไปบนสถานที่สาธารณะที่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปผ่านไปมาได้โดยอิสระ เช่น ถนน สวนสาธารณะ ลานสาธารณะซึ่งจัดเป็นตลาดนัด พร้อมกับอภิปรายแสดงความคิดเห็น การแสดงรูปแบบต่าง ๆ เพื่อชักชวนโน้มน้าวประชาชนจำนวนมากให้เห็นด้วยและสนับสนุนการตัดสินใจหรือเจตจำนงอันแน่วแน่และข้อเรียกร้องของกลุ่มตน

การชุมนุมและเดินขบวนที่ต้องห้ามตามรัฐบัญญัติ

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๕ (๑) ได้บัญญัติห้ามมิให้บุคคลสนับสนุนหรือจัดการชุมนุมหรือการเดินขบวนซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑) การชุมนุมหรือการเดินขบวนซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของพรรคการเมืองซึ่งถูกยุบโดยคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

๒) การชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มุ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐโดยตรง โดยการปลุกกระตมฝูงชนให้ใช้ความรุนแรง ใช้กำลังคุกคาม ทำลายทรัพย์สิน ลอบวางเพลิง หรือกระทำการที่ผิดกฎหมายประการอื่น

นอกจากนี้ ยังห้ามมิให้บุคคลใดทำการโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนเข้าร่วม รมรงค์เผยแพร่ การชุมนุมหรือเดินขบวนที่ต้องห้าม หรือยุยงให้มีการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งต้องห้ามตามที่กล่าวมาข้างต้น

การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนที่ไม่อยู่ในบังคับของรัฐบัญญัติฯ

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๑๕ บัญญัติ ยกเว้นว่าการชุมนุมและเดินขบวนซึ่งมีวัตถุประสงค์ทางสังคมและวัฒนธรรมไม่อยู่ในบังคับของรัฐบัญญัติฯ ส่วนที่ว่าด้วยหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมฯ ที่จะต้องแจ้งและจัดทำรายงานการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวนเสนอต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนการอุทธรณ์การห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ข้อจำกัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนในด้านเวลา สถานที่ และด้านสภาพการจราจรบนถนนสาธารณะสายสำคัญ ได้แก่กรณีการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนที่เกี่ยวกับกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ การศึกษา การแสดงศิลปะการละเล่น การแสดงรื่นเริง กิจกรรมกีฬา การแต่งงาน พิธีกรรมทางศาสนา พิธีศพและการรำลึกตลอดจนกิจกรรมอื่นทำนองเดียวกัน

ประเภทของการชุมนุม

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) ได้แบ่งประเภทของการชุมนุมสาธารณะออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดและการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ปิด “การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิด” (Outdoor assembly) หมายถึงการชุมนุมในสถานที่ซึ่งไม่มีหลังคาหรือเพดาน ในพื้นที่เปิดโล่งซึ่งปราศจากผนังหรือฝาผนัง ทั้งสี่ด้าน ส่วน “การชุมนุมสาธารณะในสถานที่ปิด” หมายถึงการชุมนุมในพื้นที่ที่มีผนังหรือกำแพงกั้นแบ่งผู้ชุมนุมออกจากประชาชนภายนอกทั่วไป อย่างไรก็ตาม มีข้อพึงสังเกตว่าในกรณีที่เป็นการจัดชุมนุมสาธารณะในสถานที่ปิด (Indoor Assembly) ผู้จัดการชุมนุมต้องไม่กระทำการใด ๆ เพื่อดึงดูดเรียกร้องให้บุคคลภายนอกสถานที่สนใจและเข้าร่วมการชุมนุมของตนเอง รวมทั้งการใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อกระจายเสียงจากภายในสถานที่ออกไปภายนอกด้วย มิฉะนั้น การชุมนุมดังกล่าวจะกลายเป็นการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิด และอยู่ภายใต้บังคับของรัฐบัญญัติฉบับนี้^๖

อำนาจหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ

เพื่อประโยชน์ในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบในการชุมนุมฯ ผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ อาจสั่งห้ามมิให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์การหรือนิติบุคคลซึ่งมีลักษณะหรือมีการกระทำที่ต้องห้ามเข้าร่วมการชุมนุมฯ ได้ ยกเว้นผู้สื่อข่าว ผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ จะหวงห้ามมิให้ผู้สื่อข่าวจากองค์การสื่อมวลชนต่าง ๆ เข้าร่วมการชุมนุมฯ โดยอิสระเพื่อปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวไม่ได้ แต่ในกรณีเช่นนี้ ผู้สื่อข่าวจะต้องแสดงบัตรประจำตัวและติดปลอกแขนสำหรับผู้สื่อข่าวตลอดเวลาที่ร่วมอยู่ในสถานที่ชุมนุม

ก่อนเริ่มการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนในสถานที่เปิด ผู้จัดการชุมนุมฯ มีหน้าที่แจ้งและยื่นรายงานการจัดการชุมนุมในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนต่อหัวหน้าสถานีตำรวจที่ควบคุมดูแลเขตพื้นที่ที่จัดการชุมนุมฯ ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๔๘ ชั่วโมง แต่ไม่เกิน ๗๒๐ ชั่วโมง^๗ แล้วแต่กรณี ก่อนการชุมนุมฯ จะเริ่มขึ้น^๘ ในกรณีที่มีการชุมนุมฯ อยู่ในพื้นที่คาบเกี่ยวระหว่างเขตอำนาจของสถานีตำรวจตั้งแต่สองเขตขึ้นไป ให้ผู้จัดการชุมนุมฯ ยื่นใบแจ้งและรายงานการจัดการชุมนุมฯ

^๖ Article ๑๖ (๕) of The Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗ ควรอ่านประกอบกับ Article ๑-๒ (๑) of The Act concerning Assembly and Demonstration, ๑๙๖๒.

^๗ รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนฉบับ ค.ศ.๑๙๖๒ กำหนดให้ผู้ยื่นคำขอต่อยื่นคำร้องเพื่อจัดการชุมนุมในที่สาธารณะหรือเดินขบวนล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๔๘ ชั่วโมงเท่านั้น ต่อมารัฐสภาได้ตราญัตติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๗๑๒๓ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ค.ศ. ๒๐๐๔ ได้เพิ่มเติมระยะเวลาในการยื่นคำร้องล่วงหน้าเป็นภายในระยะเวลา ๔๘ ชั่วโมงถึง ๗๒๐ ชั่วโมง และรัฐบัญญัติฉบับปัจจุบันดำเนินการตามบทบัญญัติ ดังกล่าว

^๘ Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗, Article ๖ (๑) (Report, etc. on Outdoor Assembly or Demonstration)

ต่อผู้บัญชาการตำรวจระดับสูงขึ้นไปที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเขตพื้นที่ที่จะมีการชุมนุมฯ ทั้งหมด หนังสือแจ้งและรายงานการจัดการชุมนุมฯ ต้องมีสาระสำคัญอย่างน้อยดังต่อไปนี้^๕

(๑) วัตถุประสงค์ของการจัดการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนในครั้งนั้น

(๒) วันและเวลาจัดการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน หากสามารถระบุเป็นจำนวนชั่วโมงได้ ให้ระบุมาด้วย

(๓) สถานที่จัดการชุมนุมสาธารณะ หรือเส้นทางการเดินขบวน

(๔) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้จัดการชุมนุม ผู้นำการชุมนุม และผู้ประสานงานการชุมนุมหรือเดินขบวน ดังต่อไปนี้ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนเป็นนิติบุคคล ให้ระบุชื่อองค์กรหรือนิติบุคคล รวมทั้งข้อมูลของผู้แทนนิติบุคคลนั้นเช่นเดียวกัน

ก. ชื่อ นามสกุล ที่อยู่

ข. การงานอาชีพ

ค. สถานที่และเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อ

ง. องค์กรหรือนิติบุคคลที่คาดว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวน และประมาณการจำนวนคนที่เข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวน

จ. วิธีการและเส้นทางการเดินขบวนโดยละเอียด โดยให้แนบแผนที่เส้นทางประกอบด้วย

เมื่อได้รับหนังสือแจ้งพร้อมรายงานดังกล่าวข้างต้น ให้หัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้บัญชาการตำรวจผู้มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเขตพื้นที่จัดการชุมนุมหรือเดินขบวน (ซึ่งต่อไปในบทความนี้จะเรียกว่า “เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจ”) แล้วแต่กรณี ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายงานแล้วให้ออกใบรับแจ้งซึ่งระบุวันและเวลาที่ได้รับแจ้งต่อผู้ยื่นหนังสือไว้เป็นหลักฐานเพื่อยืนยันว่าผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนได้แจ้งให้รัฐทราบล่วงหน้าตามระยะเวลาที่กฎหมายระบุไว้แล้วหรือไม่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจตรวจพบในภายหลังว่ารายงานการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนมีสาระสำคัญไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้อง ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจเรียกให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนหรือผู้ประสานงานการชุมนุมหรือเดินขบวนทำการแก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้ การแจ้งให้แก้ไขต้องดำเนินการภายใน ๑๒ ชั่วโมงนับตั้งแต่ออกใบรับแจ้ง และต้องทำเป็นหนังสือระบุรายการข้อมูลที่ต้องการให้แก้ไขเพิ่มเติม ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนต้องจัดการแก้ไขเพิ่มเติมรายงานให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจ

ข้อปฏิบัติและหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุม (Organizer) ในที่สาธารณะหรือการเดินขบวน

การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่สาธารณะหรือการเดินขบวนต้องมีผู้จัดการชุมนุมหรือการเดินขบวน (Organizer) ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลหรือองค์กรก็ได้ บุคคลหรือนิติบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้จัดการชุมนุมหรือการเดินขบวนในนามของตนและภายใต้ความรับผิดชอบของตน ผู้จัดการชุมนุมอาจมอบอำนาจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่ตนไว้วางใจเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและนำการชุมนุมหรือการเดินขบวนก็ได้ (General Supervisor) ในกรณีนี้

^๕ Ibid.

ผู้ควบคุมดูแลการประชุมฯ มีฐานะเป็นผู้จัดการประชุมฯ และมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติ ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้เฉพาะภายในขอบเขตความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากผู้มอบอำนาจ หน้าที่ นอกจากนี้ ผู้จัดการประชุมฯ ยังต้องแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในจำนวน ที่เหมาะสมเป็นผู้ประสานงานการประชุมฯ (Moderator) เพื่อช่วยควบคุมดูแลจัดการประชุมฯ ให้ดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยด้วย^๖

มีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๑๖บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประสานงานการประชุมฯ ว่าต้องมีอายุไม่น้อยกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ โดยมีได้มีมาตราใดกำหนดคุณสมบัติด้านอายุของผู้จัดการชุมนุมและผู้นำการประชุมฯ ในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนไว้ด้วย มีปัญหาให้พิจารณาว่าผู้จัดการชุมนุมฯ และผู้นำการประชุมฯ ต้องมีคุณสมบัติด้านอายุด้วยหรือไม่ และหากต้องมีจะมีเท่าใด รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ ให้การใช้สิทธิเสรีภาพในการชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวนเป็นไปโดยเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวายหรือทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือรบกวนสิทธิของบุคคล ที่สามในการใช้ที่สาธารณะ จึงกำหนดให้ผู้ประสานงานการประชุมฯ ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี ซึ่งเป็นวัยที่กฎหมายถือว่ามีความรับผิดชอบและความสามารถเพียงพอกับหน้าที่ ดังนั้นในกรณี ของผู้จัดการชุมนุมฯ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มจัดการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนในนามของตน และภายใต้ความรับผิดชอบของตนเอง รวมทั้งผู้นำการประชุมฯ จึงจำเป็นต้องมีวิวุฒิในระดับ ที่สามารถรับผิดชอบควบคุมดูแลการประชุมและการเดินขบวนไม่น้อยไปกว่าผู้ประสานงาน การประชุมฯ ซึ่งตามกฎหมายเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนจึงเห็นว่า ผู้จัดการชุมนุมฯ และผู้นำการประชุมฯ ในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนต้องมีอายุไม่น้อยกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์

นอกจากนี้ ในการชุมนุมหรือเดินขบวน ผู้จัดการชุมนุมฯ และหรือผู้นำการประชุมฯ ต้อง ไม่กระทำหรืออนุญาตให้บุคคลใดกระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๔) ดังต่อไปนี้^๗

(๑) ใช้หรือยินยอมให้ใช้หรือเรียกร้องให้บุคคลใดใช้อาวุธปืน วัตถุระเบิด ดาบ แทงเหล็ก หนังสติ๊ก ก้อนหิน หรือสิ่งของใด ๆ ซึ่งสามารถใช้อันตรายหรือทำร้ายบุคคลอื่นถึงแก่ชีวิตหรือ ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือทรัพย์สิน

(๒) ดำเนินการชุมนุมในลักษณะส่งเสริมให้มีการใช้ความรุนแรง หรืออาจก่อการจลาจล หรือข่มขู่ หรือทำลายทรัพย์สิน ลอบวางเพลิง เป็นต้น

(๓) จงใจฝ่าฝืนหรือทำลายข้อกำหนดในรายงานการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและ เดินขบวนที่แจ้งไว้ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างชัดแจ้ง ในเรื่องวัตถุประสงค์การประชุมฯ วัน เวลาหรือ สถานที่ ตลอดจนวิธีการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน

^๖ Article ๑๖ of Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗.

^๗ Article ๑๖ (๔) of The Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗.

ข้อปฏิบัติและหน้าที่ของผู้เข้าร่วมการประชุม (Participants) ในที่สาธารณะหรือการเดินขบวน

ผู้เข้าร่วมการประชุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้จัดการชุมนุมฯ และหรือผู้นำการประชุมฯ รวมทั้งของผู้ประสานงานการประชุมฯ อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณะ และจะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖ (๔) ข้อ ๑. และ ๒. โดยเด็ดขาด

อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจในการสั่งห้ามการประชุมสาธารณะหรือเดินขบวน

ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๘ บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจในการออกคำสั่งห้ามหรือวางเงื่อนไขจำกัดการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนได้เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงหรือกรณีดังต่อไปนี้^๔

(๑) เมื่อการประชุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนนั้นฝ่าฝืนข้อห้ามของรัฐบัญญัติฉบับนี้ในเรื่องสำคัญ ๓ เรื่อง ได้แก่ (ก) ข้อห้ามเกี่ยวกับลักษณะการประชุมหรือเดินขบวนที่ได้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐโดยตรงโดยการปลุกระดมฝูงชนให้ใช้ความรุนแรง ใช้กำลังคุกคาม ทำลายทรัพย์สิน ลอบวางเพลิงหรือกระทำการที่ผิดกฎหมายประการอื่น (มาตรา ๕ (๑)) หรือ (ข) ข้อห้ามเกี่ยวกับเวลา ได้แก่ การจัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนในเวลากลางคืนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังพระอาทิตย์ตกโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจตามเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา ๑๐ หรือ (ค) ข้อห้ามเกี่ยวกับสถานที่ กล่าวคือ ได้มีการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนใกล้กับสถานที่หวงห้ามกล่าวคือภายในรัศมี ๑๐๐ เมตรโดยรอบสถานที่เหล่านั้น (มาตรา ๑๑) ซึ่งจะกล่าวต่อไป

การสั่งห้ามการประชุมสาธารณะหรือเดินขบวนตามข้อนี้จะต้องกระทำภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับจากเวลาที่ได้รับหนังสือแจ้งและรายงานการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน เว้นแต่คำสั่งห้ามนั้นออกโดยเหตุผลที่ระบุในข้อ (ก) ข้างต้น เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจจะออกภายหลังจาก ๔๘ ชั่วโมงก็ได้ แต่ให้กระทำโดยเร็ว

(๒) เมื่อผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนไม่ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญในรายงานการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนให้ถูกต้องสมบูรณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจได้มีหนังสือแจ้งแล้ว

(๓) เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจเห็นว่าการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนกระทำบนถนนสายหลักของเมืองหลวงหรือเมืองสำคัญของประเทศตามที่ประธานาธิบดีมีกฤษฎีกาประกาศกำหนด ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจจะพิจารณากำหนดเงื่อนไขควบคุม

^๔ Article ๘ (Notice of Ban of, or Restriction on, Assembly or Demonstration)

กำกับ การชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเป็นพิเศษแทนการออกคำสั่งห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนก็ได้ หากเห็นว่าจำเป็นและเพียงพอเพื่อให้การจราจรบนถนนสายหลักดำเนินไปได้

(๔) เมื่อมีการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนในสถานที่และในวันเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมากกว่าหนึ่งกลุ่ม โดยจุดมุ่งหมายของการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนของผู้จัดการชุมนุมหลายกลุ่มนั้นขัดแย้งกัน และมีเหตุที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจเชื่อได้ว่าจะมีการแทรกแซงรบกวนการชุมนุมหรือเดินขบวนระหว่างกัน กรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจจะมีคำสั่ง ห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนที่ได้แจ้งที่หลัง

(๕) เมื่อมีคำร้องขอจากผู้อยู่อาศัยหรือจากหน่วยงานจัดทำบริการสาธารณะบางแห่ง ดังจะกล่าวต่อไปนี้ ให้จัดมาตรการคุ้มครองป้องกันสถานที่อยู่อาศัยหรือหน่วยงานบริการสาธารณะเหล่านั้นในกรณีเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจอาจออกคำสั่งห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเสียทีเดียว หรือเพียงแต่กำหนดเงื่อนไขพิเศษบางประการให้ผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ ปฏิบัติก็ได้

(ก) เมื่อพื้นที่ที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนตามที่ระบุในรายงานของผู้จัดการชุมนุมฯ เป็นเขตย่านที่พักอาศัยของประชาชนหรือเพื่อการอื่นทำนองเดียวกัน และส่อว่าการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนก่อความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อทรัพย์สินหรืออุปกรณ์สาธารณูปโภคต่าง ๆ หรือมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความเป็นอยู่ส่วนบุคคลของผู้อยู่อาศัยในย่านนั้น

(ข) เมื่อพื้นที่ที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนตามที่ระบุในรายงานของผู้จัดการชุมนุมฯ เป็นเขตย่านสถานศึกษาระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่อว่าการจัดการชุมนุมฯ ในย่านดังกล่าวก่อผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสิทธิในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

(ค) เมื่อพื้นที่ที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนตามที่ระบุในรายงานของผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนใกล้เคียงกับเขตทหาร เช่น ที่ตั้งกองกำลัง คลังสรรพาวุธ ฯลฯ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญการคุ้มครองที่ตั้งทางการทหาร และส่อว่าการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนในเขตดังกล่าวก่ออันตรายต่อที่ตั้งทางการทหารหรือก่อผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อการเคลื่อนกำลังหรือปฏิบัติการทางทหาร

คำสั่งห้ามหรือคำสั่งกำหนดเงื่อนไขพิเศษดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือพร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่ห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน หรือความจำเป็นที่ต้องกำหนดเงื่อนไขประกอบการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน ส่งให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนทราบ

การอุทธรณ์คำสั่งห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวน

คำสั่งห้ามการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจได้ออกและแจ้งไปยังผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนตามมาตรา ๘ นั้น ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนอาจอุทธรณ์ต่อไปได้โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจขึ้นไปชั้นหนึ่งภายในระยะเวลา ๑๐ วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งเป็นหนังสือ

เมื่อได้รับหนังสืออุทธรณ์แล้ว ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องออกไปรับระบุนวันเวลาที่รับเรื่องให้แก่ผู้อุทธรณ์เป็นหลักฐาน และต้องวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมง หากผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ไม่ได้มีคำวินิจฉัยเป็นหนังสือแจ้งถึงผู้อุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว รัษฎบัญญัติมาตรา ๙ (๒) กำหนดให้คำสั่งห้ามการชุมนุมเป็นอันไม่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ที่ผู้วินิจฉัยอุทธรณ์วินิจฉัยว่าคำสั่งห้ามการชุมนุมและเดินขบวนไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลบังคับใช้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนย่อมสามารถจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนได้ตามรูปแบบวิธีการรายละเอียด และวันเวลาที่แจ้งไว้ในรายงานการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนฉบับแรกแต่ถ้าวันเวลาที่กำหนดไว้นั้นต้องล่วงเลยไปเนื่องจากคำสั่งห้ามการชุมนุมฯ ผู้จัดการชุมนุมฯ สามารถกำหนดวันและเวลาการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนขึ้นใหม่ได้ภายใต้รูปแบบวิธีการรายละเอียดการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนที่ได้แจ้งไว้ในรายงานฉบับแรก โดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมงก่อนเริ่มการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน

ช่วงเวลาต้องห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวน

รัษฎบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๑๐^๙ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดจัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังพระอาทิตย์ตก เว้นแต่ว่าผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจอนุญาตให้จัดชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังจากพระอาทิตย์ตกได้ หากเป็นการชุมนุมต่อเนื่องมาก่อนเวลาดังกล่าวโดยกำหนดเงื่อนไขพิเศษให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนปฏิบัติ ถ้าผู้จัดการชุมนุมฯ ได้แจ้งถึงการชุมนุมหรือเดินขบวนที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนั้นให้ทราบเป็นการล่วงหน้า และผู้จัดการชุมนุมฯ ได้จัดให้มีผู้ควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวนทำการควบคุมดูแลการชุมนุมฯ ในช่วงเวลากลางคืนดังกล่าวให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย

สถานที่ต้องห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะและเดินขบวน

เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งกำหนดเขตห้ามจัดการชุมนุมสาธารณะ กฎหมายของสาธารณรัฐเกาหลีบัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดจัดการชุมนุมในที่สาธารณะหรือเดินขบวนในรัศมี ๒๐๐ เมตรโดยรอบสถานที่ต่อไปนี้^{๑๐}

- (ก) อาคารรัฐสภา ที่ทำการศาลทุกระดับรวมทั้งที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ
- (ข) สถานที่พักอาศัยของประธานาธิบดี ของประธานสภานิติบัญญัติ ประธานศาลฎีกา และของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (ค) สถานที่พักอาศัยของนายกรัฐมนตรี เว้นแต่เป็นการเดินขบวนพาเหรดหรือขบวนแห่

^๙ Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗, Article ๑๐ (Hours Prohibited for Outdoor Assembly and Demonstration)

^{๑๐} Article ๑๑ of the Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗.

(ง) สถานทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูตประจำสาธารณรัฐเกาหลี เว้นแต่กรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนนั้นไม่เป็นการรบกวนการปฏิบัติหน้าที่หรือทำลายความปลอดภัยของสถานทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูต ดังกรณีใดกรณีหนึ่งต่อไปนี้

(a) เมื่อปรากฏว่าเส้นทางการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนนั้นมิได้มุ่งสู่สถานทูตหรือสถานที่พักอาศัยของเอกอัครราชทูตโดยตรง

(b) เมื่อการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนไม่ได้ขยายวงเป็นการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนขนาดใหญ่ และ

(c) เมื่อการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนกระทำในวันหยุดหรือวันปิดทำการของสถานทูต

ข้อจำกัดการใช้สิทธิชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนเพื่อประโยชน์ในการเดินรถบนถนนสาธารณะ

ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจอาจมีคำสั่งห้ามมิให้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนบนถนนหรือเส้นทางสัญจรหลัก ๆ ของเมืองใหญ่ตามที่มณฑลเทศาภิบาลของประธานาธิบดีประกาศกำหนด หรืออาจจะจำกัดการใช้สิทธิหรือกำหนดเงื่อนไขบางประการซึ่งรวมถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ในการจัดชุมนุมหรือเดินขบวนประกอบคำสั่งอนุญาตด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การจราจรบนถนนสายสำคัญเหล่านี้เป็นไปโดยสะดวกและคล่องตัว

ข้อจำกัดในการใช้เครื่องขยายเสียงและอุปกรณ์ทำเสียงอื่นทำนองเดียวกัน

แม้ว่าการใช้เครื่องเสียง เครื่องขยายเสียงรวมทั้งอุปกรณ์ทำเสียงอื่น ๆ จะถือเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการชุมนุมและเดินขบวน แต่ต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) มาตรา ๑๔ ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจห้ามมิให้ผู้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนทำเสียงดังในระดับที่ก่อกวนรำคาญต่อบุคคลอื่น โดยการใช้เครื่องเสียง เครื่องขยายเสียงหรือเครื่องอุปกรณ์ทำเสียงอื่น ๆ เช่น กลอง ฆ้อง เครื่องเป่า เครื่องแอมพลิฟายเออร์ เป็นต้น ทั้งนี้ ระดับเสียงระดับใดที่ถือว่าก่อกวนรำคาญนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายที่ประธานาธิบดีประกาศกำหนด

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจระหว่างการประชุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน

๑. การกำหนดเขตพื้นที่ชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะโดยการใช้ “เขตตำรวจ”

เขตตำรวจ (Police Line) หมายถึง อาณาบริเวณที่ถูกล้อมรอบโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจโดยการใช้เส้นเชือก เครื่องกีดขวางหรือวัสดุอุปกรณ์อื่นใด หรือแม้แต่เส้นแบ่งช่องจราจรบนถนน เพื่อแสดงแนวเขตบริเวณ “เขตตำรวจ” ดังกล่าว^{๓๖} เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจอาจใช้แนวตำรวจนี้ล้อมรอบบริเวณที่สาธารณะที่มีการชุมนุม หรือใช้เส้นแบ่งช่องจราจรกำหนดเขตตำรวจให้แก่ผู้เดินขบวนใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของถนนสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและเดินขบวน และเพื่อรักษาสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่สามในอันที่จะได้ใช้พื้นที่หรือถนนสาธารณะในการสัญจรไปมาโดยสะดวกด้วย แต่การกำหนดเขต

^{๓๖} Article ๒ definitions ๕. of Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗.

ตำรวจนี้ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และต้องแจ้งให้ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนหรือผู้นำหรือผู้ประสานงานการชุมนุมหรือเดินขบวนทราบทันที^{๑๖}

๒. การเข้าไปในสถานที่ชุมนุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน

เจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเมื่อได้แจ้งให้ผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้นำการชุมนุมฯ ทราบแล้ว เพื่อตรวจตราความเรียบร้อยและความปลอดภัย แต่อำนาจประการนี้ไม่อาจใช้ได้กับการจัดการชุมนุมในสถานที่ปิด เว้นแต่เมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น ในกรณีเช่นนี้ ผู้จัดการชุมนุมฯ ผู้นำการชุมนุมฯ และผู้ประสานการชุมนุมฯ ตลอดจนเจ้าของผู้ครอบครองสถานที่แห่งนั้นต้องให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐบัญญัติฉบับนี้

๓. การสั่งให้สลายการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวน

มาตรา ๒๐ (๑) แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) ให้อำนาจแก่ผู้บัญชาการตำรวจผู้มีเขตอำนาจแจ้งให้ผู้จัดการผู้ชุมนุมหรือเดินขบวนสั่งยุติการชุมนุมหรือเดินขบวนภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยความสมัครใจ (ซึ่งต้องเป็นระยะเวลาตามสมควร) เมื่อการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นมีลักษณะที่ต้องห้ามตามกฎหมายดังจะกล่าวต่อไป และเมื่อล่วงเลยระยะเวลาที่กำหนดแล้ว หากผู้จัดการชุมนุมฯ ไม่ยุติการชุมนุมหรือเดินขบวนด้วยตนเอง ผู้บัญชาการตำรวจผู้มีเขตอำนาจมีอำนาจสั่งสลายการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นได้ ซึ่งได้แก่กรณีดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) การชุมนุมในที่สาธารณะหรือการเดินขบวนที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน ค.ศ. ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

- มาตรา ๕ (๑) การชุมนุมหรือการเดินขบวนซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของพรรคการเมืองซึ่งถูกยุบโดยคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคการเมืองนั้นหรือการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มุ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐโดยตรง

- มาตรา ๑๐ การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนก่อนพระอาทิตย์ขึ้นหรือภายหลังพระอาทิตย์ตก โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจผู้มีเขตอำนาจ^{๑๗}

- มาตรา ๑๑ การชุมนุมสาธารณะและเดินขบวนในบริเวณสถานที่ที่ต้องห้าม

(๒) การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนซึ่งไม่ได้ส่งรายงานการจัดการชุมนุมในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจทราบล่วงหน้าตามมาตรา ๖ (๑) หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจสั่งห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนนั้น

^{๑๖} Article ๑๓ of Assembly and Demonstration Act, ๒๐๐๗.

^{๑๗} มีข้อสังเกตว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญเกาหลีใต้มีคำพิพากษาให้บทบัญญัติมาตรา ๑๐ ของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ. ๒๐๐๗ ซึ่งห้ามมิให้จัดการชุมนุมในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนในเวลากลางคืนไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ๗ มาตรา ๒๑ (๒) แล้ว การสั่งสลายการชุมนุมฯ โดยอาศัยอำนาจตามมาตราดังกล่าวจึงกระทำไม่ได้

ด้วยเหตุต่าง ๆ ตามมาตรา ๘ หรือด้วยเหตุที่ขัดขวางการจราจรบนถนนสายสำคัญในเมืองใหญ่ ตามที่กำหนดในกฎฎีกาของประธานาธิบดีตามมาตรา ๑๒

(๓) การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนที่คุกคามความสงบเรียบร้อยของ บ้านเมืองอย่างชัดเจน เช่นการขัดขวางการจราจรในถนนสายสำคัญ เป็นต้น หรือที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขควบคุมกำกับการชุมนุมฯ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจกำหนดให้ต้องปฏิบัติตาม มาตรา ๘ (๓) ในกรณีที่การชุมนุมฯ กระทำใกล้กับเขตที่พักอาศัย สถานศึกษา หรือเขตทหาร หรือ ฝ่าฝืนเงื่อนไขควบคุมกำกับการชุมนุมฯ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจกำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมฯ ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๒

(๔) การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนที่ผู้จัดการชุมนุมฯ และหรือผู้นำ การชุมนุมฯ ประกาศยุติการชุมนุมแล้วตามมาตรา ๑๖ (๓)

(๕) การชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนซึ่งผู้จัดการชุมนุมฯ และหรือผู้นำ การชุมนุมฯ ไม่ควบคุมดูแลให้ดำเนินไปโดยสงบหรือปล่อยให้มีการกระทำที่เป็นอันตรายโดยตรง ต่อความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการชุมนุมและเดินขบวน” (Advisory Committee on Assemblies or Demonstrations)

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ.๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) ได้ประกาศเจตนารมณ์ ไว้ชัดเจนว่าต้องการสร้างความสมดุลที่เหมาะสมระหว่างสิทธิเสรีภาพของผู้ชุมนุมในการชุมนุมและ การเดินขบวนในที่สาธารณะกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และได้วางระเบียบ ปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ภายในบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถออกคำสั่งห้ามการชุมนุม ในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวน หรือกำหนดเงื่อนไขควบคุมกำกับการชุมนุมฯ ตามความเหมาะสม ได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจได้โดยพลการหรือโดยอำเภอใจจนกระทบ ต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร รัฐบัญญัติฉบับนี้จึงจัดให้มี “คณะกรรมการที่ปรึกษา เกี่ยวกับการชุมนุมและเดินขบวน”(Advisory Committee on Assemblies or demonstrations) ประจำสำนักงานตำรวจระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่หัวหน้าสำนักงานตำรวจ แต่ละแห่งเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การออกคำสั่งห้าม คำสั่งจำกัดการชุมนุมฯ โดยการกำหนดเงื่อนไขควบคุมกำกับการ ชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนเป็นพิเศษ ตามมาตรา ๘

(ข) การวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งห้ามชุมนุมหรือเดินขบวน ตามมาตรา ๘ (๒)

(ค) ควบคุมดูแลการชุมนุมสาธารณะในสถานที่เปิดหรือการเดินขบวนในเขตอำนาจของตน ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

(ง) การปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมและการเดินขบวน

คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการชุมนุมและเดินขบวนมีไม่เกิน ๗ คน ประกอบด้วย ประธาน ๑ คน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๖ คน ซึ่งได้รับเลือกและแต่งตั้ง

จากหัวหน้าสำนักงานตำรวจของแต่ละพื้นที่โดยให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญและความเป็นกลางจากบุคคลดังต่อไปนี้

- นักกฎหมาย (Lawyers)
- อาจารย์ในสถานศึกษา (Professors)
- ตัวแทนจากองค์กรภาคประชาชน (Civil Organizations) และ
- ตัวแทนประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หรือภูมิภาคที่อยู่ในเขตอำนาจของสำนักงานตำรวจ

แห่งนั้น

สำหรับหลักเกณฑ์วิธีการในการเลือก การปฏิบัติงานและการอื่นเกี่ยวกับคณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการชุมนุมและเดินขบวนให้ประธานาธิบดีกำหนดไว้ในกฎฎีกาอีกครั้งหนึ่ง

บทกำหนดโทษ

ตั้งแต่มาตรา ๒๒ ถึงมาตรา ๒๕ ของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและเดินขบวน ค.ศ. ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) เป็นการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษทางอาญาไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๒๒ (๑) บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๓ (๑) หรือ (๒) จะต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๓ ล้านบาท (Won) แต่ถ้าหากผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติในมาตรา ๓ (๑) หรือ (๒) เป็นบุคคลในกองทัพ อัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี

มาตรา ๒๒ (๒) บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๕ (๑) หรือมาตรา ๖ (๑) หรือบุคคลใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีเขตอำนาจที่มีให้จัดการชุมนุมในสถานที่เปิดหรือเดินขบวนตามมาตรา ๘ ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒ ล้านบาท

มาตรา ๒๒ (๓) บุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๕ (๒) ที่ห้ามการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่มุ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัวหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของรัฐโดยตรง หรือมาตรา ๑๖ (๔) ที่ห้ามการชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งมีการใช้หรือยินยอมให้ใช้อาวุธ มีลักษณะส่งเสริมให้มีการใช้ความรุนแรงหรืออาจก่อการจลาจล หรือฝ่าฝืนหรือทำลายข้อกำหนดในรายงานการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ ล้านบาท

มาตรา ๒๒ (๔) บุคคลใดเข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติมาตรา ๕ (๑) โดยรู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นการต้องห้ามนั้น ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕ แสนวอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

มาตรา ๒๓ บุคคลใดกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐ ที่ห้ามจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนในเวลากลางคืน หรือมาตรา ๑๑ ที่ห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนในบริเวณสถานที่หวงห้าม หรือกระทำการฝ่าฝืนคำสั่งห้ามจัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนตามมาตรา ๑๒ ต้องได้รับโทษหนักเบาตามฐานะหน้าที่ของผู้กระทำความผิดดังต่อไปนี้

(ก) ผู้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑ ล้านบาท

(ข) ผู้ประสานการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕ แสนวอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

(ค) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน โดยรู้ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นการต้องห้าม นั้น ต้องได้รับโทษปรับไม่เกิน ๕ แสนวอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

มาตรา ๒๔ บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือนหรือปรับไม่เกิน ๕ แสนวอน หรือได้รับโทษกักขังหรือปรับลหุโทษ

(ก) ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของผู้จัดการชุมนุมฯ หรือผู้ประสานการชุมนุมฯ ที่มีให้บุคคลนั้นเข้าร่วม การชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน ตามมาตรา ๔

(ข) จัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนโดยเสนอรายงานการจัดการชุมนุมสาธารณะ หรือเดินขบวนตามมาตรา ๖ (๑) เป็นเท็จ

(ค) โดยจงใจไม่คำนึงถึงคำเตือนของเจ้าหน้าที่ตำรวจบุกรุกเข้าไปในเขตตำรวจ (Police Lines) ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำเครื่องหมายไว้ตามมาตรา ๑๓ ในเวลาที่มีผลสำคัญ (เช่นเวลา กลางคืนหรือเวลาที่ปลอดภัย) โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือทำลาย ซ่อนเร้น เคลื่อนย้าย หรือกักจัด ให้สิ้นไปหรือทำให้ไร้ประโยชน์ด้วยวิธีการใด ๆ ซึ่งสัญลักษณ์แสดงเขตตำรวจ

(ง) ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจตามมาตรา ๑๔ (๒) ที่ให้ลดระดับเสียงหรือดัดใช้เครื่อง เสียงเป็นการชั่วคราว หรือปฏิเสธหรือขัดขวางการใช้มาตรการบังคับที่จำเป็นที่สั่งภายใต้มาตรา ดังกล่าว

(จ) กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของมาตรา ๑๖ (๕) ที่ห้ามกระจายเสียงการชุมนุม ในสถานที่ปิดออกไปภายนอกเพื่อเรียกร้องความสนใจให้คนภายนอกเข้าร่วมการชุมนุมฯ หรือมาตรา ๑๗ (๒) และมาตรา ๑๘ (๒) ที่ห้ามผู้ประสานการชุมนุมฯ รวมทั้งผู้เข้าร่วมการชุมนุม หรือเดินขบวนใช้หรือยินยอมให้ใช้อาวุธ หรือมีลักษณะส่งเสริมให้มีการใช้ความรุนแรงหรืออาจก่อ การจลาจล หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ (๒) ที่กำหนดให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะ และเดินขบวนต้องสลายการชุมนุมฯ และออกจากที่ชุมนุมฯ โดยทันทีเมื่อได้รับคำสั่ง ให้สลาย การชุมนุมฯ

มาตรา ๒๕ เป็นบทกำหนดโทษอาญาสำหรับผู้แทนนิติบุคคลหรือองค์การที่รับผิดชอบ จัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวนขึ้น (Application of Penal Provisions to Representative of Organization) ซึ่งรัฐบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้ผู้แทนตามกฎหมายของ นิติบุคคลหรือองค์การดังกล่าวมีสิทธิหน้าที่เสมือนผู้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะและเดินขบวน และต้องรับโทษอาญาในกรณีที่มีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ในฐานะผู้จัดการชุมนุมฯ

การประชุมและ การเดินขบวนในระบบกฎหมายเยอรมัน^{๑๔}

การประชุมเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองที่ได้รับการรับรองตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี(Grundgesetz) ซึ่งมีสถานะเป็นรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีบัญญัติว่า ประชาชนชาวเยอรมันทุกคนมีสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบและปราศจากอาวุธโดยไม่ต้องแจ้งหรือขออนุญาต และการชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่งเท่านั้นที่อาจถูกจำกัดโดยบทบัญญัติ ของกฎหมายหรือโดยเหตุจาก บทบัญญัติของกฎหมาย และปัจจุบันได้มีการตรารัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวน แห่งสหพันธ์รัฐ (Gesetz über Versammlungen und Aufzüge-Versammlungsgesetz (VersG)) ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๗๘ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนอันเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เข้าร่วมชุมนุมและบุคคลที่อาจ ถูกกระทบจากการชุมนุมหรือเดินขบวนดังกล่าวด้วย

๑. ความหมายของการชุมนุม

การประชุมตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) มีลักษณะเดียวกับการชุมนุมตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) ซึ่งหมายถึง การรวมตัวของบุคคลจำนวนหนึ่ง ในทางดำราบางส่วนมีความเห็นว่าการรวมตัวของบุคคลต้องมีจำนวนบุคคลที่เข้าร่วมกันอย่างน้อย ๒ คนขึ้นไป^{๑๕} แต่ความเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ(VersG) ที่ยึดหลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Praktikabilitätsgründe) ตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงมลรัฐบาเยิร์น เห็นว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมมีจำนวน ๓ คนก็น่าจะเพียงพอแล้ว^{๑๖} นอกจากนี้ การรวมกลุ่มของบุคคลดังกล่าวต้องมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐเคยวินิจฉัยว่า^{๑๗} การมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันไม่จำเป็นว่าจะต้องมีความเห็นพ้องในเชิงเนื้อหาของการชุมนุมเท่านั้น แต่การแสดงออกที่แตกต่างจากผู้นำการประชุมหรือผู้เข้าร่วมการประชุมคนอื่นๆ ก็อาจถือว่ามีวัตถุประสงค์เดียวกันได้ ซึ่งการให้ความหมายของคำว่า “การประชุม” ไว้อย่างกว้างจะทำให้การรวมตัวของบุคคลในทุกกรณีเป็นการชุมนุมที่อยู่ภายใต้บังคับรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) ด้วย แต่ในทางดำราได้จำกัดความหมายของคำว่า “การประชุม” ไว้อย่างแคบ

อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐได้เคยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับคำว่า “การประชุม” ไว้อย่างกว้าง โดยหมายรวมถึงการรวมตัวในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น Love-

^{๑๔} นางสาวรณาริ สิงห์โต นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติกร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ภายใต้โครงการศึกษาแนวทางการสร้างสุขภาวะในการชุมนุมสาธารณะ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มกราคม ๒๕๕๓

^{๑๕} Maunz-Dürig, Art.๘ Rn.๔๘; Kniesel, H, Rn.๑๑.

^{๑๖} BayObLG NJW ๑๙๗๙, ๑๙๘๕.

^{๑๗} BverfG NJW ๑๙๘๕, ๒๓๙๕ff.; BverfGE ๘๔, ๒๐๓.

Parade เทศกาลภาพยนตร์หรือคอนเสิร์ต หรือเทศกาลคาร์นิวัล” ซึ่งมีข้อสังเกตว่าเป็นการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบริโภคหรือรับบริการในทางพาณิชย์ และในปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐได้จำกัดความหมายของการชุมนุมในขอบเขตความหมายของ “เสรีภาพในการชุมนุม” โดยพิจารณาในแง่ประวัติศาสตร์ซึ่ง “เสรีภาพในการชุมนุม” มีความมุ่งหมายในฐานะเสรีภาพในการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นของประชาชนภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย^{๑๘} ตามมาตรา ๕ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) และหมายความรวมถึงการรวมกลุ่มที่มีการเดินขบวนร่วมด้วย

๒. การชุมนุมที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ

การชุมนุมที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) ได้แก่ การชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐได้มีคำวินิจฉัยยอมรับความหมายของ “การชุมนุมโดยสงบ” โดยพิจารณาเทียบเคียงจากการชุมนุมโดยไม่สงบจากบทบัญญัติ ซึ่งอาจถูกจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมมาตรา ๕ (๓) และมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) ได้^{๑๙} ซึ่งการชุมนุมโดยไม่สงบตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) นั้น ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมิได้พิจารณาเฉพาะสภาพโดยทั่วไปเท่านั้น แต่พิจารณาถึงการดำเนินการชุมนุมในลักษณะส่งเสริมความรุนแรงหรือก่อให้เกิดการจลาจลด้วย^{๒๐} รวมถึงก่ออันตรายโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของผู้เข้าร่วมการชุมนุม อนึ่ง มีข้อควรพิจารณากรณีการนั่งขวางทาง (Sitzblockaden) ว่าเป็นการชุมนุมโดยสงบหรือไม่ ในกรณีนี้มีคำพิพากษาออกเป็นสองแนวทาง แนวทางที่หนึ่ง มีความเห็นว่าการชุมนุมโดยไม่สงบจะต้องเป็นการใช้กำลังและความรุนแรง (Gewaltätigkeit) โดยจะต้องลงมือกระทำในเชิงกายภาพที่ก้าวร้าวและรุนแรง ดังนั้น การนั่งขวางทางจึงเป็นการชุมนุมโดยสงบตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) และได้รับการคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมอันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เนื่องจากความหมายของการใช้กำลังและความรุนแรงตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) เป็นคนละกรณีกับความหมายตามประมวลกฎหมายอาญาซึ่งให้ความหมายของการใช้กำลังและความรุนแรงหมายถึง การกระทำการและการงดเว้นการกระทำด้วย^{๒๑}

อย่างไรก็ตาม แนวทางที่สองศาลยุติธรรมสูงสุดแห่งสหพันธรัฐ (Bundesgerichtshof) เคยมีคำพิพากษาว่า ควรต้องพิจารณาความหมายของการใช้กำลังและความรุนแรงตามประมวลกฎหมายอาญาประกอบด้วย ดังนั้น การนั่งขวางทางจึงไม่เป็นการชุมนุมโดยสงบจึงเป็นการชุมนุมที่

^{๑๘} BVerfGE ๖๙, ๓๑๕/๓๔๙.

^{๑๙} BVerfGE ๑๐๔, ๙๒/๑๐๔.

^{๒๐} BVerfGE ๗๓, ๒๐๖/๒๔๙; BVerfGE ๑๐๔, ๙๒/๑๐๖; zitiert nach Pieroth/Schlink, Grundrechte: StaatsrechtII; Rn.๖๙๘.

^{๒๑} BVerfGE ๗๓, ๒๐๖.

^{๒๒} BVerfGE ๗๓, ๒๐๖; BVerfGE ๙๒, ๑๑; aA BGH NJW ๑๙๙๕, ๒๖๔๓; BayObLG NJW ๑๙๙๕, ๒๗๐.

กฎหมายอาญาประกอบด้วย ดังนั้น การนั่งวางทางจึงไม่เป็นการชุมนุมโดยสงบจึงเป็นการชุมนุมที่ต้องห้ามและอาจถูกสลายการชุมนุมได้^{๒๓} สำหรับ “การชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ” ซึ่งอาวุธในที่นี้นอกจากจะหมายถึงอาวุธตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธ เช่น ปืน หรือวัตถุระเบิดแล้ว ในทางคำร่ายังมีความเห็นว่า อาวุธหมายรวมถึงวัตถุหรือเครื่องมืออื่นที่โดยลักษณะไม่ใช่อาวุธแต่ได้ใช้เพื่อก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ไม่นาฬิกาหรือไซเคิล และอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันอาวุธ เช่น หน้ากากป้องกันแก๊สหรือแว่นตา เนื่องจากอาจเตรียม การเพื่อต่อต้านเจ้าหน้าที่อันนำมาสู่การชุมนุมโดยไม่สงบ^{๒๔}

๓. ประเภทของการชุมนุม

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) แบ่งการชุมนุมออกเป็นสองประเภทได้แก่ (๑) การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัด (öffentliche Versammlungen in geschlossen Räumen) หมายถึง การชุมนุมอย่างเปิดเผยในสถานที่ที่มีรั้วหรือกำแพงล้อมรอบด้านข้างและด้านบนมีหลังคา เช่น ภายในห้องประชุม หรือเต้นท์ซึ่งมีผนังทึบด้านซึ่งจะตรงข้ามกับ (๒) การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่ง (öffentliche Versammlungen unter freiem Himmel) ซึ่งหมายถึง การชุมนุมอย่างเปิดเผยในสถานที่ที่ไม่มีหลังคา รั้วกันหรือกำแพงกำหนดขอบเขตของสถานที่ เช่น บนถนน อนึ่งมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับการชุมนุมในสถานที่ที่ไม่มีหลังคา เช่น สนามกีฬา ที่มีกำแพงล้อมรอบและหลังคาคลุมอ้อมจรรยาเพียงบางส่วนและตรงกลางสนามจะเปิดโล่ง ถือว่าเป็นการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดหรือไม่ จึงควรต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการแยกกำหนดหลักเกณฑ์ระหว่างการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัด เนื่องจากกลุ่มผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งที่ไม่มีรั้วรอบขอบชิดมีโอกาสที่จะเคลื่อนขบวนซึ่งอาจทำให้เกิดการกระทบกระทั่งหรือรบกวนสิทธิของบุคคลอื่นหรือมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายมากเป็นพิเศษ อีกทั้งการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ระหว่างการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดมิได้มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการป้องกันมิให้ผู้ชุมนุมเปียกฝน^{๒๕} ดังนั้น การชุมนุมในสนามกีฬาที่มีกำแพงล้อมรอบแต่ไม่มีหลังคาจัดว่าเป็นการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัด เนื่องจากโดยสภาพกลุ่มผู้ชุมนุมไม่อาจเคลื่อนขบวนไปยังสถานที่อื่นได้

^{๒๓} Köhler/Dürig-Friedl, Demonstrations- und Versammlungsrecht, Kommentierung A. Grundgesetz für Die Bundesrepublik Deutschland, S.๘ Rn.๑๖.

^{๒๔} Pieroth/Schlink, Grundrechte: Staatsrecht II, Rn.๖๙๖.

^{๒๕} Frowein, NJW ๑๙๖๙, ๑๐๘๑/๑๐๘๓; zitiert nach Pieroth/Schlink, Grundrechte: Staatsrecht II, Rd. ๗๐๔.

นอกจากนี้ การชุมนุมตามมาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) จะกำหนดไว้อย่างกว้างโดยหมายถึงการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมที่ไม่เป็นสาธารณะ แต่การชุมนุมตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) กำหนดเฉพาะการชุมนุมสาธารณะ (öffentlich) เท่านั้น ซึ่งศาลปกครอง Mannheim ได้อธิบายความหมายของการชุมนุมสาธารณะว่า หมายถึง การชุมนุมที่เปิดโอกาสให้บุคคลใดก็ตามที่มีความสนใจเข้าร่วมการชุมนุมในพื้นที่จำกัดหรือการชุมนุมในพื้นที่เปิดโล่งได้^{๒๖} จึงมีโอกาที่จะตกเป็นเป้าหมายของการก่ออันตรายหรืออาจก่ออันตรายแก่บุคคลภายนอกมากเป็นพิเศษ สำหรับการชุมนุมที่ไม่เป็นสาธารณะจะมีลักษณะระบุตัวบุคคลหรือลักษณะของกลุ่มบุคคลที่จะเข้าร่วมการชุมนุม^{๒๗}

๔. หลักเกณฑ์ในการจัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวน

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) กำหนดบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการชุมนุมหรือการเดินขบวนไว้ ๒ ประเภท ได้แก่

(๑) ผู้จัดการชุมนุม (Veranstalter) ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ได้ชักชวนอย่างเปิดเผยให้มีการเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนและต้องแจ้งชื่อของตนเองในฐานะผู้จัดการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนในการชักชวนด้วย และ

(๒) ผู้นำการชุมนุม (Leiter) โดยการชุมนุมสาธารณะต้องมีผู้นำการชุมนุมซึ่งอาจมาจากผู้จัดการชุมนุมนั่นเอง อย่างไรก็ตามผู้จัดการชุมนุมอาจมอบหมายให้บุคคลอื่นรับผิดชอบนำการชุมนุมแทนตนเองในฐานะผู้นำการชุมนุมได้ นอกจากนี้ ผู้นำการชุมนุมอาจจัดให้ มีอาสาสมัครจัดระเบียบการชุมนุม (ehrenamtlicher Ordner) เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการชุมนุมได้ในจำนวนที่เหมาะสม โดยอาสาสมัครจัดระเบียบการชุมนุมต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะ (อายุสิบแปดปีบริบูรณ์) และต้องสวมปลอกแขนสีขาวมีคำว่า “Ordner” ปรากฏอย่างชัดเจนในระหว่างการชุมนุม รวมถึงห้ามพกพาอาวุธหรือวัตถุที่มีลักษณะเดียวกันไปร่วมการชุมนุมด้วย นอกจากนี้ รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะไว้ดังนี้

๔.๑ การแจ้งการชุมนุมและการเดินขบวน (Anmeldung)

มาตรา ๑๔ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) บัญญัติให้ ผู้ที่มีความมุ่งหมายจะจัดการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งหรือการชุมนุมสาธารณะที่มีการเดินขบวนร่วมด้วยต้องแจ้งการชุมนุมหรือการเดินขบวนต่อเจ้าหน้าที่อย่างช้าภายในสี่สิบแปดชั่วโมงก่อนเริ่มชุมนุมหรือเดินขบวนซึ่งอาจแจ้งการชุมนุมหรือการเดินขบวนด้วยวาจาทางโทรศัพท์หรือเป็นลายลักษณ์อักษรทางโทรสารหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้^{๒๘} โดยผู้ที่ประสงค์จะจัดให้มี

^{๒๖} VGH Mannheim NVwZ ๑๙๙๘, ๗๖๑.

^{๒๗} BVerwG NVwZ ๑๙๙๙, ๙๙๑/๙๙๒.

^{๒๘} Pieroth/Schlink/Kniesel, Polizei- und Ordnungsrecht, § ๒๑ Rn.๑.

การประชุมหรือเดินขบวนจะต้องแจ้งเวลาและสถานที่ที่จะจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน รวมทั้งหัวข้อเรื่องที่จะจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนและชื่อบุคคลที่รับผิดชอบนำการประชุมหรือการเดินขบวนด้วย ซึ่งการแจ้งการประชุมหรือการเดินขบวนเป็นหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนตามกฎหมาย และในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมเจตนาหรือประมาทเลินเล่อไม่แจ้งการประชุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่ง มิได้เป็นเพียงความบกพร่องในเชิงรูปแบบ (formelle Rechtswidrigkeit) ที่อาจเยียวยาแก้ไขได้ แต่เป็นความบกพร่องในเชิงเนื้อหา (materielle Rechtswidrigkeit) ซึ่งทำให้การประชุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งหรือการเดินขบวนดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การแจ้งการประชุมเป็นเงื่อนไขในการจัดการชุมนุมจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเนื้อหาของการแจ้งการประชุมตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) ดังนั้น การบอกกล่าว (Ankündigung) แต่เพียงอย่างเดียวไม่ถือว่าเป็นการแจ้งการประชุม มีข้อสังเกตว่า การแจ้งการประชุมมิได้เป็นการขออนุญาตจัดการชุมนุมเนื่องจากเสรีภาพในการชุมนุม ได้รับการรับรองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอันไม่อาจต้องห้ามเพียงเพราะการไม่อนุญาตของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ปรากฏบทบัญญัติเกี่ยวกับการขออนุญาตชุมนุมตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG)^{๒๙} รวมทั้งการใช้สถานที่สาธารณะเพื่อจัดการชุมนุมสาธารณะไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการจราจร เนื่องจากการชุมนุมเป็นการใช้สถานที่สาธารณะตามปกติที่ประชาชนทั่วไปสามารถใช้ร่วมกันเพื่อการติดต่อสื่อสาร (kommunikativer Gemeingebrauch)^{๓๐}

สำหรับการชุมนุมโดยเร่งด่วน (Eilversammlung) นั้น ศาลปกครองแห่งมลรัฐบาเยิร์นให้ความหมายว่า หมายถึง การชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดที่ถูกจัดขึ้นโดยพลัน แต่การประชุมดังกล่าวก็มีผู้จัดการชุมนุมวางแผนการประชุมและมีผู้นำการประชุม^{๓๑} ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐได้เคยวินิจฉัยว่า การชุมนุมโดยเร่งด่วนต้องมีการแจ้งการประชุมสาธารณะตามมาตรา ๑๔ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) ด้วย^{๓๒} อย่างไรก็ตาม การแจ้งการประชุมดังกล่าวจะต้องไม่กระทบต่อความมุ่งหมายของผู้จัดการชุมนุมโดยเร่งด่วนดังกล่าว และโดยที่สภาพของการชุมนุมสาธารณะที่เกิดขึ้นโดยพลันจึงอาจทำให้ไม่สามารถแจ้งการประชุมภายใน ๔๘ ชั่วโมงได้ ดังนั้น การชุมนุมโดยเร่งด่วน(Eilversammlung) จึงไม่ต้องแจ้งการประชุมซึ่งเห็นพ้องกับความเห็นในทางตำราบางส่วน^{๓๓}

^{๒๙} BVerwG NJW ๑๙๘๙, ๒๔๑๒.

^{๓๐} BVerfGE ๗๓, ๒๐๖/๒๔๙; VGH München NJW ๑๙๘๔, ๒๑๑๖; VGH Kassel NJW, ๑๙๘๘, ๒๑๒๕; อนึ่งหากเป็นการใช้สถานที่หรือถนนสาธารณะอันเป็นการสร้างภาวะเป็นพิเศษกว่าการใช้ตามปกติ เช่น ติดตั้งเครือข่ายของอัตโนมัติบนทางเท้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทางสาธารณะหรือจัดแสดงสินค้าบนทางสาธารณะจะต้องได้รับอนุญาต

^{๓๑} BayObLGSt. ๑๙๗๘, ๕๐.

^{๓๒} BVerfG NJW ๑๙๙๒, ๘๙๐.

^{๓๓} Kniesel, HdbPolR, H Rn.๒๙๔; Schenke, Rn.๓๗๐; Geis, NVwZ ๑๙๙๒, ๑๐๒๕/๑๐๓๐; a.A. Dietel u.a., ๑๔ Rn๑๓; Gusy, Rn๔๒๒; Zitiert nach pierroth/Schlink/Kniesel

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐได้อธิบายความหมายของการชุมนุมโดยไม่มี การเตรียมการ(Spontanversammlung)ว่าหมายถึง การชุมนุมที่มีได้มีการเตรียมการหรือวางแผน จัดการชุมนุมไว้ล่วงหน้า แต่การชุมนุมดังกล่าวเป็นปฏิกิริยาตอบสนองโดยตรงต่อเหตุการณ์ที่กำลัง เกิดขึ้นในขณะนั้นและโดยสภาพของการชุมนุมไม่อาจมีผู้จัดการชุมนุมที่จะดำเนินการหรือวาง แผนการชุมนุม^{๓๔} ซึ่งการชุมนุมโดยไม่มีการเตรียมการจึงอาจเกิดจากการพบกันโดยบังเอิญของ บุคคลหลายคนโดยไม่มีการเตรียมการหรือนัดหมายมาก่อน และศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐเคย มีคำวินิจฉัยว่า มาตรา ๘ ของกฎหมายพื้นฐาน แห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) มิได้จำกัดการชุมนุมที่ไม่มีผู้จัดการชุมนุม ดังนั้น การไม่มีผู้จัดการชุมนุมจึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการ จัดการชุมนุมโดยไม่มีการเตรียมการในรูปแบบของการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่ง^{๓๕} ด้วยเหตุนี้ การชุมนุมโดยไม่มีการเตรียมการจึงไม่ต้องแจ้งการชุมนุม เนื่องจากโดยสภาพการชุมนุมดังกล่าว ไม่อาจกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการรวมตัวได้^{๓๖} และไม่มีผู้นำการชุมนุมซึ่งมีหน้าที่ต้องแจ้ง การชุมนุม^{๓๗}

๔.๒ การตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวน (Auflage)

การตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนกำหนดไว้ในส่วนของการชุมนุม สาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการเดินขบวน เนื่องจากการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและ การเดินขบวนมีโอกาสเป็นอย่างมากที่จะกระทบต่อความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองซึ่งมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งแห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่ง สหพันธ์รัฐ (VersG) บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการ เดินขบวนแก่ผู้จัดการชุมนุมเพื่อป้องกันอันตรายต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ของบ้านเมืองที่อาจเกิดจากการชุมนุมหรือการเดินขบวน นอกจากนี้ มาตรา ๑๕ วรรคสองแห่งรัฐ บัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธ์รัฐ (VersG) กำหนดให้ อนุสรณ์สถาน แห่งสหภาพยุโรปเพื่อรำลึกถึงชาวยิวที่ถูกฆาตกรรมซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเบอร์ลินเป็นสถานที่ที่เจ้าหน้าที่ อาจห้ามการเข้าไปชุมนุมหรือเดินขบวนหรือตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนได้ และแต่ละมลรัฐอาจกำหนดสถานที่ในลักษณะเดียวกันและขอบเขตการจำกัดการชุมนุมหรือการ เดินขบวนตามกฎหมายของมลรัฐได้

๔.๓ การบันทึกภาพหรือบันทึกเสียง (Bild- und Tonaufnahmen)

การป้องกันอันตรายต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นสิ่งที่สำคัญ ในการเตรียมการชุมนุมในทางข้อเท็จจริง ซึ่งมาตรการในการป้องกันอันตรายอาจกระทำได้โดยการ บันทึกภาพหรือบันทึกเสียง โดยบทบัญญัติของกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ดำเนินการบันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงเฉพาะผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนเท่านั้น และเจ้าหน้าที่ต้อง

^{๓๔} BVerfG NJW ๑๙๙๒, ๘๙๐.

^{๓๕} BVerfG NJW ๑๙๘๕, ๒๓๙๕.

^{๓๖} BVerfGE ๖๙, ๓๑๕/๓๕๐ff.

^{๓๗} BVerfG NJW ๑๙๘๕, ๒๓๙๕.

ทำลายเอกสารหรือหลักฐานที่เป็นการบันทึกภาพหรือบันทึกเสียงภายหลังการประชุมสาธารณะ สิ้นสุดลงทันที ยกเว้นในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวเพื่อติดตามการกระทำ ความผิดทางอาญาของผู้เข้าร่วมการประชุม เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิสูจน์ระยะเวลาหรือ ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือในกรณีที่ผู้ถูกบันทึกภาพหรือบันทึกเสียงถูกกล่าวหา ว่าเตรียมการหรือดำเนินการเพื่อกระทำความผิดทางอาญาอันเกี่ยวข้องกับการประชุมสาธารณะ ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเก็บรักษาเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวไว้เป็นฐานข้อมูลในการป้องกันอันตราย ที่อาจเกิดขึ้นสำหรับการประชุมสาธารณะหรือการเดินทางในอนาคต อย่างไรก็ตาม เอกสารหรือ หลักฐานที่เก็บรักษาเพื่อพิสูจน์การเตรียมการกระทำความผิดทางอาญาของผู้เข้าร่วมการประชุม ต้องถูกทำลายภายในสามปีนับแต่วันที่ปรากฏเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ซึ่งเจ้าหน้าที่ ไม่จำเป็นต้องใช้เอกสารหรือหลักฐานนั้นเพื่อติดตามการกระทำความผิดทางอาญาของผู้เข้าร่วม การประชุมอีกต่อไป

๔.๔ การชุมนุมที่ต้องห้ามตามกฎหมาย (Versammlungsverbot)

การห้ามการชุมนุม หมายถึง การที่บุคคลไม่อาจใช้เสรีภาพในการชุมนุมตามที่รัฐธรรมนูญ รับรองได้ทั้งหมดแต่การตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินทาง (Auflage) เป็นการห้าม การชุมนุมเพียงบางส่วน เช่น สถานที่ ระยะเวลา ลักษณะการปราศรัย หรือเนื้อหาในการชุมนุม โดยการห้ามการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดตามมาตรา ๕ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและ การเดินทางแห่งสหพันธรัฐ (VersG) อาจกระทำได้ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมถูกจำกัดเสรีภาพ ในการชุมนุม หรือเมื่อมีการพบปะอาวุธหรือวัตถุที่มีลักษณะเดียวกันมาร่วมการประชุมหรือ ดำเนินการชุมนุมในลักษณะส่งเสริมความรุนแรงหรืออาจทำให้เกิดจลาจล หรือแสดงทัศนคติหรือ จำยอมให้แสดงความคิดเห็นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา

สำหรับการห้ามการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งอาจกระทำได้ใน ๒ กรณี ได้แก่

(๑) เมื่อปรากฏจากสถานการณ์รอบข้างในเวลาพิจารณาอนุญาตว่า การชุมนุมหรือ การเดินทางอาจเป็นอันตรายโดยตรงต่อความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือ

(๒) การเข้าไปชุมนุมหรือเดินทางบริเวณอนุสรณ์สถานในทางประวัติศาสตร์เพื่อรำลึกถึง บุคคลที่ถูกกล่เมียดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยพรรคแรงงานสังคมนิยมแห่งชาติเยอรมันหรือ พรรคนาซี เช่น อนุสรณ์สถานแห่งสหภาพยุโรปเพื่อรำลึกถึงชาวยิวที่ถูกฆาตกรรมซึ่งตั้งอยู่ใน กรุงเบอร์ลิน หรือสถานที่อื่นตามกฎหมายของแต่ละมลรัฐ

๔.๕ การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในสถานที่จัดการชุมนุม (Entsendung von Polizeibeamten)

การส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปสังเกตการณ์การชุมนุมอาศัยอำนาจตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการ ชุมนุมและการเดินทางแห่งสหพันธรัฐ (VersG) ซึ่งกำหนดไว้ในส่วนของการชุมนุมสาธารณะใน พื้นที่จำกัด อันมีลักษณะสำคัญ เนื่องจากการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดไม่ต้องแจ้งการชุมนุม ล่วงหน้าและไม่ต้องขออนุญาตจัดให้มีอาสาสมัครจัดระเบียบการชุมนุมทำให้ผู้จัดการชุมนุมและ เจ้าหน้าที่มิได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันก่อนจัดการชุมนุม ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดอาจขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย จึงอาจส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปยังสถานที่จัดการชุมนุมเพื่อ สังเกตการณ์และปฏิบัติการในกรณี จำเป็นได้ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกส่งเข้าไปยังสถานที่จัดการชุมนุมอาจขอให้ผู้นำการชุมนุมแจ้ง จำนวนของอาสาสมัครจัดระเบียบการชุมนุมได้ และอาจจำกัดจำนวนของอาสาสมัครจัดระเบียบ การชุมนุมตามความเหมาะสมได้

๔.๖ การห้ามเข้าร่วมการชุมนุม (Ausschließung von Teilnehmern)

การห้ามเข้าร่วมการชุมนุมเป็นการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมเป็นการเฉพาะรายและเป็น การกำหนดหน้าที่ให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ถูกสั่งห้ามเข้าร่วมการชุมนุมดังกล่าวออกไปจากสถานที่ จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนโดยทันที ซึ่งจะแตกต่างจากการชุมนุมที่ต้องห้ามตามกฎหมาย (Versammlungsverbot) เนื่องจากการชุมนุมที่ต้องห้ามตามกฎหมายเป็นการจำกัดเสรีภาพในการ ชุมนุมของผู้เข้าร่วมการชุมนุมทุกคน ซึ่งผู้นำการชุมนุมมีอำนาจออกคำสั่งห้ามเข้าร่วมการชุมนุม เมื่อปรากฏว่าผู้เข้าร่วมการชุมนุมฝ่าฝืนคำสั่งให้ยุติการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของการชุมนุมที่ปรากฏ อยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนของกรชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัด

๔.๗ การกำหนดการยุติการชุมนุม (Ablauf der Versammlung)

การกำหนดการยุติการชุมนุมเป็นอำนาจตามกฎหมายของผู้นำการชุมนุมหรือผู้นำการ เดินขบวนที่ไม่ประสงค์จะดำเนินการเดินขบวนต่อไปมีหน้าที่ต้องประกาศยุติการเดินขบวน ได้โดยชอบด้วยกฎหมายแห่งกฎหมาย อนึ่ง การยุติการชุมนุมสาธารณะหรือการเดินขบวนเกิดจาก ความประสงค์ของผู้นำการชุมนุมหรือผู้นำการเดินขบวน

๔.๘ มาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อย

๔.๘.๑ มาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยก่อนเริ่มการชุมนุมหรือการเดินขบวน

นอกจากเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ของบ้านเมืองในการชุมนุมและการเดินขบวนตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่ง สหพันธรัฐ (VersG) แล้ว เจ้าหน้าที่ยังมีหน้าที่ในการป้องกันอันตรายทั่วไปและอันตราย ที่เฉพาะเจาะจงในกระบวนการจัดการชุมนุมตามกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการตำรวจและการรักษา ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (Polizei- und Ordnungsrecht) ในกรณีที่รัฐบัญญัติว่าด้วยการ ชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะ^{๓๔} ดังนี้

^{๓๔} Kiesel, NJW ๒๐๐๐, ๒๘๕๗/๒๘๖๒f.; Gröpl Jura ๒๐๐๒, ๑๘/๒๓; zitiert nach Pieroth/Schlink/Kiesel, Polizei- und Ordnungsrecht, § ๒๒ Rn.๔๖.; Pieroth/Schlink, Grundrechte: Staatsrecht II, Rn.๗๑๐.

ก. การตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนโดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุมรายงานตัว (Meldeauflage) เจ้าหน้าที่อาจตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนโดยกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุมรายงานตัวเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดจากกลุ่มผู้ประท้วงที่ใช้ความรุนแรงเมื่อปรากฏอย่างชัดเจนว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมการชุมนุมจะก่อความรุนแรงในการชุมนุม โดยกำหนดให้กลุ่มผู้ประท้วงรายงานตัวและแจ้งระยะเวลาในการจัดการชุมนุมที่ชัดเจนต่อเจ้าหน้าที่ในท้องที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ขณะนั้น

ข. การควบคุมตรวจสอบ (Kontrollen)

เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจสอบโดยการให้แสดงตน (Kontrollen mit Identitätsfeststellung) การตรวจค้น (Durchsuchung) หรือการรักษาความปลอดภัย (Sicherstellung) ตามหลักกฎหมายทั่วไป (Generalklausel) ในการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยต้องปรากฏเหตุต้องสงสัยว่าบุคคลที่จะถูกตรวจค้นอาจกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายหรือปรากฏอันตรายที่เฉพาะเจาะจง^{๙๕}

ค. การจับกุม (Gewahrsam)

เจ้าหน้าที่มีอำนาจตามหลักกฎหมายทั่วไปในการรักษาความสงบเรียบร้อยอีกกรณีหนึ่งคือ การจับกุม (Gewahrsam) โดยปกติจะใช้เพื่อระงับการประท้วงที่ใช้ความรุนแรง เช่น กลุ่ม Hooligans ที่เข้าชมการแข่งขันฟุตบอล

๔.๘.๒ มาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยระหว่างการชุมนุมหรือการเดินขบวน

ก. การระงับการชุมนุม (Unterbrechung)

รัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) กำหนดมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อป้องกันอันตรายเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดก่อนที่จะใช้มาตรการสลายการชุมนุมไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการสลายการชุมนุมได้เมื่อไม่ปรากฏมาตรการในทางตำรวจซึ่งเป็นมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การระงับการชุมนุมที่จะนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการระงับการชุมนุมไม่ถือว่าเป็นการยุติการชุมนุมหรือทำให้การชุมนุมสิ้นสุดลง แต่การระงับการชุมนุมเป็นการจำกัดการดำเนินการชุมนุมเป็นการชั่วคราวและผู้นำการชุมนุมสามารถดำเนินการชุมนุมต่อไปได้เมื่ออันตรายผ่านพ้นไปแล้วหรือกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นสำหรับการชุมนุมที่ถูกระงับ

ข. การตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวน (Auflage)

ภายหลังเริ่มการชุมนุมหรือการเดินขบวนการตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนสำหรับการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งตามมาตรา ๑๕ แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) เพื่อกำหนดมาตรการในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยกระทำก่อนที่จะเริ่มการชุมนุมหรือการเดินขบวน แต่เมื่อได้ดำเนินการชุมนุมไปแล้วและพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ

^{๙๕} OVG Münster, NJW ๑๙๘๒, ๔๖; VG Braunschweig, NVwZ ๑๙๘๘, ๖๖๑.

(VersG) ไม่ปรากฏบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนภายหลังจากได้เริ่มการชุมนุมไปแล้ว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐและศาลปกครอง Greifswald เคยมีคำวินิจฉัยว่าการตั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนอาจดำเนินการภายหลังจากที่ได้มีการชุมนุมหรือการเดินขบวนไปแล้วก็ได้เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการชุมนุมอาจกระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง^{๔๐}

๕. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวน

การสลายการชุมนุมจะต้องเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะนำมาใช้เมื่อมาตรการอื่นไม่ประสบผลสำเร็จ (ultima ratio) เนื่องจากเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองอย่างรุนแรง เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการอื่น เพื่อควบคุมให้การชุมนุมเป็นไปอย่างสงบปลอดภัย และชอบด้วยกฎหมาย เช่น การเคลื่อนย้ายหรือผลักดันกลุ่มผู้ชุมนุมเข้าไปอยู่ในพื้นที่จำกัด หรือห้ามการเคลื่อนขบวน หรือใช้เจ้าหน้าที่ดำเนินการโอบล้อมกลุ่มผู้ชุมนุม เป็นต้น

๕.๑ เหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่อาจใช้มาตรการดังกล่าวข้างต้นควบคุมให้การชุมนุมเป็นไปอย่างสงบได้แล้วจึงต้องพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะ ดังนี้

๕.๑.๑ เหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่จำกัดได้แก่

(๑) ผู้จัดการชุมนุมเป็นบุคคลที่เสรีภาพในการชุมนุมถูกจำกัดซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๔ กรณีได้แก่

ก. บุคคลที่เสรีภาพในการชุมนุมถูกจำกัดตามมาตรา ๑๘ ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) เนื่องจากการใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองต่อต้านการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยโดยไม่ชอบและศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองและขอบเขตของการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของพลเมืองของบุคคลดังกล่าวแล้ว

ข. บุคคลที่จัดการชุมนุมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพรรคการเมืองหรือองค์กรตัวแทนของพรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐวินิจฉัยว่าเป็นพรรคการเมืองหรือองค์กรตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์กระทบหรือทำลายการปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยหรือเป็นอันตรายต่อสถานะของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz)

^{๔๐} BVerfGE ๖๙, ๓๑๕/๓๕๓; OVG Greifswald, NJ ๑๙๙๙, ๑๐๕; zitiert nach

Pieroth/Schlink/Kniesel Polizei- und Ordnungsrecht, ๗๒ Rn.๑๕.

ค. พรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐวินิจฉัยว่าเป็นพรรคการเมืองที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง ของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz)

ง. การรวมกลุ่ม (Vereinigung) ที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ วรรคสองของกฎหมายพื้นฐานแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Grundgesetz) โดยเป็นการรวมกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์หรือการดำเนินการขัดต่อบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญา กฎเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญหรือสำนักศีลธรรมอันดีของประชาชน (มโนคติร่วมกันของพลเมือง) ซึ่งถูกห้ามการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่แล้ว

(๒) การชุมนุมดำเนินไปด้วยความรุนแรงหรือก่อกวน หรือปรากฏอันตรายโดยตรงต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของผู้เข้าร่วมการชุมนุม

(๓) ผู้นำการชุมนุมไม่ห้ามบุคคลที่พกพาอาวุธหรือวัตถุที่มีลักษณะอย่างเดียวกันเข้าร่วมการชุมนุมโดยทันที หรือไม่ใส่ใจการดำเนินการเกี่ยวกับการห้ามเข้าร่วมการชุมนุม

(๔) การดำเนินการชุมนุมที่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา หรือเมื่อการชุมนุมอาจเป็นการส่งเสริมหรือช่วยุ้ให้กระทำความผิดอาญาและผู้นำการชุมนุมไม่ดำเนินการเพื่อยุติการกระทำดังกล่าวโดยทันที

๕.๑.๒ เหตุที่อาจออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการเดินขบวนเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่อาจออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่เปิดโล่งและการเดินขบวนไว้ ๓ กรณี ได้แก่

(๑) การชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ไม่มีการแจ้งการชุมนุม หรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการชุมนุมหรือการเดินขบวนแตกต่างจากข้อเท็จจริง

(๒) ผู้จัดการชุมนุมไม่ปฏิบัติตามข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนสำหรับผู้นำการชุมนุมหรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องปฏิบัติตามข้อจำกัดเกี่ยวกับการชุมนุมและการเดินขบวนก็ต่อเมื่อได้รับแจ้งอย่างชัดเจนจากผู้จัดการชุมนุมเท่านั้น

(๓) ปรากฏกรณีที่อาจห้ามการชุมนุมตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองแห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยการชุมนุมและการเดินขบวนแห่งสหพันธรัฐ (VersG) ซึ่งเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนั้น เหตุแห่งการสลายการชุมนุมจึงต้องพิจารณาเกี่ยวกับการชุมนุมหรือการเดินขบวนที่ต้องห้ามตามกฎหมาย ได้แก่

ก. การชุมนุมหรือการเดินขบวนอาจเป็นอันตรายโดยตรงต่อความมั่นคงและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ข. การชุมนุมหรือการเดินขบวนที่จัดขึ้นในสถานที่ซึ่งเป็นอนุสรณ์สถานในทางประวัติศาสตร์เพื่อรำลึกถึงบุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยพรรคแรงงานสังคมนิยมแห่งชาติเยอรมันหรือพรรคนาซี เช่น อนุสรณ์สถานแห่งสหภาพยุโรปเพื่อรำลึกถึงชาวยิว ที่ถูกฆาตกรรมซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเบอร์ลิน หรือสถานที่ตามที่กฎหมายของมลรัฐกำหนด และการชุมนุมหรือการเดินขบวนกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลดังกล่าว

๕.๒ การออกคำสั่งสลายการชุมนุมสาธารณะ

คำสั่งสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ การฝ่าฝืนคำสั่งห้ามหรือคำสั่งสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนจึงทำให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าวได้ โดยในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อป้องกันการอันตรายที่กำลังจะเกิดขึ้นแก่ประชาชน รัฐ หรือองค์กรของรัฐเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการบังคับทางปกครองโดยไม่ต้องออกคำสั่งห้ามหรือคำสั่งสลายการชุมนุมหรือการเดินขบวนก่อนได้ แต่ต้องกระทำภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแห่งสหพันธรัฐ(Verwaltungsvollstreckungsgesetz-VwVG) ซึ่งการบังคับทางปกครองในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องออกคำสั่งเตือนว่าจะบังคับการ (Androhung) และแจ้งยืนยันและกำหนดวิธีการบังคับทางปกครอง (Festsetzung) ก่อนดำเนินการบังคับทางปกครองก็ได้

๕.๓ กระบวนการบังคับทางปกครอง

ในการดำเนินการตามมาตรการบังคับทางปกครอง โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะเลือกใช้การบังคับทางปกครองโดยตรง (unmittelbarer Zwang) เนื่องจากเป็นมาตรการบังคับทางปกครองที่เจ้าหน้าที่สามารถใช้กำลังทางกายภาพหรืออาวุธในการเข้าบังคับโดยตรงเพื่อสลายการชุมนุมได้ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดเหตุการณ์ความวุ่นวายต่างๆ ยุติลงอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตาม การบังคับทางปกครองโดยตรงถือว่าเป็นมาตรการบังคับทางปกครองที่รุนแรงที่สุดในบรรดามาตรการบังคับทางปกครองตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแห่งสหพันธรัฐ (VwVG) เนื่องจากเป็นการใช้กำลังทางกายภาพเข้าบังคับแก่เนื้อตัวร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อยู่ใต้การบังคับทางปกครอง ดังนั้น การดำเนินการจึงต้องสอดคล้องกับหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายปกครอง (Gesetzmäßigkeit) โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับทางปกครองโดยตรงกำหนดไว้ตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองโดยตรงของเจ้าหน้าที่บังคับการแห่งสหพันธรัฐ (Gesetz über den mittelbaren Zwang bei Ausübung öffentlicher Gewalt durch Vollzugsbeamte des Bundes-UZwG) โดยเจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองโดยตรงได้ เมื่อการกระทำแทน(Ersatzvornahme) หรือการกำหนดค่าปรับบังคับการ (Zwangsgeld) ไม่อาจกระทำได้หรือเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่อาจดำเนินการบังคับทางปกครองต่อทรัพย์สินได้เท่านั้น

การบังคับทางปกครองโดยตรงตามรัฐบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองโดยตรงของเจ้าหน้าที่บังคับการแห่งสหพันธรัฐ(UZwG) หมายถึง (๑) การดำเนินการกับบุคคลหรือทรัพย์สินโดยใช้กำลังทางกายภาพ (๒) การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ เช่น การใช้เครื่องพันธนาการ การฉีดน้ำ การใช้เครื่องกีดขวาง หรือสุนัขตำรวจ นอกจากนี้ (๓) ยังหมายรวมถึงการใช้อาวุธ เช่น ปืน วัตถุระเบิด หรือสารที่ก่อให้เกิดความระคายเคืองหรือหมดสติ เช่น แก๊สน้ำตา หรือระเบิดควัน เป็นต้น ทั้งนี้ การดำเนินการอื่นๆ นอกจากที่รัฐบัญญัติดังกล่าวกำหนดย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เจ้าหน้าที่จะต้องเลือกมาตรการในการดำเนินการบังคับทางปกครองโดยตรงที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อยู่ใต้การบังคับทางปกครองอย่างน้อยที่สุดก่อน สำหรับการใช้อาวุธปืน

หรือวัตถุประสงค์เป็นวิธีการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ชุมนุมอย่างรุนแรงที่สุดเจ้าหน้าที่ควรนำมาใช้เป็นวิธีการสุดท้ายและกระทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อระงับเหตุหรือป้องกันการกระทำอันเป็นความผิดตามหลักความพอสมควรแก่เหตุ (Verhältnismäßigkeit) เช่น เพื่อป้องกันการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา เพื่อขัดขวางการหลบหนีการจับกุมซึ่งกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิด เพื่อขัดขวางการหลบหนีการควบคุมของเจ้าหน้าที่เพื่อขัดขวางบุคคลที่พยายามละเมิดคำสั่งให้หยุดหรือคำสั่งขอตรวจค้นร่างกายหรือเพื่อขัดขวางยานพาหนะที่ใช้ในการหลบหนี เป็นต้น นอกจากนี้ บทบัญญัติ ของกฎหมายห้ามเจ้าหน้าที่ใช้อาวุธปืนหรือวัตถุประสงค์ หากเห็นว่ามีความเสี่ยงที่ผู้ไม่เกี่ยวข้องจะได้รับอันตรายจากการใช้อาวุธปืนหรือวัตถุประสงค์ด้วย เว้นแต่การใช้อาวุธปืนหรือวัตถุประสงค์ต่อกลุ่มคนเป็นมาตรการที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ก่อนการใช้อาวุธปืนหรือวัตถุประสงค์เจ้าหน้าที่จะต้องเตือนบุคคลที่เกี่ยวข้องก่อนด้วยวิธีการยิงปืนขู่ และก่อนการใช้อาวุธปืนหรือวัตถุประสงค์ต่อกลุ่มคนต้องมีการเตือนซ้ำอีกครั้ง รวมทั้งเตือนก่อนการใช้เครื่องฉีดน้ำตอกกลุ่มคนด้วย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จะต้องไม่ดำเนินการบังคับทางปกครองโดยตรง หากการกระทำดังกล่าวละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Menschenwürde) ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งการบังคับทางปกครอง หรือเป็นการกระทำความผิดทางอาญา หรือขัดต่อหลักความชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดเจน

๕.๔ การควบคุมตรวจสอบการสลายการชุมนุม

การโต้แย้งและตรวจสอบคำสั่งทางปกครองเกี่ยวกับการห้ามหรือการสลายการชุมนุมของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมหรือการเดินขบวนย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง (Verwaltungsgerichtsordnung-VwGO) ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองและการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองดังกล่าว โดยมาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (VwGO) กำหนดให้ การอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองหรือการฟ้องโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง มีผลเป็นการทุเลาการบังคับทางปกครอง ยกเว้นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (VwGO) ได้แก่

(๑) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมต่างๆ

(๒) คำสั่งหรือมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการบังคับทางปกครองที่ไม่อาจให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้นๆได้

(๓) คำสั่งในกรณีอื่นๆ ตามที่กฎหมายของสหพันธ์หรือกฎหมายของมลรัฐบัญญัติไว้ และ

(๔) กรณีที่จะต้องมีการออกคำสั่งบังคับการโดยเร่งด่วนเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อประโยชน์ที่สำคัญยิ่งกว่า ซึ่งการอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองดังกล่าวนี้จะไม่เป็นผลเป็นการทุเลาการบังคับทางปกครอง โดยการที่เจ้าหน้าที่ออกคำสั่งห้ามชุมนุมหรือดำเนินการสลายการชุมนุมอาจถือได้ว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วนเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง (๔) แห่งประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (VwGO) ดังนั้น การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองห้ามการชุมนุมหรือสลายการชุมนุมย่อมไม่

มีผลเป็นการทุเลาการบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าวเจ้าหน้าที่จึงสามารถดำเนินการสลายการชุมนุมได้ทันที

สำหรับการบังคับทางปกครองในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับทางปกครองโดยมิได้มีการออกคำสั่งทางปกครองนั้น รัฐบัญญัติว่าด้วยการบังคับทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองแห่งสหพันธ์รัฐ (VwVG) กำหนดให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับทางปกครองในกรณีดังกล่าวสามารถใช้มาตรการคุ้มครองสิทธิที่ชอบด้วยกฎหมายในลักษณะเดียวกับกรณีที่มีการออกคำสั่งทางปกครองเป็นฐานในการบังคับทางปกครองได้

อย่างไรก็ตาม โดยที่การบังคับทางปกครองในกรณีจำเป็นเร่งด่วนมิได้มีการออกคำสั่งทางปกครองก่อนกรณีจึงเป็นปัญหาในทางปฏิบัติสำหรับการตรวจสอบในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ดังนั้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบจึงต้องใช้สิทธิในทางศาลเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการบังคับทางปกครองโดยใช้คำฟ้องแบบโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง (Anfechtungsklage) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง (VwGO)

สำหรับการดำเนินการบังคับทางปกครองในรูปแบบของการบังคับทางปกครองโดยตรง (unmittelbarer Zwang) มีลักษณะเป็นการกระทำในทางข้อเท็จจริงที่เป็นปฏิบัติการทางปกครอง (Realakt) จึงอาจใช้คำฟ้องแบบขอให้พิสูจน์สิทธิ (Feststellungsklage) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง (VwGO) เพื่อให้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการดำเนินการบังคับทางปกครองได้ โดยคำฟ้องขอให้พิสูจน์สิทธิมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลที่มีเขตอำนาจพิสูจน์ถึงความมีอยู่ของความสัมพันธ์ตามกฎหมายอันเป็นการก่อตั้งสิทธิ

๕.๕ การเยียวยาความเสียหาย

ในกรณีที่ศาลปกครองยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเกี่ยวกับการห้ามหรือสลายการชุมนุมสาธารณะหรือเดินขบวนที่เป็นฐานในการบังคับทางปกครอง และเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องขอกลับคืนสู่ฐานะเดิมมาด้วยแล้ว ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการเยียวยาสิทธิของผู้รับคำสั่งทางปกครองให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ แต่ในกรณีที่สิทธิของผู้รับคำสั่งทางปกครองไม่อาจเยียวยาให้กลับคืนสู่ฐานะเดิมได้ เช่น การใช้อาวุธเพื่อสลายการชุมนุมประท้วง และศาลปกครองพิจารณาว่าการใช้มาตรการบังคับทางปกครองดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้เช่นกัน

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของต่างประเทศ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์

ความนำ

การชุมนุม (Public meeting or Public assembly) เป็นสิทธิ (Right)^๒ ที่ได้รับการรับรองโดยกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) โดย “สิทธิในการชุมนุม” ตามมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้นมิได้เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute right) แต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (Relative right) ที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) หรือความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others) ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตาม มาตรา ๖๓ วรรคสอง^๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แคบกว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองพอสมควร

ปัจจุบัน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีภาคี ๑๗๔ ประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม

^๒กรรมการร่างกฎหมายประจำ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๓มีข้อสังเกตว่ามาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยใช้คำว่า “เสรีภาพในการชุมนุม” มิใช่ “สิทธิในการชุมนุม” อย่างไรก็ตาม ในทางวิชาการยังมีข้อโต้แย้งอยู่ว่าการชุมนุมเป็นสิทธิหรือเป็นเสรีภาพ โดยอังกฤษถือว่าการชุมนุมเป็นเสรีภาพ ส่วนอเมริกาถือเป็นสิทธิ

^๔Article 21

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

^๕มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

กลุ่มที่หนึ่ง ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว จำนวน ๑๖๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกา ทุกประเทศในทวีปยุโรปตะวันตก เกือบทุกประเทศในทวีปแอฟริกา เกือบทุกประเทศในกลุ่มโอเชียเนีย บางประเทศในเอเชีย (เช่น ไทย^๑ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดียน โดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม)

กลุ่มที่สอง ลงนามแล้วแต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ๘ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ลาว ปากีสถาน คิวบา เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีหลายประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน พม่า สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน การ์ตาร์ ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงแยกศึกษากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของต่างประเทศโดยจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้ว (เช่นเดียวกับประเทศไทย) โดยประเทศที่ยกเป็นกรณีศึกษาจำนวน ๓ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย (เฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐควีนส์แลนด์) และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะรัฐแคลิฟอร์เนีย)

กลุ่มที่สอง ประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมิได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ จะแยกศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับในแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีความแตกต่างกัน

อนึ่ง บทความนี้เป็นการวิเคราะห์เฉพาะตัวบทกฎหมายเท่านั้น มิได้ศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมและทัศนคติของประชาชนในแต่ละประเทศต่อการชุมนุมและการเดินขบวน และต่อกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎหมาย ประสิทธิภาพของหน่วยงานของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย สถานการณ์ทางการเมือง และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่อาจทำให้การชุมนุมมิใช่การรวมกันเพื่อแสดงเจตจำนงหรือเรียกร้องในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันเพียงอย่างเดียว

^๑ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตีความกติการะหว่างประเทศนี้ไว้ ๔ ประการ แต่ไม่มีส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุม

^๒ในบางกรณีผู้เข้าร่วมการชุมนุมบางส่วนอาจไม่มีเจตนาที่เข้าร่วมแสดงเจตจำนงหรือเรียกร้องอย่างแท้จริง โดยเป็นการเข้าร่วมเพื่อรับผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายได้ บุญคุณ การท่องเที่ยว เป็นต้น

I.

กลุ่มประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศแล้ว

ในบรรดาประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วที่ยกขึ้นเป็นกรณีศึกษา แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มย่อย ดังนี้

- ประเทศที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ ได้แก่ อังกฤษและออสเตรเลีย (เฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐควีนส์แลนด์)

- ประเทศที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา

ทั้งนี้ กฎหมายของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมในที่สาธารณะสรุปได้ดังนี้

ก. อังกฤษ

การชุมนุม (Assembly) ตามกฎหมายอังกฤษวิวัฒนาการมาจากสิทธิของผู้แทนราษฎรที่จะร้องทุกข์ต่อพระมหากษัตริย์ที่พระเจ้าจอห์นทรงยอมรับตามข้อ ๖๑^๓ ของกฎหมายบัตร (Magna Carta 1215) โดยเมื่อระบอบรัฐสภาเข้มแข็งขึ้นและฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารในนามพระมหากษัตริย์ สิทธิร้องทุกข์นี้ได้พัฒนามาเป็นสิทธิของประชาชน (Commoner) ที่จะร้องทุกข์ต่อฝ่ายบริหารเพื่อแก้ไขทุกขในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้แก่ตน^๔ ซึ่งการร้องทุกข์นี้จะกระทำโดยบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ และกระทำได้ทั้งในส่วนบุคคลและในที่สาธารณะ

การชุมนุมในที่ส่วนบุคคล (Private premise) หมายถึง การชุมนุมในสถานที่ที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นเท่านั้น

^๓(61)SINCE WE HAVE GRANTED ALL THESE THINGS for God, for the better ordering of our kingdom, and to allay the discord that has arisen between us and our barons, and since we desire that they shall be enjoyed in their entirety, with lasting strength, for ever, we give and grant to the barons the following security:

The barons shall elect twenty-five of their number to keep, and cause to be observed with all their might, the peace and liberties granted and confirmed to them by this charter.

If we, our chief justice, our officials, or any of our servants offend in any respect against any man, or transgress any of the articles of the peace or of this security, and the offence is made known to four of the said twenty-five barons, they shall come to us - or in our absence from the kingdom to the chief justice - to declare it and claim immediate redress. If we, or in our absence abroad the chief justice, make no redress within forty days, reckoning from the day on which the offence was declared to us or to him, the four barons shall refer the matter to the rest of the twenty-five barons, who may distrain upon and assail us in every way possible, with the support of the whole community of the land, by seizing our castles, lands, possessions, or anything else saving only our own person and those of the queen and our children, until they have secured such redress as they have determined upon. Having secured the redress, they may then resume their normal obedience to us. [Emphasis added]

Etc.

^๔Carl Stephenson and Frederick G. Marcham, Sources of English Constitutional History (2nd ed.), Harper and Row, 1972, p.125.

การประชุมชุมนุมในลักษณะนี้ผู้จัดการชุมนุมอาจไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปสังเกตการณ์การประชุมชุมนุมได้ ในคดี *Davis v. Lisle*^๘ ศาลวางหลักเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ว่า ในกรณีที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการชุมนุมให้เข้าร่วมการประชุมชุมนุมในที่ส่วนบุคคล หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปสังเกตการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการชุมนุม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีหมาย เว้นแต่การประชุมชุมนุมนั้นอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อย (breach of the peace)

ส่วนการประชุมชุมนุมในที่สาธารณะ (Public place) นั้นอยู่ภายใต้บังคับของ Public Order Act 1986 โดย Part II ของกฎหมายดังกล่าวแบ่งการประชุมชุมนุมออกเป็น ๒ แบบ คือ การประชุมชุมนุมในที่สาธารณะ กับการเดินขบวนในที่สาธารณะ

“การประชุมชุมนุมในที่สาธารณะ” (Public Assembly) ตามมาตรา ๑๖ แห่ง Public Order Act 1986 หมายถึงการประชุมชุมนุมที่มีผู้เข้าร่วมการประชุมชุมนุมตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป ในที่สาธารณะที่เปิดโล่ง (opened to the air) ไม่ว่าจะเปิดโล่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน โดยคำว่า “ที่สาธารณะ” นั้นหมายถึงทางหลวงหรือถนนสาธารณะ หรือสถานที่ใด ๆ ที่ประชาชนทั่วไปหรือกลุ่มใด ๆ สามารถใช้สถานที่นั้นได้โดยการชำระค่าธรรมเนียมหรือโดยวิธีการอื่นซึ่งเห็นได้ว่าการนั้นเป็นการแสดงออกอย่างชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมหรือกระทำการนั้นแล้วประชาชนได้รับอนุญาตให้ใช้สถานที่นั้นได้

ส่วน “การเดินขบวนในที่สาธารณะ” (Public procession) หมายถึงการเดินขบวน (procession) ในที่สาธารณะ ดังนั้น การเดินขบวนในที่สาธารณะที่มีผู้เข้าร่วมไม่ถึง ๒๐ คน จึงไม่ถือว่าเป็นการประชุมชุมนุมในที่สาธารณะ แต่เมื่อใดก็ตามที่การเดินขบวนในที่สาธารณะมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป การเดินขบวนนั้นถือเป็นการประชุมชุมนุมในที่สาธารณะตามกฎหมายนี้ทันที

Public Order Act 1986 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชุมนุมในที่สาธารณะกับการเดินขบวนในที่สาธารณะไว้แตกต่างกันไป สรุปได้ดังนี้

ก.๑ หลักเกณฑ์และวิธีการชุมนุมในที่สาธารณะ

ก.๑.๑ หลักทั่วไป

ตาม Public Order Act 1986 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประชุมชุมนุมในที่สาธารณะได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจห้ามมิให้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะ เว้นแต่ที่สาธารณะนั้นจะเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของรัฐ^๙ หรือกรณีที่ฝ่ายบริหารเห็นว่าการประชุมชุมนุมในที่สาธารณะนั้นอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อย^{๑๐}

^๘[1936] 2 K.B. 434 (D.C)

^๙O.H. Phillips and Paul Jackson, *O. Hood Phillips' Constitutional and Administrative Law*, 7th ed., ELBS, 1993, p. 564.

^{๑๐}*Moss and others v. McLachlan* [1985] I.R.L.R. 77 (D.C.)

และไม่มีมาตรการอื่นที่จะป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยนั้นขึ้น^{๖๖} ทั้งนี้ การจัดการชุมนุมในที่สาธารณะที่อยู่ในความครอบครองดูแลของรัฐจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองดูแลทรัพย์สินนั้นก่อน เช่น การจัดการชุมนุมที่สวนสาธารณะ Hyde Park ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมก่อน^{๖๗} เป็นต้น หากจะจัดการชุมนุมในที่สาธารณะที่อยู่ในความครอบครองดูแลของรัฐโดยปราศจากความยินยอมของหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองดูแลทรัพย์สินนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจห้ามมิให้มีการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะนั้นได้

ก.๑.๒ การกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุม

เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย มาตรา ๑๔ (๑) ของ Public Order Act 1986 ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (Senior police officer) ที่จะกำหนดเงื่อนไขในการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะได้ หากเห็นว่าการชุมนุมในที่สาธารณะนั้น อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ต่อทรัพย์สินหรือวิถีชีวิตของชุมชน หรือผู้จัดการชุมนุมมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นกลัวที่จะกระทำการ หรือไม่กระทำการใดที่ผู้อื่นนั้นมีสิทธิที่จะกระทำหรือไม่กระทำได้ และเงื่อนไขที่จะกำหนดขึ้นนั้น จำเป็นต่อการป้องกันมิให้เกิดกรณีดังกล่าวขึ้น

สำหรับเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะกำหนดขึ้นนั้น ได้แก่ เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานที่ที่จะจัดการชุมนุมขึ้นหรือที่จะดำเนินการชุมนุมต่อไป ระยะเวลาที่นานที่สุดของการชุมนุมนั้น หรือจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่มากที่สุด ทั้งนี้ การกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมดังกล่าวข้างต้นต้องทำเป็นหนังสือ

ในการนี้ มาตรา ๑๔ (๒) นิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่” ไว้ ๒ กรณี โดยในกรณีการชุมนุมที่จัดขึ้นแล้ว (being held) เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่หมายถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจยศสูงที่สุดที่ปรากฏตัวอยู่ ณ สถานที่ชุมนุม (present at the scene) ส่วนกรณีการชุมนุมที่จะจัดขึ้น (intend to be held) เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่หมายถึงผู้บัญชาการตำรวจ (Chief officer of police) ของพื้นที่ที่มีการชุมนุม

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กำหนดเงื่อนไขการชุมนุมขึ้นแล้ว ถ้ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว หรือมีการยุยงส่งเสริมผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว Public Order Act 1986 ถือว่าเป็นการกระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับผู้ต้องสงสัยว่ากำลังกระทำความผิดได้ โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๑๔ (๗)) โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้แก่

▪ ผู้จัดการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับ

^{๖๖} O'Kelly v. Harvey [1883] 14 L.R.Ir. 105, 109.

^{๖๗} O.H. Phillips and Paul Jackson, op.cit., p. 563.

มาตรฐาน (Standard scale)^{๑๔} (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา ๑๔ (๔) และ (๕))

- ผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๑,๐๐๐) เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา ๑๔ (๕) และ (๕))

- ผู้ใตยูงส่งเสริม (Incite) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วมิให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๔ (๖) และ (๑๐))

ก.๑.๓ การห้ามการชุมนุมที่เป็นการบุกรุก (Trespassory assemblies)

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจของพื้นที่ที่มีการชุมนุมเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการชุมนุมที่จะจัดขึ้นในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของตนนั้น จะจัดขึ้น ณ สถานที่หรือในที่ดินที่เปิดโล่งที่ประชาชนทั่วไปไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปได้หรือประชาชนมีสิทธิที่จะเข้าไปใช้ที่ดินหรือสถานที่นั้นได้เฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือโดยข้อจำกัดอื่น เช่น การใช้ถนนเพื่อการเดินทางไป-กลับ เป็นต้น^{๑๕} และ

- การชุมนุมที่จะจัดขึ้นนั้นอาจไม่ได้รับอนุญาตจากผู้มีสิทธิครอบครองที่ดิน หรืออาจดำเนินการเกินกว่าที่ได้รับอนุญาตจากผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินหรือเกินกว่าสิทธิที่มีอยู่ และ

- การชุมนุมนั้นอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ของชุมชนในบริเวณนั้น หรือที่ดินหรืออาคารหรืออนุสาวรีย์ที่อยู่ในที่ดินนั้นมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือวิทยาศาสตร์ และการชุมนุมในสถานที่นั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ที่ดินหรืออาคารหรืออนุสาวรีย์ที่อยู่ในที่ดินนั้น

^{๑๔}มาตรา ๓๗ (๒) แห่ง Criminal Justice Act 1982 กำหนดอัตราค่าปรับมาตรฐานไว้ดังนี้

ระดับการปรับ	อัตราค่าปรับสูงสุด
๑	ไม่เกิน £ ๒๐๐
๒	ไม่เกิน £ ๕๐๐
๓	ไม่เกิน £ ๑,๐๐๐
๔	ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐
๕	ไม่เกิน £ ๕,๐๐๐

^{๑๕}มาตรา ๑๔A (๕)

ผู้บัญชาการตำรวจของพื้นที่ที่มีการชุมนุมอาจยื่นคำร้องขอต่อสภาเทศบาล (Council of the district) ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่จะมีการชุมนุมนั้นเพื่อมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกดังกล่าวภายในเขตเทศบาลภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา ๑๔A (๑))

เมื่อได้รับคำขอข้างต้น สภาเทศบาลอาจออกคำสั่งห้ามดังกล่าวได้ตามที่ได้รับการร้องขอหรือจะแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดเป็นอย่างอื่นได้ ทั้งนี้ ในอังกฤษและเวลส์ การออกคำสั่งห้ามรวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (Secretary of State) ก่อน ส่วนในกรณีสกอตแลนด์ หากสภาเทศบาลเห็นควรออกคำสั่งห้ามดังกล่าว จะแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดตามที่ได้รับคำร้องขอมิได้ (มาตรา ๑๔A (๒))

ในเขตลอนดอน (Greater London)^{๖๖} ซึ่งเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินและการเงินของประเทศอังกฤษนั้น กระบวนการเพื่อมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกมีรายละเอียดที่แตกต่างไป โดยในเขตลอนดอนชั้นใน (City of London) ซึ่งอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยอยู่ในความรับผิดชอบของ Commissioner of Police for the City of London และพื้นที่อื่นที่อยู่ในความดูแลของ Commissioner of Police for Metropolis นั้น หาก Commissioner of Police for the City of London หรือ Commissioner of Police for Metropolis เห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการชุมนุมที่จะจัดขึ้นในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของตนมีลักษณะข้างต้น Commissioner of Police for the City of London หรือ Commissioner of Police for Metropolis แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดได้เอง (มาตรา ๑๔A (๔))

การห้ามจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกนี้จะห้ามเกิน ๔ วันมิได้ และจะห้ามมิให้จัดการชุมนุมในพื้นที่อื่นภายในรัศมี ๕ ไมล์ จากบริเวณที่กำหนดไว้ในคำสั่งไม่ได้ (มาตรา ๑๔A (๖)) สำหรับการกำหนดระยะเวลาไว้เพียง ๔ วันนี้ น่าจะสืบเนื่องมาจากการออกคำสั่งห้ามนี้อยู่บนพื้นฐานว่ากรณี “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการชุมนุมนี้มีลักษณะเป็นการบุกรุก” ซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้บัญชาการตำรวจสามารถสืบทราบข้อเท็จจริงได้แล้วว่าการชุมนุมนั้นได้รับอนุญาตจากเจ้าของที่ดินหรือไม่ และผู้จัดการชุมนุมสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าการจัดการชุมนุมของตนไม่เกินกว่าที่ได้รับอนุญาตจากจากผู้ครอบครองที่ดินหรือเกินกว่าสิทธิที่มีอยู่หรือไม่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำตามมาตรานี้

^{๖๖}Greater London Authority ประกอบด้วย City of London, City of Westminster และตำบล (Borough) อื่นอีก ๓๑ แห่ง ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยเขต City of London จะอยู่ในความรับผิดชอบของ City of London Police ซึ่งมี Commissioner of Police for City of London เป็นผู้บัญชาการ ส่วน City of Westminster และตำบลอื่นอีก ๓๑ แห่งนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของ Metropolitan Police ซึ่งมี Commissioner of Police of the Metropolis เป็นผู้บัญชาการ

คำสั่งห้ามจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกต้องทำเป็นหนังสือ แต่ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ เมื่อได้มีคำสั่งไปแล้ว ต้องจัดให้มีการบันทึกคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือ โดยเร็ว และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกคำสั่งห้ามจัดการชุมนุมที่มีลักษณะเป็นการบุกรุก สามารถกระทำได้โดยทำเป็นคำสั่งโดยมีกระบวนการเช่นเดียวกับกระบวนการขอให้ออกคำสั่ง ในแต่ละกรณี

ผู้ใดจัดการชุมนุมโดยรู้ว่ามีคำสั่งห้ามตามมาตรา ๑๔A หรือเข้าร่วม การชุมนุมโดยรู้ว่ามีคำสั่งห้ามดังกล่าว หรือยุยงส่งเสริมให้มีการกระทำดังกล่าว (เฉพาะในอังกฤษ และเวลส์) ถือเป็นการกระทำความผิด (มาตรา ๑๔B (๑) (๒) และ (๓)) และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเครื่องแบบสามารถจับผู้กระทำความผิดนั้นได้โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๑๔B (๕)) โดยโทษ ที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละความผิดมีดังนี้

- ผู้จัดการชุมนุมโดยรู้ว่ามีคำสั่งห้ามตามมาตรา ๑๔A ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้ง จำทั้งปรับ (มาตรา ๑๔B (๕))
- ผู้เข้าร่วมการชุมนุมโดยรู้ว่ามีคำสั่งห้ามตามมาตรา ๑๔A ต้องระวาง โทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๑,๐๐๐) (มาตรา ๑๔B (๖))
- ผู้ใดยุยงส่งเสริมให้มีการกระทำความผิดสองประการข้างต้น ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๔B (๗))

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลใดกำลังเดินทางไปเข้าร่วมการชุมนุม ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในคำสั่งห้ามที่ออกตามความในมาตรา ๑๔A เจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบมี อำนาจหยุดบุคคลนั้นและแนะนำมิให้เดินทางเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว (มาตรา ๑๔C (๑)) แต่ใน การใช้อำนาจนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้ได้เฉพาะภายในบริเวณพื้นที่ที่กำหนดไว้ในคำสั่งห้ามที่ออก ตามความในมาตรา ๑๔A เท่านั้น หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำถือเป็นการกระทำความผิด (มาตรา ๑๔C (๓)) ต้องระวางโทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๑,๐๐๐) (มาตรา ๑๔C (๕)) และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับบุคคลนั้นได้โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๑๔C (๔))

ก.๒ หลักเกณฑ์และวิธีการเดินขบวนในที่สาธารณะ

การเดินขบวน (Procession) เกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับพัฒนาการของศาสนา คริสต์ โดยเป็นส่วนหนึ่งของพิธีการเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสต่าง ๆ โดยการเดินขบวน ในที่สาธารณะ (Public procession) ปรากฏหลักฐานชัดเจนเมื่อจักรพรรดิคอนสแตนติน (Constantine) แห่งจักรวรรดิโรมัน เข้าถือศาสนาคริสต์ในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๔ จากนั้นเป็นต้นมา การเดินขบวนในที่สาธารณะได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของ “วัฒนธรรม” ของ

ประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์”^{๑๑} โดยเป็นที่ยอมรับกันว่าการเดินขบวนเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้โดยชอบ

ในทางกฎหมาย การเดินขบวนถือเป็นการชุมนุมในที่สาธารณะอย่างหนึ่ง โดยเป็นการชุมนุมในลักษณะที่ผู้ชุมนุมเคลื่อนที่ไปตามถนนหนทางต่าง ๆ อันเป็นที่สาธารณะอย่างไรก็ดี โดยที่ถนนสาธารณะเป็นสถานที่ที่ประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้สัญจรไปมา (Right to pass and re-pass)^{๑๒} การใช้เสรีภาพในการเดินขบวนของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงอาจมีผลกระทบต่อสิทธิของประชาชนทั่วไปที่จะใช้ถนนสาธารณะในการเดินทางโดยสะดวกในลักษณะที่เป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญ (Public nuisance) Public Order Act 1986 จึงกำหนดกรอบการใช้เสรีภาพในการเดินขบวนในที่สาธารณะไว้ดังต่อไปนี้

ก.๒.๑ ต้องขออนุญาตก่อนเดินขบวน

ก่อนที่จะเดินขบวนในที่สาธารณะ ผู้ประสงค์จะจัดให้มีการเดินขบวนในที่สาธารณะต้องมีหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ (Senior police officer)^{๑๓} ประจำสถานีตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ที่จะเริ่มการเดินขบวน (มาตรา ๑๑ (๔)) ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุผลอันสมควรที่ทำให้ไม่สามารถยื่นหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนล่วงหน้าได้ (มาตรา ๑๑ (๑)) แต่การเดินขบวนที่เป็นการดำเนินการตามประเพณีปฏิบัติในพื้นที่และการเดินขบวนแห่งศพที่จัดโดยผู้ประกอบอาชีพรับจัดงานศพเพื่อประโยชน์ในทางการค้าตามปกติของผู้นั้นไม่ต้องขออนุญาตล่วงหน้า (มาตรา ๑๑ (๒))^{๑๔}

หนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๑ (๑) และ (๓))

▪ วัตถุประสงค์ของการเดินขบวนในที่สาธารณะให้ชัดเจนว่าเพื่อแสดงการสนับสนุนหรือคัดค้านในเรื่องใดของผู้ใดหรือของบุคคลใด หรือเพื่อรณรงค์ในเรื่องใดหรือโครงการใด หรือเพื่อแสดงความระลึกถึงเหตุการณ์ใด

- วันที่จะมีการเดินขบวน
- กำหนดเวลาเดินขบวน
- เส้นทางเดินขบวน
- ชื่อ นามสกุลของผู้ที่จะจัดการเดินขบวน หรือผู้แทนของ

คณะผู้จัดการเดินขบวน

^{๑๑}Procession, Encyclopædia Britannica Ultimate Reference Suite (Electronic version), 2008.

^{๑๒}Hurst v. Chief Constable of Yorkshire [1987] 151 J.P. 304

^{๑๓}ในกรณีทั่วไป ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มียศสูงสุดที่สุดในบรรดาเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ ณ ที่นั้น หรือผู้บังคับการสถานีตำรวจนั้น แล้วแต่กรณี (มาตรา ๑๒)

^{๑๔}ขบวนแห่งศพเป็นพิธีการหนึ่งของศาสนาคริสต์เช่นเดียวกับขบวนแห่ในพิธีกรรมทางศาสนาประการอื่น และขบวนแห่งศพจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเสียชีวิตซึ่งไม่อาจทราบล่วงหน้าได้ จึงเป็นที่ยอมรับว่าสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตล่วงหน้า

หนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนต้องนำไปยื่น (By hand) ณ สถานี ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ที่จะเริ่มการเดินขบวน ก่อนวันที่จะจัดให้มีการเดินขบวน ไม่น้อยกว่า ๖ วันทำการ เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถยื่นได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จะยื่นล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖ วันทำการก็ได้ (มาตรา ๑๑ (๖)) การยื่นหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนทางไปรษณีย์สามารถกระทำได้ในกรณีที่จะจัดให้มีการเดินขบวนกับวันที่ส่งหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนห่างกันไม่น้อยกว่า ๖ วันทำการ และต้องส่งโดยไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับเท่านั้น (มาตรา ๑๑ (๕))

เมื่อมีการเดินขบวนในที่สาธารณะขึ้น หากผู้จัดการเดินขบวนไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าวข้างต้นได้ หรือวันที่จะมีการเดินขบวน กำหนดเวลา การเดินขบวนหรือเส้นทางการเดินขบวนนั้นไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวน ผู้จัดการเดินขบวนนั้นมีความผิด (มาตรา ๑๑ (๗)) ต้องระวางโทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๕ ๑,๐๐๐) (มาตรา ๑๑ (๑๐)) เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยถึงข้อบกพร่องดังกล่าว (มาตรา ๑๑ (๘)) หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบหรือโดยข้อตกลงที่ทำไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (มาตรา ๑๑ (๙))

ก.๒.๒ การกำหนดเงื่อนไขในการเดินขบวน

เมื่อได้รับหนังสือขออนุญาตจัดการเดินขบวนแล้ว หากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ชั้นผู้ใหญ่ประจำสถานีตำรวจพิจารณาวัตถุประสงค์ของการเดินขบวน เวลาการเดินขบวน และเส้นทางการเดินขบวนแล้วมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การเดินขบวนนั้นอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างร้ายแรง หรือส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน หรือผู้จัดการชุมนุมมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นกลัวที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใดที่ผู้อื่นนั้นมีสิทธิที่จะกระทำหรือไม่กระทำได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ประจำสถานีตำรวจอาจกำหนดเงื่อนไขในการเดินขบวนที่ผู้จัดการเดินขบวนและผู้เข้าร่วมการเดินขบวนต้องปฏิบัติตามเพื่อป้องกันมิให้เกิดสภาพการดังกล่าวยกขึ้นได้ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับเส้นทางการเดินขบวน ตลอดจนการห้ามมิให้เดินขบวนเข้าไปในสถานที่สาธารณะใด ๆ ก็ได้ (มาตรา ๑๒ (๑)) ทั้งนี้ การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือ (มาตรา ๑๒ (๓))

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่กำหนดเงื่อนไขการเดินขบวนขึ้นแล้ว ถ้ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว หรือมีการยุยงส่งเสริมผู้เข้าร่วมการชุมนุมซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการชุมนุมแล้วไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว มาตรา ๑๒ (๕) (๕) และ (๖) ของ Public Order Act 1986 ถือว่าเป็นการกระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับผู้กำลังกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๑๒ (๗)) โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้แก่

- ผู้จัดการเดินขบวนในที่สาธารณะซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการเดินขบวนในที่สาธารณะแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

สามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๕ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา ๑๒ (๔) และ (๕))

- ผู้เข้าร่วมการเดินขบวนในที่สาธารณะซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการเดินขบวนในที่สาธารณะแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๕ ๑,๐๐๐) เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้เนื่องจากเหตุที่ตนไม่ต้องรับผิดชอบ (มาตรา ๑๒ (๕) และ (๔))

- ผู้ใดยุยงส่งเสริมผู้เข้าร่วมการเดินขบวนในที่สาธารณะซึ่งรับทราบเงื่อนไขในการเดินขบวนในที่สาธารณะแล้วมิให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน ๕ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๒ (๖) และ (๑๐))

ก.๒.๓ การห้ามเดินขบวน

ในเวลาใด ๆ ก็ตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีพฤติการณ์พิเศษ (Particular circumstance) ไต ๆ เกิดขึ้นในพื้นที่หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการใช้อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการเดินขบวนในที่สาธารณะไม่เพียงพอที่จะป้องกันมิให้การเดินขบวนในที่สาธารณะในพื้นที่หรือส่วนใดส่วนใดของพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่อาจยื่นคำร้องขอต่อสภาเทศบาลที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่จะมีการเดินขบวนในที่สาธารณะนั้นเพื่อมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะใด ๆ ในพื้นที่และภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสามเดือน (มาตรา ๑๓ (๑))

เมื่อได้รับคำขอข้างต้น สภาเทศบาลโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจออกคำสั่งห้ามดังกล่าวได้ตามที่ได้รับคำร้องขอ และจะแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดเป็นอย่างอื่นได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน (มาตรา ๑๓ (๒))

ในเขตลอนดอน (Greater London) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีพฤติการณ์พิเศษ (Particular circumstance) ไต ๆ เกิดขึ้นในพื้นที่หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ และการใช้อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขในการเดินขบวนในที่สาธารณะไม่เพียงพอที่จะป้องกันมิให้การเดินขบวนในที่สาธารณะในพื้นที่หรือส่วนใดส่วนใดของพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง Commissioner of Police for the City of London หรือ Commissioner of Police for Metropolis แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะใด ๆ ในพื้นที่และภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ แต่ต้องไม่เกินสามเดือน (มาตรา ๑๓ (๔))

คำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะนี้ต้องทำเป็นหนังสือ แต่ถ้ามิได้ทำเป็นหนังสือ เมื่อได้มีคำสั่งไปแล้ว ต้องจัดให้มีการบันทึกคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือ โดยเร็ว และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกคำสั่งดังกล่าวต้องทำเป็นคำสั่งโดยมีกระบวนการ เช่นเดียวกับกระบวนการขอให้ออกคำสั่งในแต่ละกรณี (มาตรา ๑๓ (๖))

เมื่อมีคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว หรือมีการยุยงส่งเสริมมิให้ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว มาตรา ๑๓ (๗) (๘) และ (๙) ของ Public Order Act 1986 ถือว่าเป็นการกระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับผู้ต้องสงสัยว่ากำลังกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๑๓ (๑๐)) โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้แก่

- ผู้จัดการเดินขบวนโดยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๓ (๗) และ (๑๑))

- ผู้เข้าร่วมการเดินขบวนโดยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษปรับระดับ ๓ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๑,๐๐๐) (มาตรา ๑๓ (๘) และ (๑๒))

- ผู้ยุยงส่งเสริมผู้อื่นให้เข้าร่วมการเดินขบวนในที่สาธารณะ โดยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามมิให้มีการจัดการเดินขบวนในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับระดับ ๔ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๒,๕๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๓ (๙) และ (๑๓))

ก.๓ ข้อสังเกต

ความผิดเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะและความผิดเกี่ยวกับการเดินขบวนในที่สาธารณะนั้นมีความคาบเกี่ยวกับความผิดฐานการก่อการจลาจล (Riot) ความผิดฐานก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง (Violent disorder) ความผิดฐานทะเลาะวิวาท (Affray) และความผิดฐานยุยงให้เกิดความรุนแรง (Fear or provocation of violence) ตาม Part I ของ Public Order Act 1986

- ความผิดฐานก่อการจลาจล (Riot) เป็นกรณีที่คนตั้งแต่ ๑๒ คนขึ้นไปที่อยู่รวมกัน และใช้หรือขู่ว่าจะใช้การกระทำความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (violence)^{๖๖} ใด ๆ และการกระทำนั้นอาจทำให้บุคคลอื่นกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย โดยไม่จำเป็นว่าผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำการดังกล่าวในเวลาเดียวกัน และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำในสถานที่ของเอกชนหรือที่สาธารณะ ความผิดฐานก่อการจลาจลนี้ต้องถูกดำเนินคดีในลักษณะ

^{๖๖}หมายถึงการกระทำความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ไม่ว่าผู้กระทำมุ่งประสงค์ให้เกิดการบาดเจ็บหรือความเสียหายหรือไม่ รวมทั้งการกระทำที่สื่อไปในทางใช้ความรุนแรง เช่น การขว้างปาสิ่งของไปยังบุคคลอื่นในลักษณะที่อาจทำให้บุคคลนั้นได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะถูกสิ่งของนั้นหรือไม่ (มาตรา ๘)

เป็นความผิดอุกฉกรรจ์ (conviction indictment) และผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีหรือปรับ^{๒๖}หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑)

▪ ความผิดฐานก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง (Violent disorder) เป็นกรณีที่คนตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปที่อยู่รวมกันใช้หรือขู่ว่าจะใช้การกระทำความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร้ ๓ และการกระทำนั้นอาจทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย โดยไม่จำเป็นว่าผู้กระทำความผิดจะต้องกระทำการดังกล่าวในเวลาเดียวกัน และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำในสถานที่ของเอกชนหรือที่สาธารณะ ความผิดฐานก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรงนี้อาจถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดไม่อุกฉกรรจ์ (summary conviction) ก็ได้ ถ้าถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดอุกฉกรรจ์ ผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับ^{๒๗}หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดไม่อุกฉกรรจ์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินอัตราค่าปรับสูงสุดตามกฎหมายหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๒)

▪ ความผิดฐานทะเลาะวิวาท (Affray) เป็นกรณีที่ผู้ใดใช้หรือขู่ว่าจะใช้การกระทำความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างไร้ ๓ ต่อผู้อื่นและการกระทำนั้นอาจทำให้ผู้อื่นนั้นกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย ไม่ว่าจะกระทำดังกล่าวจะกระทำในสถานที่ของเอกชนหรือที่สาธารณะ ผู้กระทำความผิดฐานนี้อาจถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดไม่อุกฉกรรจ์ก็ได้ ถ้าถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดอุกฉกรรจ์ ผู้ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับ^{๒๘}หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าถูกดำเนินคดีในลักษณะความผิดไม่อุกฉกรรจ์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินอัตราค่าปรับสูงสุดตามกฎหมายหรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ แต่การพูดจาข่มขู่อย่างเดียวไม่ถือเป็นการทะเลาะวิวาท (มาตรา ๓)

▪ ความผิดฐานยั่วยุให้เกิดความรุนแรง (Fear or provocation of violence) เป็นกรณีที่ผู้ใดใช้ถ้อยคำหรือแสดงพฤติกรรมคุกคาม ดูหมิ่น หรือเหยียดหยาม (threatening, abusive or insulting) ผู้อื่น หรือจำหน่ายจ่ายแจกหรือแสดงเอกสาร สัญลักษณ์ หรือสิ่งใดที่สามารถมองเห็นได้ (visible representation) ที่เป็นการคุกคาม ดูหมิ่น หรือเหยียดหยามผู้อื่นโดยมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นนั้นเชื่อว่าบุคคลใด ๆ จะใช้ความรุนแรงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อผู้อื่นนั้นหรือต่อบุคคลที่สาม และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำในสถานที่ของเอกชนหรือที่สาธารณะ ความผิดฐานนี้ต้องถูกดำเนินคดีในลักษณะเป็นความผิดไม่อุกฉกรรจ์ และผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับหรือปรับระดับ ๕ ของอัตราค่าปรับมาตรฐาน (ไม่เกิน £ ๕,๐๐๐) หรือทั้งจำทั้งปรับ และเจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบสามารถจับผู้ต้องสงสัยว่ากำลังกระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย(มาตรา ๔)

^{๒๖}กฎหมายมิได้ระบุนอัตราโทษปรับไว้ด้วยโดยให้เป็นดุลพินิจของศาล

^{๒๗}กฎหมายมิได้ระบุนอัตราโทษปรับไว้ด้วยโดยให้เป็นดุลพินิจของศาล

^{๒๘}กฎหมายมิได้ระบุนอัตราโทษปรับไว้ด้วยโดยให้เป็นดุลพินิจของศาล

ข. ออสเตรเลีย

ออสเตรเลียมีรูปแบบการปกครองแบบเครือรัฐ (Commonwealth)^{๒๔} ประกอบด้วยรัฐ ๖ รัฐ และ ๒ เขตปกครองพิเศษบนเกาะออสเตรเลีย และมีดินแดนที่เป็นเกาะเล็กเกาะน้อยอีกจำนวนหนึ่งสำหรับอำนาจในการตรากฎหมายนั้น รัฐสภาของเครือรัฐมีอำนาจตรากฎหมายอย่างจำกัด โดยมีอำนาจตรากฎหมายเฉพาะในเรื่องที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งเครือรัฐเท่านั้น ส่วนเรื่องอื่นที่มีได้อยู่ภายใต้มาตรา ๕๑ แต่ละรัฐสามารถตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับเป็นการภายในได้ สำหรับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในนั้นมิได้อยู่ภายใต้มาตรา ๕๑ แต่ละรัฐจึงสามารถตรากฎหมายภายในขึ้นใช้บังคับได้เอง ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในจึงอยู่ในอำนาจของแต่ละรัฐ

สำหรับกฎหมายที่รัฐสภาแห่งเครือรัฐตราขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมในที่สาธารณะควมมีเพียงฉบับเดียว คือ Public Order (Protection of Persons and Property) Act 1971 (Cth) แต่โดยที่กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของรัฐบาลกลาง และที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของศาลแห่งเครือรัฐและของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (Tribunal) แห่งเครือรัฐที่ตั้งอยู่ในรัฐหรือเขตปกครองพิเศษต่าง ๆ รวมทั้งที่ดิน สิ่งปลูกสร้างและเจ้าหน้าที่ทางการทูต กงสุล หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการทูตของรัฐอื่นหรือขององค์การระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในออสเตรเลีย บันทึกรึจึงมิได้นำศึกษารายละเอียดของกฎหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ บันทึกรึนี้ได้ยกกฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์และรัฐควีนส์แลนด์เป็นกรณีศึกษา โดยรัฐนิวเซาท์เวลส์เป็นศูนย์กลางทางการค้า การเงินการธนาคาร และการท่องเที่ยวของประเทศซึ่งสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ส่วนรัฐควีนส์แลนด์เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ซึ่งกิจกรรมหลักของทั้งสองรัฐนั้นอ่อนไหวต่อการชุมนุมในที่สาธารณะเป็นอย่างมาก^{๒๕}

อนึ่ง หลักทั่วไปในการชุมนุม (Public meeting) ตามกฎหมายของรัฐนิวเซาท์เวลส์และรัฐควีนส์แลนด์มีลักษณะเช่นเดียวกับกฎหมายอังกฤษ กล่าวคือ ทำได้ทั้งในที่ส่วนบุคคลและในที่สาธารณะ โดยการชุมนุมในที่ส่วนบุคคล (Private premise) เป็นการชุมนุมในสถานที่ที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นเท่านั้น^{๒๖} การชุมนุมในลักษณะนี้ผู้จัดการชุมนุมอาจไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ

^{๒๔}ทำนองเดียวกับสหพันธรัฐ

^{๒๕}สำหรับรัฐอื่นมีกฎหมายทำนองนี้เช่นกัน ได้แก่ กฎหมาย Public Meetings & Processions Act 1984 (WA) ของรัฐออสเตรเลียตะวันตก กฎหมาย Unlawful Assemblies Ordinance ของเขตปกครองพิเศษ Australian National Territory กฎหมาย Unlawful Assemblies and Processions Act 1958 ของรัฐวิกตอเรีย

^{๒๖}หมายถึงสถานที่ที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นเท่านั้น

เข้าไปสังเกตการณ์การประชุมได้ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าไปสังเกตการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการชุมนุม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีหมาย เว้นแต่การประชุมนั้นอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อย (breach of the peace)^{๒๘}

สำหรับการชุมนุมในที่สาธารณะของรัฐนิวเซาท์เวลส์และรัฐควีนส์แลนด์ที่เป็นกรณีศึกษามีรายละเอียดแตกต่างกันไป ดังนี้

๒.๑ รัฐนิวเซาท์เวลส์^{๒๙}

รัฐบาลของรัฐนิวเซาท์เวลส์แบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คือ พื้นที่ปกติที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับพื้นที่พัฒนาพิเศษ (ได้แก่พื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของรัฐ เช่น Darling Harbour, The Rocks, Cook Cove) ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของ Sydney Harbour Foreshore Authority (SHFA) ตามกฎหมาย Sydney Harbour Foreshore Authority Act 1998 (NSW)

โดยที่แต่ละพื้นที่อยู่ภายใต้ความดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานที่แตกต่างกัน การชุมนุมและการเดินขบวนในที่สาธารณะในแต่ละพื้นที่จึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่แตกต่างกันแล้วแต่ว่าการชุมนุมและการเดินขบวนนั้นจัดขึ้นอยู่ในพื้นที่ที่องค์กรได้รับผิดชอบ หากเป็นการชุมนุมและเดินขบวนในพื้นที่ปกติที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ต้องปฏิบัติตาม Summary Offences Act 1988 (NSW) แต่ถ้าเป็นการชุมนุมและเดินขบวนในพื้นที่พัฒนาพิเศษที่อยู่ในความดูแลของ SHFA ก็ต้องปฏิบัติตาม Sydney Harbour Foreshore Authority Act 1998 (NSW)

๒.๑.๑ การชุมนุมและเดินขบวนในพื้นที่ปกติที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การชุมนุมและการเดินขบวนในที่สาธารณะในพื้นที่ปกติที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอยู่ภายใต้บังคับของ Part 4 – Public Assemblies แห่ง Summary Offences Act 1988 (NSW) โดย “การชุมนุมในที่สาธารณะ” (Public assembly) ตามกฎหมายดังกล่าวหมายถึงการที่ประชาชนมารวมตัวกันในที่สาธารณะ รวมทั้งการเดินขบวนที่จัดขึ้นเนื่องจากการชุมนุมด้วย โดยไม่มีการระบุจำนวนขั้นต่ำซึ่งแตกต่างจาก

^{๒๘} *Davis v. Lisle* [1936] 2.K.B. 434 (D.C)

^{๒๙} ก่อนปี ๑๙๔๔ การเดินขบวนในที่สาธารณะภายในรัฐนิวเซาท์เวลส์อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ Metropolitan Traffic Act และ Local Government Act โดยการเดินขบวนในชื่อนี้ที่สาธารณะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐก่อนตาม Metropolitan Traffic Act และการเดินขบวนต้องทำภายในระหว่างเวลาและเส้นทางที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น และคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจของรัฐถือเป็นที่สุด โดยในคดี *Ex parte Kaye* 10 S.R. (N.S.W.) 350 ศาลวางหลักว่าการใช้อำนาจดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกเท่านั้น ส่วนการเดินขบวนในพื้นที่อื่นต้องได้รับอนุญาตจากสภาท้องถิ่นตาม Local Government Act และคำสั่งของสภาท้องถิ่นถือเป็นที่สุดเช่นกัน

กฎหมายอังกฤษที่กำหนดว่าตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป ส่วน “ที่สาธารณะ” นั้น Summary Offences Act 1988 (NSW) นิยามว่าหมายถึง ถนนสาธารณะ ที่ดินสาธารณะ (public reserve) หรือ สถานที่อื่นใดซึ่งประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าใช้สถานที่นั้นได้ (มาตรา ๒๒)

ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการชุมนุมในที่สาธารณะไว้ดังต่อไปนี้

(๑) การชุมนุมในที่สาธารณะต้องผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจก่อน (Authorised public assemblies)

ตามมาตรา ๒๓ แห่ง Summary Offences Act 1988 (NSW) การชุมนุมในที่สาธารณะต้องผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจก่อน โดยผู้จัดการชุมนุม (Organiser) ต้องมีหนังสือแจ้ง (written notice) การจัดชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจของรัฐ (Commissioner of Police) ตามแบบที่กำหนด โดยหนังสือแจ้งดังกล่าวต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- วันที่จะจัดการชุมนุม
- เวลาและสถานที่จัดการชุมนุมในกรณีที่มีการชุมนุมนั้นไม่มีการเดินขบวน แต่ถ้ามีการเดินขบวนด้วย ต้องระบุระยะเวลาเริ่มการเคลื่อนขบวนและเส้นทางการเดินขบวน หากการเดินขบวนนั้นจะหยุดเป็นการชั่วคราว ณ ที่ใดที่หนึ่งในระหว่างเส้นทางการเดินขบวนเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ระบุสถานที่ที่จะหยุดพักนั้นไว้ด้วย

- วัตถุประสงค์ในการจัดการชุมนุมที่จะจัดขึ้น
- จำนวนประชาชนที่คาดว่าจะเข้าร่วมการชุมนุม
- ลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้รับผิดชอบจัดการชุมนุมและดำเนินการชุมนุม

เมื่อได้รับหนังสือแจ้งการจัดการชุมนุมแล้ว หากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐแจ้งผู้จัดการชุมนุมว่าตนไม่คัดค้าน (Oppose) การจัดการชุมนุมนั้น ให้ถือว่าการชุมนุมในที่สาธารณะผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแล้ว

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐได้รับหนังสือแจ้งการจัดการชุมนุมเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๗ วัน ก่อนวันจัดการชุมนุมตามที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งดังกล่าว หากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐมีหนังสือเชิญผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมมาปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดการชุมนุมนั้น แต่ผู้จัดการชุมนุมไม่มาเข้าร่วมปรึกษาหารือ หรือได้มีหนังสือขอให้ผู้จัดการชุมนุมทำคำรับรองเป็นหนังสือ (Written representation) เกี่ยวกับการจัดการชุมนุมนั้นแล้ว แต่ผู้จัดการชุมนุมไม่ยอมทำคำรับรอง ให้ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐยื่นคำขอต่อศาล^{๑๑} เพื่อมีคำสั่ง

^{๑๑}Supreme Court หรือ District Court

ห้ามจัดการชุมนุมนั้น (มาตรา ๒๕) ในกรณีนี้ หากพิจารณาแล้วเห็นสมควร ศาลอาจมีคำสั่งห้ามจัดการชุมนุมนั้นได้^{๓๐}

หากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐได้รับหนังสือแจ้งการจัดชุมนุมเป็นเวลาไม่ถึง ๗ วัน ก่อนวันจัดการชุมนุมตามที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งดังกล่าว และมีได้แจ้งผู้จัดการชุมนุมว่าคัดค้านการจัดการชุมนุมนั้นหรือไม่ ผู้จัดการชุมนุมอาจยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้จัดการชุมนุมได้ (มาตรา ๒๖)

การยื่นคำขอต่อศาลทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้ยื่นได้ครั้งเดียวสำหรับการจัดการชุมนุมแต่ละครั้ง และศาลต้องพิจารณาโดยเร็ว และคำวินิจฉัยของศาลในกรณีดังกล่าวเป็นที่สุด (มาตรา ๒๗)

หากการจัดการชุมนุมเป็นไปตามที่แจ้งไว้หรือตามที่ผู้จัดการชุมนุมได้ตกลงกับผู้บัญชาการตำรวจของรัฐ ผู้จัดการชุมนุมและผู้เข้าร่วมการชุมนุมไม่มีความผิดในการกีดขวางการสัญจรไปมาของประชาชนหรือยานพาหนะในที่สาธารณะ (มาตรา ๒๕)

สำหรับแบบหนังสือแจ้งการจัดชุมนุมนั้น เป็นไปตาม Schedule 1 ของ Summary Offences Regulation 2005 ดังนี้

Notice of intention to hold a public assembly
(Summary Offences Act 1988, section 23)

To: The Commissioner of Police

1

I, [name] of [address] on behalf of [organisation] notify the Commissioner of Police that on the [day] of [month and year], it is intended to hold:

*(a) a public assembly, not being a procession, of approximately [number] persons, which will assemble at [place] at approximately [time], and disperse at approximately [time], or

*(b) a public assembly, being a procession of approximately [number] persons, which will assemble at [place] at approximately [time], and disperse at approximately [time], and at approximately [time] the procession will commence and proceed: [Specify route of proposed assembly, any stopping places, the approximate length of the stop and the approximate time of termination. A diagram may be attached if desired.]

2

The purpose of the proposed assembly is [state purpose]:

3

The following special characteristics associated with the assembly would be useful for the Commissioner of Police to be aware of in regulating the flow of traffic or in regulating the assembly:

(a) There will be [number] vehicles and/or floats involved and their type and dimensions are as follows [state type and dimensions]:

*(b) There will be [number] bands, musicians, entertainers etc, entertaining or addressing the assembly.

*(c) The following number and type of animals will be involved in the assembly [state number and type]:

^{๓๐}กฎหมายนี้มีได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคำขอของศาลในกรณีนี้ไว้ด้วย แต่โดยที่เป็นความผิด Summary offences การพิจารณาคดีตามคำขอในคดีนี้จึงเป็นไปตาม Chapter 4 - Summary procedure ตาม Criminal Procedure Act 1986 (NSW) แต่บันทึกนี้มิได้ศึกษารายละเอียดในเรื่องดังกล่าว

* (d) Other special characteristics of the proposed assembly are as follows [state characteristics]:

4

I take responsibility for organising and conducting the proposed public assembly.

5

Notices for the purposes of the *Summary Offences Act 1988* may be served on me at [address].

Telephone:

Signed:

Date:

Capacity/Title:

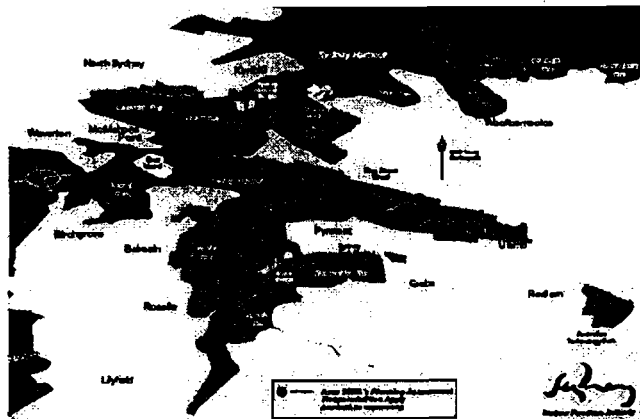
* Strike out whichever does not apply.

การประชุมในที่สาธารณะที่มีได้ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจก่อน หรือศาลไม่อนุญาตให้ชุมนุม ถือเป็นกรชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful assembly) และเป็นความผิดอาญา

๗.๑.๒ การชุมนุมและเดินขบวนในพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลของ SHFA

Sydney Harbour Foreshore Authority (SHFA) จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย Sydney Harbour Foreshore Authority Act 1998 (NSW) เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของรัฐนิวเซาท์เวลส์ เช่น Darling Harbour, The Rocks, Cook Cove โดยเขตพัฒนาพิเศษที่อยู่ในความรับผิดชอบของ SHFA ปรากฏตามแผนที่ดังต่อไปนี้

Application of SHFA's planning assessment responsibilities within SHFA's legislative foreshore area.

ตามมาตรา ๔ แห่ง Sydney Harbour Foreshore Authority Act 1998 (NSW) SHFA มีอำนาจบริหารจัดการที่สาธารณะ (public domain) ที่อยู่ในเขตพื้นที่พัฒนา โดย public domain ตามมาตรา ๔ นี้มีความหมายเช่นเดียวกับ Public place ตามที่บัญญัติไว้ใน Local Government Act 1993 (NSW)^{๖๖} ซึ่งหมายรวมทั้งที่สาธารณะและถนนสาธารณะในเขตพื้นที่พัฒนาด้วย ดังนั้น การการชุมนุมในที่สาธารณะในเขตพื้นที่พัฒนาจึงอยู่ในความดูแลของ SHFA

ในการนี้ SHFA ได้ออก Sydney Harbour Foreshore Authority Regulation 2006 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชุมนุมในที่สาธารณะไว้ โดยนิยาม “การชุมนุม” หมายความว่า การที่ประชาชนมารวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุม เดินขบวน หรือกระทำการอย่างใด ๆ หรือเพื่อร่วมกิจกรรมกีฬา (sporting event) และการจัดหรือเข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะจะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจาก SHFA ก่อน ในการนี้ SHFA อาจกำหนดวัน เวลา และเงื่อนไขซึ่งผู้จัดหรือเข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะต้องปฏิบัติตาม กำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมในที่สาธารณะต้องชำระค่าธรรมเนียมการจัดการชุมนุม และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าไปในที่สาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุม^{๖๗} ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับ ๒๐ หน่วย (Penalty unit)^{๖๘} การชุมนุมในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก SHFA ถือเป็น การชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นความผิดอาญา

๒.๑.๓ ความผิดอาญา

ตามมาตรา ๕๕๕C แห่ง Crimes Act 1900 (NSW) ผู้ใดรู้ว่าการชุมนุมในที่สาธารณะเป็นการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ยังเข้าร่วมการชุมนุมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้ชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน ๕ หน่วย (ไม่เกิน ๕๕๐ Aust \$) หรือทั้งจำทั้งปรับ^{๖๙} ถ้าผู้เข้าร่วมการชุมนุมพกอาวุธเข้าร่วมการชุมนุม ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตหรือร่างกายของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

^{๖๖}“public place” means:

(a) a public reserve, public bathing reserve, public baths or public swimming pool, or

(b) a public road, public bridge, public wharf or public road-ferry, or

(c) a Crown reserve comprising land reserved for future public requirements, or

(d) public land or Crown land that is not:

(i) a Crown reserve (other than a Crown reserve that is a public place because of paragraph (a), (b) or (c)), or

(ii) a common, or

(iii) land subject to the *Trustees of Schools of Arts Enabling Act 1902*, or

(iv) land that has been sold or leased or lawfully contracted to be sold or leased, or

(e) land that is declared by the regulations to be a public place for the purposes of this definition.

^{๖๗}ข้อ ๕

^{๖๘}๒๐ Aust \$ (หน่วยปรับตามกฎหมายนี้กำหนดไว้เป็นพิเศษ สำหรับหน่วยปรับทั่วไปเป็นไปตาม มาตรา ๑๗ แห่ง Crimes (Sentencing Procedure) Act 1999 (NSW) คือ หน่วยละ ๑๑๐ Aust \$)

^{๖๙}ปกติผู้จัดการชุมนุมจะเข้าร่วมการชุมนุมด้วย จึงรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้เข้าร่วมการชุมนุม

สิบสองเดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐ หน่วย (ไม่เกิน ๑,๑๐๐ Aust \$) หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการประชุมตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไปมีวัตถุประสงค์เพื่อข่มขู่หรือทำร้ายเพื่อบังคับให้ผู้อื่นกระทำหรืองดเว้นกระทำการใดให้ถือว่าเป็นการประชุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย^{๖๖}

ข.๑.๔ อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและดูแลการประชุมให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการชุมนุมนั้นอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างมาก (Large scale public disorder) และไม่มีวิธีการอื่นที่จะยับยั้งมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐมีอำนาจตามมาตรา ๘๗D แห่ง Law Enforcement (Powers and Responsibilities) Act 2002 (NSW) ที่จะกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตควบคุมเป็นเวลาไม่เกิน ๔๘ ชั่วโมง เพื่อประโยชน์ในการป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยนั้น เว้นแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีคำขอต่อ Supreme Court เพื่อมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีก ซึ่งหากศาลเห็นสมควร จะมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีกก็ได้

เมื่อมีการกำหนดเขตควบคุมขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้อำนาจพิเศษ (Special powers) เพื่อป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุมได้ แต่การปฏิบัติต้องเป็นการปฏิบัติในบริเวณที่สาธารณะในเขตควบคุมเท่านั้น (มาตรา ๘๗H) โดยอาจทำเครื่องหมาย (Cordon) หรือปิดกั้นถนนในเขตควบคุมเพื่อประโยชน์ในการหยุดและค้นตัวบุคคลหรือยานพาหนะในเขตควบคุม (มาตรา ๘๗I-L) และมีอำนาจยึดยานพาหนะ โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรืออุปกรณ์ใด ๆ เพื่อป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุมได้เป็นเวลาไม่เกิน ๗ วัน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีคำขอต่อ Local Court ที่มีเขตอำนาจเหนือเขตควบคุมเพื่อมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีก ซึ่งหากศาลเห็นว่าการขยายระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุม ศาลอาจมีคำสั่งขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปได้อีกไม่เกิน ๑๔ วัน แต่ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าสิ่งใดเป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์การกระทำอันเป็นการก่อความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุมก็อาจยึดไว้ได้ (มาตรา ๘๗M) นอกจากนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ายานพาหนะใดที่จอดอยู่นอกเขตควบคุมเป็นยานพาหนะที่ผู้เข้าร่วมการประชุมหรือจะเข้าร่วมการ

^{๖๖}545C Knowingly joining or continuing in etc an unlawful assembly

(1) Whosoever knowingly joins an unlawful assembly or continues in it shall be taken to be a member of that assembly, and shall, on conviction before a Local Court, be liable to imprisonment for a term not exceeding six months or to a fine not exceeding 5 penalty units, or both.

(2) Whosoever being armed with any weapon or loaded arms, or with anything which used as a weapon of offence is likely to cause death or grievous bodily harm, is a member of an unlawful assembly, shall be liable, on conviction before a Local Court, to imprisonment for a term not exceeding twelve months or to a fine not exceeding 10 penalty units, or both.

(3) Any assembly of five or more persons whose common object is by means of intimidation or injury to compel any person to do what the person is not legally bound to do or to abstain from doing what the person is legally entitled to do, shall be deemed to be an unlawful assembly.

ชุมนุมเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และการยึดยานพาหนะนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุม มาตรา ๘๗MB ก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะยึดยานพาหนะนั้นไว้ได้เช่นกัน

อำนาจพิเศษที่สำคัญประการหนึ่งคืออำนาจในการสลายการชุมนุม (Power to disperse group) โดยหากในเขตควบคุมมีการชุมนุมของบุคคลตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งด้วยวาจาให้ผู้ชุมนุมสลายการชุมนุมทันทีเพื่อป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อย ในการนี้ ผู้ชุมนุมต้องปฏิบัติตามคำสั่งโดยทันที โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องเตือนซ้ำ ผู้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีนี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐ หน่วย (ไม่เกิน ๕,๕๐๐ Aust \$) (มาตรา ๘๗MA) และเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องมีหมาย (มาตรา ๙๙) ถ้าปรากฏว่ามีการขัดขืนการจับกุมหรือการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจใช้กำลังเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิด (มาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๑)^{๓๓} ส่วนการพิจารณาว่าการใช้กำลังในกรณีใดเป็นการใช้กำลังเพียงเท่าที่จำเป็นหรือไม่ ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

การใช้อำนาจพิเศษของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อเพื่อป้องกันหรือควบคุมความไม่สงบเรียบร้อยในเขตควบคุมตาม Law Enforcement (Powers and Responsibilities) Act 2002 (NSW) นี้อยู่ภายใต้การตรวจสอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) ในการนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจขอให้ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐทำรายงานเกี่ยวกับการใช้อำนาจพิเศษดังกล่าวได้ และหากผู้ตรวจการแผ่นดินมีคำขอดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐต้องส่งรายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินภายในสามเดือนนับแต่วันที่ระยะเวลากำหนดเขตควบคุมสิ้นสุดลง (มาตรา ๘๗O)

๗.๒ รัฐควีนส์แลนด์

ในรัฐควีนส์แลนด์ การชุมนุม (Public assembly) อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย Peaceful Assembly Act 1992 (QLD) กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ (Objects) เพื่อรับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ (Peaceful assembly) (มาตรา ๒ (๑)) โดยรับรองว่าบุคคลมีสิทธิชุมนุมโดยสงบ (assemble peacefully) ร่วมกับผู้อื่นในสถานที่สาธารณะ (มาตรา ๕ (๑)) แต่การใช้สิทธิดังกล่าวอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการที่จำเป็นและสมเหตุสมผลของสังคมประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ในการรักษาความปลอดภัยของสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (มาตรา ๕ (๒)) ซึ่งสิทธิเสรีภาพของ

^{๓๓} 230 Use of force generally by police officers

It is lawful for a police officer exercising a function under this Act or any other Act or law in relation to an individual or a thing, and anyone helping the police officer, to use such force as is reasonably necessary to exercise the function.

231 Use of force in making an arrest

A police officer or other person who exercises a power to arrest another person may use such force as is reasonably necessary to make the arrest or to prevent the escape of the person after arrest.

บุคคลอื่นนั้นหมายรวมถึงสิทธิของประชาชนทั่วไปที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิทธิในการประกอบธุรกิจ (มาตรา ๕ (๓)) ทั้งนี้ การชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวต้องเป็นการชุมนุมที่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศาลก่อน

ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวนิยาม “การชุมนุม” ว่าหมายถึง การชุมนุมในที่สาธารณะไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะอยู่กับที่หรือมีการเคลื่อนที่ ส่วนคำว่า “ที่สาธารณะ” หมายรวมถึงถนน สถานที่ที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้ประโยชน์ได้เป็นการทั่วไป สถานที่ซึ่งเปิดให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้ประโยชน์ได้ในบางเวลาไม่ว่าจะโดยคำยินยอมโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายของเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นหรือโดยการชำระเงินค่าเช่าหรือค่าใช้ประโยชน์ (มาตรา ๔)

๗.๒.๑ หลักเกณฑ์ทั่วไปในการขออนุญาตจัดการชุมนุม

การชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายนั้นต้องได้รับอนุญาตก่อน โดยกระบวนการขออนุญาตจัดการชุมนุมสรุปได้ดังนี้

(๑) ผู้จัดการชุมนุมต้องมีหนังสือลงลายมือชื่อผู้จัดการชุมนุมแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุม (Assembly notice) ต่อผู้บัญชาการตำรวจของรัฐก่อน และหากการชุมนุมนั้นจะจัดขึ้นหรือเดินผ่าน (กรณีการเดินขบวน) สวนสาธารณะ ที่สาธารณะ ถนนคนเดิน สีแยกหรือสถานที่สาธารณะอื่น ผู้จัดการชุมนุมต้องมีหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบสถานที่นั้นด้วย (มาตรา ๔)

(๒) หนังสือแจ้งการจัดการชุมนุมดังกล่าวต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๕)

- ชื่อและที่อยู่ของผู้จัดหรือนำการชุมนุมนั้น
- ชื่อและที่อยู่ของผู้รับแจ้ง
- วันเดือนปี และสถานที่ที่จะจัดการชุมนุม
- เวลาที่คาดว่าจะประชาชนจะเข้าร่วมการชุมนุม และระยะเวลาเริ่มต้นและ

สิ้นสุดการชุมนุม

- เส้นทางที่จะเดินขบวน และสถานที่และช่วงเวลาที่คาดว่าจะเกิดการเดินขบวนเป็นระยะ ๆ (ถ้ามี) (ในกรณีที่มีการเดินขบวน)

- จำนวนผู้ที่คาดว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมโดยประมาณ
- วัตถุประสงค์ของการชุมนุม
- รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ขยายเสียงที่จะใช้ในระหว่างการชุมนุม^๔

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบสถานที่สาธารณะพิจารณาแล้วเห็นควรอนุญาตให้จัดการชุมนุมได้ให้มีหนังสือแจ้งผู้จัดการชุมนุมว่าไม่คัดค้านการชุมนุมนั้น และหากการชุมนุมนั้นจัดในสถานที่

^๔การใช้เสียงในที่สาธารณะถือเป็น public nuisance อีกประการหนึ่งของการชุมนุมในที่สาธารณะ นอกเหนือจากการกีดขวางทางจราจร

ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นเปิดให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้ประโยชน์ได้ในบางเวลา ผู้จัดการชุมนุมต้องมีหนังสือยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นด้วย (มาตรา ๑๐)

ข.๒.๒ การกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุม

ในการอนุญาตให้จัดการชุมนุม ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี อาจกำหนด “เงื่อนไข” ในการชุมนุมที่ผู้จัดและผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้ แต่ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องหารือร่วมกับผู้จัดการชุมนุม และผู้มีประโยชน์ได้เสียหรือรับผิดชอบโดยตรงในสถานที่จัดการชุมนุมนั้น ก่อน และผู้จัดการชุมนุมมีหนังสือยินยอมที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี เห็นว่าผู้มีประโยชน์ได้เสียหรือรับผิดชอบโดยตรงในสถานที่จัดการชุมนุมมีจำนวนมาก ขณะที่ระยะเวลาในการพิจารณาอย่างจำกัด ให้ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี กำหนดวันเวลาและสถานที่จัดการหารือขึ้นและประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในบริเวณที่จะจัดให้มีการชุมนุม และดำเนินการหารือในวันเวลาและสถานที่ที่กำหนด (มาตรา ๑๑)

ในการนี้ มาตรา ๑๑ (๓) ได้กำหนดกรอบในการกำหนดเงื่อนไขการชุมนุมไว้ว่า ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมได้ เฉพาะเพื่อการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อย การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เงื่อนไขเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ อันเกิดขึ้นจากการชุมนุม และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมหรือวัฒนธรรมในสถานที่ชุมนุม

ข.๒.๓ การไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุม

อำนาจในการไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุมเป็นอำนาจของ Magistrate Court^{๑๑} (มาตรา ๑๒) โดยหากผู้จัดการชุมนุมมีหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนวันจัดการชุมนุมไม่ถึง ๕ วันทำการ ผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจยื่นคำขอต่อ Magistrate Court ที่มีเขตอำนาจในบริเวณที่จัดการชุมนุมเพื่อมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุมได้ หากพิจารณาหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุมแล้ว เห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการชุมนุมที่จะจัดขึ้นนั้นอาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรง หรืออาจเป็นการลิดรอนสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนเกินสมควร และผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้หารือกับผู้ที่มีประโยชน์ได้เสียหรือรับผิดชอบ

^{๑๑}เป็นศาลล่างสุดในรัฐควีนส์แลนด์ พิจารณาคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ Aus \$ และคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง

โดยตรงในสถานที่จัดการชุมนุมเพื่อประโยชน์ในการกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมแล้ว^{๑๑} รวมทั้งได้มีการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติในเรื่องดังกล่าวระหว่างผู้แทนของผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมตาม Dispute resolution Centres Act 1990 (QLD) แล้ว และการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยดังกล่าวได้สิ้นสุดลงแล้ว (มาตรา ๑๓)

ในการนี้ Magistrate Court จะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุม หรือจะมีคำสั่งอนุญาตให้จัดการชุมนุมโดยมีเงื่อนไขก็ได้^{๑๒}

ข.๒.๔ การขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้จัดการชุมนุม

ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อนวันจัดการชุมนุมได้ก่อน ๕ วันทำการ แต่ประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมนั้นต่อไป ผู้จัดการชุมนุมยังคงต้องยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดให้มีการชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีเช่นนี้ หากกระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับเงื่อนไขในการชุมนุมสิ้นสุดลงแล้ว และผู้จัดการชุมนุมยังไม่ได้รับหนังสืออนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้จัดการชุมนุมอาจยื่นคำขอต่อศาล Magistrate Court เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้จัดการชุมนุม ในการนี้ ศาลอาจยกคำร้อง หรือมีคำสั่งอนุญาตให้จัดการชุมนุมโดยมีหรือไม่มีเงื่อนไขก็ได้ (มาตรา ๑๔)^{๑๓}

ข.๒.๕ การพิจารณาของศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามหรืออนุญาตให้จัดการชุมนุม

มีข้อสังเกตว่ามาตรา ๑๖ ของกฎหมาย Peaceful Assembly Act 1992 (QLD) กำหนดให้การมีคำสั่งห้ามหรืออนุญาตให้จัดการชุมนุมเป็นอำนาจของศาล Magistrate Court ซึ่งเป็นศาลล่างที่สุดของรัฐควีนส์แลนด์ และใช้ Justice of the peace ๒ นายหรือ Stipendiary Magistrate นายเดียวในการพิจารณา และได้กำหนดกระบวนการพิจารณาไว้เป็นพิเศษ โดยให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งเป็นการด่วน ไม่ต้องดำเนินการตามหลักการสืบพยานหลักฐาน (is not bound by the rules of evidence) และต้องดำเนินคดีอย่างเป็นทางการให้น้อยที่สุด และเพื่อมิให้มีการใช้กระบวนการทางศาลเพื่อขัดขวางมิให้มีการชุมนุม กฎหมายห้ามมิให้ยื่นคำขอต่อศาลมากกว่า ๑ ครั้งในการชุมนุมครั้งเดียวกัน

^{๑๑}หากเห็นว่ามิมีระยะเวลาจำกัดและมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก จะแยกการจัดการหารือก็ได้ (มาตรา ๑๓ (๓))

^{๑๒}การกำหนดเงื่อนไขต้องเป็นไปตามกรอบที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑)

^{๑๓}การกำหนดเงื่อนไขต้องเป็นไปตามกรอบที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑)

ข.๒.๖ ความผิดอาญา

ผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายที่เป็นการชุมนุมโดยสงบและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เท่านั้นที่จะได้รับความคุ้มกันตามกฎหมาย (Legal immunity) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกีดขวางการใช้สถานที่สาธารณะ (มาตรา ๖) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะไม่ได้ได้รับความคุ้มกันดังกล่าว และหากเป็นการชุมนุมตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปในลักษณะที่อาจทำให้บุคคลในบริเวณที่ชุมนุมกลัวว่าจะมีการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ไม่ว่าจะการชุมนุมนั้นจะได้รับอนุญาตให้จัดการชุมนุมโดยชอบหรือไม่ ให้ถือว่าผู้ร่วมชุมนุมในลักษณะดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิดฐานชุมนุมโดยไม่ชอบ (Unlawful assembly) ตามมาตรา ๑๐A ของ Summary Offences Act 2005 (QLD) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมการชุมนุมอาจต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนที่เป็นกระทำความผิดตาม Criminal Code 1899 (QLD) ด้วย โดยเฉพาะการชุมนุมที่มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองนั้น ผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องระวังการแสดงออกในระหว่างการร่วมชุมนุม เพราะอาจเป็นความผิดฐานปลุกปั่นให้ขัดขืนอำนาจปกครอง (Sedition) ความผิดต่อการใช้อำนาจบริหารหรืออำนาจนิติบัญญัติ (Offences against the executive and legislative power) ความผิดต่อความสงบเรียบร้อย (breach of the peace)^{๕๑} และความผิดฐานคุกคามเสรีภาพทางการเมือง (Offence against political liberty) แล้วแต่กรณี

ข.๒.๗ อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

โดยที่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายที่เป็นการชุมนุมโดยสงบและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เท่านั้นที่จะได้รับความคุ้มกันตามกฎหมาย ดังนั้นหากผู้ใดเข้าร่วมการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและบุคคลซึ่งเข้าออกสถานที่ใดเกิดความตื่นตระหนก หรือเกะกะกีดขวางทางเข้าออกสถานประกอบกิจการหรือสถานที่อื่นใด หรือรบกวนการจัดงานใด ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจตามมาตรา ๔๔ แห่ง Police Powers and Responsibilities Act 2000 (QLD) สั่งให้ผู้ร่วมการชุมนุมงดเว้นการกระทำนั้นได้ และถ้าการชุมนุมนั้นอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย (Breach of the peace) เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจกระทำการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยนั้นขึ้นหรือเพื่อให้ความไม่สงบเรียบร้อยนั้นยุติลง และมีอำนาจกักขังผู้กระทำความผิดได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๕๐) และถ้าการชุมนุมนั้นอาจก่อให้เกิดการจลาจล (Riot) เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจกระทำการที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อปราบปรามการจลาจลนั้น และการกระทำที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำลงนั้นถือเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๕๑)^{๕๒} อันเป็นการให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างกว้างขวาง

^{๕๑}ได้แก่ความผิดฐานกบฏ ช่มชู้โดยการใช้อาวุธ บุกรุก กักขังหน่วงเหนี่ยว ทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง

^{๕๒}51 Prevention of riot

ค. สหรัฐอเมริกา

ค.๑ หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญ

สหรัฐอเมริกาได้รับอิทธิพลทางความคิดเกี่ยวกับการชุมนุมและการร้องทุกข์จากอังกฤษเช่นเดียวกับออสเตรเลีย โดยรัฐธรรมนูญอเมริกันแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ (First amendment) เมื่อปี ๑๗๙๑^๑ รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบโดยห้ามมิให้รัฐตรากฎหมายที่มีผลเป็นการลิดรอนการสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ และต่อมา รัฐธรรมนูญอเมริกันแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑๔ (Fourteenth amendment) เมื่อปี ๑๘๖๘^๒ ห้ามมิให้แต่ละรัฐตรากฎหมายหรือกระทำการใดที่มีผลเป็นการลิดรอนการสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองอเมริกัน

สำหรับหลักกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกานั้น เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลสูง (Supreme Court) ของสหรัฐฯ ในคดีต่าง ๆ ดังนี้

- คดี *United States v. Cruikshank*^๓ ศาลวางหลักว่า สิทธิในการชุมนุมที่มีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและโดยสงบเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อแก้ไขทุกข์ให้แก่ตนนั้นเป็นสิทธิของชาวอเมริกันที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง

- คดี *DeJonge v. Oregon*^๔ ศาลวางหลักเพิ่มเติมว่ารัฐไม่สามารถตรากฎหมายที่บัญญัติให้การเข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบนั้นเป็นการกระทำความผิดได้ แต่ถ้าผู้เข้าร่วมการชุมนุมกระทำความผิดอาญาใด ๆ ขึ้นหรือคบคิดกันเพื่อกระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Conspiracy) ผู้กระทำต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อการกระทำความผิดนั้น ดังนั้น トラบเท่าที่การชุมนุมเป็นไปโดยสงบและปราศจากความรุนแรงใด ๆ รัฐจะจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมมิได้

- คดี *Hague v. CIO*^๕ ศาลวางหลักว่าการชุมนุมนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การเดินขบวน (Marches) การชุมนุมสาธารณะ (Demonstrations) หรือการประท้วง

(1) It is lawful for a police officer to take the steps the police officer reasonably believes are necessary to suppress a riot.

(2) It is lawful for a police officer, acting under reasonable orders given by a justice for suppressing a riot, to suppress a riot.

^๑US Constitution 1st Amendment

Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the government for a redress of grievances.

^๒US Constitution 14th Amendment

Section 1. All persons born or naturalized in the United States, and subject to the jurisdiction thereof, are citizens of the United States and of the state wherein they reside. No state shall make or enforce any law which shall abridge the privileges or immunities of citizens of the United States; nor shall any state deprive any person of life, liberty, or property, without due process of law; nor deny to any person within its jurisdiction the equal protection of the laws.

^๓92 U.S. 542 (1875)

^๔299 U.S. 353 (1937)

^๕307 U.S. 496 (1939)

(Picketing) ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมรูปแบบใด หากมีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมายและโดยสงบแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น

- คดี *Thomas v. Collins*^{๔๐} ศาลวางหลักว่าสิทธิในการชุมนุมไม่จำกัดเฉพาะเรื่องทางศาสนาหรือการเมืองเท่านั้น แต่สามารถชุมนุมได้ทุกเรื่องรวมทั้งเรื่องทางธุรกิจและเรื่องทางเศรษฐกิจ ส่วนการที่รัฐตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้ผู้ประสงค์จะใช้สิทธิในการชุมนุมต้องลงทะเบียน (registration) กับเจ้าหน้าที่ก่อนมิฉะนั้นถือเป็นความผิดอาญานั้น ศาลสูงวางหลักต่อยอดจากคำพิพากษาในคดี *DeJonge v. Oregon* ว่า เมื่อรัฐไม่สามารถตรากฎหมายที่บัญญัติให้การเข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบนั้นเป็นการกระทำความผิดได้ การที่รัฐตรากฎหมายให้ผู้ประสงค์จะใช้สิทธิในการชุมนุมต้องลงทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ก่อนมิฉะนั้นถือเป็นความผิดอาญา ก็เป็นสิ่งที่กระทำมิได้เช่นกัน

- คดี *NAACP v. Claiborne Hardware Co.*^{๔๑} ศาลวางหลักในกรณีนี้ที่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมกระทำการอันก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความเสียหายใด ๆ ขึ้นต่อผู้อื่นว่าการดำเนินคดีไว้ว่าจะดำเนินคดีได้เฉพาะผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำการอันก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความเสียหายเท่านั้น

จากหลักกฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมที่ศาลสูงวางไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมนั้นไม่สามารถกระทำได้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นการห้ามการชุมนุมก่อนที่การชุมนุมจะเกิดขึ้นหรือการกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมโดยให้ผู้จัดหรือผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องลงทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อน ดังนั้นการตรากฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมจึงทำได้เฉพาะเพื่อจัดการกับการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful assembly) เท่านั้น^{๔๒}

ค.๒ กฎหมายเกี่ยวกับการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนีย

การยก รัฐแคลิฟอร์เนียเป็นกรณีศึกษาเนื่องจากเป็นรัฐที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม และในช่วงปี ๒๐๐๖-๒๐๐๙ มีการเดินขบวนใหญ่ที่กลายเป็นการจลาจลในรัฐแคลิฟอร์เนียหลายครั้ง เช่น การจลาจลที่ซานเบอร์นาดีโนเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๐๐๖ (San Bernardino Punk Riot) การจลาจลวันแรงงานที่ลอสแอนเจลิสเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๐๐๗ (Los Angeles May Day Méléé) และการชุมนุมประท้วงการปฏิบัติหน้าที่

^{๔๐}323 U.S. 516 (1945)

^{๔๑}458 U.S. 886 (1982)

^{๔๒}แม้มาตรการดังกล่าวนี้ดูเหมือนว่าจะเป็นมาตรการเชิงรับ (defensive measure) แต่ในขณะเดียวกันมาตรการนี้ก็เป็มาตรการเชิงรุก (offensive measure) ในตัว เพราะเป็นการแจ้งให้สมาชิกของสังคมทราบล่วงหน้าว่าการกระทำใดบ้างที่เป็นความผิด ผู้จัดและผู้เข้าร่วมการชุมนุมจึงต้องใช้ความระมัดระวังในการเข้าร่วมการชุมนุมอย่างมาก เนื่องจากในสหรัฐอเมริกานั้น นอกจากผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแล้ว ยังอาจต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive damage) ซึ่งศาลมักกำหนดในอัตราที่สูงมากอีกด้วย

ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไอศแลนด์เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๐๐๙ (Protests against BART Police Shooting of Oscar Grant) และยังมีการชุมนุมเนื่องจากเหตุการณ์ต่าง ๆ จำนวนมาก

สำหรับรัฐแคลิฟอร์เนียที่เป็นกรณีศึกษานั้น ได้รับรองเสรีภาพของประชาชน ในการชุมนุมเพื่อประโยชน์ร่วมกัน (Common good) ไว้ในมาตรา ๑ ของรัฐธรรมนูญของรัฐ^{๕๓} และมีบทบัญญัติคุ้มครองการใช้เสรีภาพดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (Penal Code) โดยมาตรา ๔๐๓ ห้ามมิให้บุคคลที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายเข้าไปรบกวนการชุมนุมใด ๆ หากการชุมนุมนั้นมิใช่การชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนการควบคุมการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาเช่นกัน โดยมาตรา ๔๐๗ ให้คำจำกัดความของ “การชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” ว่าหมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันกระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในลักษณะที่รุนแรง (violent) หรือก่อให้เกิดความวุ่นวาย (boisterous) หรือความไม่สงบ เรียบร้อย (tumultuous)^{๕๔} และผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ไม่สงบเรียบร้อย (rout) หรือการชุมนุม โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง (misdemeanour)^{๕๕} และถ้า ผู้ชุมนุมจงใจใช้ถ้อยคำปลุกเร้าให้ผู้ฟังใช้ความรุนแรง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๙๐ วันหรือ ปรับไม่เกิน ๔๐๐ US\$ หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๑๕.๕)

สำหรับมาตรการจัดการกับผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น มาตรา ๔๐๙.๕ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจปิดการเข้าออกพื้นที่จัดการชุมนุมเพื่อประโยชน์ในการควบคุม ความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นได้ และหากเจ้าหน้าที่ของรัฐแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุมเลิกการ ชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นแล้ว แต่ยังมีผู้ที่ยังคงอยู่ในสถานที่ชุมนุม มาตรา ๔๐๙ บัญญัติให้ ผู้ที่ยังคงอยู่ในสถานที่ชุมนุมนั้นเป็นผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง และถ้าการชุมนุมนั้นมี การใช้กำลังหรือความรุนแรงอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยสาธารณะ ถือเป็นการ จลาจลตามมาตรา ๔๐๔ โดยผู้ที่มีเจตนาก่อจลาจลหรือเข้าร่วมในการกระทำที่ก่อให้เกิดการ จลาจล หรือก่อให้เกิดบุคคลอื่นใช้กำลังหรือความรุนแรง หรือเผาหรือทำลายทรัพย์สิน มีความผิดฐาน ยุยงส่งเสริมให้ก่อการจลาจล ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ US\$ หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๔๐๔.๖) ส่วนผู้เข้าร่วมในการจลาจลต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้ยุยง ส่งเสริมให้ก่อการจลาจล (มาตรา ๔๐๕)

^{๕๓}ARTICLE I DECLARATION OF RIGHTS

Section 3. (a) The people have the right to instruct their representatives, petition government for redress of grievances, and assemble freely to consult for the common good.

^{๕๔}407. Whenever two or more persons assemble together to do an unlawful act, or do a lawful act in a violent, boisterous, or tumultuous manner, such assembly is an unlawful assembly.

^{๕๕}มาตรา ๔๐๔

II.

ประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศแล้ว แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน

สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศแล้ว แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน และกฎหมายของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ กฎหมายที่ใช้บังคับบนแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงซึ่งตราขึ้นตั้งแต่ในสมัยที่ฮ่องกงยังอยู่ในความปกครองของอังกฤษแต่ยังคงใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายกฎหมายที่ใช้บังคับบนแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๒.๑ แผ่นดินใหญ่

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนที่ใช้บนแผ่นดินใหญ่ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสามัญของสภาประชาชนเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๑๙๘๙ และประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนลงนามในประกาศใช้เป็นกฎหมายและมีผลใช้บังคับในวันเดียวกันนั่นเอง

อย่างไรก็ดี บันทึกรึ่นี้มิได้ศึกษากฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนจากตัวบทภาษาจีนโดยตรง แต่ศึกษาจากคำแปลภาษาอังกฤษของกฎหมายดังกล่าว (Law of the People's Republic of China on Assemblies, Processions and Demonstrations) ซึ่งค้นได้จากฐานข้อมูลกฎหมายเอเชีย (AsianLII)^{๔๖}

๒.๑.๑ โครงสร้างของกฎหมาย

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนมีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๖ มาตรา แบ่งออกเป็น ๕ หมวด หมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไป หมวด ๒ ว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาต หมวด ๓ ว่าด้วยการจัดการชุมนุมในที่สาธารณะ หมวด ๔ ว่าด้วยความรับผิดชอบตามกฎหมาย และหมวด ๕ เบ็ดเตล็ด

๒.๑.๒ บททั่วไป

บททั่วไป (มาตรา ๑-๖) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายและหลักการทั่วไปของการชุมนุมในที่สาธารณะ โดยมาตรา ๑ บัญญัติว่ากฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิในการชุมนุมในที่สาธารณะของประชาชนและเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อย โดยมาตรา ๒ ของกฎหมายนี้แยกการชุมนุมในที่สาธารณะออกเป็น ๓ ประเภท คือ

^{๔๖} <http://www.asianlii.org/cn/legis/cen/laws/apad423/>

“การประชุม” (Assembly) หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามารวมตัวกัน
ในที่สาธารณะที่เปิดโล่งเพื่อแสดงความเห็นหรือเจตจำนงของตน

“การเดินขบวน” (Procession) หมายถึง การที่ประชาชนร่วมกันเดินขบวน
ไปตามถนนสาธารณะหรือผ่านที่สาธารณะที่เปิดโล่งเพื่อแสดงเจตจำนงร่วมกันของกลุ่ม
ผู้เดินขบวน

“การประชุมเรียกร้อง” (Demonstration) หมายถึง การที่ประชาชนรวมตัวกัน
เพื่อแสดงเจตจำนงร่วมกัน เรียกร้อง คัดค้าน หรือสนับสนุน ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ว่าจะกระทำ
ในรูปการประชุม การเดินขบวน การเข้าฟัง (sit-in) หรือรูปแบบอื่นในที่สาธารณะที่เปิดโล่งหรือ
ถนนสาธารณะ

ทั้งนี้ กฎหมายนี้ไม่ใช้กับการชุมนุมในที่สาธารณะที่เป็นการรวมตัวกันของ
ประชาชนเพื่อร่วมกิจกรรมสันติภาพหรือกีฬา กิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมที่เป็นประเพณี
พื้นบ้าน

ส่วนคำจำกัดความของคำว่า “ที่สาธารณะ” และ “ถนนสาธารณะ” นั้น
เป็นไปตามกฎหมายลำดับรองที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุม
ในที่สาธารณะ (Regulations Implementation of the Law of the People’s Republic of
China on Assemblies, Processions and Demonstrations) โดย “ที่สาธารณะ” หมายถึง
ที่สาธารณะที่เปิดโล่งที่ประชาชนสามารถเข้าไปได้อย่างเสรีหรือโดยใช้บัตรผ่าน แต่ไม่รวมถึงที่เปิด
โล่งในสถานที่ใด ๆ ที่บริหารจัดการโดยหน่วยงานของรัฐ ส่วน “ถนนสาธารณะ” หมายถึงเส้นทาง
สัญจรสาธารณะทั้งทางบกทางน้ำ แต่ไม่รวมถึงเส้นทางสัญจรเพื่อการใช้งานของหน่วยงานของรัฐ
โดยเฉพาะ

มาตรา ๓ ถึงมาตรา ๕ วางหลักการชุมนุมในที่สาธารณะว่าสิทธิในการชุมนุม
การเดินขบวน และการชุมนุมเรียกร้องของประชาชนย่อมได้รับความคุ้มครองโดยรัฐบาล
ประชาชนในทุกกระดับ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ประโยชน์สาธารณะ
หรือสิทธิหรือเสรีภาพที่รับรองโดยกฎหมายของผู้อื่น และต้องกระทำโดยสงบ ไม่มีการพกพาอาวุธ
ใด ๆ และต้องไม่มีการใช้ความรุนแรง สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการประชุม
การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้น มาตรา ๖ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานด้าน
ความมั่นคงประจำท้องถิ่นที่การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้นจัดขึ้น ในกรณีที่
เส้นทางเดินขบวนหรือการประชุมเรียกร้องนั้นเกี่ยวข้องกับพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงาน
ด้านความมั่นคงประจำท้องถิ่นมากกว่าสองแห่งขึ้นไป หน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับที่สูงกว่า
หน่วยงานด้านความมั่นคงประจำท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าวอยู่จะเป็นผู้รับผิดชอบดูแล
การเดินขบวนหรือการประชุมเรียกร้องนั้น

๒.๑.๓ การขออนุญาตและการอนุญาต

การขออนุญาตและการอนุญาตให้จัดการชุมนุมเป็นไปตามความในหมวด ๒ ของ
กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ โดยผู้ประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือ

การประชุมหรือเรียกร้องยื่นคำขออนุญาตเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยื่นคำขอต่อ “เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ” ซึ่งได้แก่ หน่วยงานด้านความมั่นคงประจำท้องถิ่น หรือหน่วยงานด้านความมั่นคงในระดับที่สูงกว่าหน่วยงานด้านความมั่นคงประจำท้องถิ่นที่รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าว (กรณีเส้นทางเดินขบวนหรือการประชุมเรียกร้องนั้นเกี่ยวเนื่องกับพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานด้านความมั่นคงประจำท้องถิ่นมากกว่าสองแห่งขึ้นไป) และต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เว้นแต่การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๗) หรือการประชุมที่ผู้จัดได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากหน่วยงานของรัฐให้เป็นผู้จัดขึ้น (มาตรา ๑๗)

คำขออนุญาตนั้นต้องระบุวัตถุประสงค์ของการจัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้อง วิธีดำเนินการ แผ่นป้ายปิดประกาศและคำขวัญ (Slogan) ที่จะใช้ จำนวนผู้เข้าร่วม จำนวนยานพาหนะที่เข้าร่วม รายละเอียดและจำนวนเครื่องเสียงที่จะใช้ ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด สถานที่จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องและสถานที่สิ้นสุดการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้อง เส้นทางเดินขบวนหรือการประชุมเรียกร้อง และชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของผู้รับผิดชอบการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้น (มาตรา ๘)

สำหรับผู้รับผิดชอบการประชุมนั้น ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๘ ของกฎหมายลำดับรองที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะฯ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่มีความสามารถตามกฎหมายหรือบุคคลที่กฎหมายจำกัดความสามารถ
- (๒) ต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิด
- (๓) อยู่ระหว่างการพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้แรงงาน
- (๔) อยู่ภายใต้มาตรการบังคับทางอาญาหรือมาตรการจำกัดเสรีภาพของบุคคล

ประการอื่น

ทั้งนี้ ผู้ประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องต้องยื่นคำขออนุญาตก่อนที่จะเริ่มการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องไม่น้อยกว่า ๕ วัน (มาตรา ๘) ในกรณีนี้ ผู้ประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องต้องยื่นคำขออนุญาตด้วยตนเอง พร้อมแสดงบัตรประจำตัวประชาชนตามข้อ ๙ ของกฎหมายลำดับรองที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะฯ

เมื่อได้รับคำขอ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขออนุญาตทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๒ วันก่อนวันที่ระบุไว้ในคำขออนุญาตว่าเป็นวันเริ่มการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้อง ถ้าไม่อนุญาต ต้องระบุเหตุผลในการไม่อนุญาตไว้ด้วย แต่ถ้าไม่แจ้งผลภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้อนุญาตแล้ว (มาตรา ๙)

ในกรณีที่คำขออนุญาตจัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการจัดการกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ภายในสองวันเมื่อได้

รับคำขออนุญาตดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหานั้น ประชุมปรึกษาหารือกับผู้รับผิดชอบการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้นก่อน และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจสั่งให้เลื่อนการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้น ออกไปได้ ๕ วัน ในการนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องประชุมปรึกษาหารือกับผู้รับผิดชอบ การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้นภายในสองวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (มาตรา ๑๐) ถ้าตกลงแก้ไขปัญหาได้ภายในสองวัน ให้ทำบันทึกข้อตกลง เป็นหนังสือแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ หรือถ้าตกลงกันไม่ได้และผู้ยื่นคำขอยืนยันที่จะจัดการ การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องต่อไป ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจใช้ดุลพินิจว่าสมควร อนุญาตให้จัดการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้นหรือไม่ (ข้อ ๑๑ ของกฎหมาย ลำดับรองที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะ)

การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจว่าสมควรอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้จัดการ การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องหรือไม่นั้น มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ กำหนด กรอบในการใช้ดุลพินิจไว้ดังนี้

กรณีห้ามอนุญาตเด็ดขาด (มาตรา ๑๒)	กรณีอนุญาตให้จัดการได้เงื่อนไขที่กำหนดได้ (มาตรา ๑๑)
<ul style="list-style-type: none">• การชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุม เรียกร้องที่ขัดต่อหลักการตามรัฐธรรมนูญ• การชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุม เรียกร้องที่เป็นอันตรายต่อความเป็น เอกภาพ อำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่ง ดินแดนของประเทศ• การชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุม เรียกร้องที่ก่อให้เกิดความแตกแยกของ ประชาชนในชาติ• การชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุม เรียกร้องที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเป็น อันตรายโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติหรือ ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่าง ร้ายแรง	<p>-การประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้อง ที่มีใช้กรณีห้ามอนุญาตเด็ดขาด แต่เจ้าหน้าที่ผู้มี อำนาจเห็นว่าการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุม เรียกร้องนั้นอาจมีผลกระทบอย่างมากต่อการจราจร และความสงบเรียบร้อย ในการนี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ อาจเปลี่ยนแปลงเวลา สถานที่ หรือเส้นทางการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้นได้ แล้วแจ้งให้ผู้รับผิดชอบการประชุมทราบภายใน ระยะเวลาอันสมควร</p> <p>-ในกรณีดังต่อไปนี้ ข้อ ๑๓ ของกฎหมายลำดับรอง ที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การชุมนุมในที่สาธารณะฯ ให้ถือว่าเป็นการประชุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องนั้น อาจมีผลกระทบอย่างมากต่อการจราจรและความสงบ เรียบร้อย</p> <ul style="list-style-type: none">• ระยะเวลาจัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือ การชุมนุมเรียกร้องตรงกับช่วงเวลาเร่งด่วน และอาจทำให้การจราจรติดขัดอย่างรุนแรง เป็นเวลานาน• สถานที่ หรือ เส้นทางการชุมนุม การเดินขบวน หรือการประชุมเรียกร้องอยู่ใน ระหว่างการก่อสร้างและไม่สามารถใช้สัญจร

กรณีขออนุญาตเค็ดขาด (มาตรา ๑๖)	กรณีล่อนคุดให้จัดกาชไตเงื่อนชไตกำหนดไค (มาตรา ๑๑)
	<p>ไปมาได้</p> <ul style="list-style-type: none">• สถานที่จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือ การชุมนุมเรียกร้องเป็นท่าเรือข้ามฟาก ช่วง ที่ทางรถไฟตัดกับถนน หรือใกล้กับชายแดน• ยานยนต์ที่ใช้ในการชุมนุม การเดินขบวน หรือ การชุมนุม เรียกร้อง มีสภาพ ที่ ไม่สอดคล้องกับ บทบัญญัติว่าด้วย การบำรุงรักษาถนน• เวลาและสถานที่จัดชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องตรงกับ การจัด กิจกรรมระดับชาติ• มีผู้ได้รับอนุญาตให้จัดการชุมนุม การ เดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องในเวลา และสถานที่นั้นก่อนแล้ว

ผู้รับผิดชอบการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องซึ่งไม่พอใจคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่ไม่อนุญาตให้จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง อาจขอให้รัฐบาลประชาชนในระดับเดียวกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำขอนั้นใหม่ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ในการนี้ รัฐบาลประชาชนต้องพิจารณาคำขอนั้นให้แล้วเสร็จภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ (มาตรา ๑๓)

ในกรณีได้รับอนุญาตให้จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง ผู้รับผิดชอบการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง อาจขออนุญาตก่อนการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องก็ได้ แต่ถ้าเริ่มการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องไปแล้ว ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบและสลายการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้นเสีย (มาตรา ๑๔)

๒.๑.๔ การเข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง

กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนจำกัดสิทธิในการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องของประชาชนชาวจีนแผ่นดินใหญ่ไว้เฉพาะผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตที่มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องเท่านั้น ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ในเขตที่มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องจะเข้าร่วมการชุมนุมข้ามเขตมิได้ (มาตรา ๑๕) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจจับผู้เข้าร่วมการชุมนุมข้ามเขตเพื่อส่งตัวกลับไปยังภูมิลำเนาได้ (มาตรา ๓๓) ส่วนคนต่างชาตจะเข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องใด ๆ มิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (มาตรา ๓๔)

๒.๑.๕ การจัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง

การควบคุมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง และการจรรยาบรรณ ให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อยนั้นเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (มาตรา ๑๔) และการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องต้องไม่เป็นการรบกวนบุคคลอื่นโดยการใช้ความรุนแรง การใช้กำลังบังคับ หรือการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายประการอื่น (มาตรา ๑๕) ในส่วนที่เกี่ยวกับการจรรยาบรรณ หากไม่สามารถเดินขบวนตามเส้นทางที่ได้รับอนุญาตได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนเส้นทางเดินขบวนได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๒๐) ถ้าการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้นจัดในหรือต้องผ่านหน่วยงานของรัฐ หน่วยทหาร สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ หรือสถานทูตหรือสถานกงสุลต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจกำหนด “เขตปลอดภัยชั่วคราว” เพื่อมิให้ผู้เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้อง ผ่านเข้าไปใกล้สถานที่ดังกล่าวโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ (มาตรา ๒๒)

นอกจากนี้ มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องในรัศมี ๑๐-๓๐๐ เมตรโดยรอบสถานที่ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสภาประชาชนหรือรัฐบาลประชาชนประจำจังหวัด

(๑) ทรัพย์สินของกรมการตำรวจแห่งสภาประชาชน กรมการตำรวจแห่งรัฐ กรมการทหาร ศาลประชาชนสูงสุด และผู้แทนประชาชนสูงสุด

(๒) สถานที่ซึ่งแขกของรัฐพักอยู่

(๓) ที่ทำการทางทหารที่สำคัญ

(๔) ทำอากาศยาน สถานีรถไฟและท่าเรือ

ส่วนเวลาชุมนุม เดินขบวน หรือชุมนุมเรียกร้องนั้น จำกัดระหว่างเวลา ๖ นาฬิกา ถึง ๒๒ นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐบาลท้องถิ่น จะชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องข้ามวันมิได้ (มาตรา ๒๔)

ถ้าการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต หรือเป็นการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องโดยมิได้รับอนุญาต หรือการกระทำดังกล่าวอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงหรืออาจมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสงบเรียบร้อย เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งให้ยุติการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้นได้ หากสั่งแล้วแต่ผู้เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องไม่ยอมยุติ ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ณ ที่นั้น มีอำนาจสั่งให้ใช้มาตรการใด ๆ เพื่อให้การชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้นยุติลงได้ และถ้าผู้เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องละเมิดเขตปลอดภัยชั่วคราวก็ดี รุกเข้าไปในรัศมีที่กำหนดไว้ก็ดี หรือกระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายประการอื่นก็ดี เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจจับและคุมขังผู้เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องได้ทันที (มาตรา ๒๗)

๒.๑.๖ ความรับผิด

เป็นไปตามหมวด ๔ ของกฎหมายนี้ โดยผู้ใดกระทำการอันก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายลำดับรองที่ออกเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย (Regulations on Administrative Penalties for Public Security) ต้องระวางโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว^{๓๖} แต่สำหรับผู้รับผิดชอบการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้น การชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต หรือเป็นการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องโดยไม่ได้รับอนุญาต ผู้รับผิดชอบอาจถูกเตือนหรือขัง ๑๕ วัน (มาตรา ๒๘) และต้องถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๑๕๘ แห่งกฎหมายอาญาด้วย (มาตรา ๒๙) ส่วนผู้เข้าร่วมการชุมนุมที่กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาในระหว่างการชุมนุมก็ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญา ถ้าพกอาวุธหรือวัตถุระเบิดเข้าไปในที่ชุมนุมก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๑๖๓ แห่งกฎหมายอาญา ถ้าการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องลุกลามนำไปสู่การยึดสถานที่สาธารณะ ชัดขวางการสัญจรไปมาบนทางเท้า หรือปิดกั้นถนน ผู้รับผิดชอบการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องนั้น ต้องถูกดำเนินคดีตามมาตรา ๑๕๙ แห่งกฎหมายอาญาด้วย (มาตรา ๒๙)

ส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับผู้เข้าไปรบกวนการการชุมนุม การเดินขบวน หรือการชุมนุมเรียกร้องที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายนี้ อาจถูกเตือนหรือขัง ๑๕ วัน และถ้าการกระทำนั้นมีความร้ายแรงและเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา ผู้กระทำต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาด้วย (มาตรา ๓๐)

อนึ่ง ผู้กระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐหรือเอกชน หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายหรือเสียชีวิตยังต้องรับผิดทางแพ่งในความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย (มาตรา ๓๒)

๒.๒ เขตปกครองพิเศษฮ่องกง

ตาม Sino-British Joint Declaration on the Question of Hong Kong (中华人民共和国政府和大不列颠及北爱尔兰联合王国政府关于香港问题的联合声明 / 中英联合声明) ระหว่างอังกฤษกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๑๙๘๔^{๓๗} อังกฤษประกาศว่าจะคืนฮ่องกงให้แก่สาธารณรัฐประชาชนจีนในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๑๙๙๗ และสาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศว่าจะใช้อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงในวันเดียวกัน และจะกำหนดให้ฮ่องกงเป็นเขตปกครองพิเศษ (Hong Kong Special Administrative Region: HKSAR) แต่จะใช้

^{๓๖}ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสามัญของสภาประชาชนเมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๑๙๘๖ และแก้ไขเพิ่มเติมตามมติคณะกรรมการสามัญของสภาประชาชนเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๑๙๙๔ (รายละเอียดของกฎหมายนี้โปรดดู <http://www.china.org.cn/english/government/207301.htm>)

^{๓๗}จดทะเบียนไว้ต่อสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๑๙๘๔

อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงตามหลักหนึ่งประเทศสองระบบ (One country, two system: 一国两制) โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนยอมให้เขตปกครองพิเศษฮ่องกงใช้ระบอบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมต่อไปได้อีก ๕๐ ปี แต่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะเป็นผู้ใช้อำนาจด้านการต่างประเทศและการป้องกันประเทศเหนือฮ่องกง ซึ่งหลักการดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ (Basic Law) ของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง สำหรับระบบกฎหมายนั้น มาตรา ๘ ของรัฐธรรมนูญของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง^{๔๔} มีบทเฉพาะกาลรองรับว่าบรรดากฎหมายที่ใช้บังคับในฮ่องกงก่อนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะใช้อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกงนั้น ให้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป เว้นแต่จะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้ หรือถูกแก้ไขตามกระบวนการนิติบัญญัติ

สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะของฮ่องกงนั้น Hong Kong Bill of Rights Ordinance (Chapter ๓๘๓) ซึ่งตราขึ้นในปี ๑๙๙๑ เพื่ออนุวัติการตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองฯ ได้รับรองสิทธิในการชุมนุมโดยสงบของชาวฮ่องกงไว้ในมาตรา ๑๗^{๕๐} โดยใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศฯ ส่วนการกำกับดูแลการชุมนุมให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อยนั้นเป็นไปตาม Hong Kong Public Order Ordinance (Chapter ๒๔๕) ซึ่งตราขึ้นตั้งแต่ปี ๑๙๖๗ และโดยที่กฎหมายทั้งสองฉบับนั้นตราขึ้นในระหว่างที่ฮ่องกงยังอยู่ในความปกครองของอังกฤษ ดังนั้น โดยผลของ Sino-British Joint Declaration on the Question of Hong Kong ประกอบกับ มาตรา ๘ ของรัฐธรรมนูญของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง กฎหมายทั้งสองฉบับนี้จึงยังคงมีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน

อนึ่ง โดยที่ Hong Kong Bill of Rights Ordinance เป็นบทบัญญัติเพื่ออนุวัติการตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองฯ โดยใช้ถ้อยคำเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศฯ เท่านั้น ดังนั้น บทนี้ก็จะศึกษาเฉพาะการกำกับดูแลการชุมนุมให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อยตาม Hong Kong Public Order Ordinance เท่านั้น

^{๔๔} Article 8

The laws previously in force in Hong Kong, that is, the common law, rules of equity, ordinances, subordinate legislation and customary law shall be maintained, except for any that contravene this Law, and subject to any amendment by the legislature of the Hong Kong Special Administrative Region.

^{๕๐} Article 17 Right of peaceful assembly

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

๒.๒.๑ ความทั่วไป

Hong Kong Public Order Ordinance เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย กำกับดูแลการจัดการชุมนุม (Organisation) และการชุมนุมทั้งในที่สาธารณะและที่ส่วนบุคคล การเดินขบวน และการจัดการกับการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การก่อการจลาจล และการอื่นที่เกี่ยวข้องกัน^{๖๐} โดย “การประชุม” (Meeting: 集會) ตามมาตรา ๒ ของกฎหมายนี้ หมายถึง การที่บุคคลมารวมตัวกัน (gathering or assembly) โดยมีการเรียกประชุมหรือภายใต้การจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปราย (Discussion) ในประเด็นหรือเรื่องที่อยู่ในความสนใจหรือกังวลของประชาชนทั่วไปหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคม หรือเพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นในประเด็นหรือเรื่องนั้น รวมถึงการที่บุคคลมารวมตัวกันไม่ว่าจะมีการเรียกประชุมหรือภายใต้การจัดการล่วงหน้าหรือไม่ โดยผู้ซึ่งแสดงหรือพยายามแสดงออกว่าตนเป็นผู้ควบคุมหรือจัดการรวมนั้นนั้นต้องการให้เป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เช่นนั้น แต่ไม่รวมถึงการที่บุคคลมารวมตัวกันโดยมีการเรียกประชุมหรือภายใต้การจัดการโดยเฉพาะสำหรับกรณีดังต่อไปนี้

- การรวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสังคม การสันตนาการ วัฒนธรรม วิชาการ การศึกษา การศาสนา หรือการกุศล หรือเพื่อการประชุมหรือสัมมนาเพื่ออภิปรายโดยสุจริต (*bona fide*) ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสังคม การสันตนาการ วัฒนธรรม วิชาการ การศึกษา การศาสนา การกุศล การประกอบวิชาชีพ ธุรกิจ หรือการค้าพาณิชย์
- การรวมตัวกันเพื่อร่วมพิธีศพ
- การรวมตัวกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรสาธารณะใด ๆ
- การรวมตัวกันเพื่อทำหน้าที่หรือใช้อำนาจตามกฎหมายใด ๆ

จากคำจำกัดความของการชุมนุมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการชุมนุมสามารถทำได้ทั้งในที่ส่วนบุคคล (Private premise) และที่สาธารณะ (Public place: 公眾地方) ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายอังกฤษ แม้กฎหมายจะมีได้นิยาม “ที่ส่วนบุคคล” ไว้ชัดเจน แต่เนื่องจากในขณะที่ตรากฎหมายนี้ ช่องกงอยู่ในความปกครองของอังกฤษ ที่ส่วนบุคคลจึงเป็นไปตามหลัก Common law ที่ศาลวางไว้ในคดี *Davis v. Lisle*^{๖๑} อันหมายถึงสถานที่ที่บุคคลภายนอกจะเข้าไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นเท่านั้น ส่วน “ที่สาธารณะ” มาตรา ๒ นิยามว่าหมายถึง สถานที่ใด ๆ ที่ประชาชนทั่วไปหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสังคมมีสิทธิหรือได้รับอนุญาตให้เข้าไป ไม่ว่าจะต้องจ่ายเงินค่าเข้าหรือไม่ และสถานที่ซึ่งใช้หรือมักจะใช้เพื่อการชุมนุม ดังนั้น “การประชุมในที่สาธารณะ” (Public meeting: 公眾集會) จึงหมายถึงการประชุมที่จัดขึ้นในที่สาธารณะ

^{๖๐} Long Title

^{๖๑} [1936] 2 K.B. 434 (D.C)

นอกจากนี้ มาตรา ๒ แห่ง Hong Kong Public Order Ordinance ยังได้นิยาม คำว่า “การรวมตัวกันของประชาชน” (Public gathering: 公眾聚集) เพื่อใช้เป็นคำกว้าง ๆ เพื่อแสดงถึงการชุมนุมในที่สาธารณะ การเดินขบวน รวมตลอดทั้งการชุมนุมหรือรวมตัวกันของ ประชาชนในรูปแบบอื่น ๆ ในที่สาธารณะ โดยมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไปด้วย

๒.๒.๒ การจัดการชุมนุม

การจัดการชุมนุมตาม Hong Kong Public Order Ordinance นั้น มาตรา ๗ วางหลักไว้ว่าการชุมนุมในที่สาธารณะจะจัดได้ต่อเมื่อผู้บัญชาการตำรวจ (Commissioner of Police) ได้รับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุม และผู้บัญชาการตำรวจมิได้มีคำสั่งห้าม จัดการชุมนุมนั้น (มาตรา ๗ (๑)) เว้นแต่การชุมนุมดังต่อไปนี้ (มาตรา ๗ (๒))

- การชุมนุมที่มีผู้เข้าร่วมน้อยกว่า ๕๐ คน
- การชุมนุมในส่วนบุคคลที่มีผู้เข้าร่วมน้อยกว่า ๕๐๐ คน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการ อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเข้าร่วมการชุมนุมได้หรือไม่
- การชุมนุมที่จัดขึ้นในโรงเรียนที่ขึ้นทะเบียนหรือได้รับยกเว้นการขึ้นทะเบียน ตามกฎหมายการศึกษา (Education Ordinance)^{๖๙} หรือในสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมาย อุดมศึกษา (Post Secondary Colleges Ordinance)^{๗๐} หรือในสถานศึกษาที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย อื่น ถ้าการชุมนุมนั้นจัดหรือหรือได้รับการรับรองโดยคณะกรรมการของสถาบันการศึกษานั้น และคณะกรรมการบริหารสถาบันการศึกษานั้นยินยอมให้จัดการชุมนุมนั้นได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการ อนุญาตให้ประชาชนทั่วไปหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเข้าร่วมการชุมนุมได้หรือไม่

ในการแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมนั้น ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมต้องยื่น หนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจ (Commissioner of Police) ด้วยตนเอง (in person) ก่อน หรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นแทนตนก็ได้ โดยต้องยื่นภายใน ๑๑ นาฬิกา ของวันก่อนวันที่จะจัดการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าวันสุดท้ายที่จะยื่นหนังสือ ดังกล่าวตรงกับวันหยุดราชการ จะต้องยื่นภายใน ๑๑ นาฬิกา ของวันทำการวันถัดไป (มาตรา ๘ (๑)) แต่ถ้ามิเหตุผลอันเชื่อได้ว่าผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมไม่สามารถยื่นหนังสือดังกล่าวได้ทัน ผู้บัญชาการตำรวจอาจรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมที่ยื่นช้ากว่าที่กำหนดก็ได้ (มาตรา ๘ (๒)) แต่ถ้าผู้บัญชาการตำรวจไม่ยอมรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุม ที่ยื่นช้ากว่าที่กำหนด ผู้บัญชาการตำรวจต้องมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับพร้อมเหตุผลไปยังผู้ประสงค์ จะจัดการชุมนุมโดยเร็ว (มาตรา ๘ (๓))

^{๖๙}Chapter ๒๗๔

^{๗๐}Chapter ๓๒๐

สำหรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมนั้นต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มาตรา ๘ (๔))

▪ ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้จัดการชุมนุม หรือสมาคม (Society)^{๖๔} หรือองค์กรสนับสนุนหรือที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการชุมนุมนั้น และของบุคคลที่เป็นผู้แทนของผู้จัดการชุมนุมซึ่งต้องอยู่ร่วมการชุมนุมตลอดระยะเวลาการชุมนุม

- วัตถุประสงค์และหัวข้อเรื่อง (Subject-matter) ของการชุมนุม
- วันที่ สถานที่ เวลาเริ่มต้น และระยะเวลาในการชุมนุม และ
- จำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมโดยประมาณ

สำหรับสถานที่ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมนั้น ให้ยื่นผ่านเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เป็นหัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่รับผิดชอบสถานที่จัดการชุมนุม (มาตรา ๘ (๔)) และต้องจัดให้มีการออกใบรับให้แก่ผู้แจ้งด้วย (มาตรา ๘ (๕))

เมื่อผู้บัญชาการตำรวจพิจารณาหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมแล้ว อาจมีคำสั่งห้ามจัดการชุมนุมนั้นได้ หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าการห้ามจัดการชุมนุมนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ หรือความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น (มาตรา ๙ (๑)) ทั้งนี้ คำสั่งห้ามจัดการชุมนุม (Notice of Prohibition) ต้องทำเป็นหนังสือพร้อมระบุเหตุผลที่ชัดเจน แล้วส่งไปยังผู้ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมหรือผู้ที่ถูกระบุชื่อในหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวว่าเป็นผู้จัดการชุมนุมหรือผู้แทนผู้จัดการชุมนุม หรือจะประกาศคำสั่งห้ามดังกล่าวไว้ ณ สถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจเห็นสมควร (มาตรา ๙ (๒)) แต่ถ้ามีการยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมก่อนการชุมนุมแต่ช้ากว่าที่กำหนดตามมาตรา ๘ และผู้บัญชาการตำรวจยอมรับหนังสือแจ้งนั้นไว้ ผู้บัญชาการตำรวจจะสั่งห้ามจัดการชุมนุมนั้นมิได้ (มาตรา ๙ (๓))

อย่างไรก็ดี ก่อนมีคำสั่งห้ามจัดการชุมนุม ผู้บัญชาการตำรวจต้องพิจารณาก่อนว่าการกำหนดเงื่อนไขการชุมนุมจะทำให้การชุมนุมที่จะจัดขึ้นนั้นไม่กระทบกระเทือนต่อการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ หรือความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นหรือไม่ หากเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขการชุมนุมจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจจะสั่งห้ามจัดการชุมนุมนั้นมิได้ (มาตรา ๙ (๔)) แต่ให้กำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมแทน (มาตรา ๑๑ (๒)) โดยมีหนังสือแจ้งเงื่อนไขดังกล่าวพร้อมทั้งเหตุผลในการกำหนดเงื่อนไขนั้นไปยังผู้ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมหรือผู้ที่ถูกระบุชื่อในหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวว่าเป็นผู้จัดการชุมนุมหรือผู้แทนผู้จัดการชุมนุม (มาตรา ๑๑ (๓)) และผู้บัญชาการตำรวจมีอำนาจแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกเงื่อนไขในการชุมนุมโดยดำเนินการเช่นเดียวกัน (มาตรา ๑๑ (๔))

^{๖๔} หมายรวมถึงคลับ (Club) บริษัท ห้างหุ้นส่วน สมาคม หรือคณะบุคคลด้วย (มาตรา ๒)

อนึ่ง มาตรา ๑๐ ให้อำนาจแก่ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Chief Executive) ที่จะประกาศกำหนด “พื้นที่สาธารณะเพื่อการชุมนุม” (Designated public area) เพื่อเป็นสถานที่ในการจัดการชุมนุมทั่วไปก็ได้ และถ้ามีการแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมในพื้นที่ดังกล่าว และผู้บัญชาการตำรวจเห็นว่าควรกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุม จะกำหนดได้ เฉพาะเงื่อนไขเกี่ยวกับช่วงเวลาในการชุมนุมเท่านั้น (มาตรา ๑๑ (๒))

๒.๒.๓ การดำเนินการชุมนุม

ในการชุมนุมนั้น ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการชุมนุม ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมตลอดระยะเวลาการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องไม่กระทำการอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะ ส่วนการใช้เครื่องขยายเสียงนั้น ผู้จัดการชุมนุมต้องควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงให้อยู่ในระดับที่สมควร หากมีการใช้เครื่องขยายเสียงในระดับที่ตึงเกินกว่าวิญญูชน (Reasonable person) จะทนรับได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งระงับการใช้เครื่องขยายเสียงตลอดระยะเวลาการชุมนุมได้ (มาตรา ๑๑ (๑))

นอกจากนี้ ผู้จัดการชุมนุมต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในการชุมนุม รวมทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้การชุมนุมเป็นไปตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัด (มาตรา ๑๑ (๕))

หากเป็นการชุมนุมในส่วนบุคคล เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ชุมนุม และผู้จัดหรือช่วยจัดการชุมนุมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยและการป้องกันอัคคีภัยอย่างเคร่งครัดด้วย (มาตรา ๑๒)

๒.๒.๔ การจัดการเดินขบวน

“การเดินขบวน” (Public procession: 公眾遊行) เป็นการรวมตัวกันของประชาชนแบบหนึ่ง หมายถึง การเดินเข้าไปใน ไปยัง หรือไปจากที่สาธารณะ (มาตรา ๒) โดยมาตรา ๑๓ วางหลักในการเดินขบวนไว้ว่า

- ผู้ประสงค์จะจัดให้มีการเดินขบวนต้องแจ้งความประสงค์ที่จะเดินขบวนต่อผู้บัญชาการตำรวจ
- ผู้บัญชาการตำรวจต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบว่าไม่ปฏิเสธการเดินขบวนนั้น
- การเดินขบวนต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

อย่างไรก็ดี การเดินขบวนที่มีได้เดินบนถนนสาธารณะ (Public highway or thoroughfare) หรือในสวนสาธารณะ หรือการเดินขบวนที่มีผู้เข้าร่วมน้อยกว่า ๓๐ คน และการเดินขบวนที่มีลักษณะตามที่ผู้บัญชาการตำรวจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้นไม่ต้องปฏิบัติตามหลักข้างต้น (มาตรา ๑๓ (๒))

ในการแจ้งความประสงค์ที่จะเดินขบวนนั้น ผู้ประสงค์จะเดินขบวนต้องยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมต่อผู้บัญชาการตำรวจด้วยตนเอง (in person) ก่อน หรือจะมอบหมายให้ผู้อื่นเป็นผู้ยื่นแทนตนก็ได้ (มาตรา ๑๓A (๔)) โดยถ้าเป็นการเดินขบวนแท้ในพิธีศพโดยมีศพอยู่ในขบวนจริง ต้องยื่นก่อนการเดินขบวนไม่น้อยกว่า ๒๔ ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นการเดินขบวนอื่น ต้องยื่นภายใน ๑๑ นาฬิกา ของวันก่อนวันที่จะเดินขบวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยหากวันสุดท้ายที่จะยื่นหนังสือดังกล่าวตรงกับวันหยุดราชการ จะต้องยื่นภายใน ๑๑ นาฬิกา ของวันทำการวันถัดไป (มาตรา ๑๓A (๑)) แต่ถ้ามีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าผู้ประสงค์จะจัดการเดินขบวนไม่สามารถยื่นหนังสือดังกล่าวได้ทัน ผู้บัญชาการตำรวจอาจรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนที่ยื่นช้ากว่าที่กำหนดก็ได้ (มาตรา ๑๓A (๒)) แต่ถ้าผู้บัญชาการตำรวจไม่ยอมรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนที่ยื่นช้ากว่าที่กำหนด ผู้บัญชาการตำรวจต้องมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับพร้อมเหตุผลไปยังผู้ประสงค์จะจัดการเดินขบวนโดยเร็ว (มาตรา ๑๓A (๓))

สำหรับหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุมนั้นต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๓A (๔))

- ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้จัดการเดินขบวน หรือสมาคม (Society) หรือองค์กรสนับสนุนหรือที่เกี่ยวข้องกับการเดินขบวนนั้น และของบุคคลที่เป็นผู้แทนของผู้จัดการเดินขบวนซึ่งต้องอยู่ร่วมการเดินขบวนตลอดระยะเวลาการเดินขบวน
- วัตถุประสงค์และหัวเรื่อง (Subject-matter) ของการเดินขบวน
- วันที่ เส้นทางเดินขบวน เวลาเริ่มต้น และระยะเวลาในการเดินขบวน
- วันที่ สถานที่ เวลาเริ่มต้น และระยะเวลาในการชุมนุมที่เกี่ยวข้องกับการเดินขบวนนั้น และ
- จำนวนผู้เข้าร่วมการเดินขบวนโดยประมาณ

สำหรับสถานที่ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนนั้น ให้ยื่นผ่านเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นหัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่รับผิดชอบสถานที่จัดการเดินขบวน (มาตรา ๑๓A (๔)) และต้องจัดให้มีการออกใบรับให้แก่ผู้แจ้งด้วย (มาตรา ๑๓A (๕))

เมื่อผู้บัญชาการตำรวจพิจารณาหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนแล้วอาจปฏิเสธการเดินขบวนนั้นได้ หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าการปฏิเสธการเดินขบวนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ หรือความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น (มาตรา ๑๔ (๑)) ทั้งนี้ คำปฏิเสธการเดินขบวน (Notice of Objection) ต้องทำเป็นหนังสือพร้อมระบุเหตุผลที่ชัดเจน แล้วส่งไปยังผู้ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนหรือผู้ที่ถูกระบุชื่อในหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวว่าเป็นผู้จัดการเดินขบวนหรือผู้แทนผู้จัดการเดินขบวน หรือจะประกาศคำปฏิเสธดังกล่าวไว้ ณ สถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจเห็นสมควร (มาตรา ๑๔ (๒)) แต่ถ้ามีการยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนก่อนการเดินขบวนแต่ช้ากว่าที่กำหนด

และผู้บัญชาการตำรวจยอมรับหนังสือแจ้งนั้นไว้ ผู้บัญชาการตำรวจจะปฏิเสธการเดินขบวนนั้น มิได้ (มาตรา ๑๔ (๓))

ในกรณีผู้บัญชาการตำรวจไม่ปฏิเสธการเดินขบวนนั้น ให้มีหนังสือแจ้งไปยัง ผู้ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนหรือผู้ที่ถูกระบุชื่อในหนังสือแจ้งความ ประสงค์ดังกล่าวว่าเป็นผู้จัดการเดินขบวนหรือผู้แทนผู้จัดการเดินขบวนเพื่อทราบ (มาตรา ๑๔ (๔))

หากผู้บัญชาการตำรวจไม่มีหนังสือแจ้งว่าปฏิเสธหรือไม่ปฏิเสธ รวมทั้งไม่มีการ ประกาศว่าไม่ปฏิเสธการเดินขบวน ให้ถือว่าผู้บัญชาการตำรวจไม่ปฏิเสธการเดินขบวนนั้น (มาตรา ๑๔ (๕))

อย่างไรก็ดี ก่อนมีคำปฏิเสธการเดินขบวน ผู้บัญชาการตำรวจต้องพิจารณาก่อน ว่าการกำหนดเงื่อนไขการเดินขบวนจะทำให้การเดินขบวนที่จะจัดขึ้นนั้นไม่กระทบกระเทือนต่อ การรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ หรือความสงบเรียบร้อย หรือเพื่อ คัดกรองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นหรือไม่ หากเห็นว่าการกำหนดเงื่อนไขการเดินขบวนจะบรรลุ วัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้บัญชาการตำรวจจะปฏิเสธการเดินขบวนนั้นมิได้ (มาตรา ๑๔ (๕)) แต่ให้กำหนดเงื่อนไขในการเดินขบวนแทน โดยมีหนังสือแจ้งเงื่อนไขดังกล่าวพร้อมทั้งเหตุผล ในการกำหนดเงื่อนไขนั้นไปยังผู้ยื่นหนังสือแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการเดินขบวนหรือผู้ที่ถูกระบุ ชื่อในหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวว่าเป็นผู้จัดการเดินขบวนหรือผู้แทนผู้จัดการเดินขบวน (มาตรา ๑๕ (๒)) และผู้บัญชาการตำรวจมีอำนาจแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกเงื่อนไขในการ เดินขบวนโดยดำเนินการเช่นเดียวกัน (มาตรา ๑๕ (๓))

อนึ่ง มาตรา ๑๐ ให้อำนาจแก่ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Chief Executive) ที่จะประกาศกำหนด “พื้นที่สาธารณะเพื่อการชุมนุม” (Designated public area) เพื่อเป็นสถานที่ในการจัดการชุมนุมทั่วไปก็ได้ และถ้ามีการแจ้งความประสงค์ที่จะจัดการชุมนุม ในพื้นที่ดังกล่าว และผู้บัญชาการตำรวจเห็นว่าควรกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุม จะกำหนดได้ เฉพาะเงื่อนไขเกี่ยวกับช่วงเวลาในการชุมนุมเท่านั้น (มาตรา ๑๑ (๒))

๒.๒.๕ การเดินขบวน

ในการเดินขบวนนั้น ผู้จัดการเดินขบวนหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้จัดการ เดินขบวนต้องอยู่ร่วมการเดินขบวนตลอดระยะเวลาการเดินขบวน และผู้เข้าร่วมการเดินขบวน ต้องไม่กระทำการอันกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะ ส่วนการใช้เครื่องขยายเสียงนั้น ผู้จัดการเดินขบวนต้องควบคุมการใช้เครื่องขยายเสียงให้อยู่ ในระดับที่สมควร หากมีการใช้เครื่องขยายเสียงในระดับที่ดังเกินกว่าวิญญูชนจะทนรับได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสั่งระงับการใช้เครื่องขยายเสียงตลอดระยะเวลาการเดินขบวน (มาตรา ๑๕ (๑))

นอกจากนี้ ผู้จัดการเดินขบวนต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในการเดินขบวน รวมทั้งต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้การเดินขบวนเป็นไปตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัด (มาตรา ๑๕ (๔))

๒.๒.๖ การอุทธรณ์คำสั่งห้ามชุมนุมหรือปฏิเสธการเดินขบวน หรือการกำหนดเงื่อนไขการชุมนุมหรือการเดินขบวน

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจมีคำสั่งห้ามชุมนุมหรือปฏิเสธการเดินขบวน หรือการกำหนดเงื่อนไขการชุมนุมหรือการเดินขบวน ผู้ซึ่งมีชื่อในหนังสือแจ้งการชุมนุมหรือการเดินขบวน หรือผู้รับแจ้งคำสั่งปฏิเสธการเดินขบวนหรือเงื่อนไขการชุมนุมหรือการเดินขบวน อาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อ “คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์” (Appeal Board: 上訴委員會) (มาตรา ๑๖)

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งซึ่งผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (Chief Executive: 香港行政長官) เป็นผู้แต่งตั้งจากอดีตผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ อดีตผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อดีตผู้พิพากษาศาลแขวง หรืออดีต Magistrate ซึ่งเคยปฏิบัติหน้าที่มาไม่น้อยกว่าสิบปี และกรรมการอื่นอีกจำนวน ๑๕ คน ซึ่งผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงเป็นผู้แต่งตั้งตามที่เห็นสมควร โดยกรรมการอื่นนี้ต้องไม่เป็นข้าราชการ และให้ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงแต่งตั้งกรรมการสองคนในจำนวน ๑๕ คนนี้เป็นรองประธานกรรมการ (มาตรา ๔๓ (๑)-(๓)) และต้องประกาศการแต่งตั้งในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา ๔๓ (๕)) คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละไม่เกินสองปีและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ (มาตรา ๔๓ (๔)) และพ้นจากตำแหน่งเมื่อตายหรือลาออก (มาตรา ๔๓ (๖))

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะปฏิบัติหน้าที่โดยหมุนเวียนกันไปคราวละ ๕ คน โดยในการพิจารณาอุทธรณ์แต่ละเรื่องคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะประกอบด้วยประธานในที่ประชุมคนหนึ่ง (ซึ่งได้แก่ประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการคนหนึ่ง) และกรรมการอื่นอีก ๓ คน ซึ่งประธานกรรมการจะเป็นผู้แต่งตั้งโดยหมุนเวียนกันไป (Selected in rotation) โดยเรียงตามลำดับของชื่อสกุลของกรรมการแต่ละคน (มาตรา ๔๔ (๑)) การพิจารณาให้รับฟังพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควรไม่ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังในศาลได้หรือไม่ (มาตรา ๔๔ (๓)) ในการลงมติให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงชี้ขาด (มาตรา ๔๔ (๒)) ทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์อาจยก ยืน กลับ หรือแก้ไขคำสั่งห้าม คำสั่งปฏิเสธ หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๔๔ (๔))

๒.๒.๗ อำนาจของเจ้าหน้าที่

นอกจากการห้ามชุมนุมหรือปฏิเสธการเดินขบวน หรือการกำหนดเงื่อนไข การชุมนุมหรือการเดินขบวนแล้ว Public Order Ordinance ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการ ควบคุมดูแลการชุมนุม การเดินขบวน และการรวมตัวกันของประชาชนไว้ดังนี้

(๑) ผู้บัญชาการตำรวจ มีอำนาจควบคุมดูแลการรวมตัวกันของประชาชน ทุกเรื่อง และมีอำนาจกำหนดเส้นทางและเวลาในการเดินขบวนตามที่เห็นว่าสมควรและจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ และความสงบเรียบร้อย และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และมีอำนาจควบคุมดูแลการใช้เครื่องขยายเสียง การถ่ายทอด (Broadcast) การเล่นซ้ำ (Relay) หรือการทำซ้ำ (Reproduce) โดยประการอื่นใด เกี่ยวกับการแสดงดนตรี การอภิปราย หรือการใช้เสียงอื่นในที่สาธารณะหรือในที่อื่นที่มี วัตถุประสงค์ให้ประชาชนในที่สาธารณะได้ยินเสียงดนตรี เสียงการอภิปราย หรือเสียงอื่นนั้น (มาตรา ๖)

(๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วไป มีอำนาจป้องกันการจัด ระเบียบ หรือสลาย (Disperse) การชุมนุมในที่สาธารณะซึ่งจัดขึ้นโดยไม่ได้แจ้งผู้บัญชาการตำรวจ หรือผู้บัญชาการตำรวจมีคำสั่งห้าม หรือที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้บัญชาการตำรวจกำหนดตาม กฎหมายนี้

▪ การเดินขบวนที่จัดขึ้นโดยไม่ได้แจ้งผู้บัญชาการตำรวจ หรือผู้บัญชาการ ตำรวจมีคำสั่งปฏิเสธการเดินขบวน หรือที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ผู้บัญชาการตำรวจกำหนด (มาตรา ๑๗ (๑))

(๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตร (Spector) ขึ้นไป มีอำนาจป้องกันการจัด ระเบียบ สลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ เส้นทางที่เกี่ยวข้องกับการรวมตัวกันของประชาชน นอกเหนือจากการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนา ไม่ว่าเป็นการรวมตัวกัน ของประชาชนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้หรือไม่ ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการรวมตัวกันของ ประชาชนนั้นอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย (Breach of the peace) (มาตรา ๑๗ (๒))

ในการปฏิบัติหน้าที่ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจเห็นว่าเหมาะสมหรือจำเป็น อาจใช้ กำลังได้เท่าที่จำเป็น (Reasonably necessary) เพื่อป้องกันการจัด ระเบียบ หรือสลายการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนนั้น รวมทั้งมีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือ สถานที่ใด ๆ ซึ่งเป็นสถานที่ชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนนั้น (มาตรา ๑๗ (๓) และ (๖))^{๖๖}

ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของ ประชาชนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้อาจจัดขึ้น ณ ที่สาธารณะแห่งใด เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับสารวัตร ขึ้นไปมีอำนาจห้ามมิให้ประชาชนเข้าไปในที่สาธารณะนั้น รวมทั้งที่สาธารณะอื่นที่อยู่ติดกัน

^{๖๖} บทบัญญัตินี้มีเพื่อรองรับการควบคุมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชน ทั้งในส่วนบุคคลและที่สาธารณะ

เพื่อมิให้มีการจัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้น (มาตรา ๑๗ (๔)) โดยการปิดประกาศ ทำเครื่องหมาย แจงให้ทราบด้วยวาจา หรือโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร (มาตรา ๑๗ (๕))

๒.๒.๘ อำนาจของผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษ

นอกจากจะให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว Public Order Ordinance ยังให้อำนาจแก่ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารในการควบคุมดูแลการรวมตัวกันของประชาชนหลายประการ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจห้ามการรวมตัวกันของประชาชน

มาตรา ๑๗E (๑)^{๖๗} แห่งกฎหมาย Public Order Ordinance ให้อำนาจแก่ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงในฐานะนายกรัฐมนตรี (Chief Executive in Council) ในการห้ามการรวมตัวกันของประชาชนในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงทั้งหมดหรือแต่บางส่วนได้เป็นเวลาไม่เกินสามเดือน หากเห็นว่ามีความจำเป็นหรือโดยเหตุอื่นใดที่เกิดขึ้นภายในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงและอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยอย่างร้ายแรงขึ้นในฮ่องกง และการห้ามการรวมตัวกันของประชาชนสามารถป้องกันมิให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยนั้นได้^{๖๘}

มีข้อสังเกตว่าการห้ามการรวมตัวกันของประชาชนมาตรา ๑๗E (๑) นี้ มีขอบเขตกว้างขวางมากโดยรวมทั้งการห้ามการชุมนุมในที่สาธารณะ การเดินขบวน ฯลฯ ด้วย และมีการเพิ่มมาตรานี้ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๑๙๙๗ อันเป็นวันที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเข้าใช้อำนาจอธิปไตยเหนือฮ่องกง แต่หากพิจารณามาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่อนุญาตให้จำกัด “สิทธิในการชุมนุม” เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) ได้ จะเห็นได้ว่ากรอบการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗E (๑) สอดคล้องกับมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสอดคล้องกับมาตรา ๑๗ ของ Hong Kong Bill of Rights Ordinance ที่ลือความมาจากมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองด้วย และจากการตรวจสอบยังไม่พบคำพิพากษาศาลฮ่องกงเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายมาตรานี้

^{๖๗}Section 17E

(1) The Chief Executive in Council may, if he is satisfied that, by reason of particular circumstances existing in Hong Kong or in any part thereof, it is necessary for the prevention of serious public disorder to prohibit the holding of public gatherings in Hong Kong or any part thereof, prohibit the holding in Hong Kong or any part thereof of all public gatherings, or of any class of public gatherings, for such period not exceeding 3 months as may be specified.

^{๖๘}การใช้อำนาจนี้ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงต้องหารือคณะรัฐมนตรีด้วย เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจแก่ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงในฐานะนายกรัฐมนตรี (Chief Executive in Council) มิได้ให้อำนาจในฐานะผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษคนเดียว (Chief Executive)

(๒) อำนาจกำหนดพื้นที่ควบคุม (Closed areas)

หากผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงเห็นว่ามีความเสี่ยงอันสมควรและจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข ผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกงมีอำนาจกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นพื้นที่ควบคุม และอาจมอบอำนาจให้ผู้บัญชาการตำรวจหรือบุคคลอื่นดำเนินการปิดกั้นพื้นที่ควบคุมได้ (มาตรา ๓๖) ถ้าพื้นที่ควบคุมนั้นรวมถึงพื้นที่ในเขตทหารหรือสถานที่ราชการ ให้ผู้บัญชาการหน่วยทหารหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้อนุญาตการผ่านเข้าออกพื้นที่นั้น แต่ถ้าเป็นพื้นที่อื่น ให้ผู้บัญชาการตำรวจหรือผู้ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจมอบหมายเป็นผู้อนุญาตการผ่านเข้าออกพื้นที่นั้น ทั้งนี้ การอนุญาตให้ผ่านเข้าออกพื้นที่ควบคุมนั้นจะกำหนดโดยมีเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ (มาตรา ๓๗)

ในพื้นที่ควบคุมนี้ ทหาร ตำรวจหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ควบคุมมีอำนาจจับผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือผู้กระทำความผิดในพื้นที่ควบคุม รวมทั้งผู้ต้องสงสัยว่าพยายามเข้าไปในพื้นที่ควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาต และสามารถใช้อำนาจได้เท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจับนั้น (มาตรา ๓๘ (๑)) และเมื่อจับได้แล้ว ให้ส่งผู้ถูกจับไปอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเร็วที่สุด (มาตรา ๓๘ (๒)) ในการนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งแต่ชั้นสารวัตรขึ้นไปจะพาผู้นั้นออกจากเขตควบคุมทันที หรืออาจควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรเพื่อพาออกไปจากเขตควบคุม (มาตรา ๓๘ (๓)) ก็ได้

๒.๒.๔ กรอบในการใช้อำนาจ

โดยที่การใช้อำนาจควบคุมการรวมตัวกันของประชาชนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน จึงไม่อาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้อำนาจที่ชัดเจนได้ Public Order Ordinance จึงได้กำหนดให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ แต่ได้กำหนดกรอบการใช้อำนาจไว้กว้าง ๆ ว่าต้องใช้กำลังเพียงเท่าที่จำเป็น (Necessary use of force) เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดหรือเพื่อยุติการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดหรือมีเหตุผลอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือเพื่อจัดการกับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้เท่านั้น (มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖)

๒.๒.๑๐ อุปกรณ์ที่ใช้ในการชุมนุม

ในการชุมนุมนั้นปกติจะมีการใช้ธง ป้าย (Banner) สัญลักษณ์ และยานพาหนะเป็นอุปกรณ์ประกอบเสมอ ซึ่งมาตรา ๓ แห่ง Hong Kong Public Order Ordinance ให้อำนาจแก่ตำรวจชั้นสารวัตร (Inspector) ขึ้นไปมีอำนาจห้ามมิให้แสดงธง ป้าย หรือสัญลักษณ์ในการรวมตัวกันของประชาชนได้ รวมทั้งมีอำนาจห้ามเจ้าของ ผู้เช่า ผู้ครอบครอง หรือผู้มีอำนาจดูแลรักษาเคหะสถานหรือสถานที่ใด ๆ ตลอดจนเจ้าของหรือผู้มีอำนาจดูแลรักษา ยานพาหนะ รถราง รถไฟ หรือเรือ มิให้แสดงธง ป้าย หรือสัญลักษณ์บนหรือในเคหะสถาน สถานที่

ยานพาหนะ รถราง รถไฟ หรือเรื่อนั้นได้ ทั้งนี้ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเห็นว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การแสดงธง ป้าย หรือสัญลักษณ์นั้นอาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย และถ้าได้มีคำสั่งห้ามเช่นนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจยึดหรือกักธง ป้าย หรือสัญลักษณ์นั้นได้ และมีอำนาจเข้าไปในเคหะสถานหรือสถานที่ใด ๆ และหยุดและขึ้นหรือลงยานพาหนะ รถราง รถไฟ หรือเรือเพื่อประโยชน์ในการยึดหรือกักดังกล่าวได้

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$

๒.๒.๑๑ ความผิดและโทษ

(๑) ผู้ใดจงใจฝ่าฝืนคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการชุมนุมที่จัดขึ้นตามกฎหมายนี้ตามที่กล่าวถึงใน ๒.๒.๗ หรือเป็นผู้มีหน้าที่ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนตลอดระยะเวลาการชุมนุมหรือเดินขบวนแต่ไม่อยู่ร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนตลอดระยะเวลาดังกล่าว หรือประกาศหรือเชิญชวนไม่ว่าโดยวิธีการใด ๆ เพื่อชักชวนประชาชนให้เข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนที่จัดขึ้นโดยมิได้ดำเนินการตามกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษจำคุก ๑๒ เดือน และปรับ ๑๐,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๗A (๑))

(๒) ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวนต้องระวางโทษจำคุก ๑๒ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๗A (๑A))

(๓) ในกรณีที่มีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนจัดขึ้นโดยมิได้ดำเนินการตามกฎหมายนี้ และมีบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปเข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนดังกล่าว และผู้เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนนั้นจงใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อจัดระเบียบการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนตามกฎหมายนี้ ให้ถือว่า การชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนนั้น เป็นการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนที่ไม่ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ (Unauthorised assembly) (มาตรา ๑๗A (๒))

(๔) ถ้ามีการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนที่ไม่ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่เกิดขึ้น ผู้ซึ่งรู้ถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวแต่เข้าร่วมการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนนั้น และผู้จัดการชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชน ตลอดจนผู้สนับสนุนให้มีการจัดชุมนุม การเดินขบวน หรือการรวมตัวกันของประชาชนดังกล่าว อาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกห้าปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๗A (๓))

(๕) ผู้ใดก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการรวมตัวกันของประชาชนเพื่อขัดขวางการประกอบธุรกิจ หรือยุ้งให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุก ๑๒ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๗B)

(๖) ผู้ใดพกพาอาวุธในระหว่างเข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนโดยไม่มีอำนาจหรือโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกสองปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ และให้ศาลพิพากษาริบอาวุธนั้นเสีย (มาตรา ๑๗C)

(๗) ผู้ใดสนับสนุน แนะนำ หรือจัดการรวมตัวกันของประชาชนโดยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของผู้ว่าการเขตปกครองพิเศษฮ่องกง หรือผู้เข้าร่วมหรือยุยงให้ผู้อื่นเข้าร่วมจัดการรวมตัวกันของประชาชนดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๗E (๒))

(๘) ถ้าบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปมารวมกันและกระทำการในลักษณะที่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือที่เป็นการคุกคาม ดูหมิ่น หรือก่อกวนผู้อื่นให้เกิดความกลัว^{๖๖} ว่าบุคคลเหล่านั้นร่วมกันกระทำการอันขัดต่อความสงบเรียบร้อย (Breach of the peace) ไม่ว่าจะรวมเข้ากันนั้นจะเกิดขึ้นจากการชุมนุมที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถือเป็นกรชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful assembly) ผู้กระทำอาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกห้าปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๘) แต่ถ้าผู้เข้าร่วมในการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ลงมือกระทำการอันขัดต่อความสงบเรียบร้อย ให้ถือว่าการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นการก่อการจลาจล (riot) และผู้ร่วมการชุมนุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นผู้ร่วมก่อการจลาจล อาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกสิบปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกห้าปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๑๙) ถ้าการจลาจลนั้นทำให้ยานยนต์ รถราง เครื่องบิน เรือ อาคาร รางรถไฟ เครื่องจักร หรือโครงสร้างใด ๆ โคนล้มหรือถูกทำลาย (pull down or destroyed) ผู้ร่วมการจลาจลอาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกสิบปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกห้าปี (มาตรา ๒๐) แต่ถ้าทำให้สิ่งทีกล่าวข้างต้นเสียหาย (damaged) ผู้ร่วมการจลาจลอาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกสิบปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกห้าปี (มาตรา ๒๑) ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้นั้นจะถูกฟ้องให้ต้องรับผิดชอบในความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่

(๙) ถ้าผู้ร่วมการจลาจลใช้กำลังโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อขัดขวางหรือพยายามขัดขวางการบรรทุกหรือการเคลื่อนที่ของยานยนต์ รถราง เครื่องบิน รถไฟ หรือเรือใด ๆ หรือใช้กำลังโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อขึ้นหรือลง (Board) ยานยนต์ รถราง เครื่องบิน รถไฟ หรือเรือใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ ไม่ว่าผู้นั้นจะถูกฟ้องให้ต้องรับผิดชอบในความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ (มาตรา ๒๒)

(๑๐) ผู้ใดใช้กำลังบุกเข้าไปในเคหสถานใด ๆ ไม่ว่าจะมิลิทธิตามปกติที่จะเข้าไปหรือไม่^{๖๗} และไม่ว่าจะมีการใช้กำลังบังคับผู้อื่นหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกสองปี

^{๖๖} ยังไม่ได้กระทำการอันขัดต่อความสงบเรียบร้อย แต่ลักษณะการกระทำแสดงให้เห็นว่าอาจทำ

^{๖๗} เช่น สิทธิที่จะเข้าไปในสถานที่สาธารณะของประชาชนทุกคน หรือเป็นผู้มีสิทธิใช้เคหสถานนั้นในฐานะต่าง ๆ เช่น ผู้เช่า ลูกจ้าง เป็นต้น

และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ เว้นแต่ผู้นั้นใช้กำลังบุกเข้าไปในเคหะสถานของตนหรือที่ตนหนีอบริวารของตนเป็นผู้ครอบครอง (มาตรา ๒๓)

(๑๑) ผู้ใดเข้าครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเคหะสถานที่ผู้อื่นมีสิทธิครอบครองอยู่โดยชอบด้วยกฎหมาย ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดความไม่สงบเรียบร้อย ต้องระวางโทษจำคุกสองปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๒๔)

(๑๒) ผู้ใดเข้าร่วมการต่อสู้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful fight) ในสถานที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุก ๑๒ เดือน และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๒๕)

(๑๓) ผู้ใดกล่าวหรือแสดงพฤติกรรมที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าอาจเป็นการยุยงหรือชักจูงให้บุคคลอื่นฆ่าหรือทำร้ายบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใด หรือทำลายหรือทำให้เสียหายซึ่งทรัพย์สินใด หรือใช้กำลังแย่งชิงการครอบครองหรือการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินจากบุคคลอื่นเป็นการชั่วคราวหรือถาวร อาจถูกดำเนินคดีอาญาความผิดร้ายแรงและต้องระวางโทษจำคุกห้าปี หรืออาจถูกดำเนินคดีอาญาไม่ร้ายแรงต้องระวางโทษจำคุกสองปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๒๖)

(๑๔) ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ควบคุมโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกสองปี และปรับ ๕,๐๐๐ HK\$ (มาตรา ๓๔)

สรุป

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศข้างต้น พบว่าประเทศที่เป็นกรณีศึกษามีการตรากฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะ เนื่องจากการใช้สิทธิในการชุมนุมอาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ที่รับรองว่า “สิทธิในการชุมนุม” เป็นสิทธิสัมพัทธ์ที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) หรือความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others) แม้สหรัฐอเมริกาจะไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะเป็นการเฉพาะเหมือนประเทศอื่น แต่ก็เป็นลักษณะเฉพาะของระบบรัฐธรรมนูญอเมริกัน อย่างไรก็ตาม สหรัฐอเมริกาเองก็มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ควบคุมการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (Unlawful assembly) ไว้ในกฎหมายอาญา โดยบัญญัติว่าการชุมนุมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีลักษณะอย่างไร และมีโทษประการใด ดังนั้น การที่ประเทศไทยจะตรากฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะจึงสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเป็นภาคี แนวทางปฏิบัติของนานาประเทศ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แคบกว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองพอสมควร โดยตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง^{๖๖} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้นจำกัดเฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ดังนั้น การตรากฎหมายเฉพาะเพื่อควบคุมการชุมนุมในที่สาธารณะจึงต้องคำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลและควบคุมการชุมนุม

^{๖๖}มาตรา ๖๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

สำหรับกระบวนการควบคุมดูแลการชุมนุมนั้น โดยที่ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้ว สมควรพิจารณากำหนดโดยใช้กฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้เป็นแนวทาง โดยหลักการควบคุมดูแลการชุมนุมตามกฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้ สรุปได้ดังนี้

- การจัดการชุมนุมทำได้ทั้งในส่วนบุคคลและสาธารณะ
- การจัดการชุมนุมในส่วนบุคคลนั้นสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องแจ้ง

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบก่อน แต่การชุมนุมนั้นต้องไม่เป็นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมาย และต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เสียง และผู้จัดการชุมนุมต้องดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานที่ชุมนุมและผู้เข้าร่วมชุมนุมด้วย หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะเข้าไปในสถานที่ชุมนุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการชุมนุมหรือเจ้าของที่ส่วนบุคคลนั้นต้องมีหมาย เว้นแต่จะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า

- การจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะ ผู้จัดการต้องแจ้งความประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น รวมทั้งผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๕-๗ วัน หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไม่คัดค้านหรือปฏิเสธการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น ผู้จัดการก็สามารถจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้นได้ แต่หากถูกคัดค้านหรือปฏิเสธ ผู้จัดการสามารถร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้จัดได้ โดยศาลใช้กระบวนการพิจารณาบรรทัดเพื่อให้สามารถพิพากษาได้ ก่อนวันกำหนดจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน ทั้งนี้ ในการคัดค้านหรือปฏิเสธนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องมีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นอาจการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (แต่รัฐธรรมนูญไทยจำกัดเฉพาะเพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น) นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

- เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวน

ในที่สาธารณะให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวนได้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกจรรยาให้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมหรือเดินขบวนน้อยที่สุด

- ผู้รับผิดชอบการชุมนุมต้องควบคุมดูแลการชุมนุมหรือการเดินขบวนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด (ถ้ามี) และต้องอยู่ร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนตลอดระยะเวลาการชุมนุมหรือเดินขบวน

- ผู้เข้าร่วมการชุมนุมต้องเข้าร่วมการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยใด ๆ ขึ้น
- หากผู้เข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนผู้ใดก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวน เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบประการอื่นอีกหากเข้าองค์ประกอบของความผิดฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมาย
- เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจประกาศกำหนดให้พื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมหรือเดินขบวนก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยเป็นพื้นที่ควบคุม และมีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว และสั่งให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมยุติการก่อความไม่สงบและออกจากพื้นที่ควบคุม ในการนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจตรวจค้น ควบคุมตัวบุคคล หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีอำนาจใช้กำลังได้เท่าที่จำเป็นและสมเหตุสมผล เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ควบคุม ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

อย่างไรก็ดี โดยที่การชุมนุมในที่สาธารณะเป็นสิทธิของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าสมควรมีการนำหลักการที่จะนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมในที่สาธารณะออกรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่จะลงมือยกร่างกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายนี้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสังคม

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
- : รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร
- : ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว
- : พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑
- : พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
- : พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

(สำเนา)

เลขรับ ๒/๒๕๕๔ วันที่ ๒ ก.พ. ๒๕๕๔
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๒๕๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วนตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

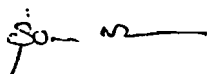
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๘

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวรุ่งนภา ชันธิโชติ)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักงานการประชุม

วันนา พิมพ์

พิมพ์ ทาน

ตรวจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการประชุมสภา
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการประชุมสภา

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการประชุมสภาและเพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการประชุมสภา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง ในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชุมนุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะ เพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออก ต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้น จะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐ มิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึงผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมการชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ ไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตามคำเชิญชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐบาล องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ตามพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือสถานที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๕)

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ
การใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้
ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท
และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- (๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ
- (๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน
- (๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ

มาตรา ๙ ในกรณีที่เห็นสมควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีสถานที่
เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะก็ได้

ในการจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย

การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา นี้ไม่กระทบต่อเสรีภาพ
ของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับกับการชุมนุม
สาธารณะในบริเวณสถานที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒

การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะและเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัด

การประชุมสาธารณะและการชุมนุมที่กระทบต่อความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการประชุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการประชุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้ผู้รับแจ้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้ เป็นการชุมนุมที่กระทบต่อความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการประชุม ตามมาตรา ๑๐

(๑) ชัดขวางความสะอาดของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้น ตามปกติ

(๒) ชัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการทำอากาศยาน ทำเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น

(๓) กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้นขัดต่อ มาตรา ๘ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม

ให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๓ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๔ ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งไม่สามารถแจ้ง การชุมนุมได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ มีหนังสือแจ้งการประชุมพร้อมคำขอผ่อนผัน กำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด ในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการประชุม

ให้ผู้รับคำขอมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผันกำหนดเวลา พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณา ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตามวรรคสอง คำสั่งของศาล ตามมาตรา ๑๔ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๕ การชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้น
หลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลา
ตามมาตรา ๑๔ หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔ ให้ถือว่า
เป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หมวด ๓

หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

มาตรา ๑๖ ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม
- (๒) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจาก
อาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๓) ดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและ
รับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๗
- (๔) ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา ๑๗ และเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจา
ของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำตามระยะเวลา
ที่ผู้รับแจ้งกำหนด
- (๕) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ในการดูแลการชุมนุม
สาธารณะให้เป็นไปตาม (๒) และ (๓)
- (๖) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๗ ผู้ชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๑๖
- (๒) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง
- (๓) ไม่นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัว
หรือไม่
- (๔) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของ
ผู้อื่น
- (๕) ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความ
เดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร
- (๖) ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุม
หรือผู้อื่น

(๘)

(๗) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะอาดของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น

(๘) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น

มาตรา ๑๙ ผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง

หมวด ๔

การคุ้มครองความสะอาดของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ
และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ส่วนที่ ๑

การคุ้มครองความสะอาดของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๒๐ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น และอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม

(๒) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

(๓) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งด้วยวาจาให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งอาจมีคำสั่งให้ปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน

เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๑ ก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๒

การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๒๒ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุม ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ เข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการชุมนุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๙ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม

มาตรา ๒๕ เมื่อได้รับคำขอให้มีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะ ให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน

ในการพิจารณา หากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

คำสั่งศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรา นี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น เป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ

เมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย ใ้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

มาตรา ๒๗ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัด

ทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือ
แนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๒๔

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง
โดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะ
รุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวาย
ขึ้นในบ้านเมือง ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น
หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ และผู้ควบคุมสถานการณ์
และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๖ และ
มาตรา ๒๗ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาล
เพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่ง คำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๗ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๙ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ และผู้ควบคุม
สถานการณ์ตามมาตรา ๒๗ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ เป็นเจ้าพนักงาน
ตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๐ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสงบของประชาชน
ที่จะใช้ที่สาธารณะผู้ใดมิได้แจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๑ ผู้ใดจัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ
ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน
หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๓)
(๔) หรือ (๕) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๗) หรือ (๘)
หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๓ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ (๖) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่น ในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตาม มาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ชุมนุมซึ่งออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๓๖ ผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕ และไม่ออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีให้เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๓๗ ผู้ใดไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ หรือ มาตรา ๒๒ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๖ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพ คล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ บรรดาทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้ จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนถูกลงโทษตาม คำพิพากษาหรือไม่

(๑๓)

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๙ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะอาดของประชาชนที่จะใช้
ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้ง
การชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติรวม ๓๙ มาตรา แบ่งออกเป็น ๕ หมวด คือ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๗ ถึงร่างมาตรา ๙) หมวด ๒ ว่าด้วยการแจ้งการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๕) ในกรณีการชุมนุมสาธารณะนั้น อาจกระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หมวด ๓ ว่าด้วยหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๖ ถึงร่างมาตรา ๑๙) หมวด ๔ ว่าด้วยการคุ้มครองความสงบของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๙) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสงบของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๑) และส่วนที่ ๒ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๒ ถึงร่างมาตรา ๒๙) หมวด ๕ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๘) และบทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๒ กำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” เพื่อความชัดเจน

แม้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะจะได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ แต่ยังไม่เคยมีการกำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” มาก่อน อีกทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ที่รับรองเสรีภาพในการชุมนุม (Assembly) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีโดยการ

ภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙^{*} ก็ได้มีมติบทยามคำว่า “การประชุม” ไว้เช่นกัน กรณีจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดบทยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ขึ้นเพื่อความชัดเจน ในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติตามกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย

จากการตรวจสอบกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะของประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีการกำหนดบทยามคำว่า “Public Assembly” ไว้ในทำนองเดียวกันว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลเฉพาะในที่สาธารณะ เพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออก ต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงการประชุมเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งบรรดาที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน (Private property) แม้การประชุมในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชนดังกล่าวจะเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมได้ก็ตาม ดังนั้น จึงได้กำหนดบทยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุม นั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับ หลักสากล และได้กำหนดบทยามคำว่า “ที่สาธารณะ” ไว้ด้วยว่าหมายถึง ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือ ที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชน มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อมิให้รวมถึง การชุมนุมที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายของบางประเทศได้มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำ (Threshold) ของผู้ร่วมชุมนุมไว้ในบทยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วยว่าต้องมีจำนวน เท่าใดจึงถือว่าเป็นการประชุมสาธารณะ เช่น อังกฤษถือว่าต้องมีผู้เข้าร่วมการชุมนุมตั้งแต่ ๒๐ คน ขึ้นไป เป็นต้น แต่กฎหมายของอีกหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชน จีน ฟิลิปปินส์ เป็นต้น มิได้กำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ เนื่องจากเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า “การประชุม” (Assembly) หมายถึงการเข้ามารวมกัน ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นพ้องกับแนวทางนี้ จึงมิได้กำหนดจำนวนขั้นต่ำของผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ในบทยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วย

๒.๓ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นบทบัญญัติที่รับรอง เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไว้อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๖๓ วรรคสอง บัญญัติให้ตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมได้เฉพาะการประชุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

^{*}ประเทศไทยผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐

^{*}Section 16, Public Order Act 1986.

หรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาบทจำกัดเสรีภาพดังกล่าวเปรียบเทียบกับบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จะเห็นได้ว่าบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่าที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศฯ โดยกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเปิดให้รัฐภาคีออกกฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others)^๑

ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรจำกัดเฉพาะการชุมนุมสาธารณะที่มีลักษณะเป็นการเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้มีการดำเนินการตามที่มีการเรียกร้องฯ นั้นเท่านั้น ไม่ควรรวมถึงการชุมนุมสาธารณะที่ไม่มีลักษณะดังกล่าว อันได้แก่ การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น การชุมนุมภายในสถานศึกษา และการชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ จึงได้กำหนดบทยกเว้นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะทั้ง ๕ ประเภทดังกล่าวข้างต้น (ร่างมาตรา ๓)

นอกจากนี้ โดยที่ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีหลักการในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเท่านั้น เนื่องจากมีกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพการชุมนุมในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกโดยเฉพาะอยู่แล้ว อีกทั้งประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีการจัดการชุมนุมสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศ และการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งนั้นก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งโดยเฉพาะอยู่แล้ว จึงกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๔ ว่าการชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

^๑Article 21

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

๒.๔ หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะ

หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๗ ว่าการชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมทั้งไม่กีดขวางทางเข้าออกรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้สถานที่ดังกล่าวตามปกติ (ร่างมาตรา ๘)

นอกจากนี้ เห็นควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะขึ้นได้ ซึ่งหลายประเทศก็มีการจัดสถานที่ดังกล่าวขึ้นเช่นกัน เช่น อังกฤษ (Speakers' corner ใน Hyde Park) ฟิลิปปีนส์ สิงคโปร์ เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดให้มีสถานที่ดังกล่าวเป็นการชั่วคราวหรือเป็นการถาวรก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร แต่การจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ดังกล่าวนี้ไม่ต้องแจ้งการชุมนุมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

จากการตรวจสอบกฎหมายของอังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีเพียงสาธารณรัฐประชาชนจีนเพียงประเทศเดียวที่ใช้ระบบอนุญาต (Permission) โดยกำหนดให้การชุมนุมสาธารณะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ก่อน ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมีไม่ได้ให้สัตยาบัน ขณะที่อังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์ อันเป็นประเทศที่เป็นภาคีโดยสมบูรณ์ของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเช่นเดียวกับประเทศไทย รวมทั้งสิงคโปร์ที่มีได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ต่างใช้ระบบการแจ้ง (Noticing) โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะต้องแจ้งการจัดการชุมนุมสาธารณะให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อนเริ่มการชุมนุม เนื่องจากเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แต่การกำหนดให้มีการแจ้งก่อนการชุมนุมก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะในระหว่างที่มีการชุมนุม รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกและการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ผู้ชุมนุม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้ “ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ” ซึ่งหมายความรวมถึงผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการ

อำนวยความสะดวกในการชุมนุม มีหนังสือแจ้งการชุมนุมตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ต่อ “ผู้รับแจ้ง” ซึ่งได้แก่หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้ ก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง หากการชุมนุมสาธารณะนั้นมีลักษณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐) อันได้แก่ การชุมนุมที่เป็นการขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้น ตามปกติ หรือขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น หรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๒)

เมื่อได้รับแจ้ง หากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้น กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม และให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมเป็นการด่วน คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๓)

ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ไม่สามารถแจ้งการชุมนุมสาธารณะก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง ให้ผู้นั้นมีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่นแล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการชุมนุม ในการนี้ ผู้รับคำขอต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผัน พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณา คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๔)

สำหรับศาลที่จะพิจารณาคำขอและคำร้องดังกล่าวข้างต้นนั้น เห็นสมควรให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรม เนื่องจากการชุมนุมสาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับแนวปฏิบัติที่ผ่านมา ศาลแพ่งเคยใช้อำนาจในทำนองเดียวกันมีคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราว คดีหมายเลขดำที่ ๓๖๐๔/๒๕๕๑ และคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราวคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๑๓/๒๕๕๑ อีกทั้งศาลยุติธรรมมีอยู่ทั่วประเทศ จึงสามารถอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้โดยสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

๒.๖ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลา หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลดังกล่าวข้างต้น เป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๗ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

แม้การชุมนุมสาธารณะจะเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จึงเห็นสมควรกำหนดหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมขึ้นอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ “ผู้จัดการชุมนุม” มีหน้าที่ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม ต้องดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ต้องดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ต้องประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำเป็นระยะ ต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการชุมนุม และต้องไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๖)

ส่วนหน้าที่ของ “ผู้ชุมนุมที่ดี” นั้น ต้องไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ต้องเข้าร่วมการชุมนุมโดยเปิดเผยตัว ไม่ปิดบังหรืออำพรางตน โดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง ต้องไม่นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ เพราะการชุมนุมที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ต้องไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องไม่ทำให้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร ต้องไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงาน (ร่างมาตรา ๑๗)

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๑๘) และผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๘ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

ได้กำหนดให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชน

และการชุมนุมสาธารณะ และเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะเกิดขึ้น เจ้าพนักงานดังกล่าวอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อทราบแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนหรือผู้ชุมนุมตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ส่วนหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนก็อาจช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการชุมนุมสาธารณะนั้น

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชน หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจอาจมีคำสั่งปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน และในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานดังกล่าวต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะและต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐)

นอกจากนี้ เห็นสมควรกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะอย่างกว้างขวาง ทั้งก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๙ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในการดูแลการชุมนุมสาธารณะ แต่เพื่อความคล่องตัวและความสอดคล้องกับสถานการณ์แห่งการชุมนุมที่แตกต่างกันหลากหลาย หากรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เห็นสมควร ก็อาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งซึ่งอาจเป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมืองก็ได้ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ (ร่างมาตรา ๒๒)

ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น หากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุมไม่ว่าในรูปแบบใด ให้เจ้าพนักงานนั้นเข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการชุมนุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๐ การดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวทางดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดเป็นขั้นตอนไว้ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๒๔ ร่างมาตรา ๒๕ ร่างมาตรา ๒๖ และร่างมาตรา ๒๗)

(๑) ในกรณีที่ปรากฏต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะว่ามีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเป็นกรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่ได้แจ้งไว้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ถ้าผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้ การดำเนินการของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมนั่นเอง

(๒) หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศตาม (๑) ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น โดยให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน และหากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยให้คำสั่งศาลดังกล่าวเป็นที่สุด และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรานี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

(๓) ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

(๔) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมตาม (๒) แต่ผู้ชุมนุมไม่ยอมเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

(๕) เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตาม (๓) โดยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทน

ต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒.๑๑ การดำเนินการกรณีผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

โดยที่การชุมนุมสาธารณะที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง จึงเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ทั้งยังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๑๕ จึงได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวและผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตาม ๒.๑๐ (๔) และ (๕) โดยอนุโลม กล่าวคือ ให้ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาลและเมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงได้กำหนดให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานดังกล่าวอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาล โดยหากผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งคำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๑๕ นี้ให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๑๒ บทกำหนดโทษ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษไว้ ๙ กรณี ดังนี้

(๑) ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะโดยมิได้แจ้งการชุมนุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๐)

(๒) ผู้จัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๑)

(๓) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งไม่อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม ไม่ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ไม่ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบหรือไม่ประกาศซ้ำตามที่ผู้รับแจ้งกำหนด ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการชุมนุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๔) ผู้ชุมนุมซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ชัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะ หรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงานหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๕) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ชุมนุมซึ่งบุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร หรือใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๓)

(๖) ผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๗) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ถ้ายอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะประกาศกำหนด ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๓๕)

(๘) ผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และไม่ยอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะประกาศกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือไม่ลงโทษก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

(๙) ผู้ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ หรือเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๖ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ พากาอวูช เข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวูชนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าอาวูชตามวรรคหนึ่งเป็นอาวูชปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๗)

สำหรับทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นควรกำหนดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๑๓ บทเฉพาะกาล

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๑๔ ไม่กำหนดบทยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมควรต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานต่าง ๆ ใช้อำนาจเกินกว่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณี อีกทั้งการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินความจำเป็นแห่งกรณีย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดบทยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

การชุมนุม (Public meeting or Public assembly) เป็นสิทธิ (Right) ที่ได้รับการรับรองโดยมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และในทางวิชาการถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Free speech) ทั้งนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีภาคี ๑๗๔ ประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว จำนวน ๑๖๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกา ทุกประเทศในทวีปยุโรปตะวันตก เกือบทุกประเทศในทวีปแอฟริกา เกือบทุกประเทศในกลุ่มโอเชียเนีย บางประเทศในเอเชีย (เช่น ไทย ญีปุ่น เกาหลีใต้ อินเดี ย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) และกลุ่มที่สอง ได้แก่ประเทศที่ลงนามแล้วแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ๘ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

^๑อ้างแล้ว, โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ หน้า ๓

^๒ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตติความกติการะหว่างประเทศนี้ไว้ ๔ ประการ แต่ไม่มีส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุม

ประชาชนลาว ปากีสถาน คิวบา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหลายประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน พม่า สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน การ์ตาร์ ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ดังนั้น ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการประชุมสมัชชาประชาชาติอาเซียน พ.ศ. จึงได้นำกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาประกอบการพิจารณารวมทั้งนำกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมีได้เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย โดยแยกออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยประเทศที่ยกเป็นกรณีศึกษาจำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย (เฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐควีนส์แลนด์) ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะรัฐแคลิฟอร์เนีย)

กลุ่มที่สอง ประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมิได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ จะแยกศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับในแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้นจัดทำขึ้นตั้งแต่สมัยที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกงยังอยู่ในความดูแลของอังกฤษ

กลุ่มที่สาม ประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิงคโปร์

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมีได้เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าว พบว่าสิทธิในการชุมนุมตามมาตรา ๒๑ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มิได้เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute right) แต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (Relative right) ที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อบรรลุมรรคผล ประการ คือ (๑) เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) (๒) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือ (๓) เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others) ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเห็นว่าข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะจำกัดได้เฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบสุขของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ดังนั้น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการประชุมสมัชชาอาเซียน พ.ศ. จึงสามารถนำมาตราการ

ตามกฎหมายของต่างประเทศที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง มาประยุกต์ใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

สำหรับกระบวนการควบคุมดูแลการชุมนุมนั้น โดยที่ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จึงพิจารณากำหนดโดยใช้กฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้เป็นแนวทาง โดยหลักการควบคุมดูแลการชุมนุมตามกฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้ สรุปได้ดังนี้

- การจัดการชุมนุมทำได้ทั้งในส่วนบุคคลและสาธารณะ
- การจัดการชุมนุมในส่วนบุคคลนั้นสามารถกระทำโดยไม่ต้องแจ้ง

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบก่อน แต่การชุมนุมนั้นต้องไม่เป็นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมาย และต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เสียง และผู้จัดการชุมนุมต้องดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานที่ชุมนุมและผู้เข้าร่วมชุมนุมด้วย หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะเข้าไปในสถานที่ชุมนุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการชุมนุมหรือเจ้าของที่ส่วนบุคคลนั้นต้องมีหมาย เว้นแต่จะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า

- การจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะ ผู้จัดต้องแจ้งความประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น รวมทั้งผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๕-๗ วัน หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไม่คัดค้านหรือปฏิเสธการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น ผู้จัดก็สามารถจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้นได้ แต่หากถูกคัดค้านหรือปฏิเสธ ผู้จัดสามารถร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้จัดได้ โดยศาลใช้กระบวนการวิधिพิจารณารวบรัดเพื่อให้สามารถพิพากษาได้ก่อนวันกำหนดจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน ทั้งนี้ ในการคัดค้านหรือปฏิเสธนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องมีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นอาจการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (แต่รัฐธรรมนูญไทยจำกัดเฉพาะเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น) นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

- เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวน

ในที่สาธารณะให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวนได้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกจรรยาจรรทำให้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมหรือเดินขบวนน้อยที่สุด

➢ ผู้รับผิดชอบการประชุมต้องควบคุมดูแลการประชุมหรือการเดินทางให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด (ถ้ามี) และต้องอยู่ร่วมการประชุมหรือเดินทางตลอดระยะเวลาการประชุมหรือเดินทาง

➢ ผู้เข้าร่วมการประชุมต้องเข้าร่วมการประชุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยใด ๆ ขึ้น

➢ หากผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินทางผู้ใดก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการประชุมหรือเดินทาง เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบประการอื่นอีกหากเข้าองค์ประกอบของความผิดฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมาย

➢ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจประกาศกำหนดให้พื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินทางก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยเป็นพื้นที่ควบคุม และมีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว และสั่งให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมยุติการก่อความไม่สงบและออกจากพื้นที่ควบคุม ในการนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจตรวจค้น ควบคุมตัวบุคคล หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีอำนาจใช้กำลังได้เท่าที่จำเป็นและสมเหตุสมผลเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ควบคุม ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

➢ สำหรับขั้นตอนการใช้กำลังเข้ายุติการประชุมที่ไม่เป็นไปโดยสงบนั้น ไม่พบว่ามีข้อกำหนดไว้ในกฎหมาย

ทั้งนี้ รายละเอียดการศึกษากฎหมายต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับบันทึกนี้

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

รายงาน
ของ
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตำนานที่สุด

(สำเนา)

ที่ ๑๓๗๒ / ๒๕๕๔

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง จำนวน ๓๖ คน โดยในสัดส่วนของพรรคเพื่อไทย จำนวน ๑๒ คน พรรคเพื่อไทยไม่ประสงค์จะเสนอรายชื่อบุคคลเข้าร่วมเป็นกรรมาธิการ ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกมลวิศว์ แก้วแฝก	๒. พลตำรวจโท เจตน์ มงคลหัตถ์
๓. นางเจิมมาศ จิงเลิศศิริ	๔. นายเจือ ราชสีห์
๕. นายชาดา ไทยเศรษฐ์	๖. นายถวิล ไพรสมนธ์
๗. นายนิพนธ์ บุญญามณี	๘. นายบรรพต ดันธีรวงศ์
๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	๑๐. นายปาน พึ่งสุจริต
๑๑. นายพนิช วิกิตเศรษฐ์	๑๒. นายภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ
๑๓. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	๑๔. พลตำรวจโท วรพงษ์ ชิวปรีชา
๑๕. พลตำรวจตรี วิชัย รัตนยศ	๑๖. นายศุภรักษ์ ควรหา
๑๗. นายสมชัย ฉัตรพัฒนศิริ	๑๘. นายสาธิต ปิตุเตชะ
๑๙. นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์	๒๐. นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์
๒๑. นายอรรถพร พลบุตร	๒๒. นายอรรถวิชัย สุวรรณภักดี
๒๓. นายอุทัย แสนแก้ว	๒๔. พลตำรวจเอก เอก ยิ่งสนานนท์

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

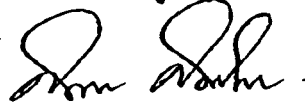
ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) นิพนธ์ บุญญามณี

(นายนิพนธ์ บุญญามณี)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

สำเนาถูกต้อง

(นายสามารถ คัมภีรานนท์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๒๔-๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๒๕

ตวิชา/ร่าง

ประไพศรี/พิมพ์

ธวัชชัย/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ ธวัชชัย เทพรรัตน์ , ตวิชา แยมสอาด
อโณทัย รอดม้วย

ครั้งที่ ๒ อัจฉรา สวนสมุทร , อาริษา เสาวรส

ครั้งที่ ๓ วิลาวรรณ ร่ำริน , เผ่าพันธุ์ นวลสง

รายงานของคณะกรรมการการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมการวิสามัญชั้นคณะหนึ่ง จำนวน ๓๖ คน เพื่อพิจารณา โดยในสัดส่วนของพรรคเพื่อไทย จำนวน ๑๒ คน พรรคเพื่อไทยไม่ประสงค์จะเสนอรายชื่อบุคคลเข้าร่วมเป็นกรรมการ กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายนิพนธ์ บุญญามณี	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสาธิต ปิตุเตชะ	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายชาดา ไทยเศรษฐ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) พลตำรวจโท วรพงษ์ ชิวปรีชา	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๕) นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
(๖) นายอรรถวิชัย สุวรรณภักดี	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๗) นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๘) นางเจิมมาศ จิงเลิศศิริ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๙) นายถวิล ไพรสมนต์	เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้งที่ปรึกษาของคณะกรรมการ (ที่ไม่ได้เป็นกรรมการ) คือ

- นายชาย ศรีวิกรม์

๓. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวศวิษา แยมสอาด วิทยากร ๕ กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๒๒

๔. ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๔.๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๑) พลตำรวจตรี สาโรจน์ พรหมเจริญ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

(๒) พันตำรวจเอก ภาวัต พรหมมะกฤต	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ
๔.๒ กระทรวงกลาโหม - พันเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	ผู้อำนวยการกองกฤษฎีกาทหาร และการต่างประเทศ กรมพระธรรมนูญ
๔.๓ กระทรวงมหาดไทย - นายพิสิทธิ์ ศรีวรรณันท์	นิติกร ระดับชำนาญการ หัวหน้าฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง
๔.๔ กระทรวงยุติธรรม - นายนำโชค พงศ์จันทร์เสถียร	นิติกร ระดับชำนาญการ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๔.๕ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี - นายวรพันธ์ เย็นทรัพย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและ ระเบียบกลาง รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและ ระเบียบกลาง
๔.๖ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ - นายฉัตรชัย บางชวด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับชำนาญการพิเศษ รักษาการผู้อำนวยการ สำนักความมั่นคงกิจการภายในประเทศ
๔.๗ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ - นายฐานันตร์ อิงคนินันท์	นิติกร ระดับชำนาญการ
๔.๘ สำนักงานอัยการสูงสุด (๑) นายน้ำแท้ มีบุญส้าง (๒) นายฉัตรชัย ตริทิพัฒน์กุล	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
๔.๙ กรุงเทพมหานคร (๑) นายวรพจน์ อินทุลักษณ์ (๒) นายสิน นิติธาคากุล	รองผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน สำนักเทศกิจ

(๓) นายสมภาคย์ สุขอนันต์

ผู้อำนวยการกองตรวจและปฏิบัติการ
พื้นที่ ๑ สำนักเทศกิจ

๕. ผู้ซึ่งคณะกรรมการธิการได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๕.๑ ศาลปกครอง

(๑) นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

(๒) นายสุเมธ รอยกุลเจริญ

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

(๓) นายประเวศ รักขพล

ตุลาการศาลปกครองกลาง

(๔) นายสมชัย วัฒนการุณ

ตุลาการศาลปกครองกลาง

๕.๒ ศาลยุติธรรม

- นางสาวเปรมรัตน์ วิจิราณาญาณ

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๕.๓ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๖. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๖.๑ สำนักงานศาลปกครอง

(๑) ว่าที่เรือตรี พรรฐ คงยิ่ง

รองผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

(๒) นายกฤติพงษ์ ชนาชน

พนักงานคดีปกครอง

๖.๒ สำนักงานศาลยุติธรรม

- นายเอกพงษ์ ชนะพัฒนา

นิติกร

๖.๓ สำนักงานอัยการสูงสุด

(๑) นายนรวิทย์ สุนทรวรชุน

นิติกร ระดับปฏิบัติการ

(๒) นายชาญณรงค์ พงศภัก

นิติกร ระดับปฏิบัติการ

(๓) นายคชาวุธ อาษานอก

นิติกร ระดับปฏิบัติการ

๖.๔ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกา ระดับชำนาญการ

(๒) นางสาวฐานันญา หนูมาศ

นักกฎหมายกฤษฎีกา ระดับชำนาญการ

๖.๕ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- นางสาวพรนภา มีชนะ

พนักงานคดี ระดับ ๗

๖.๖ กรุงเทพมหานคร

- (๑) นายณัฐสันต์ จันทเดมีย์
- (๒) นายณัฐวุฒิ จักรชัยเจริญ
- (๓) นายธนพุ คุดตธานนท์

นิติกร ๗ สำนักเทศกิจ
นิติกร ๖ ว. กองนโยบายและแผน
สำนักเทศกิจ
นิติกร ๕ สำนักเทศกิจ

๖.๗ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- (๑) พันตำรวจเอก ไพฑูรย์ ตีระสกุล
- (๒) พันตำรวจเอก นัยวัฒน์ ฉะเดิมชิต
- (๓) พันตำรวจเอก สุกิจ อรุณฤกษ์ถวิล
- (๔) พันตำรวจโท อีระวัฒน์ นุมานิต
- (๕) พันตำรวจโท มนตรี สุขวานิช
- (๖) พันตำรวจโท สุธี เอี่ยมเจริญยิ่ง
- (๗) พันตำรวจโท มนตรี เทศขัน
- (๘) ร้อยตำรวจโท สุวรรณสาม ศรีวิเชียร

ผู้กำกับการกลุ่มงานกฎหมาย
กองนิติการ สำนักงานกฎหมายและคดี
รองผู้บังคับการ กองบังคับการปราบปราม
กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ๘
กองบังคับการอำนวยการ
กองบัญชาการตำรวจนครบาล
นายเวร (สบ ๓)
ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
รองผู้กำกับการ กลุ่มงานสอบสวน
ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรปราการ
สารวัตร กลุ่มงานกฎหมาย
กองนิติการ สำนักงานกฎหมายและคดี
รองผู้กำกับการ ๕ กองบังคับการปราบปราม
การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
รองสารวัตร ฝ่ายอำนวยการ ๘
กองบังคับการอำนวยการ
กองบัญชาการตำรวจนครบาล

๖.๘ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

- ว่าที่ร้อยตรี ประสิทธิ์พร บุญยานันทน์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ระดับชำนาญการ

๖.๙ กระทรวงกลาโหม

กองบัญชาการกองทัพไทย

- (๑) พันเอก กังวาน สุจินต์
- (๒) พันโท นิติน ออรุ่งโรจน์

ผู้อำนวยการกองปฏิบัติการพิเศษ
สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย
นายทหารพระธรรมนูญ
หัวหน้ากฎหมายระหว่างประเทศ
กองกฤษฎีกา สำนักงานพระธรรมนูญทหาร

กองทัพบก

- พันเอก ส่งศักดิ์ นันทธนะวานิช

หัวหน้ากอง

สำนักงานพระธรรมนูญทหารบก

กรมพระธรรมนูญ

(๑) พันโท พัฒนชัย พัฒนเจริญ

หัวหน้าวิชาการและค้นคว้า

กองกฤษฎีกาทหารและการต่างประเทศ

(๒) พันตรี เสนีย์ พรหมวิวัฒน์

ประจำแผนกตรวจและร่างกฎหมาย

๖.๑๐ ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) นายภราดร วิไลกุล

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายพนิช วิกิตเศรษฐ์

(๒) นางสาวลักษณาวรรณ ทองไชร์

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายนิพนธ์ บุญญามณี

(๓) นายปัญญา จันทร์ชุม

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายนิพนธ์ บุญญามณี

(๔) นายธนวิทย์ ปิยะปานันท์

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายนิพนธ์ บุญญามณี

(๕) นายธนิช ชินนัยจะพล

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายอรรถพร พลบุตร

๗. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๒ คน คือ

(๑) นายอภิชาติ การิกกาญจน์

(๒) นายสุวโรช พะลัง

๘. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

มีการแก้ไข

มาตรา ๔ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕ มีการแก้ไข

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความบทนิยามคำว่า “ผู้รับแจ้ง” ในมาตรา ๕ เป็นดังนี้

(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว)

ผู้แปรญัตติพอใจ)

“ผู้คณะกรรมการรับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสภพที่ตำรวจแห่งท้องที่ที่มีตำรวจชุมชนสงฆฆารณะ หรือชุดตสสี่ท ทั้งที่คณะกรรมการส่วนกลางและคณะกรรมการส่วนจังหวัดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๖ ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑ บททั่วไป ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗ ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘ มีการแก้ไข

มีการรณการขอสงวนความเห็น

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๘

เป็นดังนี้

“มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น

(๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะ

(๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ

(๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน

(๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ การชุมนุมสาธารณะที่ได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง (๑) (๔) และ (๕) ต้องมีระยะห่างจากสถานที่ดังกล่าวไม่น้อยกว่าห้าสิบเมตร

นายอภิชาติ ภาริกาญจน์ ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๘ เป็นดังนี้

(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว)

ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

- (๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ
- (๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน
- (๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ
- (๖) ย่านเศรษฐกิจการค้าสำคัญ

มาตรา ๙

ไม่มีการแก้ไข

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙ เป็นดังนี้

(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๙ ในกรณีที่เห็นสมควร ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะก็ได้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

ในการจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย

การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรานี้ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะในบริเวณสถานที่ตามวรรคหนึ่ง”

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความเป็นหมวด ๑/๑ คณะกรรมการรับแจ้ง

มาตรา ๙/๑ และมาตรา ๙/๒ เป็นดังนี้

(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ)

“หมวด ๑/๑

คณะกรรมการรับแจ้ง

มาตรา ๙/๑ ให้มีคณะกรรมการส่วนกลางทำหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกสภานายความ เป็นกรรมการ และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๙/๒ ให้มีคณะกรรมการส่วนจังหวัดทำหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะในเขตพื้นที่ของแต่ละจังหวัดนอกจากเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด อัยการจังหวัด นายกองตำรวจบริหารส่วนจังหวัด ประธานสภาทนายความจังหวัด เป็นกรรมการ และปลัดจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ”

หมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายอรรถพร พลบุตร และนายสมชัย อัครพัฒนศิริ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมและคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองสี่สิบแปดชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

นายอภิชาติ กาวินาญจน์ ขอแปรญัตติ โดยขอให้ตัดความในมาตรา ๑๐ ออกทั้งหมด เป็นดังนี้ (คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองสี่สิบแปดชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

นายสุวิทย์ พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้ (คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้คณะกรรมการรับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองสี่สิบแปดชั่วโมง ทั้งนี้คณะกรรมการรับแจ้งต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการชุมนุมด้วย

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งและสถานที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

มาตรา ๑๑

ไม่มีการแก้ไข

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้ตัดความในมาตรา ๑๑ ออกทั้งหมด เป็นดังนี้
(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว) ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๑๑ ให้ผู้ริเริ่มหรือเป็นหัวหน้าชุมนุมประท้วงสภานิติบัญญัติ”

มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓

ไม่มีการแก้ไข

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้
(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว) ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ผู้คณะกรรมการรับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้นขัดต่อ

มาตรา ๘ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม

ให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด”

มาตรา ๑๔

ไม่มีการแก้ไข

นายสุวโรช พะลัง ขอแปรญัตติ โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๔ เป็นดังนี้
(คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว) ผู้แปรญัตติพอใจ)

“มาตรา ๑๔ ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ มีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ประธานกรรมการรับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุม และให้ประธานกรรมการรับแจ้งรีบดำเนินการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการรับแจ้งโดยเร็วที่สุด

ให้ผู้ริเริ่มหรือคณะกรรมการรับแจ้งมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตามวรรคสอง คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด”

มาตรา ๑๕

ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๓ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๑๖	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๗	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๘	มีการแก้ไข
มาตรา ๑๙	มีการแก้ไข
หมวด ๔ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชน และการชุมนุมสาธารณะและการดูแล การชุมนุมสาธารณะ	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชน และการชุมนุมสาธารณะ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๐	มีการแก้ไข
มาตรา ๒๑	ไม่มีการแก้ไข
ส่วนที่ ๒ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๒๒ มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น <u>นายอภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน</u> มาตรา ๒๒ เป็นดังนี้	มีการแก้ไข
“มาตรา ๒๒ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย จากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่ง พระราชบัญญัตินี้	
ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ คนหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้ <u>ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสองโดย</u> <u>อนุโลม”</u>	
มาตรา ๒๓	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายบรรพต ตันธีรวงศ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔. ในกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาลให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ใช้สันติวิธีประนีประนอม หากไม่สำเร็จให้มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้เพียงเท่าที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม”

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗

มีการแก้ไข

มาตรา ๒๘

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๙

ไม่มีการแก้ไข

หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๐	มีการแก้ไข
<u>นายอภิชาติ ภาวิภาณจน์</u> ขอแปรญัตติ โดยขอให้ตัดความในมาตรา ๓๐ ออกทั้งหมด เป็นดังนี้ (คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว) ผู้แปรญัตติพอใจ)	
“ <u>มาตรา ๓๐</u> ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทำความผิดตามวรรคสองของพระราชบัญญัติ ที่ระงับที่สาธารณะผู้ใดมิได้แจ้งการชุมนุมตามวรรค ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”	
มาตรา ๓๑	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๒	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๓	มีการแก้ไข
มาตรา ๓๔	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๕	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๖	ไม่มีการแก้ไข
มีการกรรมาธิการขอสงวนความเห็น <u>นายบรรพต ตันธีรวงศ์ และนายอรรถพร พลบุตร (กรรมาธิการ)</u> ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ เพิ่มความในมาตรา ๓๖ เป็นดังนี้ “มาตรา ๓๖ ผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ และ ไม่ออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีให้เห็นสมควรและมีเหตุควรบรรเทาโทษ ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือจะ ไม่ลงโทษก็ได้”	
มาตรา ๓๗	ไม่มีการแก้ไข
มาตรา ๓๘	ไม่มีการแก้ไข
บทเฉพาะกาล	ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๙

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๓๙/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๙/๑ การฝึกอบรมเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ ต้องดำเนินการให้ทั่วถึงภายในเวลาสองปี”

๙. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิธีการ

คณะกรรมการวิธีการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ แล้วเห็นว่าควรมีข้อสังเกตไว้ในรายงานของคณะกรรมการวิธีการเพื่อให้คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ดังนี้

๙.๑ ในมาตรา ๔ การบัญญัติให้การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ทำให้การชุมนุมใดๆ ที่ไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉินหรือมิได้ทำให้สถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรงมากขึ้นหรือมิได้ขัดขวางการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ไม่สามารถนำร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มาใช้บริหารจัดการการชุมนุมได้ ส่งผลให้ไม่มีกฎหมายใดๆ ที่จะนำมาใช้บริหารจัดการการชุมนุมสาธารณะที่ไม่เกี่ยวกับสถานการณ์ฉุกเฉินให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อให้การชุมนุมไม่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนในระหว่างมีการประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉินได้ ซึ่งการชุมนุมในหลายกรณีในระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นการชุมนุมเรียกร้องที่มีสาเหตุมาจากความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริงและมีความจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยการบริหารราชการแผ่นดินจากรัฐบาลอย่างเร่งด่วน เช่น การชุมนุมของเกษตรกรต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการการชุมนุมสาธารณะ และกำหนดเพียงการห้ามการชุมนุมในช่วงเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเท่านั้น ทำให้การชุมนุมเรียกร้องที่เกิดจากความเดือดร้อนของประชาชนดังกล่าวในช่วงเวลาประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไม่มีกฎหมายที่จะมาบริหารจัดการเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ

๙.๒ ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะทุกกรณีโดยกำหนดให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ ผู้ชุมนุมสาธารณะ และเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของบุคคลอื่นที่จะใช้ที่สาธารณะ ในระหว่างที่มีการชุมนุมสาธารณะ ในขณะที่ประชาชนทั่วไปยังคงมีทัศนคติเกี่ยวกับการชุมนุมสาธารณะว่าเป็นการใช้เสรีภาพแบบไม่มีข้อจำกัด การบังคับใช้กฎหมายนี้จึงควรกระทำควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับขอบเขตและข้อควรปฏิบัติในการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้การชุมนุมสาธารณะเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการชุมนุมสาธารณะในระบอบประชาธิปไตยที่ต้องไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นเกินสมควร

๙.๓ สำหรับศาลที่จะเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำสั่งห้ามหรือคำฟ้องขอให้เลิกการชุมนุมหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของคำฟ้องหรือคำร้องในแต่ละกรณี และในกรณีที่มีข้อสงสัยเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล คณะกรรมการวินิจฉัย

ชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลก็จะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดอันเป็นระบบที่มีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เมื่อมีการวางแผนบรรทัดฐานดังกล่าวแล้ว สมควรที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างแพร่หลายด้วย

๙.๔ โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดช่องทางเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้จัดการชุมนุมสาธารณะ ผู้ชุมนุมสาธารณะ และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการร่วมกันบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของบุคคลอื่นที่จะใช้ที่สาธารณะโดยใช้ระบบให้ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบถึงการชุมนุมก่อนการชุมนุมสาธารณะ ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการใช้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะอันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สมควรจะได้กำหนดวิธีการแจ้งการชุมนุมสาธารณะที่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น โดยทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

๙.๕ ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุมกัน เจ้าพนักงานต้องคำนึงถึง “ความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน” รวมตลอดทั้ง “เสรีภาพในการประกอบอาชีพ” และ “เสรีภาพในการเดินทาง” ของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุมนั้นด้วย

๙.๖ ในการประกาศกำหนดเกี่ยวกับเครื่องมือที่จะใช้ในการควบคุมฝูงชน สมควรคำนึงถึงเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมฝูงชนที่เป็นสากล และไม่ควรถูกกำหนดให้ใช้อุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตโดยสภาพ เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมฝูงชน

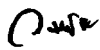
๙.๗ โดยที่เจ้าพนักงานมีหน้าที่สำคัญในการดูแลการชุมนุมสาธารณะและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการชุมนุมสาธารณะ และร่างมาตรา ๒๐ วรรคห้า กำหนดให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ ประกอบกับการชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สมควรที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะผู้ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะได้เร่งรัดให้มีการจัดการฝึกอบรมดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ซึ่งอาจได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เป็นเจ้าพนักงานตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๙.๘ โดยที่การชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย แต่โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการกิจการของท้องถิ่น กรณีจึงสมควรที่คณะกรรมการจะส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมทุกแห่ง จัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะขึ้นเป็นการเฉพาะ และสถานที่นั้นควรตั้งอยู่ในที่ที่สะดวกแก่ประชาชนที่จะเข้าไปร่วมการชุมนุมหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วย

๙.๙ เนื่องจากสาเหตุในการชุมนุมสาธารณะส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ และการพัฒนาสถานการณ์การชุมนุมไปสู่ความรุนแรงก็มักสืบเนื่องมาจากหน่วยงานของรัฐไม่ให้ความสำคัญกับข้อเรียกร้อง การบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างมีประสิทธิภาพจึงสมควรดำเนินการควบคุมไปกับการใช้มาตรการทางการบริหารและให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับและแก้ไขข้อร้องเรียนหรือข้อเรียกร้องในการชุมนุมมีการแจ้งความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาให้ผู้ชุมนุมผู้ร้องเรียนทราบอยู่เสมอจนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ และโดยที่คณะกรรมการมีมติเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๙ เรื่องการแก้ไขปัญหาการชุมนุมเรียกร้องโดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีการชุมนุมสาธารณะริบเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีการชุมนุมเรียกร้องเพื่อแก้ไขปัญหาโดยด่วน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางดังกล่าวอยู่แล้ว สมควรที่คณะกรรมการจะมีมติให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามมติคณะกรรมการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

(๔๖)

๑๐. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและข้อสังเกตของคณะกรรมการ
มาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

พลตำรวจโท
(วรพงษ์ ชิวปรีชา)
เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

(๔๗)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสะอาดของประชาชนที่ใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชุมนุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสวามิฉันชอบไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึง ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตามคำเชิญชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรของรัฐบาล องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้

“ตลต” หมายความว่า ตลตแห่งประเทศไทย หรือตลตจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือตลตที่มีตลตชุมนุมตลตตลตตลต

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

(๕๐)

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ
การใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขต
การใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้
เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้น

(๑) สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะ

(๒) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ

(๓) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๔) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน

(๕) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา ๙ ในกรณีที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับ
การชุมนุมสาธารณะก็ได้

ในการจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย

การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๙ นี้ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่
จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด ๖ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะใน
บริเวณสถานที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒

การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะและ
เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะและการชุมนุมนั้น
กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการ
ชุมนุมไม่น้อยกว่า สี่สิบสอง สิบแปด ชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุม เป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้ผู้รับแจ้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ ให้ถือว่าการประชุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้เป็นการชุมนุมที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๐

(๑) ชัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้นตามปกติ

(๒) ชัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการทำอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น

(๓) เข้าไปหรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้นขัดต่อมาตรา ๘ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม

ให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๓ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๔ ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ มีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการชุมนุม

ให้ผู้รับคำขอมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผันกำหนดเวลา พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตามวรรคสอง คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๓ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๕ การชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๔ หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔ ให้ถือว่าเป็นการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๕๒)

หมวด ๓

หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

มาตรา ๑๖ ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม
- (๒) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- (๓) ดูแลและรับผิดชอบต่อการชุมนุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๗
- (๔) ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา ๑๗ และเงื่อนไขหรือคำสั่งชั่วคราวของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศชี้ตามระยะเวลาที่ผู้รับแจ้งกำหนด
- (๕) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตาม (๒) และ (๓)
- (๖) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๗ ผู้ชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๑๖
- (๒) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง
- (๓) ไม่พหฺหวอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่
- (๔) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น
- (๕) ไม่ทำให้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ หรือได้รัห
ความเสียหายเกินที่สมควรชดเชยได้ เว้นไปชดเชยชดเชยเหตุอันควร

(๕/๑) ไม่ทำให้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร

- (๖) ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น
- (๗) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น
- (๘) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งชั่วคราวของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้รัหความเห็นชอบจรัหแจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่าสี่สิบสี่ชั่วโมง

(๕๓)

มาตรา ๑๙ ผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้
ต่อผู้รับแจ้ง

ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หากผู้จัดการชุมนุมประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุมต่อไป ให้แจ้งขอขยายระยะเวลาการชุมนุมต่อผู้รับแจ้ง

หมวด ๔

การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ
และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ส่วนที่ ๑

การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๒๐ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น และอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น แทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม

(๒) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

(๓) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งอาจมีคำสั่งให้ปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน

เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๑ ก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้

ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่ง สาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๒
การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๒๒ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุม ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ เข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการชุมนุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ หรือมาตรา ๑๘ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้เพียงเท่าที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุม

มาตรา ๒๕ เมื่อได้รับคำขอให้มีการสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะ ให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน

ในการพิจารณา หากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

คำสั่งศาลตามมาตรา ๒๕ นี้ให้เป็นที่สุด

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรา ๒๕ ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ

เมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

มาตรา ๒๗ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๒๔

ให้นำความในมาตรา ๒๐ วรรคสี่ห้า มาใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ มีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ และผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่ง คำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๕ นี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๙ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๒ และผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๗ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

(๕๖)

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๐ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะผู้ใดซึ่งมิได้แจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๑ ผู้ใดจัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๗) หรือ (๘) หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๓ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ (๖) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๔) (๕) (๕/๑) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ชุมนุมซึ่งออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๓๖ ผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕ และไม่ออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๒ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๓๗ ผู้ใดไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๐ หรือมาตรา ๒๒ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๖ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พยายามเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๕๗)

ถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน
ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ บรรดาทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุม
สาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๙ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่
จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตาม
ความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ร่าง

พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

(๕๙)

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๔/๕๓๒๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ..... ๕๙๑๒
วันที่..... ๒๖ เม.ย. ๒๕๕๔
เวลา..... ๐๘.๔๔ น.

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่
๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งคณะรัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๖

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชัย ชิดชอบ)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานนิติ
รับที่..... ๑๐ (ก) / ๒๕๕๔
วันที่..... ๒๗ เม.ย. ๕๔
เวลา..... ๙.๑๗ น.

สำนักการประชุม

กลุ่มการบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๕๕ / ๕๖ วันที่ ๒๗ / เม.ย. / ๕๔
เวลา ๑๗.๑๕ ส่ง สทท
สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๖

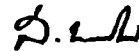
สารบบ

เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. (นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๑๓ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ และลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา โดยถือร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๔ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง และในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๒๕ (สมัยสามัญทั่วไป) วันพุธที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔

(นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๖๑)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๖๒)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ซึ่งการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ฉะนั้น หน่วยงานของรัฐจึงต้องมีบทบาทในการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมโดยคล่องตัว รอบคอบ และทันต่อเหตุการณ์ การรักษาความปลอดภัยสาธารณะ การคุ้มครองสาธารณสุข รวมทั้ง การคุ้มครองไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายแก่สาธารณชนทั่วไป ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การบริหารการใช้สิทธิและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะให้เป็นไปโดยเรียบร้อย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การประชุมสภา
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการประชุมสภา
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประชุมสภา พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้มิใช่บังคับกับการประชุมสภา ดังต่อไปนี้

- (๑) การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี
- (๒) การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรม
แห่งท้องถิ่น
- (๓) การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา ส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์
ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น
- (๔) การชุมนุมอันเป็นกิจกรรมภายในของสถานศึกษา
- (๕) การชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนา
ทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ

มาตรา ๔ การชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“การชุมนุมสาธารณะ” หมายความว่า การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่น สามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าการชุมนุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อ สาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครอง หรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ

“ทางหลวง” หมายความว่า ทางหลวงตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง

“ทางสาธารณะ” หมายความว่า ทางบกหรือทางน้ำสำหรับประชาชนใช้ในการจราจร และให้หมายความรวมถึงทางรถบรรทุกที่มีรถเดินสำหรับประชาชนโดยสารด้วย

“ผู้จัดการชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดให้มีการชุมนุมสาธารณะ และให้หมายความรวมถึง ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง และผู้ซึ่งเชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วม การชุมนุมสาธารณะโดยแสดงออกหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนเป็นผู้จัดหรือร่วมจัดให้มีการชุมนุมนั้น

“ผู้ชุมนุม” หมายความว่า ผู้จัดการชุมนุม และผู้เข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะ ไม่ว่าจะเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะนั้นตามคำเชิญชวนหรือนัดหมายของผู้จัดการชุมนุมหรือไม่

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐบาล องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นของรัฐ

“ผู้รับแจ้ง” หมายความว่า หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ การชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ การใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขต การใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

มาตรา ๘ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ

(๒) ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ

(๓) โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน

(๔) สถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

มาตรา ๙ การจัดการชุมนุมสาธารณะในพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุมจะกระทำมิได้

ให้สถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระราชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมถึงสถานที่พำนักของพระราชอาคันตุกะเป็นพื้นที่ห้ามจัดการชุมนุมตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๐ ในกรณีให้เห็นสมควร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะก็ได้

ในการจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย

การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ini ไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น

มิให้นำความในหมวด ๒ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ มาใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะในบริเวณสถานที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒

การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ และเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่นตามกฎหมาย ผู้ใดประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ และการชุมนุมนั้นกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ให้มีหนังสือแจ้งการชุมนุมต่อผู้รับแจ้งก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง

ให้ถือว่าผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการอำนวยความสะดวกในการชุมนุมเป็นผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะตามวรรคหนึ่ง

หนังสือแจ้งการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้ผู้รับแจ้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๓ ให้ถือว่าการประชุมสาธารณะที่อาจก่อให้เกิดกรณีดังต่อไปนี้
เป็นการชุมนุมที่กระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่ต้องแจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๑

- (๑) ขัดขวางความสงบของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้นตามปกติ
- (๒) ขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น
- (๓) กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ตามมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้นขัดต่อมาตรา ๘ หรือมาตรา ๙ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม
ให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมตามวรรคหนึ่งเป็นการด่วน คำสั่งของศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๕ ให้ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะซึ่งไม่สามารถแจ้งการชุมนุมได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๑ มีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการชุมนุม
ให้ผู้รับคำขอมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผันกำหนดเวลา พร้อมด้วยเหตุผล
ให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาตามวรรคสอง คำสั่งของศาลตามมาตรา ๑๕ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๖ การชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕ หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้ถือว่าเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

หมวด ๓

หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

มาตรา ๑๗ ผู้จัดการชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม
- (๒) ดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ
ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

(๓) ดูแลและรับผิดชอบการประชุมสาธารณะไม่ให้เกิดการขัดขวางเกินสมควรต่อประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อผู้ชุมนุมปฏิบัติตามมาตรา ๑๘

(๔) ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมตามมาตรา ๑๘ และเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำตามระยะเวลาที่ผู้รับแจ้งกำหนด

(๕) ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ในการดูแลการประชุมสาธารณะให้เป็นไปตาม (๒) และ (๓)

(๖) ไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๑๘ ผู้ชุมนุมมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะตามมาตรา ๑๓

(๒) ไม่ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง

(๓) ไม่พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่

(๔) ไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น

(๕) ไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเสรีภาพ

(๖) ไม่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและ

เหตุอันควร

(๗) ไม่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น

(๘) ไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการประชุมสาธารณะนั้น

(๙) ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการประชุมได้ต่อเมื่อได้แจ้งล่วงหน้าต่อหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะนั้น

มาตรา ๒๐ ผู้ชุมนุมต้องเลิกการประชุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง

ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หากผู้จัดการชุมนุมประสงค์จะจัดให้มีการชุมนุมต่อไป ให้แจ้งขอขยายระยะเวลาการประชุมต่อผู้รับแจ้ง

หมวด ๔

การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ
และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ส่วนที่ ๑

การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

มาตรา ๒๑ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น และอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะ หรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้

ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าพนักงานอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น แทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะอันเป็นสถานที่ชุมนุม
- (๒) อำนวยความสะดวกในการจราจรและการขนส่งสาธารณะในบริเวณที่มีการชุมนุมและบริเวณใกล้เคียงเพื่อให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด
- (๓) กำหนดเงื่อนไขหรือมีคำสั่งให้ผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) หรือ (๒)

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งอาจมีคำสั่งให้ปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน

เจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีทักษะ ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๒ ก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะเพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๒
การดูแลการประชุมสาธารณะ

มาตรา ๒๓ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะให้เป็นไปตามความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เห็นสมควร ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจแต่งตั้งข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะดังกล่าวแทนเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับเจ้าพนักงานตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง โดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุม ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ เข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการประชุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ หรือความในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) กรณีผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าว ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ร้องขอต่อศาล เพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุมสาธารณะนั้น ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ มีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการประชุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชน และคุ้มครองการประชุมสาธารณะ

แผนหรือแนวทางการควบคุมการประชุมสาธารณะที่จะกำหนดขึ้นตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ใช้กำลังหรือเครื่องมือควบคุมฝูงชนได้เพียงพอที่จำเป็น

การดำเนินการของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะนั้นที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการประชุม

มาตรา ๒๖ เมื่อได้รับคำขอให้มีการสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะ ให้ศาลพิจารณา คำขอนั้นเป็นการด่วน

ในการพิจารณา หากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุม เลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

คำสั่งศาลตามมาตรา ๒๖ นี้ให้เป็นที่สุด

ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรา ๒๖ นี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณ ที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๒๓ ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศ ให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ

เมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุม สถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

มาตรา ๒๘ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุม อยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิก การชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจจับ และจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการ ที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตามมาตรา ๒๕

ให้นำความในมาตรา ๒๑ วรรคห้า มาใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็น อันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง ให้เจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๒๓ มีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ให้เจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๒๓ และผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจ ดำเนินการตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณา ภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่ง คำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๖ นี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๐ ให้เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๓ และผู้ควบคุมสถานการณ์ ตามมาตรา ๒๘ และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๕
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๑ ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะอาดของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะซึ่งมิได้แจ้งการชุมนุมตามมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๒ ผู้ใดจัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๔ ผู้จัดการชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๗ (๖) หรือผู้ชุมนุมผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๕ ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ผู้ใดเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ชุมนุมซึ่งออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๗ ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๓๗ ผู้ชุมนุมซึ่งเข้าร่วมการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๖ และไม่ออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๓ ประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๓๘ ผู้ใดไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๓ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๗ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙ บรรดาทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนกลางโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะ ตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางสุภาวดี ตันตระกูล)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑

สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ
พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.
ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่าบุคคลย่อมมี
เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้
เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อ
คุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ดังนั้น เพื่อคุ้มครองความสงบของ
ประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ โครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ประกอบด้วยบทบัญญัติรวม ๓๙ มาตรา แบ่งออกเป็น
๕ หมวด คือ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๗ ถึงร่างมาตรา ๙) หมวด ๒ ว่าด้วยการแจ้ง
การชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๕) ในกรณีการชุมนุมสาธารณะนั้น
อาจกระทบต่อความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หมวด ๓ ว่าด้วยหน้าที่ของผู้จัดการ
ชุมนุมและผู้ชุมนุม (ร่างมาตรา ๑๖ ถึงร่างมาตรา ๑๙) หมวด ๔ ว่าด้วยการคุ้มครอง
ความสงบของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ และการดูแลการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา
๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๙) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การคุ้มครองความสงบของ
ประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๐ ถึงร่างมาตรา ๒๑) และส่วนที่ ๒ การดูแล
การชุมนุมสาธารณะ (ร่างมาตรา ๒๒ ถึงร่างมาตรา ๒๙) หมวด ๕ บทกำหนดโทษ
(ร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๘) และบทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๒ กำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” เพื่อความชัดเจน

แม้เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะจะได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๘๙ แต่ยังไม่เคย
มีการกำหนดบทนิยามคำว่า “การชุมนุมสาธารณะ” มาก่อน อีกทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights:
ICCPR) ที่รับรองเสรีภาพในการชุมนุม (Assembly) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีโดยการ

ภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙^๑ ก็ได้มีบทนิยามคำว่า “การประชุม” ไว้เช่นกัน กรณีจึงมีความจำเป็นต้องกำหนดบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ขึ้นเพื่อความชัดเจนในทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติตามกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย

จากการตรวจสอบกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะของประเทศอังกฤษ ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีการกำหนดบทนิยามคำว่า “Public Assembly” ไว้ในทำนองเดียวกันว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลเฉพาะในที่สาธารณะ เพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าจะการประชุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ แต่ไม่รวมถึงการประชุมเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งบรรดาที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน (Private property) แม้การประชุมในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชนดังกล่าวจะเปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมได้ก็ตาม ดังนั้น จึงได้กำหนดบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ว่าหมายถึง การชุมนุมของบุคคลในที่สาธารณะเพื่อเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยแสดงออกต่อประชาชนทั่วไป และบุคคลอื่นสามารถเข้าร่วมการชุมนุมนั้นได้ ไม่ว่าจะการประชุมนั้นจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายด้วยหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล และได้กำหนดบทนิยามคำว่า “ที่สาธารณะ” ไว้ด้วยว่าหมายถึง ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันหรือที่หน่วยงานของรัฐมิได้เป็นเจ้าของแต่เป็นผู้ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ บรรดาซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ รวมตลอดทั้งทางหลวงและทางสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อให้รวมถึงการประชุมที่จัดขึ้นในที่ดินหรือทรัพย์สินของเอกชน

มีข้อสังเกตว่ากฎหมายของบางประเทศได้มีการกำหนดจำนวนขั้นต่ำ (Threshold) ของผู้ร่วมชุมนุมไว้ในบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วยว่าต้องมีจำนวนเท่าใดจึงถือว่าเป็นการประชุมสาธารณะ เช่น อังกฤษถือว่าต้องมีผู้เข้าร่วมการชุมนุมตั้งแต่ ๒๐ คนขึ้นไป^๒ เป็นต้น แต่กฎหมายของอีกหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน ฟิลิปปินส์ เป็นต้น มิได้กำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ เนื่องจากเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า “การประชุม” (Assembly) หมายถึงการเข้ามารวมกัน ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นพ้องกับแนวทางนี้ จึงมิได้กำหนดจำนวนขั้นต่ำของผู้เข้าร่วมการชุมนุมไว้ในบทนิยามคำว่า “การประชุมสาธารณะ” ด้วย

๒.๓ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธไว้อย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๖๓ วรรคสอง บัญญัติให้ตรากฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมได้เฉพาะการประชุมสาธารณะ และเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

^๑ประเทศไทยผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐

^๒Section 16, Public Order Act 1986.

หรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาบทจำกัดเสรีภาพดังกล่าวเปรียบเทียบกับบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จะเห็นได้ว่าบทจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่าที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศฯ โดยกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเปิดให้รัฐภาคีออกกฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพดังกล่าวได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือเพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others)^๗

ดังนั้น การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรจำกัดเฉพาะการชุมนุมสาธารณะที่มีลักษณะเป็นการเรียกร้อง สนับสนุน คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้มีการดำเนินการตามที่มีการเรียกร้องฯ นั้นเท่านั้น ไม่ควรรวมถึงการชุมนุมสาธารณะที่ไม่มีลักษณะดังกล่าว อันได้แก่ การชุมนุมเนื่องในงานพระราชพิธีและงานรัฐพิธี การชุมนุมเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือกิจกรรมตามประเพณีหรือตามวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น การชุมนุมเพื่อจัดแสดงมหรสพ กีฬา หรือกิจกรรมอื่นเพื่อประโยชน์ทางการค้าปกติของผู้จัดการชุมนุมนั้น การชุมนุมภายในสถานศึกษา และการชุมนุมหรือการประชุมตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือการประชุมสัมมนาทางวิชาการของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ จึงได้กำหนดบทยกเว้นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับกับการชุมนุมสาธารณะทั้ง ๕ ประเภทดังกล่าวข้างต้น (ร่างมาตรา ๓)

นอกจากนี้ โดยที่ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. มีหลักการในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะเท่านั้น เนื่องจากมีกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพการชุมนุมในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกโดยเฉพาะอยู่แล้ว อีกทั้งประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีการจัดการชุมนุมสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศและการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งนั้นก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งโดยเฉพาะอยู่แล้ว จึงกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๔ ว่าการชุมนุมสาธารณะในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก และการชุมนุมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

^๗Article 21

The right of peaceful assembly shall be recognized. No restrictions may be placed on the exercise of this right other than those imposed in conformity with the law and which are necessary in a democratic society in the interests of national security or public safety, public order (*ordre public*), the protection of public health or morals or the protection of the rights and freedoms of others.

๒.๔ หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะ

หลักทั่วไปในการชุมนุมสาธารณะได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๗ ว่าการชุมนุมสาธารณะต้องเป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ และการใช้สิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุมในระหว่างการชุมนุมสาธารณะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ การชุมนุมสาธารณะต้องไม่กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รวมทั้งไม่กีดขวางทางเข้าออกรัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศด้วย ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้สถานที่ดังกล่าวตามปกติ (ร่างมาตรา ๘)

นอกจากนี้ เห็นควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมสามารถจัดให้มีสถานที่เพื่อใช้สำหรับการชุมนุมสาธารณะขึ้นได้ ซึ่งหลายประเทศก็มีการจัดสถานที่ดังกล่าวขึ้นเช่นกัน เช่น อังกฤษ (Speakers' comer ใน Hyde Park) ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดให้มีสถานที่ดังกล่าวเป็นการชั่วคราวหรือเป็นการถาวรก็ได้ ตามแต่จะเห็นสมควร แต่การจัดให้มีสถานที่สำหรับการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้นด้วย โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะในสถานที่ดังกล่าวนั้นไม่ต้องแจ้งการชุมนุมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอื่นแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ การจัดให้มีสถานที่เพื่อการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่กระทบต่อเสรีภาพของประชาชนที่จะจัดการชุมนุมสาธารณะในที่สาธารณะอื่น (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕ การแจ้งการชุมนุมสาธารณะ

จากการตรวจสอบกฎหมายของอังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส สาธารณรัฐประชาชนจีน สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ พบว่ามีเพียงสาธารณรัฐประชาชนจีนเพียงประเทศเดียวที่ใช้ระบบอนุญาต (Permission) โดยกำหนดให้การชุมนุมสาธารณะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ก่อน ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่ลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน ขณะที่อังกฤษ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และฟิลิปปินส์ อันเป็นประเทศที่เป็นภาคีโดยสมบูรณ์ของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวเช่นเดียวกับประเทศไทย รวมทั้งสิงคโปร์ที่มีได้ลงนามในกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ต่างใช้ระบบการแจ้ง (Noticing) โดยผู้จัดการชุมนุมสาธารณะต้องแจ้งการจัดการชุมนุมสาธารณะให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อนเริ่มการชุมนุม เนื่องจากเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะเป็นเสรีภาพที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาต แต่การกำหนดให้มีการแจ้งก่อนการชุมนุมก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะในระหว่างที่มีการชุมนุม รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกและการรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ผู้ชุมนุม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้ “ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะ” ซึ่งหมายความรวมถึงผู้เชิญชวนหรือนัดหมายให้ผู้อื่นมาร่วมชุมนุมในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด รวมทั้งผู้ขออนุญาตใช้สถานที่หรือเครื่องขยายเสียงหรือขอให้ทางราชการ

อำนวยความสะดวกในการชุมนุม มีหนังสือแจ้งการชุมนุมตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ต่อ “ผู้รับแจ้ง” ซึ่งได้แก่หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รับแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามพระราชบัญญัตินี้ ก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง หากการชุมนุมสาธารณะนั้นมีลักษณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ (ร่างมาตรา ๑๐) อันได้แก่ การชุมนุมที่เป็นการขัดขวางความสะดวกของประชาชนที่จะใช้หรือเข้าออกที่สาธารณะนั้น ตามปกติ หรือขัดขวางการให้บริการหรือใช้บริการท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีขนส่งสาธารณะ ระบบการขนส่งสาธารณะ หรือการสื่อสารสาธารณะอื่น หรือกีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ (ร่างมาตรา ๑๒)

เมื่อได้รับแจ้ง หากผู้รับแจ้งเห็นว่าการชุมนุมสาธารณะที่ได้รับแจ้งนั้น กีดขวางทางเข้าออกสถานที่ประทับของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และสถานที่พำนักของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล ศาล และหน่วยงานของรัฐ ท่าอากาศยาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ หรือสถานีขนส่งสาธารณะ โรงพยาบาล สถานศึกษา และศาสนสถาน ตลอดจนสถานทูตหรือสถานกงสุลของรัฐต่างประเทศ ให้ยื่นคำขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุม และให้ศาลพิจารณาคำขอเพื่อมีคำสั่งห้ามการชุมนุมเป็นการด่วน คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๓)

ในกรณีที่ผู้ประสงค์จะจัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ไม่สามารถแจ้งการชุมนุมสาธารณะก่อนเริ่มการชุมนุมไม่น้อยกว่าเจ็ดสิบสองชั่วโมง ให้ผู้นั้นมีหนังสือแจ้งการชุมนุมพร้อมคำขอผ่อนผันกำหนดเวลาดังกล่าวต่อผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แล้วแต่กรณี ก่อนเริ่มการชุมนุม ในการนี้ ผู้รับคำขอต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำขอผ่อนผัน พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับคำขอ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอไม่พอใจผลการพิจารณา ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณา คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๔)

สำหรับศาลที่จะพิจารณาคำขอและคำร้องดังกล่าวข้างต้นนั้น เห็นสมควรให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรม เนื่องจากการชุมนุมสาธารณะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับแนวปฏิบัติที่ผ่านมา ศาลแพ่งเคยใช้อำนาจในตนเองเดียวกันมีคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราว คดีหมายเลขดำที่ ๓๖๐๔/๒๕๕๑ และคำสั่งคำร้องคุ้มครองชั่วคราวคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๑๓/๒๕๕๑ อีกทั้งศาลยุติธรรมมีอยู่ทั่วประเทศ จึงสามารถอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาชนได้โดยสะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

๒.๖ การชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ถือว่าการชุมนุมสาธารณะที่ศาลมีคำสั่งห้ามการชุมนุม หรือที่จัดขึ้นหลังจากที่ผู้ยื่นคำขอได้รับหนังสือแจ้งว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะผ่อนผันกำหนดเวลา หรือที่จัดขึ้นระหว่างรอคำสั่งศาลดังกล่าวข้างต้น เป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (ร่างมาตรา ๑๕)

๒.๗ หน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุม

แม้การชุมนุมสาธารณะจะเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ แต่การใช้เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จึงเห็นสมควรกำหนดหน้าที่ของผู้จัดการชุมนุมและผู้ชุมนุมขึ้นอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ “ผู้จัดการชุมนุม” มีหน้าที่ต้องอยู่ร่วมการชุมนุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการชุมนุม ต้องดูแลและรับผิดชอบการชุมนุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ต้องดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ต้องประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบและให้ประกาศซ้ำเป็นระยะ ต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการชุมนุม และต้องไม่ยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด (ร่างมาตรา ๑๖)

ส่วนหน้าที่ของ “ผู้ชุมนุมที่ดี” นั้น ต้องไม่ก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ต้องเข้าร่วมการชุมนุมโดยเปิดเผยตัว ไม่ปิดบังหรืออำพรางตน โดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง ต้องไม่นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ เพราะการชุมนุมที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ต้องไม่บุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร ต้องไม่ใช่กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องไม่ขัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะหรือในการคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะนั้น และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงาน (ร่างมาตรา ๑๗)

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้จัดการชุมนุมมิได้แจ้งว่าจะมีการเดินขบวนหรือเคลื่อนย้าย ผู้ชุมนุมจะเดินขบวนหรือเคลื่อนย้ายการชุมนุมได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีตำรวจซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น (ร่างมาตรา ๑๘) และผู้ชุมนุมต้องเลิกการชุมนุมสาธารณะภายในระยะเวลาที่ผู้จัดการชุมนุมได้แจ้งไว้ต่อผู้รับแจ้ง (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๘ การคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ

ได้กำหนดให้หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจเป็นเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชน

และการชุมนุมสาธารณะ และเมื่อมีการชุมนุมสาธารณะเกิดขึ้น เจ้าพนักงานดังกล่าวอาจแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะหรือหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนในท้องที่นั้นเพื่อทราบด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เมื่อทราบแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดให้มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนหรือผู้ชุมนุมตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ส่วนหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐหรือเอกชนก็อาจช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการชุมนุมสาธารณะนั้น

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชน หัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจอาจมีคำสั่งปิดการจราจรได้ แต่ให้กระทำได้เฉพาะในบริเวณอันจำกัดและเพื่อความปลอดภัยของผู้ชุมนุมและประชาชน และต้องหารือกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องก่อน และในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานดังกล่าวต้องผ่านการฝึกอบรมให้ความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะและต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐)

นอกจากนี้ เห็นสมควรกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐจัดหรือประสานให้มีการประชาสัมพันธ์เป็นระยะอย่างกว้างขวาง ทั้งก่อนและระหว่างการชุมนุมสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสถานที่ที่ใช้ในการชุมนุมและช่วงเวลาที่มีการชุมนุม ตลอดจนคำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางการจราจรหรือระบบการขนส่งสาธารณะที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากการชุมนุมน้อยที่สุด (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๙ การดูแลการชุมนุมสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าสถานีตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการชุมนุมสาธารณะและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจในการดูแลการชุมนุมสาธารณะ แต่เพื่อความคล่องตัวและความสอดคล้องกับสถานการณ์แห่งการชุมนุมที่แตกต่างหลากหลาย หากรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เห็นสมควร ก็อาจแต่งตั้งข้าราชการคนหนึ่งซึ่งอาจเป็นข้าราชการประจำหรือข้าราชการการเมืองก็ได้ เป็นเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวแทนหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานีตำรวจ (ร่างมาตรา ๒๒)

ในการดูแลการชุมนุมสาธารณะนั้น หากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวได้รับการร้องขอจากผู้จัดการชุมนุมไม่ว่าในรูปแบบใด ให้เจ้าพนักงานนั้นเข้าไปรักษาความปลอดภัยหรืออำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุมในสถานที่ชุมนุมและในช่วงเวลาการชุมนุม และให้รายงานผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น เพื่อทราบด้วย (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๑๐ การดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

แนวทางดำเนินการกรณีมีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดเป็นขั้นตอนไว้ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๒๔ ร่างมาตรา ๒๕ ร่างมาตรา ๒๖ และร่างมาตรา ๒๗)

(๑) ในกรณีที่ปรากฏต่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะว่ามีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ถ้าเป็นกรณีการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่ได้แจ้งไว้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ถ้าผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประกาศให้ผู้ชุมนุมแก้ไขกรณีดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทั้งนี้ การดำเนินการของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะดังกล่าวไม่ตัดสิทธิของผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการชุมนุมสาธารณะที่จะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมนั่นเอง

(๒) หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามประกาศตาม (๑) ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะนั้น โดยให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นเป็นการด่วน และหากความปรากฏต่อศาลว่าการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้จัดการชุมนุมหรือผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลมีคำสั่งโดยออกคำสั่งบังคับให้ผู้ชุมนุมเลิกการชุมนุมสาธารณะหรือยุติการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยให้คำสั่งศาลดังกล่าวเป็นที่สุด และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศคำสั่งศาลตามมาตรานี้ไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้น และประกาศโดยวิธีการใด ๆ เพื่อให้ผู้ชุมนุมได้รับทราบด้วย

(๓) ในระหว่างรอคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอแนะของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนและคุ้มครองการชุมนุมสาธารณะ

(๔) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เลิกการชุมนุมตาม (๒) แต่ผู้ชุมนุมไม่ยอมเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาล

(๕) เมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะตาม (๓) โดยในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทน

ต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

๒.๑๑ การดำเนินการกรณีผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง

โดยที่การชุมนุมสาธารณะที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ชุมนุมกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะรุนแรงและอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สินของผู้อื่นจนเกิดการวุ่นวายขึ้นในบ้านเมือง จึงเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ทั้งยังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ จึงได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะมีอำนาจสั่งให้ผู้ชุมนุมยุติการกระทำนั้น หากผู้ชุมนุมไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานดังกล่าวและผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจดำเนินการตาม ๒.๑๐ (๔) และ (๕) โดยอนุโลม กล่าวคือ ให้ประกาศกำหนดให้พื้นที่บริเวณที่มีการชุมนุมสาธารณะนั้นเป็นพื้นที่ควบคุมและประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุมโดยเร็ว และให้รายงานรัฐมนตรีเพื่อทราบ และเมื่อมีการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายให้รับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้มีการเลิกการชุมนุมสาธารณะตามคำสั่งศาลและเมื่อพ้นระยะเวลาที่ประกาศให้ผู้ชุมนุมออกจากพื้นที่ควบคุม หากยังมีผู้ชุมนุมอยู่ในพื้นที่ควบคุม ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และให้ผู้ควบคุมสถานการณ์ดำเนินการให้มีการเลิกการชุมนุม โดยให้ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์มีอำนาจค้นและจับผู้ซึ่งยังอยู่ในพื้นที่ควบคุม ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะนั้น หรือกระทำการที่จำเป็นตามแผนหรือแนวทางการควบคุมการชุมนุมสาธารณะ โดยในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ควบคุมสถานการณ์และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมสถานการณ์ต้องผ่านการฝึกอบรมให้มีความเข้าใจและอดทนต่อสถานการณ์การชุมนุมสาธารณะ และต้องแต่งเครื่องแบบเพื่อแสดงตน และอาจใช้เครื่องมือควบคุมฝูงชนได้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

อย่างไรก็ดี เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงได้กำหนดให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานดังกล่าวอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาล โดยหากผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งคำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๑๒ บทกำหนดโทษ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดโทษไว้ ๙ กรณี ดังนี้

(๑) ผู้จัดการชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะโดยมิได้แจ้งการชุมนุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๐)

(๒) ผู้จัด เชิญชวน หรือนัดหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๑)

(๓) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งไม่อยู่ร่วมการประชุมสาธารณะตลอดระยะเวลาการประชุม ไม่ดูแลและรับผิดชอบการประชุมสาธารณะให้เป็นไปโดยสงบและปราศจากอาวุธ ภายใต้ขอบเขตการใช้สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ไม่ดูแลไม่ให้เกิดการขัดขวางประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ตลอดจนดูแลและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ชุมนุม ไม่ประกาศหน้าที่ของผู้ชุมนุมและเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของผู้รับแจ้งและเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ชุมนุมทราบหรือไม่ประกาศซ้ำตามที่ผู้รับแจ้งกำหนด ไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานในการดูแลการประชุม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๔) ผู้ชุมนุมซึ่งก่อให้เกิดความไม่สะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ ปิดบังหรืออำพรางตนโดยจงใจมิให้มีการระบุตัวบุคคลได้ถูกต้อง นำอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุมไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ชัดขวางหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนในการใช้ที่สาธารณะ หรือในการคุ้มครองการประชุมสาธารณะนั้น หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งด้วยวาจาของเจ้าพนักงานหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งของผู้รับแจ้งหรือเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (ร่างมาตรา ๓๒)

(๕) ผู้จัดการชุมนุมซึ่งยุยงส่งเสริมหรือชักจูงผู้ชุมนุมเพื่อให้ผู้ชุมนุมฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ชุมนุมซึ่งบุกรุกหรือทำให้เสียหายหรือทำลายด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือเสรีภาพ หรือได้รับความเดือดร้อนเกินที่พึงคาดหมายได้ว่าเป็นไปตามปกติและเหตุอันควร หรือใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เข้าร่วมชุมนุมหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๓)

(๖) ผู้โฆษณาหรือประกาศให้ผู้ชุมนุมใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นในระหว่างการชุมนุมสาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๗) ผู้เข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท แต่ถ้ายอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะประกาศกำหนด ไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำความผิดนั้น (ร่างมาตรา ๓๕)

(๘) ผู้เข้าร่วมการประชุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท และไม่ยอมออกจากพื้นที่ควบคุมภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการประชุมสาธารณะประกาศกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีให้เห็นสมควร ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กำหนดหรือไม่ลงโทษก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๖)

(๙) ผู้ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานคุ้มครองความสะดวกของประชาชนและการชุมนุมสาธารณะ หรือเจ้าพนักงานรับผิดชอบดูแลการชุมนุมสาธารณะ หรือจากผู้ควบคุมสถานการณ์ตามมาตรา ๒๖ ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ พาอาวุธเข้าไปในที่ชุมนุม ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีอาวุธนั้นติดตัวหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าอาวุธตามวรรคหนึ่งเป็นอาวุธปืน วัตถุระเบิด หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๗)

สำหรับทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการชุมนุมสาธารณะที่ยึดได้จากการชุมนุมสาธารณะที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เห็นควรกำหนดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีส่วนถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๑๓ บทเฉพาะกาล

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การชุมนุมสาธารณะที่กระทบต่อความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะที่จัดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องแจ้งการชุมนุมสาธารณะตามความในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แต่การอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๑๔ ไม่กำหนดบทยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมควรต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานต่าง ๆ ใช้อำนาจเกินกว่าที่จำเป็นและสมควรแก่กรณี อีกทั้งการกระทำที่สุจริตไม่เลือกปฏิบัติและไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินความจำเป็นแห่งกรณีย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอยู่แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดบทยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

การชุมนุม (Public meeting or Public assembly) เป็นสิทธิ (Right) ที่ได้รับการรับรองโดยมาตรา ๒๑^๕ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และในทางวิชาการถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Free speech) ทั้งนี้ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีภาคี ๑๑๔ ประเทศ โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันแล้ว จำนวน ๑๖๖ ประเทศ ได้แก่ ประเทศในทวีปอเมริกา ทุกประเทศในทวีปยุโรปตะวันตก เกือบทุกประเทศในทวีปแอฟริกา เกือบทุกประเทศในกลุ่มโอเชียเนีย บางประเทศในเอเชีย (เช่น ไทย^๖ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) และกลุ่มที่สอง ได้แก่ ประเทศที่ลงนามแล้วแต่ยังไม่ให้สัตยาบัน ๘ ประเทศ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

^๕อ้างแล้ว, โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ หน้า ๓

^๖ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศดังกล่าวโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ทำถ้อยแถลงตีความกติการะหว่างประเทศนี้ไว้ ๕ ประการ แต่ไม่มีส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการชุมนุม

ประชาชนลาว ปากีสถาน คิวบา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหลายประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติกา ระหว่างประเทศดังกล่าว เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน พม่า สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โอมาน การ์ตาร์ ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ดังนั้น ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. จึงได้นำกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมาประกอบการพิจารณา รวมทั้งนำกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมีได้เป็นภาคีของกติกา ระหว่างประเทศดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย โดยแยกออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่หนึ่ง ประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยประเทศที่ยกเป็นกรณีศึกษา จำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย (เฉพาะรัฐนิวเซาท์เวลส์ และรัฐควีนส์แลนด์) ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา (เฉพาะรัฐแคลิฟอร์เนีย)

กลุ่มที่สอง ประเทศที่ลงนามในกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วแต่ยังมิได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ จะแยกศึกษา กฎหมายที่ใช้บังคับในแผ่นดินใหญ่ กับกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกง ซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยกฎหมายที่ใช้บังคับในเขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้นจัดทำขึ้นตั้งแต่ สมัยที่เขตปกครองพิเศษฮ่องกงยังอยู่ในความดูแลของอังกฤษ

กลุ่มที่สาม ประเทศที่ยังมิได้ลงนามในกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิงคโปร์

อย่างไรก็ดี ในการพิจารณากติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎหมายภายในของประเทศที่เป็นภาคีและมีได้เป็นภาคีของกติกา ระหว่างประเทศดังกล่าว พบว่าสิทธิในการชุมนุมตามมาตรา ๒๑ ของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มิได้เป็นสิทธิเด็ดขาด (Absolute right) แต่เป็นสิทธิสัมพัทธ์ (Relative right) ที่สามารถจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อบรรลุนิติวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ (National security) ความปลอดภัยสาธารณะ (Public safety) หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Public order) (๒) เพื่อการคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (Protection of public health or morals) หรือ (๓) เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (Protection of the rights and freedoms of others) ซึ่งหากพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเห็นได้ว่าข้อจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แคบกว่ากติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะจำกัดได้เฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบสุขของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น ดังนั้น การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. จึงสามารถนำมาตราการ

ตามกฎหมายของต่างประเทศที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง มาประยุกต์ใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

สำหรับกระบวนการควบคุมดูแลการชุมนุมนั้น โดยที่ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ลงนามและให้สัตยาบันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง จึงพิจารณากำหนดโดยใช้กฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้เป็นแนวทาง โดยหลักการควบคุมดูแลการชุมนุมตามกฎหมายของประเทศในกลุ่มนี้ สรุปได้ดังนี้

- การจัดการชุมนุมทำได้ทั้งในที่ส่วนบุคคลและสาธารณะ
- การจัดการชุมนุมในที่ส่วนบุคคลนั้นสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องแจ้ง

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบก่อน แต่การชุมนุมนั้นต้องไม่เป็นการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมาย และต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เสียง และผู้จัดการชุมนุมต้องดูแลรักษาความปลอดภัยของสถานที่ชุมนุมและผู้เข้าร่วมชุมนุมด้วย หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะเข้าไปในสถานที่ชุมนุมโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการชุมนุมหรือเจ้าของที่ส่วนบุคคลนั้นต้องมีหมาย เว้นแต่จะมีการกระทำความผิดซึ่งหน้า

➢ การจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะ ผู้จัดการต้องแจ้งความประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น รวมทั้งผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้น ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๕-๗ วัน หากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจไม่คัดค้านหรือปฏิเสธการจัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้น ผู้จัดการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะนั้นได้ แต่หากถูกคัดค้านหรือปฏิเสธ ผู้จัดการสามารถร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้จัดได้ โดยศาลใช้กระบวนการวิธีพิจารณารับรัดเพื่อให้สามารถพิพากษาได้ก่อนวันกำหนดจัดการชุมนุมหรือเดินขบวน ทั้งนี้ ในการคัดค้านหรือปฏิเสธนั้น เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องมีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าการชุมนุมหรือเดินขบวนนั้นอาจการรักษาความมั่นคงของชาติ ความปลอดภัยสาธารณะ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การคุ้มครองสาธารณสุขหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น (แต่รัฐธรรมนูญไทยจำกัดเฉพาะเพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึกเท่านั้น) นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถกำหนดเงื่อนไขในการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

- เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

➢ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ในกรควบคุมดูแลการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะให้เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจสั่งให้ผู้รับผิดชอบการชุมนุมหรือเดินขบวนในที่สาธารณะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในระหว่างการชุมนุมหรือเดินขบวนได้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและการอำนวยความสะดวกจรรยาให้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมหรือเดินขบวนน้อยที่สุด

➢ ผู้รับผิดชอบการประชุมต้องควบคุมดูแลการประชุมหรือการเดินขบวนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด (ถ้ามี) และต้องอยู่ร่วมการประชุมหรือเดินขบวนตลอดระยะเวลาการประชุมหรือเดินขบวน

➢ ผู้เข้าร่วมการประชุมต้องเข้าร่วมการประชุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนด และไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยใด ๆ ขึ้น

➢ หากผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินขบวนผู้ใดก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในระหว่างการประชุมหรือเดินขบวน เป็นความผิดฐานก่อการจลาจล นอกจากนี้ อาจต้องรับผิดชอบประการอื่นอีกหากเข้าองค์ประกอบของความผิดฐานใดฐานหนึ่งตามกฎหมาย

➢ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจประกาศกำหนดให้พื้นที่ที่ผู้เข้าร่วมการประชุมหรือเดินขบวนก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยเป็นพื้นที่ควบคุม และมีอำนาจห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ดังกล่าว และสั่งให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมยุติการก่อความไม่สงบและออกมาจากพื้นที่ควบคุม ในการนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจตรวจค้น ควบคุมตัวบุคคล หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และมีอำนาจใช้กำลังได้เท่าที่จำเป็นและสมเหตุสมผลเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ควบคุม ซึ่งต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

➢ สำหรับขั้นตอนการใช้กำลังเข้ายุติการประชุมที่ไม่เป็นไปโดยสงบนั้น ไม่พบว่ามีการกำหนดไว้ในกฎหมาย

ทั้งนี้ รายละเอียดการศึกษากฎหมายต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมกับบันทึกนี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ

พ.ศ.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ความมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิการชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ.

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๓ บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ฉะนั้น หน่วยงานของรัฐจึงต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ เพื่อรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ชุมนุม โดยคล่องตัว รอบคอบ และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้ง การคุ้มครองไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายแก่สาธารณชนทั่วไป ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การส่งเสริมการใช้สิทธิและคุ้มครองสิทธิดังกล่าว จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ กติกา เงื่อนไข เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและส่งเสริมการใช้สิทธิชุมนุมให้เกิดความเรียบร้อย

๒. ชื่อพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการบริหารการใช้สิทธิชุมนุมในที่สาธารณะ พ.ศ.”

๓. วันใช้บังคับ

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๔. บทนิยาม

“การชุมนุม” หมายความว่า การที่กลุ่มคนตั้งแต่สิบคนขึ้นไปมาชุมนุมร่วมกันเพื่อใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

“ที่สาธารณะ” หมายความว่า สถานที่ที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งใช้ มีไว้ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน

“ผู้จัดให้มีการชุมนุม” หมายความว่า ผู้ริเริ่ม ผู้นำ ผู้ที่เป็นแกนนำในการชุมนุมสาธารณะ ผู้ประสานงานจัดให้มีการชุมนุม ผู้ดำเนินการนัดหมายและผู้กระทำการในลักษณะร่วมมือกันเพื่อดำเนินการจัดให้มีการชุมนุม รวมทั้งบุคคลที่ปราศรัย ผู้ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ชักชวน มีส่วนร่วมสนับสนุนให้มีการชุมนุมในที่สาธารณะ

“เจ้าพนักงาน” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๕. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ การชุมนุมจะเกิดขึ้นได้ต้องมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า หนึ่งวัน (มาตรา ๕)

๕.๒ มีการป้องกันและห้ามมิให้ชุมนุมใกล้สถานที่สำคัญ เช่น สถานราชการ พระราชวัง โรงพยาบาล (มาตรา ๖)

๕.๓ มีการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยที่ชัดเจน โดยให้เป็นอำนาจของพนักงาน มีดุลพินิจสั่งเลิกและสลายการชุมนุมได้ (มาตรา ๗ และมาตรา ๘) ทั้งนี้ตามความจำเป็นและพฤติการณ์

๕.๔ มีการจำกัดขอบเขตการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามข้อ ๕.๓ ข้างต้น โดยให้ไป กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

๕.๕ นอกจากนี้ยังให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขอกำลังทหารและอาสาสมัครเข้า ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ (มาตรา ๙) และกำหนดโทษอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

๕.๖ บทลงโทษผู้ฝ่าฝืน

๑. ผู้จัดให้มีการชุมนุมในที่สาธารณะที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕ มีความผิดโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. ผู้จัดให้มีการชุมนุมในที่สาธารณะที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามมาตรา ๖ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานตามมาตรา ๗ มีความผิดโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. ผู้ใดจัดให้มีการชุมนุมสาธารณะโดยขาดการควบคุมจนเกิดความไม่สงบเรียบร้อย หรือมีเหตุอันก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย แม้จะได้ปฏิบัติตามมาตรา ๕ และมาตรา ๖ แล้วก็ตาม ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. ผู้เข้าร่วมชุมนุมในที่สาธารณะที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานตามมาตรา ๗ มีความผิดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๕. ผู้เข้าร่วมการชุมนุมในที่สาธารณะ หากมีหรือพกพาอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด มีความผิดต้องโทษจำคุกโดยมีระวางโทษเพิ่มเป็นสองเท่าของความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

พระราชบัญญัติ

การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ

การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือ ของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร

กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตราค่าจ้าง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน. โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการในสังกัด กอ.รมน. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ กอ.รมน.

ให้เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ กอ.รมน.

รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขาธิการ กอ.รมน. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. รองจากผู้อำนวยการและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ถูกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

มาตรา ๖ ให้ กอ.รมน. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๗ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาคำเนินการต่อไป

(๒) อำนวยการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแผนและแนวทางนั้น

(๓) อำนวยการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานตาม (๒) ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจในการกำกับดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้

(๔) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสงบเรียบร้อยของสังคม

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน.ตามที่ผู้อำนวยการร้องขอ และให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยัง กอ.รมน. มีอัตรากำลังแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตรากำลังที่จัดส่งไป

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลางและอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการ

และเลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการ
ใน กอ.รมน. เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับ ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อ กอ.รมน. ในการ
ปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. รวมตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใน
การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด

(๓) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุและการจัดการ
ทรัพย์สินของ กอ.รมน.

(๔) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา กอ.รมน. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วน
ต่าง ๆ อย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแก้ไขปัญหา
โดยสันติวิธี การรักษาความมั่นคงของรัฐ สื่อมวลชนและมีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหา
หรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่คณะกรรมการหารือ

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของ
กองทัพภาคใด คณะกรรมการโดยคำแนะนำของผู้อำนวยการจะมีมติให้กองทัพภาคนั้นจัดให้มีกอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.ภาค” ก็ได้

ให้ กอ.รมน.ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. โดยมีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการรักษา
ความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.ภาค” มีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษา
ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ
และลูกจ้างของกองทัพภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ใน
เขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน กอ.รมน.ภาค ได้ตามที่ ผอ.รมน.ภาค เสนอ

ผอ.รমন.ภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน กอ.รমন.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รমন.ภาค

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รমন.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอของ ผอ.รমন. ภาค

ให้ กอ.รমন. และกองทัพภาคพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รমন.ภาค ตามที่ ผอ.รমন.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รমন.ภาค ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รমন.ภาค อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รমন.ภาคขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินห้าสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รমন.ภาค ร้องขอ

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รমন.ภาค ตามมาตรา ๑๑ ผอ.รমন.ภาค โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการจะตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กอ.รমন.จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดที่อยู่ในเขตของกองทัพภาคเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รমন.ภาค ก็ได้ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดนั้นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รমন.จังหวัด” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รমন.จังหวัด

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รমন.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ กอ.รমন. และจังหวัดพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รমন.จังหวัด ตามที่ ผอ.รমন.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รমন.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รমন.จังหวัด อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รমন.จังหวัดขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาคณะที่ ผอ.รমন.จังหวัด ร้องขอ

หมวด ๒

ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานานทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยคณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ กอ.รমন. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนั้นภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ในกรณีที่เหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงหรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รমন. ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง และให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕ ให้ กอ.รমন. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕

(๒) จัดทำแผนการดำเนินการตาม (๑) เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

(๓) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม (๒)

(๔) สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

ในการจัดทำแผนตาม (๒) ให้ กอ.รมน. ประชุมหารือกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย และในการนี้ให้จัดทำแผนเผชิญเหตุในแต่ละสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ในกรณีที่มีคำสั่งตาม (๔) แล้ว ให้ กอ.รมน. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมด้วยเหตุผล และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้นไปรายงานตัวยังหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดโดยเร็ว ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๖ ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้

โครงสร้าง อัตรากำลัง การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ การกำกับติดตามหรือบังคับบัญชา ศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้นำความในมาตรา ๕

มาใช้บังคับกับศูนย์หรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของผู้อำนวยการเป็นอำนาจของผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ชัยยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ตามมาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น
- (๓) ห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด
- (๔) ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน
- (๕) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๖) ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๑๙ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑) ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐ ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. ตามมาตรา ๑๖ (๑) ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะกรรมการมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะกรรมการกำหนด แต่กลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวน

ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหานั้น พร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของผู้อำนวยการให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหานั้นให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้ว สิทธินาคคืออาญามาฟ้องผู้ต้องหานั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา ๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ อาจได้รับคำตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทูพพลภาพ พิกัด หรือสูญเสียชีวิต อันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศ

หรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงาน หรือแสดงเหตุผลเพื่อประกอบการพิจารณาตั้งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาเป็นของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ เรื่อง การบริหารราชการ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติ และในยามที่เกิดสถานการณ์อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
กฏอัยการศึก
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

พระราชบัญญัติ
กฎอัยการศึก
พระพุทธศักราช ๒๕๕๗^{*}

พระราชปรารภ

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่ากฎอัยการศึกซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้น อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายทหารที่จะกระทำการใด ๆ ยังกาตรงกับระเบียบพิไชยสงคราม อันต้องการของความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอก หรือเกิดขึ้นภายในได้โดยสะดวกไม่ บัดนี้ สมควรแก้ไขกฎอัยการศึกแลเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับกาลสมัย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๖) นั้นเสีย แลให้ใช้กฎอัยการศึกซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ ดังต่อไปนี้

นามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้เรียกว่า “กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗”

ใช้พระราชบัญญัติที่ใดเมื่อใดต้องประกาศ

มาตรา ๒^๑ เมื่อเวลาเมื่อเหตุอันจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยปราศจากภัย ซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักรแล้ว จะได้มีประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฎอัยการศึกทุกมาตราหรือแต่บางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา ตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขแห่งการใช้บทบัญญัตินั้นบังคับในส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรหรือตลอดทั่วราชอาณาจักร และถ้าได้ประกาศใช้เมื่อใด หรือ ณ ที่ใดแล้ว บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความของกฎอัยการศึกที่ใช้บังคับต้องระงับและใช้บทบัญญัติของกฎอัยการศึกที่ใช้บังคับนั้นแทน

ลักษณะประกาศ

^{*} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๑/-/หน้า ๓๕๘/๑๓ กันยายน ๒๕๕๗

^๑ มาตรา ๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗
พุทธศักราช ๒๕๕๕

มาตรา ๓ ถ้าไม่ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ในประกาศนั้นจะได้แสดงให้เห็นปรากฏว่า มณฑลใด ตำบลใด หรือเขตใดใช้กฎอัยการศึก

ผู้มีอำนาจใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๔ เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใดให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ได้บังคับไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหารมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึก เฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารนั้นได้ แต่จะต้องรีบรายงานให้รัฐบาลทราบโดยเร็วที่สุด

เมื่อเลิกต้องประกาศ

มาตรา ๕ การที่จะเลิกใช้กฎอัยการศึกแห่งใดนั้น จะเป็นไปได้ต้องมีประกาศกระแสรบระบรมราชโองการเสมอ

อำนาจทหารเมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๖ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธ การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

อำนาจศาลทหาร และอำนาจศาลพลเรือน เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึก

มาตรา ๗ ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ศาลพลเรือนควมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างปกติ เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาศึก และผู้มีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งการกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกและในระหว่างที่ใช้กฎอัยการศึกตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ทุกข้อ หรือแต่บางข้อ และหรือบางส่วนของข้อใดข้อหนึ่งได้ ทั้งมีอำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกประกาศดังกล่าวด้วย

มาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามความในวรรคแรก ให้มีผลบังคับเฉพาะคดีที่การกระทำผิดเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในประกาศ วันเวลาที่ระบุนั้นจะเป็นวันเวลาที่ออกประกาศนั้นหรือภายหลังก็ได้ ประกาศเช่นว่านี้ให้โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาด้วย

นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ถ้าคดีอาญาใดที่เกิดขึ้นในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกมีเหตุพิเศษเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีอาญานั้นในศาลทหารก็ได้

มาตรา ๗ ทวิ^๕ ประกาศให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามความในมาตรา ๗ นั้น จะให้ศาลทหารในทุกท้องที่หรือแต่บางท้องที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาตามที่กล่าวในมาตรานั้นเท่ากันหรือมากกว่ากันก็ได้

มาตรา ๗ ตริ^๖ เมื่อได้เลิกใช้กฎอัยการศึกแล้ว ให้ศาลทหารคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังคงค้างอยู่ในศาลนั้น และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ยังมิได้ฟ้องร้องในระหว่างเวลาที่ใช้กฎอัยการศึกนั้นด้วย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจ

มาตรา ๘ เมื่อประกาศใช้กฎอัยการศึกในตำบลใด, เมืองใด, มณฑลใด, เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้น, ที่จะเกณฑ์, ที่จะห้าม, ที่จะยึด, ที่จะเข้าอาศัย, ที่จะทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่, และที่จะจับไล่

การตรวจค้น

มาตรา ๙^๗ การตรวจค้นนั้น ให้มีอำนาจที่จะตรวจค้น ดังต่อไปนี้

(๑) ที่จะตรวจ ค้น บรรดาสิ่งซึ่งจะเกณฑ์ หรือต้องห้าม หรือต้องยึด หรือจะต้องเข้าอาศัย หรือมีไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งมีอำนาจที่จะตรวจค้นได้ไม่ว่าที่ตัวบุคคล ในยานพาหนะ เคหะสถาน สิ่งปลูกสร้าง หรือที่ใด ๆ และไม่ว่าเวลาใด ๆ ทั้งสิ้น

(๒) ที่จะตรวจข่าวสาร จดหมาย โทรเลข หีบ ห่อ หรือสิ่งอื่นใดที่ส่งหรือมีไปมาถึงกันในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

(๓) ที่จะตรวจหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา บทหรือคำประพันธ์

^๕ มาตรา ๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

^๖ มาตรา ๗ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

^๗ มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม

การเกณฑ์

มาตรา ๑๐ การเกณฑ์นั้นให้มีอำนาจที่จะเกณฑ์ได้ดังนี้

- (๑) ที่จะเกณฑ์พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในกิจการ ซึ่งเนื่องในการป้องกันพระราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อหนุนราชการทหารทุกอย่างทุกประการ
- (๒) ที่จะเกณฑ์ยวดยาน, สัตว์พาหนะ, เสบียงอาหาร, เครื่องศาสตราวุธ, และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ จากบุคคลหรือบริษัทใด ๆ ซึ่งราชการทหารจะต้องใช้เป็นกำลังในเวลา นั้นทุกอย่าง

การห้าม

มาตรา ๑๑ การห้ามนั้น ให้มีอำนาจที่จะห้ามได้ดังนี้

- (๑) ที่จะห้ามมั่วสุมประชุมกัน
- (๒) ที่จะห้ามออก จำหน่าย จ่ายหรือแจก ซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ภาพ บทหรือคำประพันธ์
- (๓) ที่จะห้ามโฆษณา แสดงมหรสพ รับหรือส่งซึ่งวิทยุ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์
- (๔) ที่จะห้ามใช้ทางสาธารณะเพื่อการจราจรไม่ว่าจะเป็นทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ รวมถึงทางรถไฟและทางรถรางที่มีรถเดินด้วย
- (๕) ที่จะห้ามมีหรือใช้เครื่องมือสื่อสารหรืออาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ และเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือทรัพย์สิน หรือที่อาจนำไปใช้ทำเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้
- (๖) ที่จะห้ามบุคคลออกนอกเคหะสถานภายในระหว่างระยะเวลาที่กำหนด
- (๗) ที่จะห้ามบุคคลเข้าไปหรืออาศัยอยู่ในเขตท้องที่ใดซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อการยุทธ การระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อยและเมื่อได้ประกาศห้ามเมื่อใดแล้ว ให้ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตนั้นออกไปจากเขตนั้นภายในกำหนดเวลาที่ ได้ประกาศกำหนด
- (๘) ที่จะห้ามบุคคลกระทำความหรือมีซึ่งกิจการหรือสิ่งอื่นใดได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้กำหนดไว้ว่าควรต้องห้ามในเวลาที่ได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก

การยึด

มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

มาตรา ๑๒ บรรดาสิ่งซึ่งกล่าวไว้ในมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ นั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเห็นเป็นการจำเป็น จะยึดไว้ชั่วคราวเพื่อมิให้เป็นประโยชน์แก่ราชศัตรู หรือ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ราชการทหาร ก็มีอำนาจยึดได้

การเข้าอาศัย

มาตรา ๑๓ อำนาจการเข้าพักอาศัยนั้น คือ ที่อาศัยใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็น จำเป็นจะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารแล้ว มีอำนาจอาศัยได้ทุกแห่ง

การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่

มาตรา ๑๔ การทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่นั้น ให้มีอำนาจกระทำได้ ดังนี้

(๑) ถ้าแม้การสงครามหรือรบสู้เป็นรองราชศัตรู มีอำนาจที่จะเผาบ้าน และสิ่งซึ่ง เห็นว่าจะเป็นกำลังแก่ราชศัตรู เมื่อกรมกองทหารถอยไปแล้ว หรือถ้าแม้ว่าสิ่งใด ๆ อยู่ในที่ซึ่งกีด กับการสู้รบก็ทำลายได้ทั้งสิ้น

(๒) มีอำนาจที่จะสร้างที่มั่น หรือตัดแปลงภูมิประเทศหรือหมู่บ้าน เมือง สำหรับการ ต่อสู้ราชศัตรู หรือเตรียมการป้องกันรักษา ตามความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ทุก อย่าง

การขับไล่

มาตรา ๑๕ ถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งไม่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักฐาน หรือเป็นผู้มา อาศัยในตำบลนั้นชั่วคราว เมื่อมีความสงสัยอย่างหนึ่งอย่างใดหรือจำเป็นแล้วมีอำนาจที่จะขับไล่ผู้ นั้นให้ออกไปจากเมืองหรือตำบลนั้นได้

มาตรา ๑๕ ทวิ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดจะ เป็นราชศัตรูหรือได้ฝักใฝ่ต่อทบบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่าย ทหารให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลนั้นไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของ ทางราชการทหารได้ แต่ต้องกักไว้ไม่เกินกว่า ๗ วัน

ร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้

มาตรา ๑๕ ทวิ เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๓ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

มาตรา ๑๖ ความเสียหายซึ่งอาจบังเกิดขึ้นหนึ่งอย่างใด ในเรื่องอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา ๘ ถึงมาตรา ๑๕ บุคคลหรือบริษัทใด ๆ จะร้องขอค่าเสียหายหรือค่าปรับอย่างหนึ่งอย่างใดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่ได้เลย เพราะอำนาจทั้งปวงที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารได้ปฏิบัติและดำเนินการตามกฎหมายการศึกนี้ เป็นการสำหรับป้องกันพระมหากษัตริย์ ชาติ ศาสนา ด้วยกำลังทหารให้ดำรงคงอยู่ในความเจริญรุ่งเรืองเป็นอิสรภาพ และสงบเรียบร้อยปราศจากราชศัตรูภายนอกและภายใน

มอบอำนาจให้เจ้ากระทรวง

มาตรา ๑๗ ในเวลาปรกติสงบศึก เจ้ากระทรวงซึ่งบังคับบัญชาทหาร มีอำนาจตรากฎเสนาบดีขึ้นสำหรับบรรยายข้อความ เพื่อให้มีความสะดวก และเรียบร้อยในเวลาที่จะใช้กฎหมายการศึกได้ตามสมควร ส่วนในเวลาสงครามหรือจลาจล แม่ทัพใหญ่หรือแม่ทัพรองมีอำนาจออกข้อบังคับบรรยายความเพิ่มเติมให้การดำเนินไปตามความประสงค์ของกฎหมายการศึกนี้ และเมื่อได้ประกาศกฎเสนาบดี หรือข้อบังคับของแม่ทัพในทางราชการแล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ เป็นวันที่ ๑๓๘๖ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนามลงนามลงนาม

มีตราลงนามลงนาม

บัญชีต่อท้าย^๑

ก. คดีที่เกี่ยวกับตัวบุคคลบางจำพวก

๑. คดีที่ตำรวจกระทำความผิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการสนาม
๒. คดีที่บุคคลพลเรือนสังกัดในราชการทหารเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ไม่ว่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ราชการหรือไม่ และไม่ว่าจะได้กระทำความผิดในที่ใด ๆ ในเขตที่ใช้กฎอัยการศึก
๓. คดีที่บุคคลใด ๆ เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร หรือร่วมกับบุคคลดังกล่าวใน ๑. หรือ ๒. ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน
๔. คดีที่บุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลที่มีได้อยู่ในอำนาจศาลทหารไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน

ข. คดีที่เกี่ยวกับความผิดบางอย่าง

๑. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาทหาร
๒. คดีที่มีข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินสำหรับใช้ในราชการทหารแห่งกองทัพไทยหรือกองทัพพันธมิตรแห่งประเทศไทย หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายทหารไทยหรือทหารพันธมิตรแห่งประเทศไทย ในขณะกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่
๓. ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้
 - (๑) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๑๒
 - (๒) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๑๘
 - (๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๑๙ ถึงมาตรา ๑๒๙
 - (๔) ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ตั้งแต่มาตรา ๑๓๐ ถึงมาตรา ๑๓๕
 - (๕) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๓๘ ถึงมาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๖
 - (๖) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗ ถึงมาตรา ๑๕๔ มาตรา ๑๕๕ ถึงมาตรา ๑๖๕
 - (๗) ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ตามมาตรา ๑๗๒ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร มาตรา ๑๗๐ มาตรา ๑๗๑ มาตรา ๑๗๕ ถึงมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๙ มาตรา ๑๙๓ มาตรา ๑๙๗ และมาตรา ๑๙๘ เฉพาะเมื่อศาลนั้นเป็นศาลทหาร

(๘) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๐๒

(๙) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตั้งแต่มาตรา ๒๐๙ ถึงมาตรา ๒๑๖

(๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตั้งแต่มาตรา ๒๑๗ ถึงมาตรา ๒๒๕ มาตรา ๒๒๖ มาตรา ๒๒๘ ถึงมาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ มาตรา ๒๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘

(๑๑) ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตัว ตั้งแต่มาตรา ๒๕๐ ถึงมาตรา ๒๕๓ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๒) ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตั้งแต่มาตรา ๒๖๕ ถึงมาตรา ๒๖๘ เฉพาะที่เกี่ยวกับราชการทหาร

(๑๓) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามมาตรา ๓๓๖ มาตรา ๓๓๙ และมาตรา ๓๔๐

๔. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเกณฑ์พลเมืองอุดหนุนราชการทหาร

๕. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเขตปลอดภัยในราชการทหาร

๖. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร

๗. ความผิดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ตั้งแต่มาตรา ๔๕ ถึงมาตรา ๔๙

๘. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยฝิ่น

๙. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

๑๐. ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๘^{๑๑}

พระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกตอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๘^{๑๒}

มาตรา ๓ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาลงมติอนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกตอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๒ เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๕๗^{๑๓}

มาตรา ๘ บรรดาคดีอาญาที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลทหารในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งศาลทหารไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามความในพระราชบัญญัตินี้แล้วนั้น ให้โอนมาให้ศาลพลเรือนพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้พนักงานอัยการเข้าเป็นโจทก์ในคดีเหล่านั้น ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ และให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้บังคับตั้งแต่วันที่โอนคดีมานั้น

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พุทธศักราช ๒๔๕๗ พุทธศักราช ๒๔๕๘^{๑๔}

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒^{๑๕}

มาตรา ๕ บรรดาอำนาจหน้าที่ของแม่ทัพใหญ่ตามความในมาตรา ๑๗ แห่งกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการทหารสูงสุด

มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระทั่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑๖ ฉบับที่ ๒๐ ฉบับที่ ๓๐ และฉบับที่ ๕๑

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก ยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับบัญชีต่อท้ายกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกส่วนมากได้อ้างถึงความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ซึ่งได้ถูกยกเลิกและใช้ประมวลกฎหมายอาญาแทน จึงเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึกเสียใหม่ให้เป็นการสอดคล้องต้องกันด้วย

^{๑๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙/ตอนที่ ๒๙/หน้า ๙๑๖/๒๔ เมษายน ๒๔๕๘

^{๑๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙/ตอนที่ ๕๙/หน้า ๑๓๘๔/๒๔ กรกฎาคม ๒๔๕๕

^{๑๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๑/ตอนที่ ๗๙/หน้า ๑๒๕๕/๓๑ ธันวาคม ๒๔๕๗

^{๑๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒/ตอนที่ ๒๐/หน้า ๒๕๑/๗ เมษายน ๒๔๕๘

^{๑๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖/ตอนที่ ๗๘/หน้า ๓๑๕/๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๒

พระราชกำหนด

การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ. ๒๕๔๘

พระราชกำหนด

การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๕

มาตรา ๔ ในพระราชกำหนดนี้

“สถานการณ์ฉุกเฉิน” หมายความว่า สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา การรบหรือการสงคราม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ผลประโยชน์ของชาติ การปฏิบัติตามกฎหมาย ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ส่วนรวม หรือการป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติสาธารณะอันมีมาอย่างฉุกเฉินและร้ายแรง

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้

มาตรา ๕ เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้นและนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไขปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักรหรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ ในกรณีที่ไม่อาจขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันทั่วทั้งที่ นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อน แล้วดำเนินการให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในสามวัน หากมิได้ดำเนินการขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายในเวลาที่กำหนด หรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบ ให้การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุดลง

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องขยายระยะเวลาให้ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกินสามเดือน

เมื่อสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้ว หรือเมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบหรือเมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินคณะหนึ่ง ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ติดตามและตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศที่อาจเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรีในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ หรือสถานการณ์ที่มีความร้ายแรงตามมาตรา ๑๑ และในการใช้มาตรการที่เหมาะสมตามพระราชกำหนดนี้ เพื่อการป้องกัน แก้ไขหรือระงับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น

ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๕ ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อมีเหตุการณ์จำเป็นเร่งด่วนอันอาจเป็นภัยต่อประเทศหรือประชาชน

มาตรา ๗ ในเขตท้องที่ที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามมาตรา ๕ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับยับยั้งในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีตามกฎหมายใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่า

บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้ส่วนราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ตำรวจหรือทหารซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี ผู้บัญชาการตำรวจ แม่ทัพ หรือเทียบเท่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดให้เป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ในพื้นที่และบังคับบัญชาข้าราชการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการนี้ ให้การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นไปตามการสั่งการของหัวหน้าผู้รับผิดชอบนั้น เว้นแต่การปฏิบัติหน้าที่ทางทหารให้เป็นไปตามกฎระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารแต่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการที่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบกำหนด

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจให้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม หรือวรรคสี่แทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสาม หัวหน้าผู้รับผิดชอบตามวรรคสี่ และหน่วยงานตามวรรคห้าได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่ของประชาชน ในเขตพื้นที่ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ได้

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงได้โดยเร็ว หรือป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงมากขึ้น ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเขตสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับยกเว้น

(๒) ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย

(๓) ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีข้อความอันอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉินจนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งในเขตพื้นที่ที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือทั่วราชอาณาจักร

(๔) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

(๕) ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ

(๖) ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัยของประชาชนดังกล่าว หรือห้ามผู้ใดเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดพื้นที่และรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม เพื่อมิให้มีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุก็ได้

มาตรา ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินให้สามารถกระทำได้โดยรวดเร็ว นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๙ วรรคสี่ เป็นผู้ใช้อำนาจออกข้อกำหนดตามมาตรา ๕ แทนก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้วต้องรีบรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยเร็ว และถ้านายกรัฐมนตรีมิได้มีข้อกำหนดในเรื่องเดียวกันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกข้อกำหนดให้ข้อกำหนดนั้นเป็นอันสิ้นผลใช้บังคับ

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่สถานการณ์ฉุกเฉินมีการก่อการร้าย การใช้กำลังประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยในชีวิตหรือทรัพย์สินของรัฐหรือบุคคล และมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไขปัญหายุติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วทั้งที่ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มีอำนาจประกาศให้สถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นสถานการณ์ที่มีความร้ายแรง และให้นำความในมาตรา ๕ และมาตรา ๖ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว นอกจากอำนาจตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้นำยกธรรมนูญมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณา ผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น หรือปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ เท่าที่มีเหตุจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้บุคคลนั้นกระทำการหรือร่วมมือกระทำการใด ๆ อันจะทำให้เกิดเหตุการณ์ร้ายแรง หรือเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการระงับเหตุการณ์ร้ายแรง

(๒) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๓) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า ได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้น เพื่อการกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน

(๔) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อ ถอน หรือทำลายซึ่งอาคารสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตามความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุการณ์ร้ายแรงให้ยุติโดยเร็วและหากปล่อยเนิ่นช้าจะทำให้ไม่อาจระงับเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่

(๕) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจสอบจดหมาย หนังสือ สิ่งพิมพ์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนการสั่งระงับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใด เพื่อป้องกันหรือระงับเหตุการณ์ร้ายแรง โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษโดยอนุโลม

(๖) ประกาศห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน

(๗) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักรเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการออกไปนอกราชอาณาจักรจะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประเทศ

(๘) ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งการให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้สนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ โดยให้นำ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๙) ประกาศให้การซื้อ ขาย ไร่ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธ สินค้า เวชภัณฑ์ เครื่องอุปโภคบริโภค เคมีภัณฑ์ หรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือ ก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรี กำหนด

(๑๐) ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารเพื่อช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจระงับเหตุการณ์ ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารให้มี อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ โดยการใช้อำนาจ หน้าที่ของฝ่ายทหารจะทำได้ในกรณีใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามเงื่อนไขและเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรี กำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่ากรณีที่มีการใช้กฎอัยการศึก

เมื่อเหตุการณ์ร้ายแรงตามวรรคหนึ่งยุติลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศตาม มาตรการนี้โดยเร็ว

มาตรา ๑๒ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศในมาตรา ๑๑ (๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับ อนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้อง ควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานี่ตำรวจ ที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ โดยจะปฏิบัติ ต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อเพื่อ ประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลา การควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละเจ็ดวัน แต่รวมระยะเวลาควบคุมตัวทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดแล้ว หากจะต้องควบคุมตัวต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเกี่ยวกับการจับกุมและ ควบคุมตัวบุคคลนั้นเสนอต่อศาลที่มีคำสั่งอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และจัดทำรายงานนั้นไว้ ณ ที่ทำการ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ญาติของบุคคลนั้นสามารถขอทราบรายงานดังกล่าวได้ตลอดระยะเวลาที่ ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้

การร้องขออนุญาตต่อศาลตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขอออหมายอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ประกาศตามมาตรา ๑๑ (๕) หากเป็นเครื่องมือหรือส่วนหนึ่งของเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร นายกรัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้มาตรการดังกล่าวที่ราชอาณาจักรหรือในพื้นที่อื่นซึ่งมิได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพิ่มขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๑๔ ข้อกำหนด ประกาศ และคำสั่งตามมาตรา ๕ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๕ เมื่อมีผลใช้บังคับแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา ๑๕ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการระงับหรือป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติต่าง ๆ ไม่สามารถนำมาใช้แก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลากหลายรูปแบบให้ยุติลงได้โดยเร็ว รวมทั้งไม่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยพิบัติสาธารณะและการฟื้นฟูสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ได้รับความเสียหาย และเนื่องจากในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ซึ่งมีความร้ายแรงมากยิ่งขึ้นจนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต และก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ รวมทั้งทำให้ประชาชนได้รับอันตรายหรือเดือดร้อนจนไม่อาจใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุข และไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยการบริหารราชการในรูปแบบปกติได้ สมควรต้องกำหนดมาตรการในการบริหารราชการสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินไว้เป็นพิเศษ เพื่อให้รัฐสามารถรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย และการรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ทั้งปวงให้กลับสู่สภาพปกติได้โดยเร็ว จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้